

ISSN 3088-1412 (Online)

2025

วารสาร
ศิลปศาสตร์และการศึกษา
Journal of Liberal Arts and Education (JLAE)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2568)
Vol 1, No.2 (May-August 2025)

tel : 061 509 6592

วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

Journal of Liberal Arts and Education (JLAE)

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัย ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่และเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนประสบการณ์ให้แก่บัณฑิตศึกษา คณาจารย์ นักวิจัย โดยมีขอบเขตครอบคลุมสาขาที่เกี่ยวข้องกับด้านศิลปศาสตร์และการศึกษา ได้แก่ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน พลศึกษาและวิทยาศาสตร์การกีฬา และสหวิทยาการ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี การแสดง และวัฒนธรรม ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

บรรณาธิการ   อาจารย์ ดร.พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์

การเผยแพร่ 3 ฉบับต่อปี (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน) Vol. 1, No. 1 (January – April 2025)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม– สิงหาคม) Vol. 1, No. 2 (May–August 2025)

ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม) Vol. 1, No. 3 (September – December 2025)

กำหนดการเผยแพร่

เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา (Online) **ISSN: 3088 - 1412 (Online)**

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา (Journal of Liberal Arts and Education (JLAE)) Dr.Pimparit Tiangpak Phone +6615096592 Email: pimparit.t1107@gmail.com

1.บทความวิจัย บทความวิชาการ ตลอดจนผลงานทางวิชาการทุกเรื่องที่ดีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน โดยประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนดลักษณะ double blind review ผลการพิจารณาจากกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

2.ข้อความ และข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารเป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน กองบรรณาธิการและคณะศิลปศาสตร์และการศึกษาไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วยและมีใช้ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการและคณะศิลปศาสตร์และการศึกษา

3.กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ขอให้อ้างอิงแสดงที่มา

4. Link : ลิงค์การตีพิมพ์เผยแพร่บทความ : <https://so11.tci-thaijo.org/index.php/LAE>

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี มุ่งมั่นที่จะเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคมตั้งนั้นกองบรรณาธิการจึงให้ความสำคัญกับการเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งผ่านการคัดเลือกและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาของบทความนั้นๆ เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการ และสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้แก่นักวิจัย อาจารย์ นิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจใช้ผลงานทางวิชาการอย่างต่อเนื่องวารสารฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม- สิงหาคม) Vol. 1, No. 2 (May-August 2025) ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 14 บทความวิจัย กับ 1 บทความวิชาการ ดังนี้

- 01) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
- 02) แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
- 03) ปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
- 04) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
- 05) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังกัด 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
- 06) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
- 07) ปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู
- 08) แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
- 09) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังกัด 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
- 10) ความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
- 11) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2

12) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

13) การศึกษาหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

14) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี

15) การสังเคราะห์งานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

16) แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าทุกบทความจะเป็นประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของนักวิจัย นักวิชาการและผู้อ่านทุกท่าน และมีส่วนร่วมในการต่อยอดความคิดแก้ไขปัญหาหรือต่อยอดการผลิตนวัตกรรมใหม่ๆ สู่เศรษฐกิจและสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น กองบรรณาธิการขอขอบคุณสำหรับการสนับสนุนด้วยดีเสมอมา จากทั้งผู้เขียนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์ของบทความ รวมถึงผู้อ่านทุกท่านที่ได้ติดตามวารสารมาโดยตลอด กองบรรณาธิการจะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการวิชาการอย่างต่อเนื่อง และยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไปบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

30 August, 2025

Tel: 06-1509-6592

สารบัญ

บทความวิจัย/บทความวิชาการ	หน้า
วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา	ก
Journal of Educational Studies and Liberal Arts (JESLA)	
วัตถุประสงค์	ก
บรรณาธิการ	ก
กำหนดการเผยแพร่	ก
การเผยแพร่	ก
สถานที่ติดต่อ	ก
บทบรรณาธิการ	ค
สารบัญ	ง
01. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์	1-16
FACTORS AFFECTING STUDENTS' QUALITY AT SECONDARY SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE NAKHON SAWAN	
จิโรจ จิวแหยม, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์, วิจิตรา เจริญพงษ์	
jiroj JewYham, pimparit Tiangpak , Wichitra charernpon	
02. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1	17-29
The Academic Administration of Small Schools under Samutprakan Primary Educational Service Area Office 1	
ณิชชยา เทศารินทร์, สมชัย พุทธา : Nitchaya Tesarin, Somchai Phuttha	
03. ปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการบริหาร การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1	30-45
The management information system of education. The effectiveness of the administraton, distance learning via satellite. Basic education in the areas of primary education, Phitsanulok District 1.	
คำรณ เกิดห้วย, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์, ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง, ปิยภัทร์ จิรปุณญโชติ	
Kamron Kerthuy, Pimparit Tiangpak, Thitiphath Hirannithithamrong ,Piyapat Jirapunyachot	

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิชาการ	หน้า
<p>04.การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ PARTICIPATORY ADMINISTRATION OF BASIC SCHOOL COMMITTEES IN SCHOOLS UNDER THE NAKHON SAWAN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA วิทยา โกวิท, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์ พรพิชชา อัจฉนุการสมรัก Witaya Kowito, Pimparit Tiangpak : pronpitcha Ajnukarnsorak</p>	46-60
<p>05.ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี The relationship between the four social principles and political communication of the people in Muang Udon Thani District, Udon Thani Province กุลธรี สวัสดิ์ศรี : Kuntaree Sawatsri</p>	61-74
<p>06.ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 THE RELATIONSHIP BETWEEN VISIONARY LEADERSHIP AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATION AREA OFFICE 2 ธารดา สินธุวานิชย์, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์: Tharada Sinthuwanit:, Pimparit Tiangpak</p>	75-89
<p>07.ปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู Personal factors in the participation of people in democratic governance in Mueang District, Nong Bua Lamphu Province กุลธรี สวัสดิ์ศรี : Kuntaree Sawatsri</p>	90-106

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิชาการ	หน้า
<p>08.แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3</p> <p>GUIDELINES FOR STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION IN THE BANGLAMUNG SCHOOL GROUP 3 UNDER THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3</p> <p>สารี วิจัย , ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ : Saree Wijaiya , Piyanart Boonmepipit</p>	107-120
<p>09.ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี</p> <p>The relationship between the four social principles and political communication of the people in Muang Udon Thani District, Udon Thani Province</p> <p>กุลธรี สวัสดิ์ศรี : Kuntaree Sawatsri</p>	121-134
<p>10.ความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1</p> <p>CREATIVE THINKING THAT AFFECT TO ACADEMIC ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE AREA 1</p> <p>ศักดิ์ชัย ไชยสุวรรณ, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์ : Sakchai Chaisuwan, Pimparit Tiangpak</p>	135-149
<p>11.การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2</p> <p>Academic Administrtrtion of Opportuntty Expansion Schools Under Suphanburi Primary Educational Service Area 2</p> <p>จรรยา อ่อนศรี¹, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์², พรพิชชา อัจฉการสมร³</p> <p>Janya Onsri , Pimparit Tiangpak, <i>pronpitcha</i> Ajnukamsorak</p>	150-162
<p>12.ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2</p> <p>Situational Leadership Affecting Teamwork Performance of Administrators and Teachers in Schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2. เรือนแก้ว สอนที, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์, วิจิตรา เจริญพงษ์</p> <p>Raunkaew Sontee, pimparit Tiangpak, Wichitra charernpon</p>	163-174

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิชาการ	หน้า
<p>13.การศึกษาหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น</p> <p>A study of the Buddhist principles of the Aparihaniyadham that influence the promotion of political participation consciousness of the people in Mueang District, Khon Kaen Province</p> <p>กุลธรี สวัสดิ์ศรี : Kuntaree Sawatsri</p>	175-191
<p>14.การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี</p> <p>Early Childhood Educational Administration in Child Development Centers under Local Government Organization Kanchanaburi</p> <p>กุลวรรณ เจนสุวรรณ, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์, พรพิชชา อัจฉการสมรัก</p> <p>Kunlawan Jensuwan, Pimparit Tiangpak, <u>pronpitcha</u> Ajnukarnsorak</p>	192-208
<p>15.การสังเคราะห์งานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>The Synthesis of Research Concerning Factors Affecting Educational Quality in Basic Education</p> <p>ปิยภัทร์ จิรบุญโชติ, ชยกร นาเมืองรักษ์, ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์, เสาวภาคย์ แหลมเพ็ชร</p> <p>Piyapat Jirapunyachoti, Chayakon Namuangrak, Thitiphath Hirannithithamrong, Pimparit Tiangpak, Saowaphark Lampetch⁵</p>	209-221
<p>16.แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals)</p> <p>กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3</p> <p>GUIDELINES FOR SCHOOL MANAGEMENT TO ACHIEVE EXPECTED RESULTS ACCORDING TO SMART GOALS IN THE BANGLAMUNG SCHOOL GROUP UNDER THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3</p> <p>กรองกาญจน์ ชูฤทธิ์ และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ:</p> <p>Krongkarn Churit, Piyanart Boonmepipit</p>	222-238

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
FACTORS AFFECTING STUDENTS' QUALITY AT SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE NAKHON SAWAN

จิโรจ จิวแฮม¹, พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์², วิจิตรา เจริญพงษ์³

Jirot JewYham¹, pimparit Tiangpak², Wichittra charempon³

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยชินวัตร³

Educational Administration, Graduate School, Chao Phraya University¹

Faculty of Liberal Arts, Educational Administration Program, Krirk University²

Faculty of Liberal Arts, Administration Program, Shinawatra University³

Received: May 1, 2025 Revised: May 5, 2025 Accepted: May 10, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาระดับของการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการตอบแบบสอบถามของครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 343 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นต่อน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และคุณภาพผู้เรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มี 10 จากทั้งหมด 54 ปัจจัยเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำนายคุณภาพผู้เรียนได้ร้อยละ 67.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า ปัจจัยที่ดีที่สุดคือ “การนำเสนอข้อมูลสารและสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน กระชับ ตรงกับความต้องการ และสะดวกต่อการนำไปใช้” เพียงปัจจัยเดียวสามารถ

*Corresponding author. Tel.: 094 946 3727, Email address: jiro_3043@hotmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 1-16

ทำนายตัวแปรตามคือ คุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้ร้อยละ 42.10 ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ระบบบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร, คุณภาพนักเรียน

Abstract

The purpose of this research was threefold: Firstly, to study the levels of administrative system management with school-based management system, information system management, and students' quality of secondary schools under the Secondary Education Service Area Office 42; Secondly, to study the relationship among school-based management system, information system management, and students' quality at secondary schools; and Finally, to study factors affecting students' quality at secondary schools. Data used in this research were drawn from 343 questionnaires of teachers and school administrators by multi-stage random sampling technique. The following statistics were computed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson product moment correlation, and Stepwise multiple regression correlation coefficient.

Research results were as follows: 1) The level of using school-based management system, information system management, and students' quality at secondary schools under the Secondary Education Service Area Office 42 was at a high level when comparing with the established criteria; 2) The relationship coefficients, among school-based management system, information system management, and students' quality, were as significant positive moderate level; and 3) As a result of factors affecting students' quality, 10 out of all 54 issues as crucial factors that could predict students' quality at 67.20 percent and at the .01 level of significance. Also, the best predictor as "presenting data and information in terms of appropriate, clear, short, direct to student's needs, and convenience to application" was found. This only issue could predict dependent variable "students' quality of secondary schools under the Secondary Education Service Area Office 42" at 42.10 percent and at the .01 level of significance.

Keywords: School-based Management System, Management of Information System, Student Quality

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการศึกษาของไทยโดยยึดหลักความมีเอกภาพด้าน

นโยบายและความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมาย กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) ซึ่งในการที่จะให้การศึกษาของชาติดำเนินไปตาม เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นั้น จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัด การศึกษาครั้งยิ่งใหญ่โดยปรับระบบการศึกษาใหม่ที่เรียกว่า การปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญและ ยิ่งใหญ่ที่ทุกหน่วยงานทุกองค์กรจะต้องร่วมคิด ร่วมทำ และช่วยตัดสินใจ เนื่องจากเป็นกระบวนการของการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทั้งเชิงความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและสภาวะ การเป็นผู้นำในการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินการบริหารจัดการศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา และกำกับ โดยคณะกรรมการสถานศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่จะใช้เป็นแนวทางพัฒนาให้การบริหาร จัด การศึกษาและการเรียนการสอนมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องมี ด้ชนีชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของงานและการประกันคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อแสดงผลงานความก้าวหน้าในการ บริหารงานโรงเรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการได้ ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียง สำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนกำกับ ดูแลและตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ไว้ทั้งหมด 5 ด้าน 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ โดย ที่ทุกฝ่ายมีความเชื่อว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะจะเป็นสิ่งสะท้อนคุณภาพของการจัด การศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างดีที่สุด

ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนก็คือ การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพนั่นเอง โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหาวิธีในการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลไปให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญ ของจัดการศึกษา โดยยุทธศาสตร์สำคัญในการดำเนินการดังกล่าว เรียกว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ถือว่าเป็นนวัตกรรมทางการบริหารรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจในการปฏิรูปการศึกษาโดยมีหลักการประกอบด้วย หลักการกระจายอำนาจ หลักการใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการมีส่วนร่วม หลักการพึ่งตนเอง หลักการประสานงาน หลักความต่อเนื่องและหลากหลาย หลักการพัฒนาตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งหลักการในการบริหารงาน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล หรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาประกอบการ บริหารด้วย คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และหลักความ คัมค่า โดยจะต้องมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาครูในโรงเรียนในด้านความรู้ ความสามารถ และการจัดทรัพยากร ในโรงเรียน ประกอบกับการจัดการศึกษาในโลกยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาแต่ละแห่งจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ ดำเนินไปอย่างเป็นระบบมุ่งหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือโดยที่ปัจจัย ด้านการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อคุณภาพของ ผู้เรียนได้เช่นเดียวกัน ด้วยการจัดให้มีระบบสารสนเทศที่ดีในสถานศึกษา ซึ่งระบบสารสนเทศที่ดีนั้นต้องเป็นไปตาม

กระบวนการหรือขั้นตอนที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยทั่วไปการจัดระบบสารสนเทศมีขั้นตอนการดำเนินงานหลัก ๆ จำนวน 5 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ และ 5) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 26) การจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เชื่อได้ว่าส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างแน่นอน

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยเชิงเหตุผลที่จะนำไปสู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุที่สามารถอธิบายหรือทำนายความเกี่ยวข้องของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาหรือกำหนดนโยบายในการบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ อยู่ในระดับใด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เป็นอย่างไร
3. การจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนจากปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับของการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ และคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ อยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับมาก กับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
3. ปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดระบบสารสนเทศ สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ประกอบด้วยเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

การจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 14)

1. หลักการกระจายอำนาจ
2. หลักการมีส่วนร่วม
3. หลักการบริหารจัดการตนเอง
4. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล

การจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา ได้มาจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารสนเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานหลัก 5 ขั้นตอน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การตรวจสอบข้อมูล
3. การประมวลผลข้อมูล
4. การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ
5. การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ

คุณภาพผู้เรียน ได้มาจากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2554 ในมาตรฐานด้านผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554: 26) ดังนี้

1. ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร
6. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 3,365 คน จากจำนวนสถานศึกษา 58 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก 30 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 18 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ , 2559)

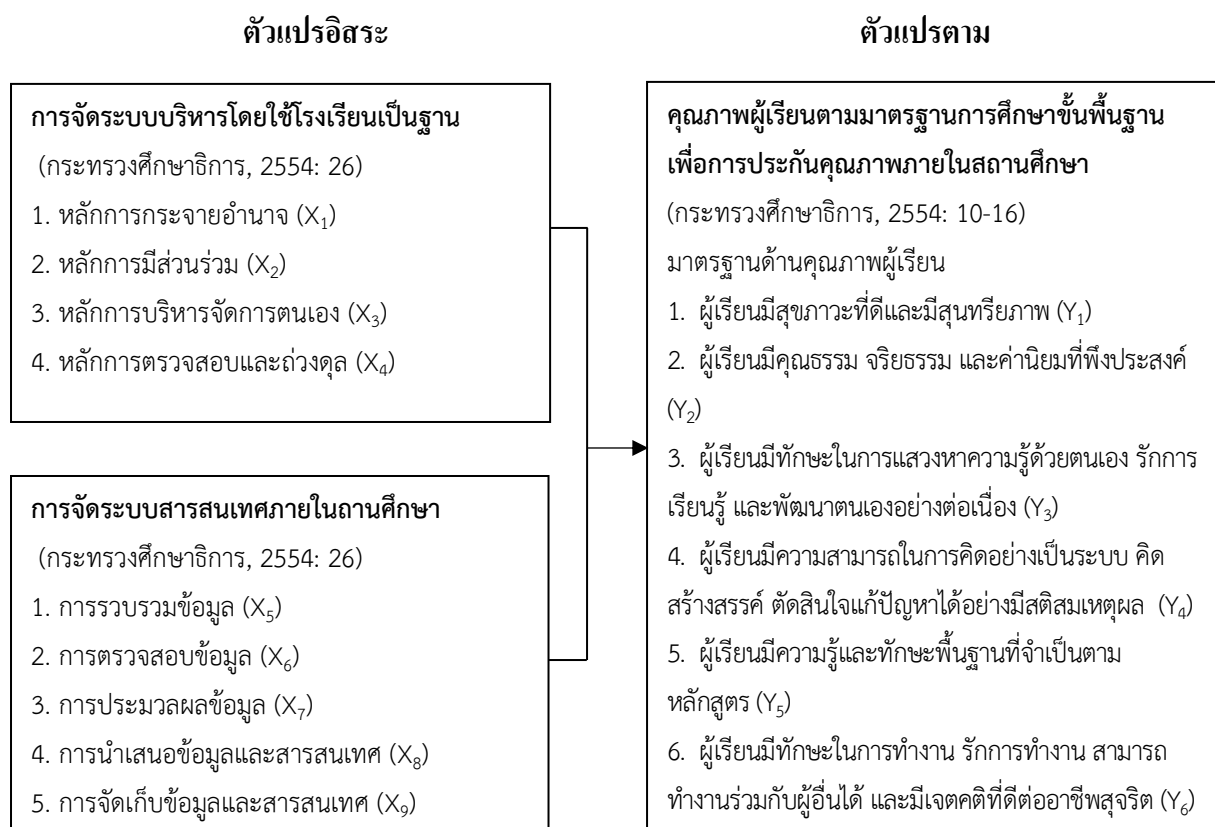
กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 343 คน จากจำนวนสถานศึกษา 58 แห่ง ประกอบด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก 30 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 18 และโรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน ได้มาจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie; & Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการจัดระบบบริหารและการจัดระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการจัดระบบบริหาร และการจัดระบบสารสนเทศกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
3. ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
4. เป็นข้อมูลสารสนเทศเชิงประจักษ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระเบียบแบบแผน สามารถนำไปใช้อ้างอิงในเชิงวิชาการได้ การวางแผนการบริหารการศึกษาภายใต้บริบทของการวิจัยนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

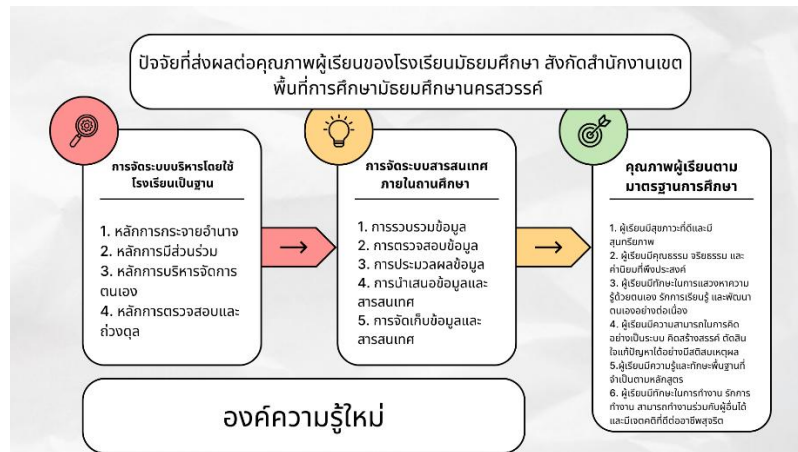
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครู และผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ออกเป็น 2 จังหวัด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เล็ก กลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ จำนวน 343 คนโดยได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเองแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert's 5 Rating Scale)

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย และรายงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถาม จากนั้นดำเนินการการตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือในด้านเนื้อหา ภาษา โครงสร้าง ข้อความ ความหมาย และโครงสร้างหลังจากนั้นผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนของการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาความเที่ยง (Reliability) หรือความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัยโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.70 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อมั่นในระดับสูง

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เป็นการศึกษานวนคิดหลักการเกี่ยวกับ 1.การจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการบริหารจัดการตนเอง และ 4) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล 2.การจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา คือ 1) การรวบรวมข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูล 3) การประมวลผลข้อมูล 4) การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ 5) การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ ที่ส่งผลต่อ และ 3.คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับของปัจจัยด้านการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก
2. ระดับของปัจจัยด้านการจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก
3. ระดับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมพบว่า โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก
4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการจัดการระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับตัวแปรปัจจัยการจัดการระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับสูง ($r = .787$) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการจัดการระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับตัวแปรมาตรฐานคุณภาพด้านผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .696$) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการจัดการระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง ($r = .761$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวม

ปัจจัย	การจัดการระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	การจัดการระบบสารสนเทศ	คุณภาพผู้เรียน
การจัดการระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	-	.787**	.696**
การจัดการระบบสารสนเทศ		-	.761**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนจากปัจจัยการจัดการระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่ามี 10 ปัจจัยที่

เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ตามลำดับดังนี้ คือ มีการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน กระชับ ตรงกับความต้องการและสะดวกต่อการนำไปใช้ (b4.1) มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอ (b1.6) สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษา (a2.1) มีการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ อย่างมีสัดส่วน เป็นระบบ (b5.2) สถานศึกษามีความพร้อมให้มีการตรวจสอบจากบุคคล หรือองค์กรภายนอกได้ตลอดเวลา ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (a4.6) ใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตรงตามประเภทของข้อมูล (b1.10) มีการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ (b4.3) สถานศึกษามีการพัฒนานวัตกรรมทางการบริหารใช้ในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ เช่น เครื่องมือรูปแบบ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาและนำพาองค์กรสู่เป้าหมาย (a3.7) สถานศึกษาเคารพในความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน (a2.4) และสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร และการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา (a1.5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสม (R) เท่ากับ .820 และสามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้ร้อยละ 67.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดจาก 10 ปัจจัยที่ใช้พยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ตัวแปรพยากรณ์	b	$S.E.b.$	β	t	$P\text{-Value}$
1. มีการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน กระชับ ตรงกับความต้องการและสะดวกต่อการนำไปใช้ (b4.1)	.071	.040	.092	1.789	.075
2. มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอ (b1.6)	.104	.032	.141	3.272*	.001
3. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษา (a2.1)	.129	.030	.187	4.282**	.000
4. มีการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ อย่างมีสัดส่วน เป็นระบบ (b5.2)	.112	.037	.146	3.000*	.030
5. สถานศึกษามีความพร้อมให้มีการตรวจสอบจากบุคคล หรือองค์กรภายนอกได้ตลอดเวลา ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (a4.6)	.104	.033	.140	3.182*	.002
6. ใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตรงตามประเภทของข้อมูล (b1.10)	.111	.038	.131	2.933*	.004
7. มีการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ (b4.3)	.097	.033	.137	2.973*	.003
8. สถานศึกษามีการพัฒนานวัตกรรมทางการบริหารใช้ในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ เช่น เครื่องมือ รูปแบบ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาและนำพาองค์กรสู่เป้าหมาย (a3.7)	.085	.030	.120	2.833*	.005

9. สถานศึกษาเคารพในความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน (a2.4)	-.095	.030	-.133	-3.173*	.002
10. สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร และการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา (a1.5)	.089	.032	.115	2.811*	.005
ค่าคงที่ (B ₀)	.750	.135		5.558**	.000
R = .820	R ² = .672	S.E.est = .33477			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของการวิจัยดังนี้

1. ระดับของปัจจัยด้านการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากในด้านการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีความพร้อมให้มีการตรวจสอบจากบุคคล หรือองค์กรภายนอกได้ตลอดเวลา ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษามีการพัฒนานวัตกรรมทางการบริหารใช้ในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ เช่น เครื่องมือ รูปแบบ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาและนำพาองค์กรสู่เป้าหมาย สถานศึกษาเคารพในความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร และการใช้ทรัพยากร ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับประวัติ มีเปี่ยมสมบูรณ์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม พบว่าระดับปัจจัยและระดับมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ปัจจัยกับมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนด้านผู้ปกครอง ด้านผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านนักเรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์มาตรฐานคุณภาพผู้เรียนโดยรวมได้ร้อยละ 44.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ทศนีย์ หมูคำ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า มีปัจจัย 4 ตัวที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดกำแพงเพชรได้คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านผู้บริหาร ด้านการวางแผน และด้านครูผู้สอน โดยมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 69.80

2. ระดับมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากด้านสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพผู้เรียนสร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา นันทนาการตามจินตนาการ ด้าน

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนยอมรับความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง ด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน ด้านความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ ด้านความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร ผู้เรียนมีผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ ด้านทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ผู้เรียนมีความรู้สึที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ สอดคล้องกับ กิตติพงษ์ หาตรงจิตต์ (2550) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า 1) ด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการเมือง และด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ระดับ .05 กับผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 2) ด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลการประกันคุณภาพการศึกษา 3) ด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และยังสอดคล้องกับกุลทรี พิภุลเกษม (2551) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 5) การนิเทศการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ระดับของปัจจัยด้านการจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากจากสถานศึกษา มีการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน กะทัดรัด ตรงกับความต้องการและสะดวกต่อการนำไปใช้ มีการจัดสรรงบประมาณในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอ มีการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ อย่างมีสัดส่วน เป็นระบบ ใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลายตรงตามประเภทของข้อมูล และมีการกำหนดสิทธิ์ในการเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวณีย์ พัทโณทัย (2555) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการ

ระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า

- 1) สภาพการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูลและการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ
- 2) ความต้องการในการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษากับมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านหลักการกระจายอำนาจ ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง ปัจจัยด้านหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ปัจจัยด้านการรวบรวมข้อมูล ปัจจัยด้านการตรวจสอบข้อมูล ปัจจัยด้านการประมวลผลข้อมูล ปัจจัยด้านการนำเสนอข้อมูล และสารสนเทศ และปัจจัยด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .655$) โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์ ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์อันจะนำไปสู่การศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรในเชิงเหตุผลได้ในลำดับต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีบทช่วยบำรุง (2556) ได้วิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1พบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พิจารณาตัวแปรปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการบริหาร พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ส่วนด้านกระบวนการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยด้านกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านกระบวนการบริหารร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับสูง และสามารถพยากรณ์คุณภาพการศึกษาได้ร้อยละ 81

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนจากปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่ามี 10 ปัจจัยที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ตามลำดับดังนี้

ด้านการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ในด้านการกระจายอำนาจสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร และการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษา (a1.5) ในด้านการมีส่วนร่วมสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานของสถานศึกษา (a2.1) และสถานศึกษาเคารพในความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน (a2.4) ในด้านการบริหารจัดการตนเอง

สถานศึกษามีการพัฒนาวัตกรรมการบริหารใช้ในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ เช่น เครื่องมือ รูปแบบ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ เพื่อแก้ปัญหาและนำพาองค์กรสู่เป้าหมาย (a3.7) และในด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล สถานศึกษามีความพร้อมให้มีการตรวจสอบจากบุคคล หรือองค์กรภายนอกได้ตลอดเวลา ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (a4.6) ซึ่งสอดคล้องกับบุญตา ชาญชานี (2552) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า 1) สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารตนเอง รองลงมาคือ ด้านการกระจายอำนาจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วม 2) ประสิทธิผลของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและเป้าหมายของโรงเรียน รองลงมาคือ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสัมพันธ์ที่ติระหว่างโรงเรียนและชุมชน และ 3) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในภาพรวม ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเอาใจใส่ต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนความสัมพันธ์ที่ติระหว่างโรงเรียนและชุมชน การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและเป้าหมายของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงตามลำดับ และบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสมศักดิ์ รอบครอบ (2548) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยประสิทธิภาพด้านการบริหารตนเองอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลตามลำดับ

ด้านการจัดระบบสารสนเทศ พบว่า สถานศึกษา มีการบริการในด้านการรวบรวมข้อมูลสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการจัดเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอ (b1.6) และใช้เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตรงตามประเภทของข้อมูล (b1.10) ในด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ มีการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน กะทัดรัด ตรงกับความต้องการและสะดวกต่อการนำไปใช้ (b4.1X) และมีการกำหนดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศ (b4.3) ในด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศมีการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศไว้ในสื่อต่าง ๆ อย่างมีสัดส่วน เป็นระบบ (b5.2) ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์พร เสี่ยงมพิภัทร์ (2549) ได้วิจัยเรื่อง การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าได้ปฏิบัติแทบทุกขั้นตอนของการจัดการระบบสารสนเทศ คือ ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล ขั้นตอนประมวลผลข้อมูล ขั้นตอนนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ และขั้นตอนการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ ส่วนปัญหาที่พบ คือ การจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นของข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการเปรียบเทียบกับข้อมูลในอดีต งบประมาณในการประมวลผลและ

วิเคราะห์ข้อมูลการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้สไลด์ และการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้วิธีทัศนบุคลิกการมีจำกัด มีภาระงานมาก ขาดความรู้ความชำนาญ และไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้หลักการกระจายอำนาจด้วยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในองค์กรอย่างชัดเจน ด้านการมีส่วนร่วมสถานศึกษาต้องเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือและการประสานงานในกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ด้านหลักการบริหารจัดการตนเองสถานศึกษาต้องบริหารงานตามภารกิจได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุลสถานศึกษาควรจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่น่าเชื่อถือ ตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.2 สถานศึกษาควรจัดระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาในด้านการรวบรวมข้อมูล ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูลสถานศึกษาควรมีการแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ด้านการประมวลผลข้อมูลสถานศึกษาควรมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการประมวลผลข้อมูล ด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศสถานศึกษาควรมีการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน กระชับ ตรงกับความต้องการและสะดวกต่อการนำไปใช้ ด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศควรมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ

1.3 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารจัดการตนเอง และด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และปัจจัยการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านการรวบรวมข้อมูล ด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศและด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่สามารถพยากรณ์คุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้ เพราะฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือคุณภาพผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับยุคของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบันโดยเฉพาะปัจจัยเกี่ยวกับการจัดระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านหลักการบริหารจัดการตนเอง ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ด้านการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนซ้ำและเพิ่มเติมในบริบทอื่น ๆ ด้วยเพื่อเป็นการยืนยันความสัมพันธ์ของตัวแปรในแง่ของการทำนาย หรือยืนยันผลการวิจัยเดิมให้น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. (เล่มที่ 4). (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์พร เสี่ยมพักตร์. (2549). *การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในอำเภอเมืองเชียงใหม่*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์ โพรเกรสซีฟ.
- ทัศนีย์ หมู่คำ. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดกำแพงเพชร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, คณะครุศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- บุญตา ชาญขำนิ. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- ประวีตา มีเปี่ยมสมบูรณ์. (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- ศรีสมรัก อินทุจันทร์ยง. (2550). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โฟร์-วัน พรินต์ติ้ง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ . (2559). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559*. นครสวรรค์: กลุ่มนโยบายและแผน. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). *รายงานการวิจัยประเมินผล การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา*. สืบค้นจาก:
http://www.onec.go.th/onec_backoffice/uploads/Book/194-file.pdf.
- สมศักดิ์ รอบคอบ. (2548). *ประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- Best, John W. 1977. *Research in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, R.V; & Morgan, D.W. (March, 1970). *Determining sample size for research activities*. Journal of Educational and Psychological Measurement. 30 (30): 608.
- ศักดิ์ศรี สุภาขร นุจรี สุภาขร วรณวไล อธิวาสน์พงศ์ และสนธิ พลชัยยา. (2559). *การพัฒนาความเข้าใจโมเดล เรื่อง สารละลาย ด้วยการทดลองแบบสืบเสาะร่วมกับภาพเคลื่อนไหวระดับอนุภาคสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2*. *วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้*, 7(1), 28-47.

- Chaipidech, P., & Srisawasdi, N. (2018). A proposal for personalized inquiry-based flipped learning with mobile technology. *In Proceedings of the 26th International Conference on Computers in Education (ICCE2018)*, Asia-Pacific Society for Computers in Education, November 26 – 30, 2018, Manila, Philippines.
- Srisawasdi, N. (2018). *Transforming chemistry class with technology-enhanced active inquiry learning for the digital native generation*. In C. Cox & W. Schatzberg (Eds.) *International Perspectives on Chemistry Education Research and Practice* (pp. 221–233). ACS Symposium Series 1142, American Chemical Society: Washington, DC.
- Srisawasdi, N., & Panjaburee, P. (2019). Implementation of game-transformed inquiry-based learning to promote the understanding of and motivation to learn chemistry. *Journal of Science Education and Technology*, 28(2), 152–164.

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

The Academic Administration of Small Schools under Samutprakan Primary Educational Service Area Office 1

ณิชชยา เทศารินทร์¹, สมชัย พุทธธา²

Nitchaya Tesarin¹, Somchai Phuttha²

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก¹

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก²

Faculty of Liberal Arts, Krirk University¹

Faculty of Liberal Arts, Krirk University²

Received: May 1, 2025 Revised: May 5, 2025 Accepted: May 10, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการจำแนกตามประเภทการทำงาน และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำนวน 131 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีระดับสูงสุดคือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา รองลงมาได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบตามประเภทการทำงานพบว่าโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบความแตกต่างในด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการควรเน้นการปรับปรุงด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โดยผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจแก่ครูและบุคลากร จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ นำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ รายงานผลความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ จัดนิทรรศการและเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายสถานศึกษา และตีพิมพ์วารสารวิชาการ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขนาดเล็ก, ระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

*Corresponding author. Tel.: 087 – 5293455, Email address: somchi41@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 17-29

Abstract

This study aimed to 1) examine perceptions of academic administration in small schools, 2) compare academic administration practices based on work experience, and 3) investigate approaches for academic administration development. The sample consisted of 131 school administrators and teachers from the Primary Educational Service Area Office Samut Prakan 1. Data collection instruments included questionnaires and semi-structured interviews. Statistical analyses employed descriptive statistics, one-way analysis of variance, and content analysis.

The findings revealed three key results. 1) overall academic administration in small schools was rated at a high level, with internal quality assurance system and educational standards development ranking highest, followed by institutional curriculum development, assessment and learning outcome transfer, learning process development, educational media and technology development and utilization, educational supervision, and research for educational quality improvement, respectively. 2) comparison by work experience showed no significant overall differences in academic administration practices; however, significant differences at the .05 level were identified in the assessment and learning outcome transfer dimension. 3) recommended approaches for academic administration development should emphasize improving assessment and learning outcome transfer practices through administrator-led understanding initiatives for teachers and personnel, practical training workshops, AI technology integration, periodic student progress reporting, exhibitions and learning exchange forums, educational network establishment, and academic journal publication.

Keywords: academic administration, small schools, Internal quality assurance system and educational standards

บทนำ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด กระทรวงศึกษาธิการได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จุดเน้นข้อ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในรูปแบบ Active Learning, STEM Education, Coding ฯลฯ และกระบวนการส่งต่อในระดับที่สูงขึ้น พัฒนาระบบการเรียนรู้และการวัดผล ประเมินผลฐานสมรรถนะ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นแห่งอนาคต

ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้าน Soft Power ให้กับผู้เรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้ตามความสนใจผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้นำผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติไปใช้ในการวางแผน การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะและผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) นโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อที่ 3 การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งถือคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการมากที่สุด เพื่อให้เกิดคุณภาพและผลประโยชน์แก่ผู้เรียน ให้การสนับสนุน ส่งเสริม และติดตามการทำงานของครูผู้สอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (พิชญ์พิชา จันทา, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีนโยบายและจุดเน้น โดยวางจรรยาบรรณ สพป.สมุทรปราการ เขต 1 By 7-STEP เก่ง ดี มีความสุข “น่าอยู่ อุ่นใจ ปลอดภัย สร้างนิสัย รากฐานการเรียนรู้” แต่ยังคงพบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำดังผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐานในปีการศึกษา 2565 และปีการศึกษา 2566 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่าจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยภาพรวมคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นด้านการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมพัฒนาและควรปรับปรุง ปรับปรุง ซึ่งภาระงานการปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารวิชาการ เพราะงานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูที่จะต้องบริหารจัดการและให้บริการในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากเหตุผลดังกล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ให้มีคุณภาพดีขึ้น โดยศึกษาจากผู้ปฏิบัติ คือ ผู้บริหาร และครูที่รับผิดชอบการบริหารงานวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตลอดจนผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและผู้เกี่ยวข้องจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

คำถามในการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้บริหารมีแนวทางการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

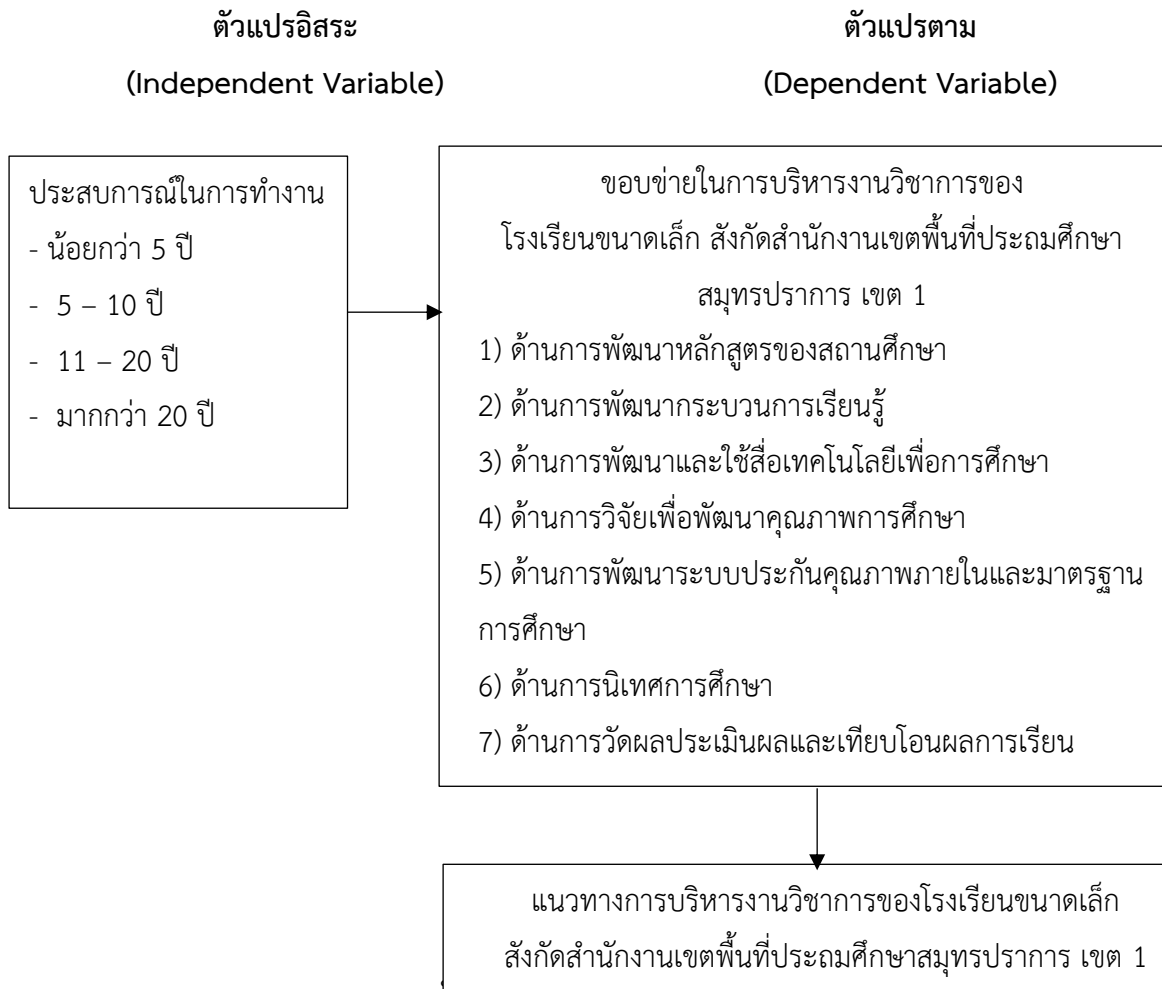
แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ค้นคว้าอิสระได้ทำการศึกษาเอกสารงานค้นคว้ารวบรวมแนวคิด ขอบข่ายแนวทางการบริหารงานวิชาการจากนักวิชาการหลายท่านเพื่อสังเคราะห์หาขอบข่ายแนวคิดการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551; ต่อเติม กวดนอก, 2556; รัชนิยา สีหะวงษ์, 2558; ชวัลลักษณ์ รัตนวิฑูรกุล, 2559; สุภารัตน์ สมศักดิ์, 2559; วัฒนา สายเชื้อ, 2559; ปาริฉัตร โชติจันทร์, 2560; ฉันทยาภรณ์ สังข์เมือง, 2565)

จากการสังเคราะห์แนวคิดของการบริหารงานวิชาการ ผู้ค้นคว้าใช้ความถี่ตั้งแต่ 7 ขึ้นไปในการกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ จำนวน 14 ท่าน ทำให้ได้ตัวแปรขอบข่ายที่ใช้ในการศึกษาการบริหารงานวิชาการ 7 ด้านดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 20 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้จำแนกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 12 คน และครูผู้สอน จำนวน 119 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 131 คน ได้จากการเปิดตารางขนาดตัวอย่างจากตารางของเคร็จซี่และมอร์แกน (เคร็จซี่และมอร์แกน,1970) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้จำนวนบุคลากรเป็นชั้น (Strata) จากนั้นทำการสุ่มแบบง่ายตามสัดส่วน (simple random sampling with proportional allocation) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางต่อไปนี้

ส่วนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กและมีผลการทดสอบ O – NET สูงกว่าระดับประเทศ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยได้มาจากการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาใช้เครื่องมือ 2 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 50 ข้อ แบ่งออกได้เป็น 7 ด้าน ได้แก่ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

2.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สร้างจากระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบกับประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาการบริหารงานวิชาการโดยมีประสบการณ์ที่ได้รับยอมรับ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็กที่มี คะแนน O-Net ปีการศึกษา 2566 สูงกว่าระดับประเทศ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 ท่าน มีลักษณะแบบปลายเปิด (Open Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือนำส่งเครื่องมือจากคณบดี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 20 โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินแจกและการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3.2 ผู้ศึกษาส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถาม หรือ google form ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยขอความอนุเคราะห์จากทางผู้บริหารสถานศึกษาและนั้รับแบบสอบถามคืน ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนำแบบสอบถามมาตรวจความสมบูรณ์ นำไปวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าทางสถิติ การเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์ผู้ศึกษานัดหมายเวลาในการเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ตามเวลาที่นัดหมายด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ทราบระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แบบสอบถามจำนวน 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพใช้การใช้วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ(Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อบ่งชี้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้แนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

4.2 เปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยทดสอบสองกลุ่มโดยใช้ค่า F - test หรือทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

4.3 ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยผู้ศึกษาวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษาจำนวน 5 ท่าน โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analyst)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency)และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์

ข้อมูลสถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ระดับข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการ

5.2 สถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ F – test (สถิติ t-test ใช้ทดสอบความแตกต่าง หรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยมีเงื่อนไขว่า ใช้สำหรับการทดสอบข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบปกติ (Normal Distribution) ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่ใช้ทดสอบมี 2 ลักษณะคือ เป็นตัวอย่างที่อิสระกัน (Independent Samples) และตัวอย่างที่สัมพันธ์ กัน (Related Samples))

การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพในประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.3 การวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analyst) คำสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 5 ท่าน

สรุปผลการวิจัย

1.ระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก	$\bar{X}$	SD	อันดับ	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.33	0.59	2	มาก
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.23	0.48	4	มาก
3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.10	0.63	5	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.02	0.55	7	มาก
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.50	0.46	1	มาก
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.08	0.64	6	มาก
7. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.32	0.50	3	มาก
โดยรวม	4.23	0.47		มาก

จากตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M= 4.23, SD=0.47$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($M= 4.50, SD=0.46$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ($M= 4.33, SD=0.59$) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($M= 4.32, SD=0.50$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ($M= 4.23, SD=0.48$) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($M= 4.10, SD=0.63$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($M= 4.08, SD=0.64$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($M= 4.02, SD=0.55$)

2.เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	เปรียบเทียบ	SS	df	MS.	F	p-value
	ระหว่างกลุ่ม	1.061	3	.354		
ประสบการณ์ในการทำงาน	ภายในกลุ่ม	28.359	127	223	1.583	0.190
	รวม	29.420	130			

จากตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวม พบว่า ค่า Sig= .197 มากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ที่ต่างกันมีผลต่อการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จากการผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พบว่า ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจ โดยให้ครูและบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เป็นสิ่งที่ควรทำให้มาก โดยมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเชิงวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญการวัดประเมินผลให้ความรู้ มีการนำโปรแกรมสำเร็จรูป(AI)ประยุกต์ใช้เพื่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและขยายผลการวัดผลประเมินผล มีการรายงานผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะๆ มีนำผลการประเมินมาขยายผลโดยจัดนิทรรศการ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดบ้านวิชาการ การสร้างเครือข่ายสถานศึกษา การตีพิมพ์วารสารวิชาการ

อภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ระดับความคิดเห็นการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้ปฏิบัติงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมยุรี รินศรี (2563) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวัดผล และประเมินผล เทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน สังคม ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวม พบว่า ค่า Sig= .197 มากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ใน

การทำงาน ที่ต่างกันมีผลต่อการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา พรหมแย้ม (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน อำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน และผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรีเขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลาภรณ์ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2564) ได้ ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ สูงกว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนที่มีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 1-5 ปี มีประสบการณ์ที่ซึ้งหรือมีส่วนในการบริหารงานวิชาการ ด้วย เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากกว่าคนที่มีประสบการณ์ในช่วงอื่น ๆ ที่สูงขึ้น จึงทำให้คนที่มีประสบการณ์ ในช่วงนี้มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการ สูงกว่าคนที่มีประสบการณ์ในช่วงอื่น ๆ

3. การศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กควรมีการปรับปรุง “ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน” พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาแนวทางเพื่อการปรับปรุง “ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน” การศึกษาพบว่า มีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจ โดยให้ 1) ครูและบุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เป็นสิ่งที่ควรทำให้มาก 2) มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเชิงวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการวัดประเมินผลมาให้ความรู้ 3) นำโปรแกรมสำเร็จรูป(AI)ประยุกต์ใช้เพื่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและขยายผลการวัดผลประเมินผล 4) มีการรายงานผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นระยะๆ 5) นำผลการวัดผลประเมินมาขยายโดยจัดนิทรรศการ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดบ้านวิชาการ การสร้างเครือข่ายสถานศึกษา การตีพิมพ์วารสารวิชาการ ในการยกระดับการศึกษาส่งผลให้ผู้เรียนนั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา เรืองรัฐ (2567) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวัดผลประเมินผลการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันและจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีสภาพการดำเนินงานด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนแตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้บริหารและครูที่

มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 1-10 ปี กับ 11-20 ปี มีข้อเสนอแนะ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรรนำผลการวิจัยมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินงาน สถานศึกษาควรรนำผลการวิจัยมาจัดทำแผนงานเพื่อนำมาพัฒนาครูให้มีความรู้ในการวัดผลประเมินผลอย่างถูกต้อง ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2566

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

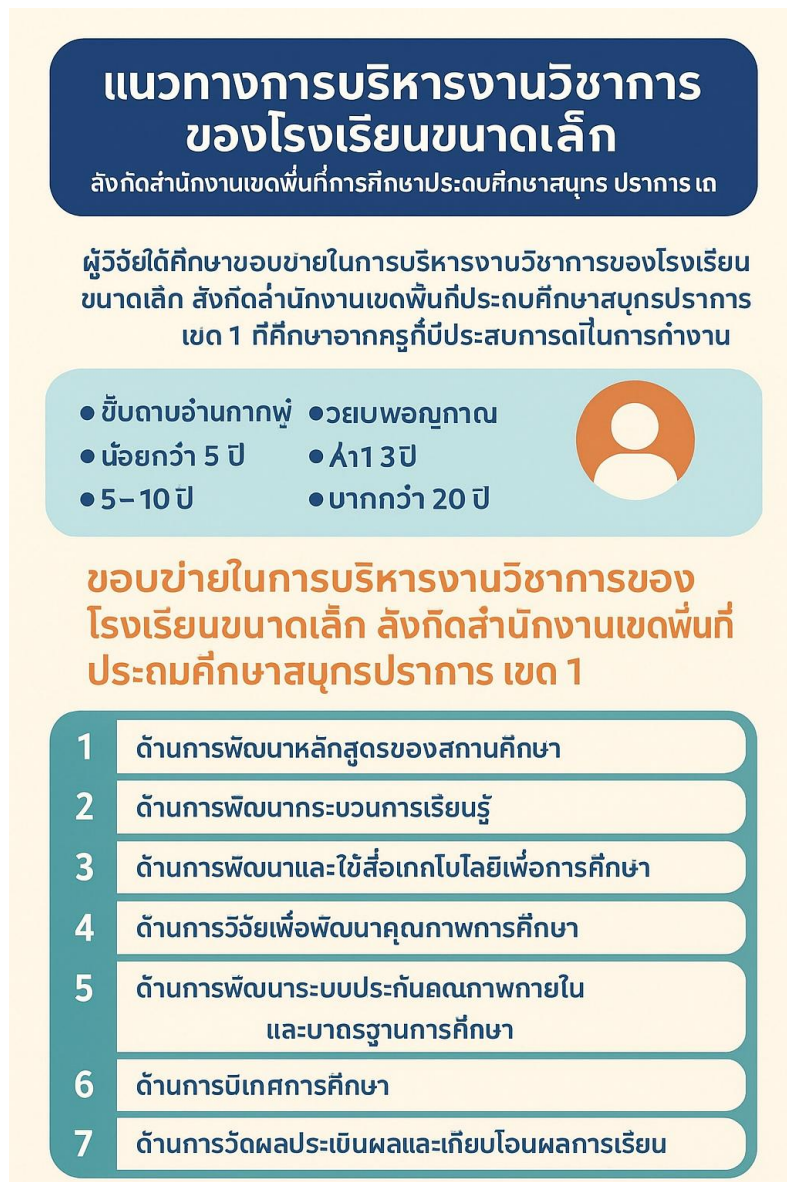
1.ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเป็นผู้กำหนดทิศทางและสนับสนุนให้สถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายและทันสมัย โดยการปรับเกณฑ์มาตรฐานให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อน และนำผลการวิจัยมาพัฒนาเป็นกลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้สถานศึกษานำไปปรับใช้ในการพัฒนางานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2.ระดับสถานศึกษา สถานศึกษาควรบูรณาการผลการวิจัยด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติมาจัดทำแผนงานที่เป็นระบบ เน้นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้การดำเนินงานการวัดผลประเมินผลอย่างถูกต้อง พัฒนาเครื่องมือการวัดประเมินผลแบบดิจิทัล สื่อสารข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ และใช้ประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญในการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพงาน

3.ระดับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร โดยส่งเสริมให้นำผลการวิจัยด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องมือการวัดผลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กฤษกร ไพค่านาม และ สุรางคนา มัณยานนท์. (2565). การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์เครือข่ายกุดบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(1), 55-67.
- ชลารณ สวรรณสัมฤทธิ์. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัชยมศึกษาจันทบุรี. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*.
- ธัญญา คุณสุข. (2565). *การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธัญญา สัมเมือง. (2565). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*. สารนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- นุชเรศ คำดีบุญ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นริศรา เรียงรู้. (2567) แนวทางพัฒนาการดำเนินงานการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ในความเป็นปกติใหม่ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพพ.), 6(2), 227-243. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/269735>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประวีณา ราชแสง. (2565). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ศึกษาศาสตร์:มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มยุรี รินศรี. (2564). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, ปริญญาโทมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์เครือข่ายตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- Supab, A., & Siththada, T. (2025). ACADEMIC ADMINISTRATION TO DEVELOP ACTIVE LEARNING MANAGEMENT. In *Proceeding National & International Conference* ,17(1), p. 57.
- Worapongpat, N., & Kumla, S. (2024). Participation in academic administration of educational personnel in education quality development network group 7 under Maha Sarakham Primary Education Service Area Office 2. *Journal of Public and Private Issues*, 1(3), 94–106.

ปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

The management information system of education. The effectiveness of the administration, distance learning via satellite. Basic education in the areas of primary education, Phitsanulok District 1.

คำรณ เก็ดทุ่ย¹, พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์², ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิอำรง³, ปิยภัทร์ จิรปฐมญโชติ⁴

Kamron Kerthuy¹, Pimparit Tiangpak², Thitiphat Hirannithithamrong³, Piyapat Jirapunyachoti⁴

คณะบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

คณะศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก³

คณะศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก⁴

Faculty of Graduate Studies, Department of Educational Administration, Chao Phraya University

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University

Received: May 1, 2025 Revised: May 5, 2025 Accepted: May 10, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม 2) ศึกษาประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม 4) ศึกษาการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่องปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงได้กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้บริการสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 312 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนทบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง (r=0.727) 4) การบริหารระบบสารสนเทศ

*Corresponding author. Tel.: 0615096592, Email address: pimparit.t1107@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 30-45

ทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านระบบสารสนเทศในสถานศึกษา ($B = 0.177$, $p\text{-value} = .000$, $t = 4.351$), ด้านระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน ($B = 0.167$, $p\text{-value} = .000$, $t = 4.415$), ด้านระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา ($B = 0.165$, $p\text{-value} = .000$, $t = 3.900$), ด้านกระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา ($B = 0.0.120$, $p\text{-value} = .000$, $t = 4.081$), และ ด้านการรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน ($B = 0.0.103$, $p\text{-value} = .000$, $t = 2.283$), ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้ร้อยละ 68.10 ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้ร้อยละ 68.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, ระบบสารสนเทศทางการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the level of educational information system administration affecting the effectiveness of satellite-based distance learning management; 2) study the effectiveness of satellite-based distance learning management; 3) study the relationship between educational information system administration and the effectiveness of satellite-based distance learning management; and 4) study the effect of educational information system administration on the effectiveness of satellite-based distance learning management. The research sample, on factors of educational information system administration affecting the effectiveness of satellite-based distance learning management, was conducted using purposive sampling. The target group consisted of 312 school administrators participating in the satellite-based distance learning project, educational institution administrators, and teachers.

The research results found that 1) the level of educational information system management in basic educational institutions, computer systems to assist in teaching, was at a high level overall. 2) the level of distance learning management via satellite was at a high level overall. When classified into each aspect, all aspects were at a high level. 3) The management according to the principles of good governance of educational institution administrators and the practice according to the code of ethics of the teaching profession under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, overall, had a high positive relationship ($r = 0.727$). 4. The management of educational information systems that

affected the management of distance learning via satellite. Information system in educational institutions ($B = 0.177$, $p\text{-value} = .000$, $t = 4.351$), computer system to assist in teaching ($B = 0.167$, $p\text{-value} = .000$, $t = 4.415$), management system and information within educational institutions ($B = 0.165$, $p\text{-value} = .000$, $t = 3.900$), management system and information management process of educational institutions ($B = 0.0.120$, $p\text{-value} = .000$, $t = 4.081$), and basic computer literacy ($B = 0.0.103$, $p\text{-value} = .000$, $t = 2.283$), affecting the conduct of oneself according to the code of ethics of the teaching profession under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. The four factors of good governance management of school administrators can collectively predict the impact of distance learning via satellite by 68.10%, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Distance learning via satellite, Educational Information System, Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ที่ทรงห่วงใยเรื่องการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารและด้อยโอกาส ได้มีความเสมอภาคทางการศึกษา จึงได้เกิดโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของไทยด้วยเงินทุนประเดิมพระราชทานจำนวน 50 ล้านบาทซึ่งได้เริ่มต้นการออกอากาศเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวเป็นปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2538 และขยายมิติการใช้ประโยชน์ทางการศึกษาสู่โรงเรียนปลายทางทั่วประเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครูนักเรียนได้เรียนรู้สู่โลกการศึกษาในมิติใหม่โดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนับเป็นการให้บริการโทรทัศน์ทางการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่สนใจให้สามารถเข้ารับชมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามศักยภาพและตามอัธยาศัยของโลกไร้พรมแดน

ปัจจุบันการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความตื่นตัวและเข้มข้นมากขึ้นเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพนอกจากสำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ขณะเดียวกันโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษาหรือมีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ในจำนวนนี้ส่วนหนึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาการขาดแคลนครูขาดการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนรวมถึงการพัฒนาการเรียนการสอน ยังไม่มีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามตัวบ่งชี้ในมาตรฐานที่กำหนดขณะเดียวกันมีโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานของสมศ. มีอยู่จำนวนไม่น้อยเช่นเดียวกันที่มีการพัฒนาของคุณภาพการศึกษา

สูงขึ้นเมื่อเทียบกับผลการประเมินภายนอกรอบแรกส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายและได้มาตรฐานคุณภาพ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLIT) โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามโครงการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLIT) ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อย่างไรก็ตามหลังจากทำการเรียนการสอนแล้วพบว่ามีปัญหาในการจัดการศึกษาอันเนื่องจากขาดครูและครูไม่มีความสามารถในการสอนเฉพาะสาขาวิชา เช่น วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาอังกฤษและวิชาสังคมศึกษา ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน

เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในชนบทและในเมื่อที่เจริญให้มีคุณภาพการศึกษาที่ใกล้เคียงกัน กรมสามัญศึกษาได้รับการประสานจากเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจการพิเศษโดยนายขวัญแก้ว วัชโรทัย (2543:2) เสนอให้กรมสามัญศึกษาจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในมหามงคล วโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี (กาญจนาภิเษก) และถวายเป็นพระราชกุศลแก่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในวโรกาสเดียวกัน ซึ่งกรมสามัญศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นรวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาอีกหลายประการจึง เห็นด้วยหลักการ ได้เริ่มดำเนินการเมื่อเดือนธันวาคม 2538

เพื่อแก้ปัญหาความเสมอภาคทางการศึกษาจึงทำให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้ใช้วิธีการเรียนการสอนแบบทางไกลผ่านดาวเทียม ตามแนวทางข้างต้นโดยมีโรงเรียนต้นแบบอยู่ที่โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นโครงการจัดการเรียนการสอนของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระราชูปถัมภ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ดำเนินการโดยกรมสามัญศึกษาร่วมกับสามัญศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการการเรียนการสอนแบบทางไกลผ่านดาวเทียม มีความสนใจศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ มีสภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร คุณภาพของนักเรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร ตลอดถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปลายทางของแต่ละโรงเรียนเป็นเช่นไรบ้าง ผู้วิจัยจึงเข้าไปศึกษาปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
4. เพื่อศึกษาการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก
2. การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 มีสถานศึกษาจำนวน 128 โรงเรียน เป็นผู้บริหารจำนวน 128 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 1,403 คน รวมทั้งสิ้น 1,531 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 มีสถานศึกษาจำนวน 128 โรงเรียน เป็นผู้บริหารจำนวน 128 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 1,403 คน รวมทั้งสิ้น 1,531 คน ที่ความเชื่อมั่น 95 % โดยการใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2544: 103) ละ

สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 312 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

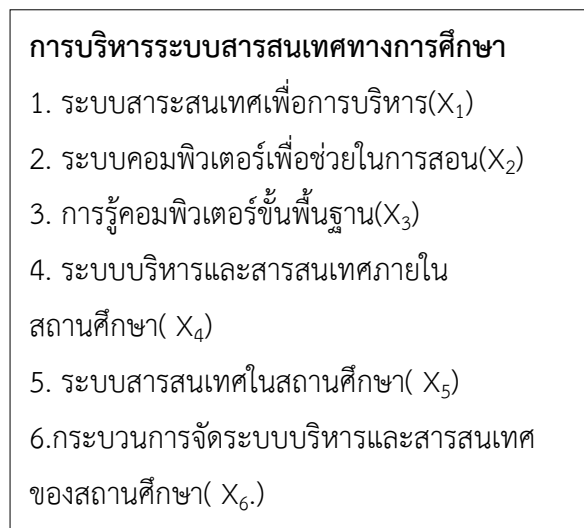
1. การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ได้แก่ 1) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร 2) ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน 3) การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน 4) ระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา 5) ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา 6) กระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา และ 2. การบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ได้แก่ 1) ด้านการทบทวนหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านกระบวนการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารและสารสนเทศกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

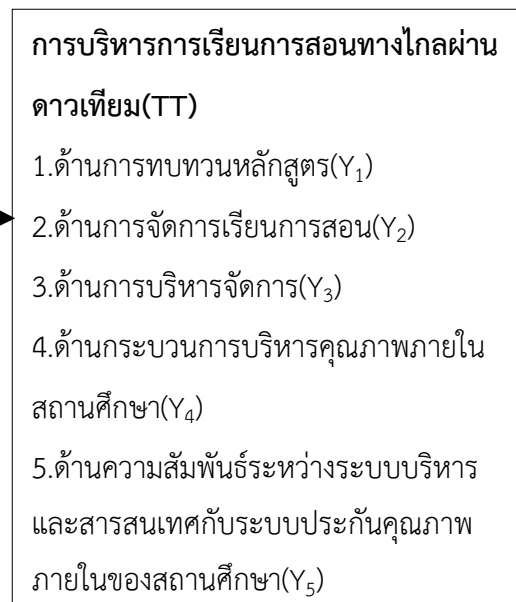
ตัวแปรอิสระ

(Independent Variable)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจและเชิงพรรณนา ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริการสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 มีสถานศึกษาจำนวน 128 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร จำนวน 128 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 1,403 คน รวมทั้งสิ้น 1,531 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริการสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2567 มีสถานศึกษาจำนวน 128 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร จำนวน 128 คน เป็นครูผู้สอนจำนวน 1,403 คน รวมทั้งสิ้น 1,531 คน ที่ความเชื่อมั่น 95 % โดยการเปิด ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan อ้างถึงมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544 : 103) และสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยาย โอกาสได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 312 คน

ขั้นที่ 1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544 : 103) ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 128 คน และครูผู้สอนโรงเรียน จำนวน 1,531 คน รวมเป็น 312 คน

ขั้นที่ 2 สุ่มหาจำนวนโรงเรียนแยกเป็นรายอำเภอ โดยทำการแบ่งแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ คือ อำเภอเมือง พิษณุโลก อำเภอบางระกำ แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก (Lottery Method) (ประคอง กรรณสูต, 2542 : 8-9)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการประเมินระดับการบริหารระบบ สารสนเทศทางการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร	4.25	0.60	มาก
2. ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน	4.30	0.60	มาก
3. การเรียนคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน	4.32	0.57	มาก
4. ระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา	4.27	0.63	มาก
5. ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา	4.23	0.63	มาก
6. กระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา	4.29	0.68	มาก
รวม	4.28	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการเรียนคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.32$) รองลงมาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) ส่วนข้อที่มีค่าน้อยสุดได้แก่สถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$)

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านทบทวนหลักสูตร	4.21	0.55	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.27	0.61	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการ	4.23	0.54	มาก
4. กระบวนการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.21	0.69	มาก
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารและสารสนเทศกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	4.25	0.70	มาก
รวม	4.24	0.50	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ มากที่สุดด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) รองมาด้านความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารและสารสนเทศกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$) และน้อยที่สุดด้านความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารและสารสนเทศกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$)

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา (x)	ประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (y)					
	y1	y2	y3	y4	y5	ytotat
1.ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร (x ₁)	.500**	.379**	.468**	.260**	.339**	.471**
2.ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน (x ₂)	.492**	.525**	.576**	.469**	.416**	.608**
3.การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน(x ₃)	.564**	.476**	.622**	.401**	.480**	.620**
4.ระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา (x ₄)	.518**	.432**	.623**	.367**	.528**	.604**
5.ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา (x ₅)	.577**	.434**	.573**	.387**	.581**	.627**
6.กระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา (x ₆)	.553**	.473**	.478**	.475**	.446**	.597**
xtotal	.660**	.559**	.686**	.488**	.576**	.727**

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นบุรี โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.727$) เมื่อพิจารณารายด้านในการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 ลำดับ คือ ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.627$) รองลงมา คือ การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน และระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง($r=0.604$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 อำนาจพยากรณ์ของการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา	B	Std. Error	Beta	t	p-value
(Constant)	1.145	0.130	-	8.833**	.000
1.ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา (x5)	0.177	0.041	0.244	4.351**	.000
2.ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน (x2)	0.167	0.038	0.217	4.415**	.000
3.ระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา (x4)	0.165	0.042	0.223	3.900**	.000
4.กระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา (x6)	0.120	0.029	0.176	4.081**	.000
5.การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน(x3)	0.103	0.045	0.128	2.283*	.023

R=0.825^e, R Square= 0.681, Adjusted R Square=0.675, Std. Error of the Estimate=0.265 ,

**p<.01, *p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านระบบสารสนเทศในสถานศึกษา (B =0.177, p-value =.000, t = 4.351), ด้านระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน (B=0.167, p-value =.000, t= 4.415), ด้านระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา (B=0.165, p-value=.000, t= 3.900), ด้านกระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา (B=0.0.120, p-value=.000, t= 4.081), และ ด้านการรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน (B=0.0.103, p-value=.000, t= 2.283), ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้ร้อยละ 68.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ และสมการคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ } \hat{Y} = 1.145 + 0.177X_5 + 0.167X_2 + 0.165X_4 + 0.120X_6 + 0.103X_3$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = 0.244ZX_5 + 0.217ZX_2 + 0.223ZX_4 + 0.176ZX_6 + 0.128 ZX_3$$

อภิปรายผล

1 ระดับการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการพัฒนาครูผู้สอนพัฒนาขึ้นมาเอง การใช้ระบบสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เด็กและเยาวชนปัจจุบันคุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือสมัยใหม่ ใช้โทรศัพท์มือถือ เล่นเกมออนไลน์พูดคุยบนเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาพนพ แก้วคำทอง

(2545) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวังไกลกังวลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลปรากฏว่า ผู้สอนมีความคิดเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนระบบทางไกลผ่านดาวเทียม อยู่ในระดับปานกลาง คือ อุปกรณ์เครื่องรับโทรทัศน์ของโรงเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนไม่ได้รับการอบรมใช้อุปกรณ์ทั่วถึง กิจกรรมของโรงเรียนต้นไม่ตรงกับกิจกรรมของโรงเรียนปลายทาง ครูผู้สอนไม่มีแบบทดสอบในการประเมินความรู้ความเข้าใจของนักเรียนหนังสือรายการ และเกณฑ์การประเมินผลในรายวิชาที่สอนกับโรงเรียนต้นทางไม่สอดคล้องกัน ส่วนนักเรียนให้ความเห็นในระดับปานกลาง คือ ไม่มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาก่อนการเรียนการสอน ไม่มีการเตรียมเอกสารอื่นๆ ประกอบการเรียน นักเรียนไม่ได้หาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิทยาการต่างๆ

2 ระดับการบริหารจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีความสัมพันธ์ระหว่าง ระบบบริหารและสารสนเทศกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และมีการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาาระบบบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเตียร ชิตินทร (2548) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตอำเภอแม่ริม จังหวัดน่าน พบว่าสภาพทั่วไปของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมีความแตกต่างกัน ผู้บริหาร ครูเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนแบบทางไกลและเห็นว่าสามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูได้เป็นอย่างดี ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาสังคมศึกษา วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ อยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้ นอกจากนี้ยังพบว่าคะแนนนักเรียนบางคนสูงแต่นักเรียนบางคนต่ำ ซึ่งน่าจะเกิดจากความเอาใจใส่ในการเรียนของนักเรียน และความรู้พื้นฐานของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน

3 การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.727$) เมื่อพิจารณารายด้านในการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 ลำดับ คือ ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.627$) รองลงมา คือ การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน และระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=0.604$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการพัฒนาครูผู้สอนพัฒนาขึ้นมาเอง การใช้ระบบสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เด็กและเยาวชนปัจจุบันคุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือสมัยใหม่ ใช้โทรศัพท์มือถือ เล่นเกมออนไลน์ พุดคุยบนเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำลี เก่งทอง (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์

ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กับคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 พบว่าการศึกษาศาภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กับคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 จำนวน 69 โรงเรียนประกอบด้วยครูจำนวน 377 คนและนักเรียน จำนวน 399 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับฉบับที่ 1 ใช้สอบถามครูเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิดและฉบับที่ 2 ใช้สอบถามนักเรียนเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน โพรบาคโมเมนต์ และการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาตามลำดับได้แก่ด้านการลงมือปฏิบัติด้านการปรับปรุงแก้ไขวางมาตรฐานและถือปฏิบัติและด้านการตรวจสอบผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2. คุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านมีความกระตือรือร้นและมีความสนใจที่จะเรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ และรู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาตามลำดับได้แก่ด้านสามารถสรุปประเด็นการเรียนรู้และประสบการณ์ด้วยตนเองได้อย่างถูกต้องและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านสามารถเลือกใช้วิธีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและด้านมีนิสัยรักการอ่านและค้นคว้าหาความรู้สามารถใช้ห้องสมุดแหล่งความรู้หรือสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กับคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4 การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านระบบสารสนเทศในสถานศึกษา ($B = 0.177, p\text{-value} = .000, t = 4.351$), ด้านระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน ($B = 0.167, p\text{-value} = .000, t = 4.415$), ด้านระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา ($B = 0.165, p\text{-value} = .000, t = 3.900$), ด้านกระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา ($B = 0.120, p\text{-value} = .000, t = 4.081$), และ ด้านการรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน ($B = 0.103, p\text{-value} = .000, t = 2.283$), ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้ร้อยละ 68.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้ง 5 ปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายที่ส่งผลต่อการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้ร้อยละ 68.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายชั่วโมงให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา

ทางไกลผ่านดาวเทียม มีความสัมพันธ์ระหว่าง ระบบบริหารและสารสนเทศกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และมีการส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารมีการพัฒนาครูผู้สอนพัฒนาขึ้นมาเอง การใช้ระบบสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เด็กและเยาวชนปัจจุบันคุ้นเคยกับการใช้เครื่องมือสมัยใหม่ ใช้โทรศัพท์มือถือ เล่นเกมออนไลน์พูดคุยบนเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิพันธ์ อมาตยคง (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดของโรงเรียนไม่มีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545ได้ให้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้เป็นอย่างยิ่งจึงกำหนดให้รัฐส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ ส่วนผลการวิจัยจำแนกตามสังกัดโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ได้แก่ การบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ได้แก่ 1) ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร2) ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยในการสอน 3) การรู้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน 4) ระบบบริหารและสารสนเทศภายใน สถานศึกษา 5) ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา 6)กระบวนการจัดระบบบริหารและสารสนเทศของ สถานศึกษา และการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้แก่ 1) ด้านการทบทวนหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านกระบวนการบริหารคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างระบบบริหารและสารสนเทศกับระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านการบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการเตรียมการ พบว่า ไม่มีการจัดทำโครงการบรรจุในแผนงานประจำปี มีการเตรียมบุคลากรและสถานที่ มีงบประมาณในการดำเนินโครงการ และครูมีความรู้เกี่ยวกับการใช้บริการ พบปัญหาบุคลากรขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากโครงการ ห้องเรียนไม่เพียงพอ และไม่มีการจัดหางบประมาณมาใช้ในโครงการ

1.2 ด้านการดำเนินการ พบว่า ผู้บริหารมีการมอบหมายครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีการประชาสัมพันธ์โครงการ และมีการให้บริการแก่ชุมชน แต่ไม่มีการนิเทศ ไม่มีการจัดทำตารางการใช้ห้องเรียน และครูไม่ได้รับการนิเทศ พบปัญหา บุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้และดูแลอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณ ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างสม่ำเสมอ และไม่สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้อย่างสม่ำเสมอ

1.3 ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดห้องชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ร่วมกับห้องอื่น ไม่มีคู่มือการดำเนินงานและตารางออกอากาศ ไม่มีการสำเนารายการโทรทัศน์ และไม่มีการจัดตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศ โรงเรียนได้รับสิ่งพิมพ์แต่ได้รับไม่สม่ำเสมอและได้รับล่าช้าใช้รายการโทรทัศน์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ช่อง ETV ไม่มีการเตรียมการสอน ไม่มีการหมุนเวียนผู้เรียนเข้าชมรายการโทรทัศน์ และไม่มีการชี้แจงขั้นตอนการเรียนแก่ผู้เรียน ต้องการให้มีการออกอากาศทุกรายวิชา รายวิชาและเนื้อหาวิชามีความเหมาะสม เนื้อหา มีความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร ครูไม่สอนตามรูปแบบการสอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย รูปแบบรายการที่เหมาะสม คือ การ์ตูน เพลง และละคร นักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเรียน นักเรียนชอบวิชาภาษาอังกฤษชุด Magic Land พบปัญหาสภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เตรียมการสอนไม่ทัน ไม่สามารถสอนตามรูปแบบได้ทุกขั้นตอน ได้รับสิ่งพิมพ์ล่าช้าและไม่มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

1.4 ด้านสถานที่วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และเอกสารพบว่า ส่วนใหญ่มีเครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับสัญญาณดาวเทียม และจานดาวเทียม จำนวน 1 ชุด ไม่มีตารางการใช้ห้องเรียน และไม่มีเอกสารบันทึกการใช้รายการโทรทัศน์ 5) ด้านการประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนไม่มีการประเมินผลโครงการ สำหรับผู้บริหาร และครูมีความพึงพอใจในการใช้บริการ พบปัญหา ไม่มีการประเมินผลโครงการ

1.5 ครูผู้สอนส่วนมากขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี และระบบสารสนเทศ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้และดูแลอุปกรณ์

1.6 เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านการศึกษาโดยใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ต้องพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานให้มีทักษะในการใช้สื่ออุปกรณ์ทางไกลผ่านดาวเทียมโดยรวมการดำเนินการโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวงไกลกังวลของโรงเรียน ด้านผลผลิต (Product) มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่าข้อประสิทธิผลด้านความรู้ของนักเรียนเมื่อเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และประสิทธิผลคุณลักษณะผู้เรียนในด้านการแสดงความคิดเห็น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ทั้งนี้เนื่องจากยังมีตัวแปรจำนวนมากที่ได้จากการศึกษาที่ยังไม่ได้นำมาศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาระบบบริหารระบบสารสนเทศทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในระดับอื่น ๆ และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อยืนยันหรือโต้แย้ง เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2541). *การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.อัสสัมชัญ
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน.(2539).*ศึกษาตลอดชีวิตรวมบทความการศึกษานอกโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน.(2542) *โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมระยะปี 2537-2542*. กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน.อัสสัมชัญ.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน..(2544). *การจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับการศึกษาในระบบโรงเรียนชุมชน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กล้า สมตระกูล. (2544). *เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ*. ในวารสารการศึกษานอกโรงเรียน ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 มิถุนายน - กันยายน 2544 หน้า 63- 68 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตานันท์ มลิทอง. (2533) *การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม* ในวารสารครุศาสตร์(จุฬาฯ). ปีที่ 18 ฉบับที่ 3 – 4 มกราคม – มิถุนายน 2533 หน้าที่ 80-90 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. (2541). *มูลนิธิศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม*.กรุงเทพฯ : บริษัท เมจิกโปรดักชั่นส์ จำกัด
- .(2543). *การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม:การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน).

- ชลดา ปริญาสุนันท์และไพศาล วิศาลาภรณ์.(2544). *การศึกษาทางไกลในกลุ่มประเทศ E-9*.ในวารสาร คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา.ปีที่ 33 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2544 หน้าที่ 55-62 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก
- ชัยพฤกษ์ วรวิทยา. (2526). *การบริหารโรงเรียนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์.
- ชุติมา สัจจามันท์. (2541). *การศึกษาทางไกลสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในภูมิภาค เอเชียแปซิฟิก*. ในวารสารห้องสมุด ปีที่ 42 ฉบับ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2541 หน้าที่ 30-39. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อมรพรรณ
- บุญเพียร ชติเนตร. (2548). *การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขยายโอกาส ในเขต อำเภอมะจิม จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สำลี เก็งทอง. (2549).*ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กับคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 5.ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.*
- พระมหามานพ แก้วทองคำ. (2545). *สภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อ การศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมวงไกลกังวลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อดิพันธ์ อมาตยคง. (2552). *การจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสมุทรสงคราม.ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.*

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
 PARTICIPATORY ADMINISTRATION OF BASIC SCHOOL COMMITTEES
 IN SCHOOLS UNDER THE NAKHON SAWAN SECONDARY
 EDUCATIONAL SERVICE AREA

วิทยา โกวิท¹, พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์², พรพิชชา อัจนุการสมร³

Witaya Kowito¹, Pimparit Tiangpak², pronpitcha Ajnukarnsorak³

คณะบัณฑิตวิทยาลัย สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม³

Educational Administration, Graduate School, Chao Phraya University¹

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University²

Department of Educational Administration, Siam Technology College³

Received: May 5, 2025 Revised: May 10, 2025 Accepted: May 20, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ ตำแหน่งในสถานศึกษา วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาในสหวิทยาเขตทุ่งหินเทิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำนวน 273 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ จำนวน, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การทดสอบค่า t, และการทดสอบค่า F และ ค่า Scheffe's

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา เมื่อจำแนกตามเพศ ประสบการณ์และขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการ โดยรวมและราย ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบริหารทั่วไป และด้านงานบุคลากร พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารแบบมีส่วนร่วม, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the participatory administration of the Basic Education Commission in schools under the Nakhon sawan Secondary Education Service Area and 2) compare the participatory administration of the Basic Education Commission in schools classified by gender, position in the school, educational qualification, work experience, and school size. The sample consisted of 273 school administrators, teachers, and Basic Education Commission in schools in the Tung Hin Tuen Sub-district, under the Office of the Secondary Education Area, Nakhon Sawan. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The reliability value was 0.89. The statistics used for data analysis were number, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test and Scheffe's value.

The results of the research found that 1) The overall participatory administration of the Basic Education Commission in schools was at a high level in all aspects. 2) The results of the comparison between the status of the respondents and the participatory administration of the Basic Education Commission in schools, when classified by gender, experience, and size of the school, were not different. When classified by position in the school, it was found that academic administration, overall and in academic work, budget work, and general administration, And in terms of human resources, it was found that there was a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords : Participatory management, Basic Education Commission, The Nakhon sawan Secondary Education Service Area

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ช่วยให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศด้วย สถานศึกษาจัดเป็นหน่วยงานทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญ มีหน้าที่จัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาตามแนวทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้สถานศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนต้องอาศัยชุมชนในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ อีกทั้งสถานศึกษาเองยังต้องมีหน้าที่บริการตอบสนองความต้องการของสังคมหรือชุมชน อาทิ การให้การศึกษ อบรมแก่คนในชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้ของคนในชุมชน และยังเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมและเป็นศูนย์กลางของชุมชน อาจกล่าวได้ว่าสถานศึกษานั้นมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนและชุมชนมากที่สุด

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาจึงต้องให้มีความสอดคล้องกับหลักการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งยึดสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ โดยการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ในหลักการกระจายอำนาจและสามารถที่จะตรวจสอบได้ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543) ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุไว้ในหมวดที่ 5 ว่าด้วยการบริหารและจัดการศึกษา โดยเฉพาะในมาตรา 39 ได้

กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งในด้านการวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบริหารบุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อเป็นการกระจายอำนาจตัดสินใจไปให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก เช่นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชนได้มีส่วนร่วมกันตัดสินใจในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด ให้สถานศึกษามีอิสระ มีความคล่องตัว ในการจัดการศึกษา และในมาตรา 8 และมาตรา 9 ได้คำนึงถึงหลักการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะมาตรา 8 ข้อ 2 ระบุว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งได้มีการขยายความต่อใน มาตรา 40 ว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553: 12) ดังนั้นในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรต่าง ๆ หน่วยงานของภาครัฐและเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปรียบเสมือนผู้แทนของท้องถิ่นย่อมต้องมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ซึ่งหากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถทำหน้าที่ และแสดงบทบาทความรับผิดชอบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ก็จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก

แต่ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการ จะมีการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พร้อมได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 แต่กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการบริหารและจัดการศึกษา ยังเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของครูโดยเฉพาะ ผู้ปกครองและชุมชนไม่เกี่ยวข้องเพราะต้องทำมาหากินเลี้ยงชีพจึงไม่มีเวลาเข้ามาช่วยดูแลการกำหนดนโยบายและร่วมตัดสินใจในด้านการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2546) สอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของรุ่งทิวา เกษติ (2547) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีภารกิจส่วนตัวมาก ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมตามที่กำหนดได้ และสถานศึกษาไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและร่วมดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของ กิตติทัต อัจฉริยะ (2553) พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักถึงการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ก้าวหน้า และมี การประชุมบ่อยครั้งเกินไปต่อปีการศึกษาทำให้งานของสถานศึกษาไม่มีการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินงานแต่ละครั้ง

จากสภาพปัญหาข้างต้นผู้ศึกษาจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการ

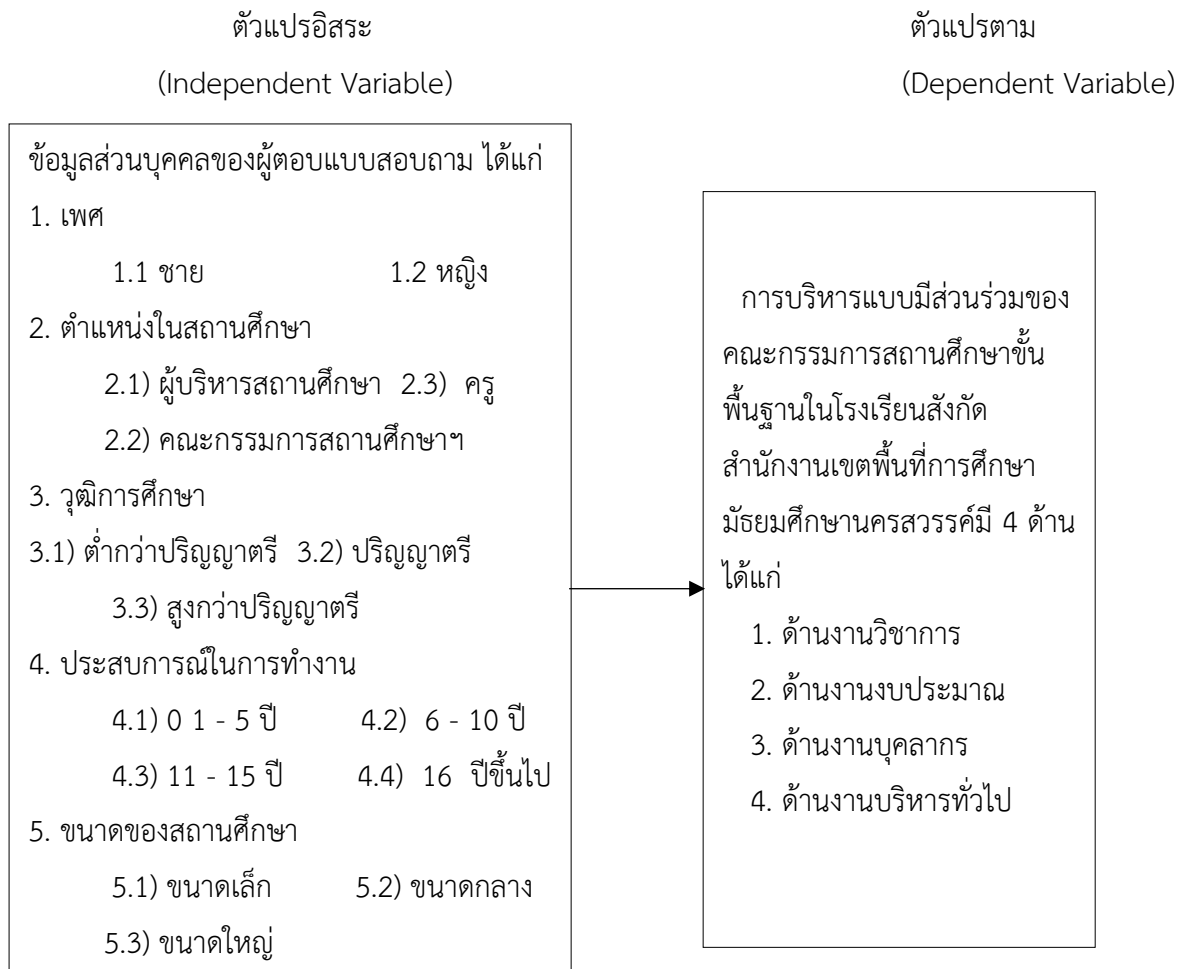
วางแผนเป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงเพื่อให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ จำแนกตาม เพศ ตำแหน่งในสถานศึกษา วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยึดกรอบและแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ดัง

ภาพที่ 1 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกันส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน
4. สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในงาน 4 ด้าน (ตามกรอบการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา) ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารทั่วไป

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม สีสะอาด, 2547) รวมทั้งสิ้น จำนวน 409 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษาโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม สีสะอาด, 2547) จำนวน 273 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ต้องการอ้างอิงผลการวิจัย

พื้นที่ที่ต้องการอ้างอิงผลการวิจัย คือบริบทในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

เริ่มต้นการวิจัยตั้งแต่ เดือนพฤษภาคม 2567 ถึง เดือนกรกฎาคม 2568

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2547) ได้จำนวน 273 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจัดแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัย

ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตของข้อความและสร้างข้อความให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

3. นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขแล้ว (Validity) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน

5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหา

5. นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าตรงกันความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหาโดยใช้สูตรการหาค่า IOC (Index of item-objective congruence: IOC)

6. รวบรวมสรุปข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแก้ไขและหาความสอดคล้องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเนื้อหา แล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ ปรับปรุงและแก้ไขอีกครั้ง ให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

8. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปจัดพิมพ์เพื่อเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2. ผู้ศึกษาทำบันทึกขอความอนุเคราะห์แนบไปกับหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

3. เมื่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตอบแบบสอบถามแล้ว ให้ส่งแบบสอบถามคืน โดยผู้ศึกษาได้แนบซองพร้อมเอกสารแนบ โดยเจ้าหน้าที่ของถึงตัวผู้วิจัย

4. ผู้ศึกษาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการ ดังนี้

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อนำเสนอผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีรายละเอียดดัง 9kik'muj 1

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ผล	อันดับ
1. ด้านงานวิชาการ	3.89	0.64	มาก	1
2. ด้านงานงบประมาณ	3.70	0.78	มาก	3
3. ด้านงานบุคลากร	3.65	0.91	มาก	4
4. ด้านงานบริหารทั่วไป	3.74	0.74	มาก	2
รวม	3.75	0.77	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยรวมผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานวิชาการ รองลงมา คือ ด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานงบประมาณ และด้านงานบุคลากร ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

นครสวรรค์เมื่อจำแนกตามเพศ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ชาย		หญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านงานวิชาการ	3.87	0.69	3.90	0.59	-.414	.679
2. ด้านงานงบประมาณ	3.72	0.85	3.68	0.70	.427	.670
3. ด้านงานบุคลากร	3.65	0.88	3.65	0.94	.053	.958
4. ด้านงานบริหารทั่วไป	3.76	0.81	3.73	0.66	.394	.694
รวม	3.75	0.77	3.74	0.63	.145	.885

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา

ตำแหน่งในสถานศึกษา		$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
ด้านงานวิชาการ	ผู้บริหาร	4.55	0.50	9.128**	.000
	ครู	3.82	0.62		
	คณะกรรมการฯ	3.98	0.67		
	รวม	3.88	0.64		
ด้านงานงบประมาณ	ผู้บริหาร	4.52	0.53	10.026**	.000
	ครู	3.62	0.74		
	คณะกรรมการฯ	3.85	0.84		
	รวม	3.70	0.78		
ด้านงานบุคลากร	ผู้บริหาร	4.34	0.68	6.782*	.001
	ครู	3.55	0.91		
	คณะกรรมการฯ	3.87	0.84		
	รวม	3.65	0.91		
ด้านงานบริหารทั่วไป	ผู้บริหาร	4.69	0.40	14.411**	.000
	ครู	3.66	0.70		
	คณะกรรมการฯ	3.88	0.76		
	รวม	3.75	0.74		
รวม	ผู้บริหาร	4.53	0.48	11.659**	.000
	ครู	3.66	0.66		
	คณะกรรมการฯ	3.90	0.74		
	รวม	3.75	0.70		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่าการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษาพบว่า ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบริหาร

ทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านงานบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา		$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
ด้านงานวิชาการ	ผู้บริหาร	4.55	0.50	3.922*	.021
	ครู	3.82	0.62		
	คณะกรรมการฯ	3.98	0.67		
	รวม	3.88	0.64		
ด้านงานงบประมาณ	ผู้บริหาร	4.52	0.53	2.642	.073
	ครู	3.62	0.74		
	คณะกรรมการฯ	3.85	0.84		
	รวม	3.70	0.78		
ด้านงานบุคลากร	ผู้บริหาร	4.34	0.68	3.079*	.048
	ครู	3.55	0.91		
	คณะกรรมการฯ	3.87	0.84		
	รวม	3.65	0.91		
ด้านงานบริหารทั่วไป	ผู้บริหาร	4.69	0.40	2.795	.063
	ครู	3.66	0.70		
	คณะกรรมการฯ	3.88	0.76		
	รวม	3.75	0.74		
รวม	ผู้บริหาร	4.53	0.48	3.676	.027
	ครู	3.66	0.66		
	คณะกรรมการฯ	3.90	0.74		
	รวม	3.75	0.70		

* =p < .05

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน		$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
ด้านงานวิชาการ	1-5 ปี	3.77	0.67	2.081	.103
	6-10 ปี	3.95	0.60		
	11-15 ปี	4.07	0.59		
	มากกว่า 16 ปี	3.89	0.64		
	รวม	3.88	0.64		
ด้านงานงบประมาณ	1-5 ปี	3.53	0.81	2.486	.061
	6-10 ปี	3.80	0.73		
	11-15 ปี	3.84	0.63		
	มากกว่า 16 ปี	3.77	0.81		
	รวม	3.70	0.78		
ด้านงานบุคลากร	1-5 ปี	3.52	0.83	2.192	.089
	6-10 ปี	3.89	1.10		
	11-15 ปี	3.73	0.73		
	มากกว่า 16 ปี	3.59	0.88		
	รวม	3.65	0.91		
ด้านงานบริหารทั่วไป	1-5 ปี	3.65	0.73	1.469	.223
	6-10 ปี	3.83	0.68		
	11-15 ปี	3.92	0.71		
	มากกว่า 16 ปี	3.73	0.79		
	รวม	3.75	0.74		
รวม	1-5 ปี	3.62	0.70	2.138	.096
	6-10 ปี	3.86	0.67		
	11-15 ปี	3.89	0.62		
	มากกว่า 16 ปี	3.75	0.73		
	รวม	3.75	0.70		

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา		$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
ด้านงานวิชาการ	ขนาดเล็ก	3.60	0.93	2.604	.076
	ขนาดกลาง	3.90	0.62		
	ขนาดใหญ่	3.95	0.53		
	รวม	3.88	0.64		
ด้านงานงบประมาณ	ขนาดเล็ก	3.42	1.08	2.208	.112
	ขนาดกลาง	3.70	0.75		
	ขนาดใหญ่	3.82	0.72		
	รวม	3.70	0.78		
ด้านงานบุคลากร	ขนาดเล็ก	3.37	1.08	2.450	.088
	ขนาดกลาง	3.63	0.80		
	ขนาดใหญ่	3.84	1.14		
	รวม	3.65	0.91		
ด้านงานบริหารทั่วไป	ขนาดเล็ก	3.57	0.96	.715	.490
	ขนาดกลาง	3.76	0.70		
	ขนาดใหญ่	3.77	0.78		
	รวม	3.75	0.74		
รวม	ขนาดเล็ก	3.49	0.97	2.140	.120
	ขนาดกลาง	3.75	0.66		
	ขนาดใหญ่	3.85	0.70		
	รวม	3.75	0.70		

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านคือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารทั่วไปไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะมีการมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน การจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณตามที่ได้รับจัดสรรการวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการ

ศึกษาและส่งเสริมให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งคล้องกับงานวิจัยของ พระดิเรก ด้วงลอย และคณะ (2550) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดดังนี้

2. ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี พูลพัฒน์ (2553) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามตำแหน่งในสถานศึกษา พบว่า ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบริหารทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านงานบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ แสงสุกาว (2551) ที่ทำการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริการการศึกษาสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมี

ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ด้านงานวิชาการ และด้านงานบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ด้านงานบริหารทั่วไป ด้านงานงบประมาณไม่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ว่าที่ร้อยตรีถวิล เกษสุพรรณ (2552) ที่ทำการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุภราชธานี เขต 5 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุภราชธานี เขต 5 ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริการสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.4 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจรงค์ แสงสุกวาว (2551) ที่ทำการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริการการศึกษาสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.5 ผลการเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ เมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบุคลากร และด้านงานบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ ทวีนาท (2550) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านงานวิชาการ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษามากขึ้น

1.2 ด้านงานงบประมาณ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการกำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา และการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านงบประมาณมากขึ้น

1.3 ด้านงานบุคลากร สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ให้คำปรึกษา เสนอแนะ แนวทางในการกำหนดจำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนมากขึ้น

1.4 ด้านงานบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็น เสนอแนะ ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามกฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ ของสถานศึกษามากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ กับสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *ระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543*.

กรุงเทพฯ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กิตติทัต อัจฉริยะ. (2553). *การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1*.

รายงานการค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ถวิล มาตรฐาน. (2545). *การปฏิรูปการศึกษา: สถานศึกษาเป็นฐานการบริหารจัดการ (School Based Management: SBM)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมอธรรม.

บุญชม สีสะอาด. (2547). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เบญจรงค์ แสงสุภาว. (2551). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริการการศึกษาสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พระดิเรก ดั่งลอย และคณะ. (2550). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร*. การศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิมพ์ ทวีนาท. (2550). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุโขทัย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ราตรี พูลพัฒน์. (2553). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- รุ่ง แก้วแดง. (2546). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สักรักพิมพ์มติชน.
- รุ่งทิวา เกษดี. (2547). *การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุรชาติ ถีกสถิต. (2553). *การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสถานศึกษาปลวกแดงพัฒนา สำนักงานระยอง เขต 1*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อติภรณ์ ศรีนนทา. (2555). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภองาว จังหวัดลำปาง*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-Based Management)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อุทิศ บุญอาจ. (2551). *การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอชุมแพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1980). *Participations Place in Rural Development :Seeking Clarity through Specificity*. **World Development**, 8, 6.
- Keith, D. (1972). *Human behavior at work-human relations and organizational behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Reeder, W. W. (1974). *Some aspects of the information participation of farm families in New York State*. New York: Cornell University.

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

The relationship between the four social principles and political communication of the people in Muang Udon Thani District, Udon Thani Province

กุลธรี สวัสดิ์ศรี¹

รัฐศาสตร์ สาขาวิชาการเมือง, ประเทศไทย¹

Kuntaree Sawatsri¹

Political Science, Political Science Program, THAILAND¹

Received: May 5, 2025 Revised: May 10, 2025 Accepted: May 20, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อหลักสี่คหัตถ์ 4 2) ศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมือง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ หลักสี่คหัตถ์ 4 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 ตอนที่ 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97

ผลการวิจัย พบว่า 1). ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักสี่คหัตถ์ 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านหลักอัตถจริยา ประชาชนมีการปฏิบัติตัวดีมีน้ำใจไม่ตรีต่อกันการทำประโยชน์การช่วยเหลือด้วยแรงกาย การบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหา และช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และ ด้านหลักสมานัตตตา การปฏิบัติตัวประสานงานชุมชนให้สามัคคี วางตนเสมอต้นเสมอปลาย 2) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับการสื่อสารทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า ด้านสื่อสารมวลชน ประชาชนมีการปฏิบัติตัวอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการเป็นผู้รับสาร ประชาชนมีการปฏิบัติตัวอยู่ในระดับมาก และ 3) หลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นอยู่ในระดับสูงในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.775^{***}$) เมื่อพิจารณาทางด้านหลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านหลักสมานัตตตา กับด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.747^{***}$) ด้านหลักทาน กับ ด้านสื่อสารมวลชน (Media) ($r = 0.735^{***}$) และด้านหลักทาน กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.826^{***}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: moenglish_54@hotmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 60-73

Abstract

This research aims to 1) study the level of opinions on the four principles of social welfare, 2) study the level of political communication, and 3) study the relationship between the four principles of social welfare and political communication of the people in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province. The sample group used in the research was 400 people in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province, aged 18 years and over. The research instrument was a rating scale questionnaire. Part 1) was a questionnaire about the four principles of social welfare with a reliability value of 0.92. Part 2) was a questionnaire about political communication with a reliability value of 0.97.

The results of the research found that 1) the people in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province had the highest opinions on the four principles of social welfare in general and in each aspect. In terms of the principle of *attachariya*, the people behaved well, were kind, and friendly to each other. They were helpful, helped with physical labor, and did public service. Both the benefits of helping to solve problems and help each other improve and solve them well, and the principle of unity, acting to coordinate the group, to be united, and to be consistent. 2). People in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province have opinions on the opinions of the study of the level of political communication of the people. Overall, it was found that the people behaved in terms of mass media at a high level, followed by people behaving in terms of people who receive information at a high level. As for the aspect with the lowest average value, it was the giving of people in political organizations at a high level. And 3). People have opinions on the relationship between the principles of the four social objects and political communication of the people. The city (Y) of the people overall has a high linear relationship in a positive direction, with statistical significance at the .01 level ($r = 0.775^{**}$). When considering each aspect of the principles of the four social objects and political communication of the city (Y), all aspects were at a moderate to high level, with a positive relationship, with the highest relationship of 3 pairs, namely the principle of unity. with the political organization side ($r = 0.747^{**}$), the main side with the media side ($r = 0.735^{**}$), and the main side with the political organization side ($r = 0.826^{**}$) with statistical significance at the .01 level, which is in accordance with the specified hypothesis, which is consistent with the research of

Keywords: political organization, political communication, social objects 4

บทนำ

บทบาทของการเป็นตัวแทนของทางราชการที่เกิดขึ้นตามกฎหมายบัญญัติประการที่ 3 บทบาทของการเป็นผู้ นำทางธรรมาภิบาลมีฐานะบทบาททางสังคมเด่นกว่าบุคคลอื่นในสังคมชนบทบทบาทของผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ ที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะการทำหน้าที่ผู้นำด้านความคิดชักชวนโน้มน้าวให้ประชาชนในชุมชน มีความสนใจการเมืองและมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆเช่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือก ตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเป็นต้นจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังคงดำรง อยู่ในเช่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นสังคมไทยเรื่อยมาภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสถานการณ์ของคนที่เปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับความมั่งคั่งเชิงเศรษฐกิจแต่เหตุและปัจจัยแห่ง การเปลี่ยนแปลงก็ยังไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยพื้นฐานเพียงแต่ส่งผลต่อแนวคิดเกี่ยวกับหลักค ความสัมพันธ์ทางสังคมบ้างเช่นคำที่ใช้เกี่ยวกับผู้มีอำนาจเจ้านายเดิมหมายถึงผู้มีอำนาจในทางการปกครอง ก็ได้ขยาย ขอบเขตความหมายครอบคลุมไปถึงผู้มีอำนาจบริหารในองค์กรทางการค้าหรือ ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน ใน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ย่อยในระบบอุปถัมภ์ซึ่งผูกพันด้วย“บุญคุณ”ยังเป็นเรื่องหลักที่สำคัญมาก แม้ว่าความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจกลายรูปไปเป็นความสัมพันธ์ เชิงผลประโยชน์ทางการค้ามากขึ้น การอุปการะ อุ้มชูเป็นระยะเวลาอันมีน้อยลงแต่กลายเป็นการแลกเปลี่ยนที่มีสัญญาในการตอบแทนเป็นหลักมากขึ้น (สุวรรณ สภาอานันท์ และ เนื่องน้อย บุญยเนตร, 2542).

การสื่อสารทางการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง อันจะนำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนปัจจุบันเป็นที่ทราบกันว่าปัญหา ปัจจัยทางการเมืองไทยมีหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาการครอบงำสื่อสารมวลชนปัญหาปัจจัยทางการเมือง ในแง่ของจริยธรรมของผู้ใช้สื่อสารมวลชนและปัญหาด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนมวลชนอย่างไร ก็ตามแนวโน้มปัจจัยทางการเมืองไทยนั้นสื่อสารมวลชนน่าจะเป็นสาธารณะร่วมกันมากขึ้นอันเนื่อง จากการปฏิรูปสื่อสารมวลชนรวมทั้งเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นปัจจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญใน การบริหารให้บรรลุเป้าหมาย (เสถียร เขยประทับ, 2556).

คำถามการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เป็น อย่างไร
2. ระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัด อุดรธานี เป็นอย่างไร
3. ระดับความคิดเห็นต่อของประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัด อุดรธานี

2. เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมือง ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์กันทางบวก

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักคุณธรรมในศาสนาพุทธ โดยเป็นภาษาบาลีแยกออกเป็น 2 ศัพท์ คือ สังคห 1 วัตถุ 1 สังคห แปลเป็นภาษาไทยว่า สงเคราะห์ มีความหมายว่า ช่วยเหลืออุดหนุน วัตถุในที่นี้ หมายความว่า เรื่องรวมทั้ง 2 ศัพท์ มีความหมายว่าเรื่องความช่วยเหลือจะช่วยเหลือ กันด้วยวิธีอย่างไรบ้าง ท่านได้วางไว้ เป็น 4 อย่างจึงจะถือว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นได้ (สุทธิพงษ์ ปานเพ็ชร, 2559 : 32).

สังคหวัตถุ 4 แปลว่า หลักการสงเคราะห์ หรือหลักสังคหสงเคราะห์ หมายความว่า เมื่อมนุษย์ อยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นสังคห คนในสังคหจะต้องรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์กันตามฐานะ คนในสังคหจึง จะมีความรักใคร่ปรองดองกันมีอยู่ 4 อย่างคือที่ตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องสัง คลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมาให้นั้น ต้องเป็นสิ่งของที่ไดมาโดย

1) ทาน ในสังคหวัตถุ 4 คือ การให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของจะทำให้ สังคหราบรื่น มีความสงบ ธรรมที่เป็นหลักการสงเคราะห์นี้สุจริตเป็นประโยชน์ คือ ผู้ให้ก็เป็นสุข อิ่มเอิบใจ ผู้รับก็สามารถบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อน รวมทั้ง การให้ความรู้ การแนะนำที่ถูกต้องชัดเจนและเป็นจริงด้วย ที่สุภาพ และถือ

2) ปิยวาจา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และถ้อยคำที่มี ประโยชน์ พูดด้วย ถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษ รู้จัก กล่าวขอบคุณ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ยอมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูดให้ละ เว้นความชั่ว ทำให้การงาน สำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานอย่างยิ่ง

3) อุตถจริยา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และบำเพ็ญ สาธารณประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น พร้อมรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาผู้อื่น รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ทรนทนแรงใจในการ

4) สมานัตตตา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลายกับทุกคน การทำ ตัวให้เป็นคนน่ารัก น่าเคารพนับถือ และนำให้ความช่วยเหลือร่วมมือ การทำตัวได้เหมาะสมแก่ ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปใน ความชั่ว ปฏิบัติกับ เพื่อนร่วมหรือผู้อื่นๆ อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับเพื่อนร่วมงาน ในองค์กร (สุทธิพงษ์ ปานเพ็ชร, 2559).

ทฤษฎีการสื่อสารของ Harold D. Lasswell

ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) คือนักคิดคนสำคัญด้านการสื่อสารทางการเมืองที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองว่าประกอบด้วย ผู้ส่งสารสารสื่อ ผู้รับสาร และผลกระทบ ของการสื่อสาร ซึ่งองค์ประกอบหลังคือส่วนสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง เพราะผลของการเมือง จะกระทบถึงปัจเจกชนและรัฐเสมอไม่ทางตรงก็ทางอ้อมองค์ประกอบ ของยุทธศาสตร์การสื่อสารตามแนวคิดของลาสเวล (Lasswell) มีดังนี้ (สุรพงษ์ โสระเสถียร, 2545).

1. ผู้ส่งสาร ในทางการเมืองผู้ส่งสาร หมายถึงนักการเมืองพรรคการเมืององค์กรสถาบันและโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติและกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากบุคคลเป็นหลักดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงถูกนำมาศึกษามากว่าการสื่อสารในอาชีพอื่นเพราะเกี่ยวข้องกับอำนาจและการรักษาอำนาจสะท้อนให้เห็นได้จากการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันที่ขอบเขตแตกต่างกันเพื่อความสำเร็จของนักการเมืองจึงมีการดึงสื่อมวลชนให้มา สนับสนุนการหา เสียงหรือการรณรงค์ทางการเมืองได้ และในทางกลับกัน ก็เป็นการผลักดันฝ่ายตรงข้ามให้ตกอยู่ในมุมอับหรือการนำเสนอภาพพจน์ตัวเองผ่านสื่อมวลชนก็จะยิ่งเพิ่มศักยภาพการสื่อสารให้ขยายวงกว้าง ออกไปอีก อย่างไรก็ตามการโฆษณาหาเสียงในตำแหน่งประธานาธิบดีและผู้ทำชิงทั้งสหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส มีวิธีการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน คือแบบแผนการหาเสียง เทคนิคการผลิต และการใช้บท สนทนา แต่ที่แตกต่างกันบางประการในเรื่องของยุทธศาสตร์การหาเสียงทางการเมืองของทั้งสองประเทศ โดยการเลือกตั้งในฝรั่งเศสจะเน้นถึงประเด็นการหาเสียง (issues) การนำเสนอนโยบาย การวางบุคลิกภาพ และการพัฒนาภาพพจน์ ต่อผู้รับสาร ในขณะที่ในสหรัฐอเมริกา มักเน้นแต่เรื่องตัว ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปรากฏตัวต่อหน้าสื่อมวลชน รวมไปถึงการกล่าวร้ายต่อผู้สมัครคนอื่น เป็นต้น

2. สารสนเทศทางการเมืองการวางยุทธศาสตร์การเมืองสารสนเทศจะเป็นทรัพยากรที่มี ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระของการสื่อสารการเมืองโดยตรงสารสนเทศจะผ่านความจำเป็นอย่างยิ่งกลั่นกรองนี้ เป็นความรู้ที่มีการจัดระเบียบพร้อมที่จะนำไปใช้ได้ด้วยเหตุนี้สารจึงมีการปรับเปลี่ยน ขยายตัวหรือทดแทนสารสนเทศ เก่าที่ล้าสมัยตลอดจนสามารถเคลื่อนย้ายแพร่กระจายออกไปและแบ่งปันข้อมูลร่วมกันในยุคของสังคมข่าวสารซึ่งเป็นที่ต้องการของทุกฝ่าย สารสนเทศจึงมีพลัง และทำ ให้เกิดการซื้อสารสนเทศเพื่อการแข่งขัน ดังนั้น การซื้อหรือการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ จึงต้องมีการ ไตร่ตรองเพื่อนำไปใช้ในการวางยุทธศาสตร์ ต้องมีความละเอียดป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

3. ช่องทางการสื่อสาร จากอดีตจนถึงปัจจุบันช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่เป็น หลักนั้นได้แก่ สื่อสารมวลชน รัฐบาล (พรรคการเมือง) ในหลายประเทศมักจะพยายามเข้าไปมีอิทธิพล เหนือระบบสื่อมวลชน โดยอาศัยสื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือเพื่อผลักดันให้ประชาชนมีแนวความคิดที่ไม่แตกต่างไปจากรัฐบาล และยอมรับรัฐบาล ยุทธศาสตร์การสื่อสารทางการเมืองจึงอยู่ที่การสร้าง อิทธิพลเหนือระบบสื่อมวลชน อย่างไรก็ตามช่องทางการสื่อสารแบบใหม่ก็เข้ามา มีบทบาทมากขึ้นใน ลักษณะของสื่อกึ่งมวลชน (Quasi-Mass Media) เพื่อเข้าไปมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมนักการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาคม ตัวอย่างสื่อถึงมวลชน เช่น จดหมายข่าว วารสาร วิชาชีพ บันทึกรายการวิทยุสมัครเล่น อีเมล (E-mail) เป็นต้น อย่างไรก็ตามสื่อถึงมวลชนจะประสบ ความสำเร็จได้ต้องเกิดการขยายตัวทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสามารถ

4. ผู้รับสาร ปัจจุบันโทรทัศน์เป็นสื่อการเมืองที่แพร่หลายมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสามารถ รัับได้ทั้งเสียง และภาพที่เคลื่อนไหวได้ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนอื่น ๆ แล้ว โทรทัศน์ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับบุคคลทุกระดับทุกภูมิหลัง นอกจากนี้โทรทัศน์ยังมีพลังในการกระตุ้น หรือชักนำ ผู้รับสารได้โดยง่าย ปกติในการคัดเลือกข่าวสารและการจัดการวารสาร (Agenda Setting) ผู้เปิดรับสื่อมักจะอาศัยหลักเกณฑ์ วัตความสำคัญ ของข่าวสารจากความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว (Source Credibility) หรือแม้แต่การเสนอข่าวที่กดดันต่ออารมณ์ของผู้เปิดรับสื่อจนอาจกล่าวได้ว่าผู้เปิดรับสื่อโทรทัศน์เป็นผู้ให้เหตุผลในการจัดลำดับความสำคัญขอข่าวอย่างไรก็ตามในกรณีที่บุคคลมีความรอบรู้ทางการเมืองแตกต่างกันก็จะมีภาพความคิดในใจที่เกี่ยวกับการเมืองไม่เหมือนกันกล่าวคือคนที่มีความรู้ทางการเมืองก็จะมี ความเชื่อมั่นในระบบการเมืองมากกว่าผู้ที่เรียนรู้ทางการเมืองและผู้ที่รู้การเมืองดีจะมีความผูกพันและภักดีกับพรรคการเมืองที่ตนสังกัดในขณะที่ผู้ที่เรียนรู้ทางการเมืองให้ ความสำคัญกับหรือค่านึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่า

สรุป ความหมายการสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่มี องค์ประกอบ 3 ฝ่าย ได้แก่กลุ่มองค์กรทางการเมืองสื่อมวลชนและประชาชนโดยที่กลุ่มองค์กรทางการเมืองมีความต้องการส่งสารผ่านสื่อมวลชนไปยังประชาชนสื่อมวลชนก็ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข่าวสารนั้นซึ่งเป็นกิจกรรมทุกอย่างทั้งการพูด การเขียน และรวมไปถึงเรื่องอื่น ๆ เช่น การแต่งกาย สัญลักษณ์ ทั้งวัจนกรรมและอวัจนกรรม เพื่อให้เกิดการยอมรับเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารที่ถ่ายทอดออกสู่ประชาชนได้

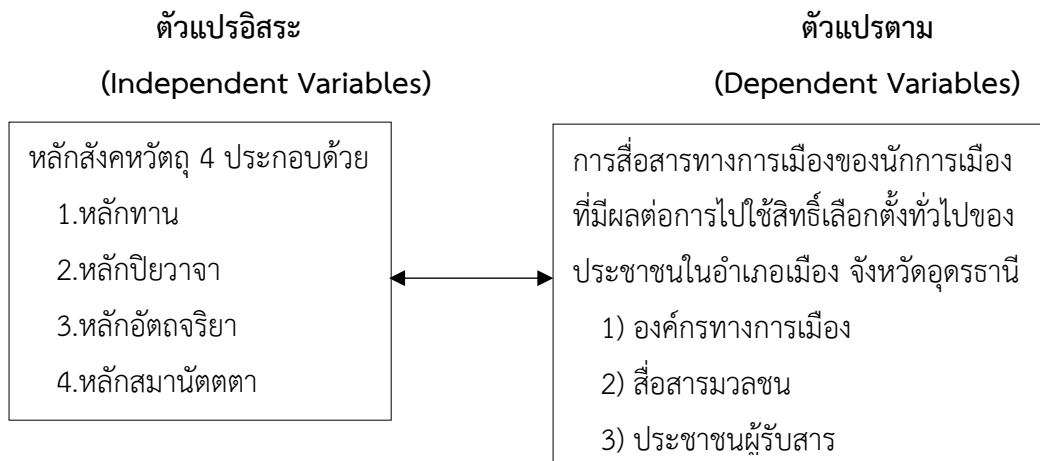
การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการมีบทบาท การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้เช่นกันเนื่องจากอีกแนวทางการอบรมด้านการเมืองให้กับ ผู้รับเป็นอย่างดี หากการรับรู้ข่าวสารมากก็จะทำให้คนนั้นมี ความรู้ด้านการเมืองได้มากขึ้นด้วยการจะตัดสินใจทางการเมืองก็อาจเกิดขึ้นได้บนฐานข้อมูลที่ได้รับนั้น ๆ

สรุปการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่สำคัญของมนุษย์ในการทำความเข้าใจและแปลผลข้อมูล ที่ได้รับ โดยผ่านการแปลความหมายที่เป็นระบบของสิ่งเร้าที่มาจาก การสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ โดยการรับรู้มีตั้งแต่ระดับที่ง่ายไม่ซับซ้อน ถึงระดับที่ยากซับซ้อนหลายเงื่อนไขโดยการรับรู้จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ รวมถึงจำความหมายที่รับรู้ แล้วทำการสะท้อนพฤติกรรมนั้นออกมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ผู้วิจัยสังเคราะห์ จากแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสาร ทางการเมืองจากทฤษฎีของ (McNair, Brian, 1999) ตามที่แสดงในภาพดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอ เมือง จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 8 เขตเลือกตั้ง จำนวนทั้งสิ้น 100,939 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างได้มา จากสูตรของยามานะ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553). จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี (Check List) จำนวน 27 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมือง ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี (Check List) จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามโดยความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ ซึ่งปฏิบัติงาน อยู่ที่วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต จังหวัดอุดรธานีซึ่งเป็นอาจารย์ในสังกัดคณะรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อเสนอให้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือ

วิจัยจำนวน 3 ท่าน

2. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขและสร้างเสร็จแล้ววิเคราะห์หาความเที่ยงตรง (Validity)

4. นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ให้ได้ค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (สมนึก ภัททิยธานี, 2549).

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันคือ ราชครู นายกเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha C – coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (สมนึก ภัททิยธานี, 2549)

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ส่งหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ถึงนายอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและ อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 ชุด เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 399 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

3) นำข้อมูลดิบที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation)

โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมและรายด้าน

หลักสังคหวัตถุ 4	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. หลักทาน	4.33	0.45	มาก	3
2. หลักปิยวาจา	4.29	0.50	มาก	4
3. หลักอรรถจริยา	4.48	0.56	มาก	1
4. หลักสมานัตตตา	4.45	0.47	มาก	2
รวม	4.39	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านหลักอรรถจริยา ($\bar{X}=4.48$) รองลงมา คือด้านหลักสมานัตตตา ($\bar{X}=4.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักปิยวาจา ($\bar{X}=4.29$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อการศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน โดยรวมและรายด้าน

การศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านองค์กรทางการเมือง (Political Organization)	4.26	0.52	มากที่สุด	3
2. ด้านสื่อสารมวลชน (Media)	4.39	0.51	มากที่สุด	1
3. ด้านประชาชนผู้รับสาร (Audience)	4.38	0.50	มาก	2
รวม	4.34	0.48	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อการศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประชาชนมีการปฏิบัติตัวในด้านสื่อสารมวลชน (Media) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) รองลงมา คือประชาชนมีการปฏิบัติตัวในด้านประชาชนผู้รับสาร (Audience) อยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X}=4.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้ ประชาชนในองค์กรทางการเมือง (Political Organization) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$)

ตารางที่ 3. ผลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ของประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y _{totaly}
1. ด้านหลักทาน (X ₁)	0.826**	0.735**	0.705**	0.808**
2. ด้านหลักปิยวาจา (X ₂)	0.609**	0.571**	0.566**	0.623**
3. ด้านหลักอรรถจริยา (X ₃)	0.543**	0.541**	0.519**	0.571**
4. ด้านหลักสมานัตตตา (X ₄)	0.747**	0.712**	0.668**	0.758**
X _{totalx}	0.764**	0.719**	0.691**	0.775**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของ ประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นอยู่ในระดับสูงในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.775^{**}$) เมื่อพิจารณาทางด้านของหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสาร ทาง การเมือง ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านหลักสมานัตตตา กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.747^{**}$) ด้านหลักทาน กับ ด้านการสื่อสาร มวลชน ($r = 0.735^{**}$) และด้านหลักทาน กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.826^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็น เพราะว่าด้านหลักอรรถจริยาประชาชนมีความปฏิบัติตัวดีมีน้ำใจไมตรีต่อกันการทำประโยชน์การ ช่วยเหลือ ด้วยร่างกายปฏิบัติตัวดีการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วย แก้ไขปัญหาและช่วย ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นและ ด้าน หลักสมานัตตตา ประชาชนมีการปฏิบัติตัวประสานหมู่ชนให้สามัคคีวางตนเสมอต้นเสมอปลายปฏิบัติตัวให้ ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธนพร คุณสัมพันธ์ และคณะ, (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิต ของ ประชาชนบ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัย พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1. ทาน การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น ด้วย เห็นว่าสิ่งของ ที่ตนเสียสละไปนั้นจะ เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจและเป็นการยึด เห็นยิวจิตใจ ของมิตร สหายหรือบริวาร ไว้ได้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมาเช่นผู้ให้ย่อม เป็นที่รัก 2. ปิยวาจา หรือการมีวาจาอันเป็นที่รัก

เป็นที่ดูดีมีจิตใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพ อ่อนหวาน ชวนฟังเป็นวาจาที่ไม่หยาบคาย และก่อให้เกิด ประโยชน์ การมีปิววาจาที่มีความสำคัญเป็น อย่างมาก ในการผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจมิตรบุคคลที่ได้รับ มอบหมาย ให้เป็นทูตหรือเป็นตัวแทน ของประเทศ ในการเจรจาเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ของประชาชน และประเทศชาติจะต้องมีเทคนิค ในการใช้คำพูดอย่างดีเยี่ยม เพราะถ้าหากใช้คำพูด ที่ไม่ดีก็จะ ส่งผลให้ประชาชนและประเทศชาติ สูญเสียผลประโยชน์ได้ 3. อรรถจริยา มีการประพฤติตนเป็นประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นในเวลาที่เป็นคนนิ่งดูตายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามารถที่พอจะช่วยเหลือ ได้ 4.สมานัตตตา ความมีตนเสมอต้นเสมอปลายไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมิใช่ว่า เมื่อเห็นว่ามีมิตรหมดประโยชน์สำหรับตนแล้วก็เริ่มห่างเหินหรือเลิกคบไปการคบหามิตรจะต้องคบด้วยความจริงใจและมีความเสมอต้นเสมอปลายทั้งในยามที่มีมิตรรุ่งเรืองและในคราวตกต่ำ

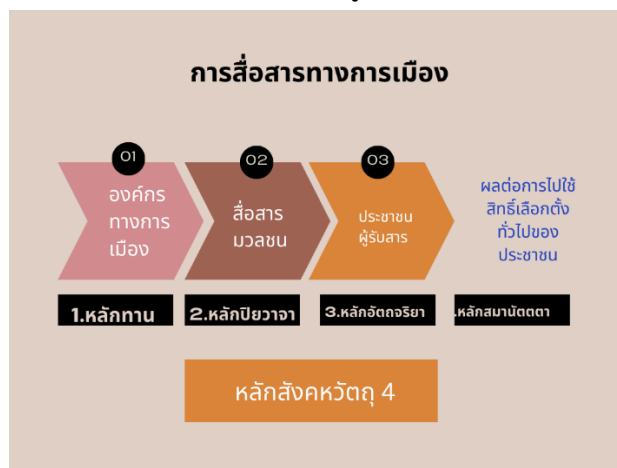
2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าด้านสื่อสารมวลชนรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในสื่อต่าง ๆ เช่นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ชอบพูดคุยและวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล หรือนักการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับ ท้องถิ่นได้พูดคุยกับบุคคลภายในครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องการเมืองประชาชนมีการปฏิบัติตัวใน และด้าน ประชาชนผู้รับสาร ประชาชนมีการปฏิบัติตัวใน ได้ร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานของ พรรค การเมืองมีส่วน ในการสนับสนุนพรรคการเมืองกลุ่มการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของรัฐ กันภัย, (2558). การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการ ไปใช้สิทธิ์ เลือกตั้งทั่วไป ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย ที่ เกี่ยวข้องกับการ สื่อสารทาง การเมือง ดังนี้ รัฐกันภัย ได้วิจัยเรื่อง“การสื่อสารทางการเมืองและการมี ส่วนร่วม ของประชาชน ที่ส่งผลต่อ การพัฒนาท้องถิ่น” ผลการวิจัยการสื่อสารทางร่วม และด้านพบว่า 1) ประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีความเห็นในด้านร่วม ของประชาชน การมี ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการ พัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด และด้าน การพัฒนาท้องถิ่นการพัฒนา ด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับ มากที่สุด 2) การสื่อสารทาง การเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่น ในองค์การ บริหารส่วนตำบลเขตจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีความ สัมพันธ์ ทางบวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.91 3)การสื่อสารทาง การเมืองและ การมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผล โดย ตรง ต่อการพัฒนา ท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัดภาค ตะวันตกตอนล่าง มีค่าอำนาจ การพยากรณ์ ร้อยละ 54.9

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัดฤ 4กับการสื่อสาร ทางการเมืองของประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นอยู่ในระดับสูงในทิศทางบวก อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านของหลักสังคหวัดฤ 4 กับการสื่อสารทาง การเมือง ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านหลัก สมานัตตตา กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ด้านหลักทาน กับ ด้านการสื่อสาร มวลชน และด้านหลักทาน กับ ด้านองค์กรทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง, (2557) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มี ผลต่อ

การมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง ของประชาชน ในเขต เทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนใน เขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระดับเป็น ครั้งคราวหรือ 5-6 วันต่อสัปดาห์ มีการ เปิดรับสูงสุด คือสื่อสาร มวลชน ซึ่งอยู่ในระดับบ่อย และมี การเปิดรับ ในระดับเป็น ครั้งคราว ได้แก่ สื่อกิจกรรม ทางการเมืองสื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ตามลำดับ ทางด้าน ความรู้ทางการเมืองประชาชนมีความรู้ ทาง การเมืองในระดับ เห็นด้วยมากมีความรู้ สูงสุด คือทราบว่าการ ปกครอง ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมี อำนาจสูงสุด และมี ความเข้าใจทาง การเมืองในระดับเห็นด้วย มีความ สนใจสูงสุด คือสนใจติดตามการทำงาน และผลงานทางด้านการเมืองทางด้านการมีส่วนร่วมทาง การเมือง ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับ มากคือการมีส่วนร่วม ในการเลือกตั้ง และมีส่วนร่วม ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วม ตรวจสอบทาง การเมืองการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการมี ส่วนร่วมประชุม/ร่วมชุมนุมทางการเมืองและ การมี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ทางการเมืองตามลำดับ จาก การศึกษาพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ด้านสื่อมวลชนส่งผลที่ดีต่อทัศนคติทางการเมือง ความสนใจ ทางการเมืองและความรู้ทางการเมืองของ ประชาชน ในขณะที่การเปิดรับ ข่าวสารทางการเมือง ด้านสื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลที่ ดีต่อความรู้ ทางการเมืองของประชาชนซึ่งทัศนคติทางการเมือง ความรู้ทาง การเมืองและความสนใจ ทางการเมือง ที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองนี้ส่งผลทางอ้อมต่อ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทาง การเมือง ของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการ โดยผล การศึกษาพบว่าความสนใจทางการเมืองส่งผลต่อ พฤติกรรม การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ใน เขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการสูงสุด รองลงมาคือความรู้ทาง การเมืองและทัศนคติทางเมือง ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอ เมือง จังหวัดอุดรธานี เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) หลักทาน 2) หลัก ปิยวาจา 3) หลักอรรถจริยา และ 4) หลักสมานัตตตา กับการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง ขึ้นอยู่กับ 1) องค์กรทางการเมือง 2) สื่อสารมวลชน และ 3) ประชาชนผู้รับสาร

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านหลักอรรถจริยา ผู้บริหารบ้านเมืองและประชาชนควรปฏิบัติตัวดีมีน้ำใจไมตรีต่อกัน การทำประโยชน์ การช่วยเหลือด้วยแรงกายและปฏิบัติตัวดีการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วย ปรับปรุงแก้ไขให้ดี

1.2 ด้านหลักสมานัตตตา ผู้บริหารบ้านเมืองและประชาชนควรปฏิบัติตัวประสานหมู่ชน ให้สามัคคีวางตนเสมอต้นเสมอปลาย และปฏิบัติตัวให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบหลักพุทธธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการการเลือกตั้งของประชาชน ได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงโดยพิจารณาจากพรรคการเมือง เป็นหลัก และการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง โดยยึดถือภาพรวมของพรรคเป็นหลักในจังหวัดต่างๆของประเทศไทย

2.2 ควรศึกษาวิจัยการเลือกตั้งในยุคดิจิทัลเกี่ยวกับสื่อสารเรื่องการเมืองผ่าน Social Network เช่น Facebook Line Twister ได้ใช้ E-mail ในการส่งข่าวสารการเมืองให้กับ กลุ่มเพื่อน ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ผ่านSocial Network Facebook Line Twister ในจังหวัดต่างๆของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- รัฐ กัญภัย. (2558). การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นใน องค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2558) : 55.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2549). การวัดผลการศึกษา, ภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, (2545). การสื่อสารกับการเมือง. กรุงเทพมหานคร. : ประสิทธิ์ภัณฑ์เอนด์ พรีนติ้ง,
- สุรพล สุยะพรหม และ สุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, (2553).ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุวรรณ สถาอนันท์ และ เนื่องน้อย บุญยเนตร, (2542).ร่องรอยความคิด ความเชื่อไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร เขยประทับ, (2551).การสื่อสาร การเมืองและประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว, กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพงศ์ ปานเพ็ชร, (2550). การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับวิถีชีวิตชุมชน. รายงานการวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ถิรวัดน์ แจ่มกระจ่าง, (2557) *ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ*. วารสารดุสิตบัณฑิตทาง สังคมศาสตร์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม -เมษายน 2557) : 28-29, 46.

พระชนพร คุณสมปโน และคณะ. (2561). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.

Brian McNair, (1999) *An Introduction to Political Communication*. New York: Routledge,.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 THE RELATIONSHIP BETWEEN VISIONARY LEADERSHIP AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATION AREA OFFICE 2

ธารดา สินธุวานิชย์^{1*}, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดี^{2*}

Tharada Sinthuwanit^{1*}, Pimparit Tiangpak^{2*}

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

Master of Education Program in Educational Administration, Siam Technology College¹

Master of Education Program in Educational Administration, Krirk University²

Received: May 5, 2025 Revised: May 10, 2025 Accepted: May 20, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 272 คน โดยสุ่มหาจำนวนโรงเรียนแยกเป็นรายอำเภอ โดยทำการใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานวิชาการพบว่าโดยรวมด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และ 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับสูง ความสัมพันธ์รายด้าน พบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = 0.847$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง เรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($r=0.801$) ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี ($r=0.788$) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($r=0.775$) และ การสร้างวิสัยทัศน์ ($r=0.727$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the visionary leadership of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Rayong Area 2; 2) study the academic administration of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Rayong Area 2; and 3) study the relationship between visionary leadership and academic administration of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Rayong Area 2. This research was a quantitative research. The sample consisted of teachers. The sample group used in this research was 272 teachers under the Office of the Primary Educational Service Area, Rayong Area 2, academic year 2025. The number of schools selected was randomly selected by district using a simple random sampling method. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability of 0.95. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment.

The research results found that 1) the visionary leadership of school administrators in Rayong Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level overall. When considering each aspect, it was found that being a good role model had the highest mean at a high level. 2) Academic administration found that overall academic administration was at a high level. 3) The correlation coefficient between visionary leadership and academic administration of administrators was at a high level. The relationship in each aspect found that 1. Visionary leadership was at a high level ($r_{xy} = 0.847$). When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level of relationship. From highest to lowest, they were vision dissemination ($r = 0.801$), good role model ($r = 0.788$), vision implementation ($r = 0.775$), and vision creation ($r = 0.727$), respectively.

Key word: Visionary leadership, Academic Administration, School Administrators

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคคลที่เป็นกลไกสำคัญ ที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีอำนาจ และหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจในระดับสถานศึกษาภายใต้ข้อจำกัดและเงื่อนไขของทรัพยากร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2549) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีทักษะการบริหาร เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถเลือกเน้นความสนใจในสิ่งที่เป็น ความสำคัญ และเป็นค่านิยมของโรงเรียนได้ ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ที่

จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงานโดยรู้จักการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ดังที่ แคทซ์ (Kapur, S. (2007). กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จมี 3 ทักษะ คือ 1) ทักษะด้านเทคนิควิธี หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และความชำนาญในกิจกรรมเฉพาะกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับวิธี กระบวนการดำเนินการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายด้วย 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพในฐานะสมาชิกของกลุ่มและสร้างความร่วมมือกับกลุ่มในฐานะผู้นำ รวมถึงเข้าใจความต้องการของคนอื่น และกระตุ้นคนอื่นในองค์กรหรือหน่วยงานให้มีส่วนร่วมในการวางแผน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายและ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าใจหน่วยงานที่สังกัดในทุกลักษณะ และทุกขั้นตอนอย่างละเอียด สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรหรือหน่วยงานได้อย่างชัดเจน (Sergiovanni, 1983)

Jacobs (1970), Stogdill (1974) และ Boles and Davanport (1975) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ (leadership) ในฝ่ายหนึ่งเชื่อมั่นว่าหากทำตามแล้วจะบรรลุผลตามที่ต้องการต่อมาในยุคระหว่างปีลักษณะของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้สารสนเทศเพื่อให้อีก 1980-1989 นักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำในลักษณะที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นโดยให้ความหมายในลักษณะกระบวนการของความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล และการใช้อิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น

Hersey และ Blanchard (1993) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ คือ การใช้อิทธิพลจูงใจให้คนทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม Podsakoff, Mackenzie, Moorman & Fetter (1990 cited in Bass & Riggio, 2006) (อ้างถึงใน นิบัญญัติชลา ลันเหลือ 2554) ได้ข้อสรุปว่า พฤติกรรมหลักที่สำคัญของภาวะผู้นำมีดังนี้

1. บ่งชี้ และให้ความชัดเจนด้านวิสัยทัศน์ (identifying and articulating a vision) ได้แก่ พฤติกรรมของผู้นำที่มุ่งหมายในการระบุโอกาสใหม่ ๆ ขององค์กร พร้อมกับพัฒนาสร้างความชัดเจนและสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ตามให้ผูกพันต่อวิสัยทัศน์ในอนาคตของตน
2. แสดงแบบอย่างของพฤติกรรมที่เหมาะสมกับผู้ตาม (providing an appropriate model) ได้แก่ พฤติกรรมของผู้นำในการแสดงแบบอย่างของการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่างปฏิบัติตามโดยให้สอดคล้องกับค่านิยมและหลักการของผู้นำ
3. กระตุ้นให้เกิดการยอมรับเป้าหมายรวมของกลุ่ม (fostering the acceptance of group goal) ได้แก่ พฤติกรรมของผู้นำที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันขึ้นในหมู่สมาชิกกลุ่มเพื่อร่วมกันทำงานจนบรรลุเป้าหมายรวม

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2 เป็นอย่างไร

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หนองคาย เขต 2 เป็นอย่างไร

3. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 942 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางที่การประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นเป็นสัดส่วน (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 103) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่งได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยรวมทั้งสิ้น จำนวน 272 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของแคทซ์ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะด้านเทคนิควิธี 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารวิชาการของสถานศึกษา ตามขอบข่ายภารกิจการกระจายอำนาจการบริหารวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ. (2552) ซึ่งจำแนกออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา และ 7) การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (visionary leadership) ที่มีการศึกษาวิจัยมากในช่วงตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ได้บ่งบอกถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำจะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเรื่องค่านิยม คุณธรรม มาตรฐานและการมองการณ์ไกลไปในอนาคต ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์จะให้ความสำคัญต่อการประเมินเพื่อทราบถึงระดับแรงจูงใจของผู้ตาม ซึ่งภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) ทั้งนี้เพราะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะใช้การจูงใจให้ผู้ตามเกิดการเพิ่มความพยายามในการทำงานมากขึ้นกว่าปกติ ซึ่งมาจากผู้ตามมีระดับความมั่นใจต่อผลของงานที่ได้รับมอบหมายและความมุ่งมั่นต่อความสำเร็จค่อนข้างสูง ในที่สุดผลที่ได้จากการทำงานก็จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง(transformed) ที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ความคาดหวัง (expectation) ของผู้ตามจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเพิ่มแรงจูงใจแก่ผู้ตาม (นิถุชลา ลั่นเหลือ 2554)

จีระพร เรื่องจีระชูพร(2553) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบูรณาการของภาวะผู้นำ (integrative theory) เป็นรูปแบบภาวะผู้นำสมัยใหม่ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำแบบความสามารถพิเศษ (charismatic leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (visionary leadership) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) และได้อธิบายถึงคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จดังนี้ 1) ความสามารถในการถ่ายทอดวิสัยทัศน์นั้นไปสู่สมาชิก โดยผู้นำต้องทำให้เกิดความชัดเจนในวิสัยทัศน์ว่าต้องทำกิจกรรมอะไร และมีเป้าหมายอะไร โดยการสื่อสารด้วยคำพูดและข้อความที่เขียน 2) ความสามารถที่แสดงออกถึงวิสัยทัศน์ ไม่เพียงแต่คำพูดแต่เป็นพฤติกรรมและการกระทำของผู้นำที่แสดงออกมา ต้องมีความสม่ำเสมอและสอดคล้องสนับสนุนกับวิสัยทัศน์ 3) ความสามารถที่จะทำให้วิสัยทัศน์นั้นเป็นจริงโดยขยายขอบเขตใช้ได้กับสภาวะแวดล้อมที่ต่างกันได้อย่างหลากหลาย

ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะเพียงแต่มีวิสัยทัศน์เท่านั้นยังไม่เพียงพอ แต่จะต้องเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นให้สมาชิกเข้าใจอย่างชัดเจนโดยเน้นที่ผลผลิตเป้าหมาย และทิศทางการดำเนินงาน ในปี 1997 Bennis ได้กล่าวถึงหลัก 5 ประการของความเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ดังนี้ 1) ความเป็นผู้นำในการทำงานที่ท้าทาย สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และส่งเสริมผู้อื่นให้มีความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่ท้าทาย 2) มีแรงบันดาลใจและกระตือรือร้นโดยการทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกับผู้อื่น 3) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมให้การสนับสนุนผู้อื่น 4) ทำตนเป็นต้นแบบตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น และ 5) นำมาซึ่งการบรรลุความสำเร็จสูงสุดในการทำงานจากจิตวิญญาณอย่างแท้จริง Bennis (1997).

Davis and Thomas (1989) ได้ชี้ให้เห็นว่าในทำนองเดียวกันว่า วิสัยทัศน์เป็นสิ่งสำคัญประการแรก ที่ผู้นำจะต้องมีและจะต้องสามารถเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นไปสู่ครูและผู้เกี่ยวข้องต่างๆ โดยมุ่งหวังให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น เช่นเดียวกับ Licata and others (1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์พบว่าผู้นำที่มีวิสัยทัศน์นั้นนอกจากจะสามารถมองเห็นภาพในอนาคตขององค์การได้อย่างชัดเจนแล้ว ยังต้องสามารถทำให้สมาชิกยินดีเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อปฏิบัติงานต่างๆให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น ส่วน Caldwell and Spinks (1990) ได้ยืนยันไว้อย่างชัดเจนว่า การมีวิสัยทัศน์เพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ สิ่งสำคัญที่ผู้นำจะต้องกระทำให้ได้คือการทำให้สมาชิกมีจิตผูกพันกับวิสัยทัศน์นั้น และสามารถหลอมวิสัยทัศน์นั้นลงสู่นโยบาย แผนงาน และกิจวัตร

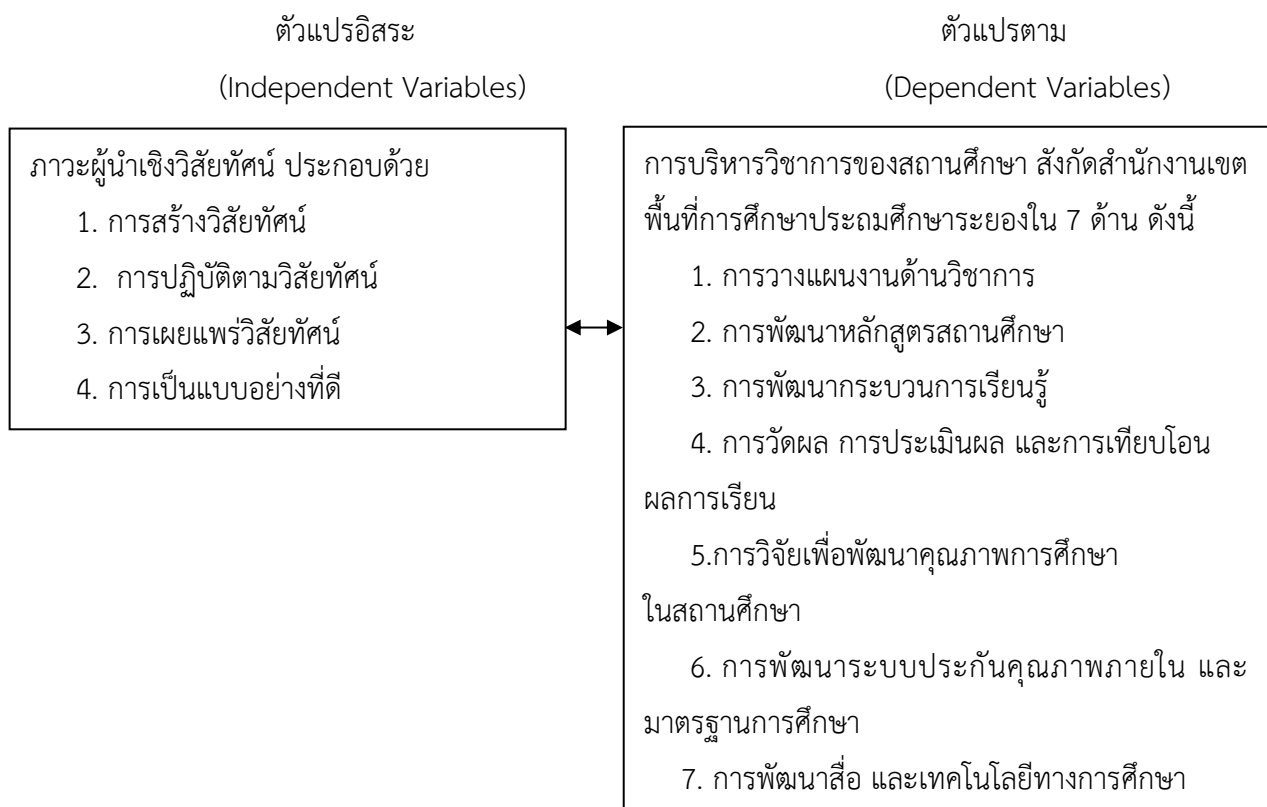
ประจำวันภายในองค์การได้เป็นผลสำเร็จด้วย Braun (1991), Zaccaro & Banks (2004) ได้เสนอจากผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ (formulating) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (articulating) และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ (implementing) ซึ่งสอดคล้องกับ DuBris (1998) ที่ได้สรุปจากการศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์องค์การของ Larwood, et al. ว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์ (strategic leader) ไม่ใช่เพียงแต่สร้างวิสัยทัศน์เท่านั้น แต่จะต้องสื่อสารวิสัยทัศน์ให้คนอื่น ๆ รับทราบและนำไปสู่การปฏิบัติด้วยวิธีการต่างๆ

Kapur (2007) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสามารถแยกเป็นภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่สำคัญ ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ (formulating) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (articulating) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Implementing) และการเป็นแบบอย่างที่ดี (role model)

สรุปภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ได้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (visionary leadership) ที่จะใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (conceptual framework) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการบริหารตามแนวคิดของแคทซ์ (Katz, 1995) และการบริหารวิชาการตามขอบข่ายภารกิจกระจายอำนาจการบริหารวิชาการของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 มีโรงเรียน จำนวน 87 โรงเรียน ครูผู้สอน รวม 942 คน รวมเป็น 942 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ปีการศึกษา 2568 ได้กลุ่มตัวอย่างโดยมีวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางที่ของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970). ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลาก (Lottery Method) (บุญชม ศรีสะอาด. (2553). ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 272 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะเวลาของ เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะเวลาของ เขต 2 จำนวน 33 ข้อ

แบบสอบถามได้กำหนดประเด็นให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด. (2553)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ศึกษาหลักการ รูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปร

2. สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา (specification table) โดยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นมา กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นระดับปฏิบัติที่ต้องการวัด จำนวนข้อคำถาม เขียนคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม

3. นำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและข้อคำถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่ต้องการวัดและให้คำแนะนำปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

แบบสอบถามได้กำหนดประเด็นให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (ประคอง กรรณสูต, 2542, น.26) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด

- 4 หมายถึง ระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปฏิบัติที่น้อยที่สุด

3.1 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ความเหมาะสม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Conceptual Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแบบสอบถามลงความเห็น และให้คะแนน แล้ววิเคราะห์การหาค่าตรงกันความสอดคล้อง (IOC Index of Item-Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งมีรายนามผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

4.1 ดร.ทิพย์วรรณ มูลศาสตร์ อาจารย์พิเศษ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

4.2 นางสาวรุ่งนภา คำต่อ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตากวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

4.3 นางพันทพา รุทธิโชติ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านยายจัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

5. นำผลการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าตรงกัน ความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.60 ซึ่งถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความเหมาะสม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครูผู้สอนโรงเรียน ระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลจากการทดลองใช้เครื่องมือ มาคำนวณหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้

ตารางที่ที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อ ระดับปฏิบัติภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	ระดับการปฏิบัติ		ความหมาย	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การสร้างวิสัยทัศน์	4.24	0.53	มาก	2
2. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.20	0.57	มาก	4
3. การเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.23	0.46	มาก	3
4. การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.26	0.51	มาก	1
รวม	4.23	0.47	มาก	

จากตารางที่ที่ 1 พบว่าระดับปฏิบัติภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ โดยรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเป็นแบบอย่างที่ดีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) และด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.20$)

ตารางที่ที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ

ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		ความหมาย	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.20	0.60	มาก	6
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.22	0.55	มาก	5
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.32	0.47	มาก	1
4. การวัดผลการประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน	4.30	0.53	มาก	2
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.12	0.54	มาก	7
6. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.24	0.56	มาก	4
7. การพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.26	0.59	มาก	3
รวม	4.24	0.50	มาก	

จากตารางที่ที่ 2 พบว่าผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การพัฒนากระบวนการเรียน

รู้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ ด้านการวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ส่วนด้านที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.12$)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์							Y _{total}
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	
X ₁	.740**	.699**	.678**	.622**	.555**	.638**	.682**	.727**
X ₂	.747**	.671**	.734**	.713**	.631**	.701**	.727**	.775**
X ₃	.816**	.692**	.734**	.704**	.672**	.746**	.721**	.801**
X ₄	.819**	.854**	.755**	.654**	.634**	.580**	.710**	.788**
X _{total}	.854**	.799**	.795**	.739**	.682**	.730**	.779**	.847**

**p = <.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (Y_{tot}) โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.847^{**}$) เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แต่ละด้านพบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0.727 - 0.801 สูงสุดคือ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X₃) รองลงมาคือ การเป็นแบบอย่างที่ดี (X₄) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (X₂) และการสร้างวิสัยทัศน์ (X₁) มีความสัมพันธ์ทางบวก กับ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 อยู่ในระดับสูง ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับปฏิบัติภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ โดยรวมพบว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อาทิ การจัดประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมห้องเรียน และผู้บริหารมีความกระตือรือร้นและมีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูไรวรรณ ภูษาดา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผลการร่างและพัฒนาตัวบ่งชี้ ได้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกได้เป็น 5 องค์ประกอบหลัก 18 องค์ประกอบย่อย 88 ตัวบ่งชี้ได้แก่ด้านการสร้างวิสัยทัศน์มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 9 ตัวบ่งชี้ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์มีจำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 16 ตัวบ่งชี้ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ มีจำนวน 4 องค์ประกอบย่อย

24 ตัวบ่งชี้ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีมีจำนวน 4 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้ และด้านการประเมินวิสัยทัศน์ มีจำนวน 4 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวบ่งชี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบ็ญจมาศ หนูไชยทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับ มากเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการมีจินตนาการ ด้านการมีความยืดหยุ่น ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้าน ความไว้วางใจประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านความสามารถ ในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติ ทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสามารถในกาแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงและเป็นไปในทิศทางบวก ($r = 0.84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 จากผลการวิจัย ผู้มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษาต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่ ต่อการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง และส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ อย่างเต็มกำลังความสามารถ

2. ระดับปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมพบว่าด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูพัฒนาเครื่องมือวัดผล และประเมินผลให้ได้มาตรฐาน และผู้บริหารกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติการวัดผลและการประเมินผลของสถานศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หทัย ศิริพิณฑล (2556) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระทู้มล้ม (นครราชสีมา) การวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านกระทู้มล้ม (นครราชสีมา) โดยภาพรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และ ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ด้านการวางแผนงานด้าน วิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้าน การส่งเสริมสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบัน อื่นที่จัดการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา ด้านการแนะแนว ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการจัดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนบ้านกระทู้มล้ม(นครราชสีมา) พบว่าด้าน 1) ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ชัดเจนและสอดคล้องกับท้องถิ่น 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพัฒนาเรื่องการขาดแคลนบุคลากร สื่อ

อุปกรณ์ต้องพร้อม และควรพัฒนานักเรียนให้อ่านออก เขียนได้ 3) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับคณะครูในเรื่องของงานวิจัย 4) ด้านการจัดระเบียบและ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ควรมี คู่มือปฏิบัติงานเพื่อสื่อสารให้คณะครูทุกคนเข้าใจ จัดระบบงานวิชาการให้ชัดเจน 5) ด้านการพัฒนาและใช้ สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรมีสื่อให้พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสวัสดิชัย ศรีพนมธนากร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในจังหวัดจันทบุรีพบว่าโดยภาพรวมมีการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการ ดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตาม ภาระงาน สอน พบว่า การดำเนินงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. การเปรียบเทียบ การดำเนินงานการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรีจำแนกตาม ประสบการณ์สอน พบว่า การดำเนินงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชวบอง เขต 2 (Y_{ct}) โดยรวมอยู่ใน ระดับสูง ($r_{xy} = 0.847^{**}$) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แต่ละ ด้านพบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0.555 - 0.941 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4) กับการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา (Y_2) มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.854^{**}$) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี (X_4) กับการวางแผน งานด้านวิชาการ (Y_1) มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.819^{**}$) และด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ (X_3) กับการ วางแผนงานด้านวิชาการ (Y_1) มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.816^{**}$) อย่างมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรินทร์ สุบินรัตน์ (2018) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ ในระดับมาก และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .695$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้อง กับงานวิจัยของนพรินทร์ สุบินรัตน์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .695$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับการบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชวบียง เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ตามแนวคิดของแคทซ์ (Katz, 1995) และการบริหารวิชาการตามข้อบัญญัติการกระจายอำนาจงานบริหารวิชาการ ของกระทรวงศึกษาธิการ (2551). ได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อาทิ การจัดประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมห้องเรียน

1.2 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมาย แผนงาน โครงการและ กิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

1.3 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอว่า วิสัยทัศน์จะสำเร็จได้ หากทุกคนทุกฝ่ายให้ความร่วมมือมีส่วนร่วมและยึดมั่นในวิสัยทัศน์

1.4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความกระตือรือร้นและมีความเพียรพยายาม และมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จและมีจิตใจในด้านการบริการพร้อมปรับปรุงพัฒนาการบริการให้เกิดความประทับใจแก่ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดูบ้าง ว่าผลจะแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดูบ้าง ว่าผลจะแตกต่างกันหรือไม่

2.4 ควรทำการศึกษาวิจัยกรณีศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษากลางดูบ้างว่าผลจะเป็นอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552 ก). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จีระพร เรื่องจีระชูปร. (2553). *องค์การสมัยใหม่และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นพรินทร์ สุบินรัตน์. (2018). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19*.
- นิกัญชลา ลั่นเหลือ. (2554). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น. จังหวัดขอนแก่น.
- นพรินทร์ สุบินรัตน์ (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19*.วารสารอิทธิล ทักษิณสาร. ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (พิเศษ) (2018): มกราคม - ธันวาคม 2561 ฉบับพิเศษ
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่) (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพฯ : สุวีริยา สาส์น.
- เบ็ญจมาศ หนูไชยทอง (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
<http://ir.sru.ac.th/handle/123456789/622>. ค้นเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2564
- หทัย ศิริพินผล. (2556). *แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม (นคร ราษฎร์ ประสิทธิ์)*.

- สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร (2561) *กระบวนการพัฒนาครูด้วยระบบหมุนวน* วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในจังหวัดจันทบุรี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2561
- อุไรวรรณ ภูษาดา (2558) *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*
- Bennis, W& Nanus, B. (1997). *Leaders: Strategies for Taking Charge*. Harper Collins New York, NY
- Braun, Jerry Bruce. (1991). *An analysis of principal leadership vision and its relationship to school climate*. Dissertation abstract international, 52(4), 1139-A.
- Boles, H.W. and Davanport, J.A. (1975). *Introduction to Education Leadership*. New York: Harper and Row.
- David C. & Thomas, D.A. (1989). *Leadership in Organization*. (2 nd ed). Englewood cliffs, NJ : P Hall.
- Dubrin .J. 1998. *Leadership research finding : Practice and skills*. Boston Houghton : Mifflin Company
- Jacob, T.O. (1970). *Leadership and Exchange in Formal Organizations*. Alexandria, Washington: Human Resources Research Organization.
- Kapur, S. (2007). How a Visionary Leader is made. Retrieved from
- Licata, J.w. and Other. (1990). *Principal Vision, Teachers Sense of Autonomen and Enviroment Robustness*. Journal of Educational Research.84(2) ; (November- December)
- Sergiovanni, T. J., Kelleher, P., McCarthy, M. M., & Wirt, F. M. (2004). *Educational governance and administration (5thed.)*. Boston: Pearson Education.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership*. New York: The Free Press.
- Zaccaro, S. J., & Banks, D. (2004). *Leader visioning and adaptability: Bridging the gap between research and practice on developing the ability to manage change*. Human Resource Management, 43(4), 367-380.

ปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

Personal factors in the participation of people in democratic governance in Mueang District, Nong Bua Lamphu Province

กุลธรี สวัสดิ์ศรี¹

คณะรัฐศาสตร์ สาขาวิชาการเมือง , ประเทศไทย¹

Kuntaree Sawatsri¹

Faculty of Political Science, Department of Politics, Thailand¹

Received: May 10, 2025 Revised: May 15, 2025 Accepted: May 25, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ ประชาชนที่มี ต่อการมีส่วนร่วมการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้มาจากสูตรของ ยามาเน่ จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมมีค่าเฉลี่ย เพศชาย เพศหญิง ไม่แตกต่างกัน และรายด้าน 3. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอายุ จำแนกตามระดับการศึกษา และ จำแนกตามรายได้ โดยรวมและรายด้านทุกด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน 4) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอาชีพ มีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ, และด้าน ผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือ ค่านิยม และด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ ที่ประชาชนมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 คำสำคัญ ; ผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม, ผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์, คติความเชื่อหรือค่านิยม

ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: moenglish_54@hotmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 90-106

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the level of public opinion on participation in democratic governance of the people of Mueang District, Nong Bua Lamphu Province, and 2) compare the level of public opinion on participation in democratic governance of the people of Mueang District, Nong Bua Lamphu Province, classified by personal factors. The sample group consisted of 399 eligible voters living in Mueang District, Nong Bua Lamphu Province, using Yamane's formula. The research instrument was a questionnaire with a rating scale with 5 levels and a reliability of 0.96.

The research results found that: 1) The results of the study on the level of public opinion on participation in democratic governance of the people of Mueang District, Nong Bua Lamphu Province found that the public had the highest overall opinion on participation in democratic governance of the people of Mueang District, Nong Bua Lamphu Province. 2) The public had opinions on personal factors in participation in democratic governance of the people of Mueang District, Nong Bua Lamphu Province. Overall, the average value of males and females was not different and in each aspect. 3) The public had opinions on comparing personal factors in participation in democratic governance of the people of Mueang District, Nong Bua Lamphu Province classified by age, classified by education level, and classified by income, overall and in all aspects, no difference. 4) People have opinions on the comparison of personal factors in the participation in democratic governance of people in Mueang District, Nong Bua Lamphu Province, classified by occupation, participation in democratic governance, in terms of material benefits, and benefits in terms of social status, found that there were no differences. As for benefits in terms of achieving ideology, beliefs, or ideals, and in terms of material benefits, people have opinions on participation in democratic governance that are statistically significant at the .05 level.

Keywords; benefits in terms of social status, benefits in terms of achieving ideology, beliefs, or ideals in terms of results, Material benefits,

บทนำ

จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ซึ่งได้ชื่อว่าเป็น รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญพ.ศ.2560คือการปฏิรูปการเมือง โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ 1)ขยายสิทธิเสรีภาพ และส่วนร่วมของพลเมืองในการเมือง2)การเพิ่มการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยประชาชน3)เพื่อให้เกิดความ สุจริตและโปร่งใสในระบอบการเมืองการทำให้ระบบการเมืองมีเสถียรภาพและ ประสิทธิภาพ” และต่อมา รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 คงยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วม โดยตรง ของประชาชน (มาตรา 163 - 165) (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560), แห่งพระราชบัญญัติ สภากพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551 เพื่อส่งเสริม ให้ประชาชนมีความเข้มแข็งทางการเมือง (บรรศักดิ์ อูวรรณโณ และคณะ, 2552)

แนวคิดประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง (Participatory Democracy) เห็นความสำคัญ

ของประชาชนทางการเมืองมากขึ้นจากแต่เดิมที่เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างเดียวอุปสรรคขัดขวางการไปสู่ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งกว่ามักเกี่ยวข้องกับกติกาใหญ่ทางการเมือง (รัฐธรรมนูญ) นักการเมือง กลุ่มอิทธิพลผลประโยชน์ทำให้ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อ่อนแอและเมื่อพลเมืองรู้สึกว่าคุณผลออกไปจาก การเมืองแบบเดิม ๆ บ่อยครั้งที่พวกเขาเอาเรื่องราวต่าง ๆ มาทำเองหรืออาจจะพูดให้ดีขึ้นว่า พลเมือง หันมาทำ อะไรที่พวกเขาทำเองได้ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2557)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสานเสวนาทางออก หรือการ ประชาเสวนา ทางออก เป็นการ พยายามเปิดพื้นที่สาธารณะให้ประชาชน ทำการเมืองภาคพลเมืองมากขึ้น การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม และการสร้าง พลังของประชาชน ในฐานะที่เป็นกลุ่มทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับ ท้องถิ่น ของตนเอง มากขึ้นและยังเป็นเครื่องชี้วัด ถึงความเข้มแข็งของกลุ่มหรือองค์กรของประชาชน (สน รูปสูง, 2563)

สรุปปัญหาอุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยไม่เป็นผลดีเท่าที่ควรคือการขาดกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลเพียงพอต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ชนชั้นอำนาจจึงเข้าควบคุมอำนาจทางการเมืองได้โดยง่ายระบบการเมืองไม่ตอบสนองความต้องการและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ดังนั้นกลุ่มผลประโยชน์จึงมีความ สำคัญอย่างมากต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

คำถามการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ปกครองระบอบประชาธิปไตยในเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นอย่างไร
2. ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภูเปรียบเทียบจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์

ความเป็นมาของกลุ่มผลประโยชน์ หรือการก่อกำเนิดของกลุ่มผลประโยชน์นั้น เป็นผลมาจากปรากฏการณ์ธรรมชาติของสังคมของมนุษย์ที่ต้องการหรือที่ประสงค์ที่จะรวมกลุ่มไม่ว่าจะอยู่ในยุคใด สมัยใดและในสังคมใด ๆ การรวมกลุ่มนั้น ถูกลูกเหตุที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพของสังคม สภาพทางเศรษฐกิจสภาพของการเมือง ในแต่ละแห่งซึ่งไม่เหมือนกัน เราจะแยกกลุ่มออกได้เป็นกลุ่ม ดั้งเดิม และกลุ่มสมาชิกใหม่

กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิม ลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมหรือแบบเก่านั้นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่รวมกันขึ้น ได้โดยอาศัย อาชีพเดียวกันเป็นหลัก และมักจะมีอยู่ในสังคมประเทศตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศยุโรปตะวันตก กลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมนั้นมักจะเน้นเฉพาะสาขาวิชาชีพ เช่น อาชีพแพทย์ ทนายความ นักกฎหมาย นักการ ศาสนา กลุ่มทางสังคม และวัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุของการรวมกลุ่มกันได้นี้เนื่องมาจากความผูกพันในทางสังคม ทางวัฒนธรรม ทางประเพณี ตลอดจนความเชื่อถือต่าง ๆ นั้นเอง

ลักษณะโครงสร้างของกลุ่มผลประโยชน์ดั้งเดิมนั้น นอกจากจะเป็นกลุ่มอาชีพเก่าแก่ของ มนุษย์ เช่น แพทย์ นักกฎหมายแล้ว โครงสร้างเกี่ยวกับจำนวนและผู้นำที่มีลักษณะสอดคล้องกันกับ พรรคการเมืองดั้งเดิม กล่าวคือ จำนวนสมาชิกของกลุ่มมีจำนวนไม่มาก เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพ แพทย์ หรือนักกฎหมาย นั้นมีไม่มาก จึงเป็นกลุ่มของชนชั้นหนึ่งของสังคม ที่มีบทบาทและความสำคัญ สำหรับผู้นำของกลุ่มนั้น เป็นผู้มียารมอิทธิพลสูง ลักษณะก็เช่นเดียวกับพรรคการเมืองแบบคอร์รัปชันหรือคณะกรรมการในพรรคการเมือง

กลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่ เป็นลักษณะของกลุ่มผลประโยชน์ไปในทางเศรษฐกิจ และจะปรากฏอยู่ในประเทศ อุตสาหกรรม เป็นส่วนใหญ่ สมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์นี้สามารถรวมกัน หรือมีความผูกพันกันได้ โดยเหตุผลที่ว่า มีผลประโยชน์ร่วมกัน ในทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังมีผลต่อกลุ่มผลประโยชน์ในทาง การเมือง ที่รวมกันโดยเหตุผลทางการเมืองคือมีผลประโยชน์ร่วมกันในทางอุดมการณ์ทางการเมืองกลุ่มผลประโยชน์สมัยใหม่เมื่อพิจารณาโครงสร้างของกลุ่มในเรื่องผู้นำกลุ่มและสมาชิกของกลุ่มแล้วจะเห็นว่าสมาชิกเข้าร่วมเป็นจำนวนมากกลุ่มผลประโยชน์แบบดั้งเดิมเป็นลักษณะที่เป็นมวลชนคล้ายกันกับพรรคการเมืองมวลชนส่วนผู้นำของกลุ่มผลประโยชน์นี้จะได้ตำแหน่งโดยการต่อสู้ทางการเมืองภายในกลุ่มทำให้กลุ่มมีลักษณะของการเป็นประชาธิปไตย มากกว่ากลุ่มอื่น (Mancur Olson. JR, 1965).

กลุ่มทฤษฎีระดมทรัพยากร (Resource Mobilizations Theory) เป็นทฤษฎีที่นักสังคมศาสตร์ได้สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยในการอธิบายปฏิบัติการทางสังคม ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นโดยให้ความสนใจกับปัญหาการระดมมวลชน การเลือกใช้ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหว ต่อสู้ที่มีประสิทธิภาพและเจือจาง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวทางสังคม ซึ่งได้ให้ความสนใจต่อประเด็นคำถามในเรื่องขององค์กร การเคลื่อนไหวทางสังคม โดยเฉพาะมิติด้านทรัพยากร ผู้นำ และยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวรวมทั้งการวิเคราะห์โครงสร้างโอกาสทางการเมืองที่เอื้อ หรือเป็นอุปสรรคขัดขวางปฏิบัติการของขบวนการทางสังคม โดยทฤษฎีดังกล่าวถือเป็นการอุดหนุนให้

ของกรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบกลุ่มกดดัน (The politics of pressure groups) สังคม เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้สมบูรณ์มากขึ้น (Mancur Olson. JR, 1965).

การคำนวณผลได้ผลเสียของการเข้ามามีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล โดยงานเขียนดังกล่าว ได้มองข้ามพื้นฐานแนวคิดของการเข้าร่วม “ความเดือดร้อน” (Grievances) จะเป็นเงื่อนไขที่เพียงพอ ของการเกิดกระบวนการทางสังคม ประเด็นที่น่าสนใจในงานเขียนดังกล่าวได้มีการเสนอว่า การ เกิดขึ้นของขบวนการทางสังคมหรือกลุ่มต่าง ๆ เป็นเรื่องธรรมดาเนื่องจากได้มีการคำนวณหรือ คาดการณ์ถึงการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียภายใต้เหตุผลของผลประโยชน์ร่วมกัน (Collective Goods) หรือผลประโยชน์สาธารณะ (Public Goods) ตลอดจนปรากฏการณ์ทางการเมืองโดยทั่วไปแล้ว ผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วม ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์ ซึ่งได้มีการตั้งข้อสังเกตว่าเมื่อกลุ่มคน เหล่านี้ ต่างมีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่เหตุใดจึงไม่เข้าร่วมในกลุ่มดังกล่าวหรือไม่เข้าร่วมในบาง สถานการณ์ 2 (Mancur Olson. JR, 1965).

นอกจากนี้ปัจเจกที่มีเหตุมีผลจะเข้าร่วมกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่ง “ผลประโยชน์ร่วมของกลุ่ม” (collective goods) ถ้าต้นทุนของการเข้าไปมีส่วนร่วมของปัจเจกไม่มากไปกว่า ผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล จึงอยู่ที่การคิดคำนวณผลได้ผลเสียของการเข้ามามีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล การกระทำการร่วมต้องการแรงกระตุ้นส่วนบุคคลและโครงสร้างหรือกลไกที่จะทำให้เกิดการ ลดต้นทุน และสร้างกิจกรรมในการระดมทรัพยากร ดังนั้น ความสำเร็จ ล้มเหลวหรือการสร้างผล สะเทือนโดยการเคลื่อนไหว ต่อสู้ของขบวนการทางสังคมจึงขึ้นอยู่กับผู้คนและองค์กรที่อยู่ภายนอกประกอบกับองค์กรการเคลื่อนไหว ยังให้ความสำคัญด้านยุทธวิธีการต่อสู้ ได้แก่ ยุทธวิธีการระดม ผู้สนับสนุน ยุทธวิธีตั้งสาธารณชน เมื่อ กระทำการภายใต้บริบททางสังคม RM จึงมองว่าขบวนการทาง สังคมสามารถสร้างและใช้ประโยชน์ จาก บริบทหรือสภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้ได้ เช่น พื้นที่สื่อ หรือ เครือข่ายทางสังคมที่ดำรงอยู่ สถาบันทางสังคมบางอย่าง (ประภาส ปิ่นตบแต่ง, 2559).

ประเด็นที่น่าสนใจจากงานของ Mancur Olson

อีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการนำเสนอแนวคิด “แบบแผนของมนุษย์ทางเศรษฐกิจที่สมเหตุสมผล” กล่าวคือ เป็นตัว แบบที่พยายามอธิบายกลุ่มผลประโยชน์ โดยไม่ยอมจ่าย (Free Rider) ที่เป็นปัญหา ของกลุ่มผลประโยชน์ ขนาดใหญ่โดยได้เพิ่มประเด็นในการอธิบายเกี่ยวกับ “ผู้ตัดสินใจแบบสมเหตุสมผล” ภายใต้ฐานคิดโดยกลุ่ม ปัจเจกบุคคลดังกล่าวจะตัดสินใจภายใต้การมีผลประโยชน์ ที่สุด และเลือกที่จะเข้า กระบวนการรวมกลุ่ม หรือการกระทำหมู่ เพื่อเหตุผลของ “ผลประโยชน์ร่วมกัน ของกลุ่ม” โดยพบว่าการกระทำดังกล่าว หากได้ รับการ เสนอผลประโยชน์มากกว่า หรือเท่ากับต้นทุนที่เสียไป คือ “เหตุกระตุ้นสำหรับปัจเจก” สามารถ จำแนก ได้ 3 ประเภท กล่าวคือ

1. ผลประโยชน์ทางวัตถุ (Material Benefit) หมายถึงรางวัลตอบแทนที่ได้จากการเข้าร่วมในรูปแบบของรายได้หรือบริการที่สามารถประเมินเป็นตัวเงิน
2. ผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม (Status Intensives) กล่าวคือสิ่งที่ได้รับทางด้านมิติหรือ ภาษีสังคมตลอดจนการเข้าร่วม หรือการมีบทบาทในกลุ่ม
3. ผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์ คติความเชื่อหรือค่านิยม (Purposive or Expressive Rewards) โดยประเด็นที่น่าสนใจในการจัดแยกประเภทของกลุ่มผลประโยชน์ดังกล่าว กระทำได้ยาก เนื่องจาก

พรรคการเมืองเป็นองค์การที่เกี่ยวข้องเฉพาะกว่าการแยกประเภทพรรคการเมืองปฏิบัติการทางการเมือง นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่ากลุ่มผลักดันนั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นองค์การที่ไม่ เกี่ยวกับการเมือง และที่สำคัญที่สุด การบีบบังคับทางการเมืองไม่ใช่ กิจกรรมหลักเบื้องต้นของกลุ่ม นอกจากนี้ กลุ่มต่างๆเท่าที่ปรากฏอยู่ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสมาคมองค์การที่ไม่มีจุดประสงค์ในทางการเมืองต่างก็มี โอกาสที่จะปฏิบัติในฐานะกลุ่มผลักดันได้ในบางกรณี เท่าที่สภาพแวดล้อมทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและทาง สังคม จะเอื้ออำนวยให้

พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์เป็นลักษณะของการรวมตัวของประชาชนพลเมืองซึ่งมีเป้าหมาย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนอาจจะเป็นด้านการเมืองหรือด้านผลประโยชน์ทางอาชีพ พรรคการเมืองเกิดจาก กลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์และนโยบายสอดคล้องกันในเรื่องการเข้าสู่อำนาจรัฐซึ่งในระยะเริ่มแรกจะเป็นกลุ่มการเมืองเมื่อมีการรวมตัวกันนั้นคงก็จัดตั้งเป็นพรรคการเมืองแต่ถ้าพรรคการเมืองนั้น ประสบความสำเร็จในการต่อสู้ทางการเมืองการรวมตัวนั้นอาจยังคงมีอยู่ระหว่างบรรดาสมาชิก

นอกจากนี้พัฒนาการของกลุ่มผลประโยชน์ อาจนำไปสู่การจัดตั้งพรรคการเมืองใน ที่สุดได้ เช่น เมื่อมีการรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ ผลประโยชน์ของกลุ่มอาจจะต้องเข้าไป เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการ บีบบังคับในทางการเมือง คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบางอย่าง เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว กลุ่มผลประโยชน์ ก็จะกลายสภาพเป็นขบวนการทางการเมือง และในที่สุด ขบวนการทางการเมืองที่กล่าวนี้ก็จะกลายเป็น พรรคการเมือง โดยมีนโยบายและเป้าหมายเดิมอันเป็นนโยบายหรือเป้าหมายของกลุ่มผลประโยชน์

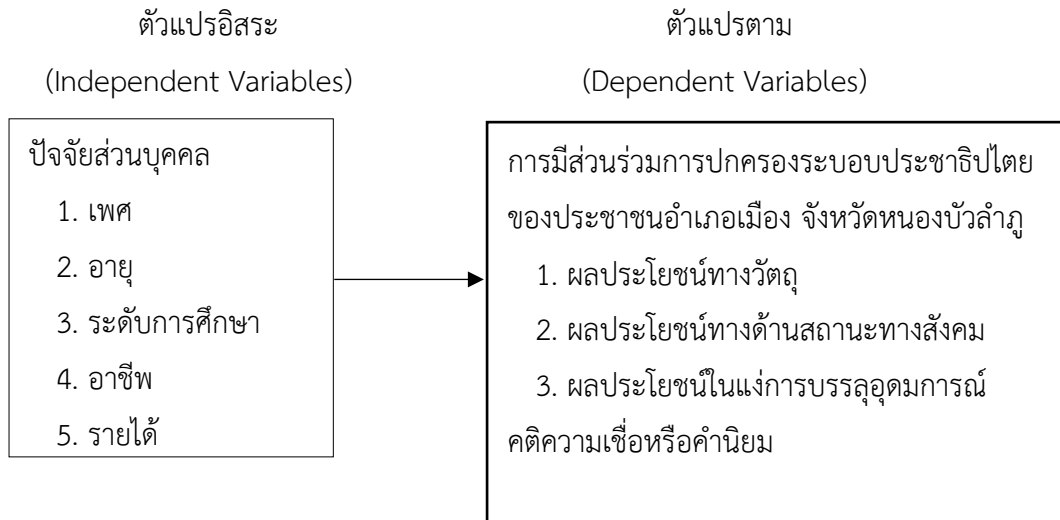
ในระยะแรก ปี ค.ศ. 1890 ได้มีกลุ่มผลประโยชน์ 4 กลุ่มที่มีบทบาทในสังคมอังกฤษ คือ กลุ่มสหภาพ การค้า (Trade Unions) กลุ่มสมาคมเฟเบียน (Fabian Society) กลุ่มสหพันธ์สังคม ประชาธิปไตย (Social Democratic Federation : SDF) และกลุ่มพรรคแรงงานอิสระ (Independent Labour Party : ILP) ในปี ค.ศ. 1900 กลุ่มผลประโยชน์ 4 กลุ่ม ได้รวมกลุ่มเป็นคณะตัวแทน แรงงาน (Labour Representation Committee : LRC) และมีสมาชิกกลุ่มที่ได้รับเลือกเป็น สมาชิกรัฐสภาอังกฤษ 2 คน (Graham Wootton, 1970).

ในประเทศไทยการเปลี่ยนแปลงสภาพของกลุ่มผลประโยชน์ไปสู่การเป็นพรรคการเมืองเด่นชัดขึ้นใน ระยะหลัง การเปลี่ยนแปลง เดือนตุลาคม 2566 โดยการเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ ไปสู่ การ เป็นพรรคการเมือง เช่น จากกลุ่มชาติไทยไปเป็นพรรคชาติไทย กลุ่มศีกฤทธิ-บุญชู เป็นพรรคกิจสังคมหรือ การเปลี่ยนจากกลุ่มอุดมการณ์ทางการเมืองไปสู่พรรคการเมือง เช่น กลุ่ม นวพล กลายเป็น พรรค ประชา เสรี กลุ่มต่อต้านคอมมิวนิสต์ของ กอ.รมน. เป็นพรรคปวงชนชาวไทย เป็นต้น

โดยสรุปกลุ่มผลประโยชน์ คือ การรวมตัวกันของบุคคลที่มีความสนใจหรือมี ผลประโยชน์ร่วมกัน ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ที่มีอาชีพเดียวกัน มีอุดมการณ์เหมือนกัน มีจุดมุ่งหมาย เดียวกัน เพื่อแสวงหา ผลประโยชน์ ของกลุ่ม พิทักษ์ ผลประโยชน์ของชาติ และเพื่อแสวงหาอำนาจ ทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ ที่จะทำให้นโยบายสาธารณะสนอง ต่อต่อ ความต้องการของกลุ่มและ เป็นไปในทิศทางที่ตนต้องการ แต่เมื่อใด ที่กลุ่มไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง นโยบาย สาธารณะของรัฐบาล กลุ่มนั้นจะเริ่ม มีลักษณะของ การมีอิทธิพล และมักจะเรียกว่า กลุ่มอิทธิพล หรือ กลุ่ม ผลักดัน (Pressure groups)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอ เมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง 8 เขตเลือกตั้ง จำนวนทั้งสิ้น 108,939 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่ม ตัวอย่าง (Sampling) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากสูตรของ ยามาเน่ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน (สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553) . ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) รวมจำนวน 5 ปัจจัย

ตอนที่2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ 1) ผลประโยชน์ทางวัตถุ 2) ผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม และ 3) ผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์ คติความเชื่อหรือค่านิยม มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้
2. หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นอาจารย์ในสังกัด คณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยพิชญบัณฑิต จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อขอความเห็นชอบแล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ประกอบไปด้วย
3. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันคือ สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร นายก เทศบาลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความ เชื่อมั่นด้วยวิธี ด้วยวิธีการหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น อยู่ในระดับสูงสามารถ นำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (สมนึก ภัททิยธานี, การวัดผลการศึกษา, 2549)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ส่งหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน ผู้สิทธิ์เลือกตั้งและ อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
- 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 ชุด โดยขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถาม กลับมาแล้วนำมาตรวจสอบ ความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 399 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด
- 3) นำข้อมูลดิบที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปการวิจัยทางสังคมศาสตร์และเลือก ใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติพรรณนา สำหรับอธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่ม ตัวอย่างและ พรรณนาปัจจัยที่ส่งผลต่อ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, John W, 1981).

2) สถิติเชิงอนุมานใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย ในอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณี ตัวแปรอิสระสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณี ตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีผลต่าง เป็นสำคัญ น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ	4.60	0.42	มากที่สุด	3
2.ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม	4.64	0.51	มากที่สุด	1
3.ด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือค่านิยม	4.61	0.45	มากที่สุด	2
รวม	4.62	0.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผลประโยชน์ ทางด้านสถานะทางสังคม รองลงมา คือด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติ ความเชื่อหรือค่านิยม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ และรายด้าน

การมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
1.ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ	ชาย	4.62	0.39	.451	.652
	หญิง	4.60	0.43		
2.ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม	ชาย	4.65	0.40	.405	.685
	หญิง	4.63	0.54		
3.ด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือค่านิยมด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ	ชาย	4.61	0.43	-.025	.980
	หญิง	4.61	0.46		
รวม	ชาย	4.63	0.38	.308	.758
	หญิง	4.61	0.43		

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมเพศชายมีค่าเฉลี่ย เพศหญิง ค่า t = .303, ค่า p-value = .758 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม เพศชายมีค่าเฉลี่ย เพศหญิง ค่า t = .451, ค่า p-value = .652, ด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือค่านิยม ด้านผลประโยชน์ ทางวัตถุ เพศชายมี

ค่าเฉลี่ย เพศหญิงค่า $t = .405$, ค่า $p\text{-value} = .685$, ด้านผลประโยชน์ ทางด้านสถานะทางสังคมเพศชายมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.61$) เพศหญิง ($\bar{X} = 4.61$) ค่า $t = -.025$, ค่า $p\text{-value} = .980$ ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t และ ค่า $p\text{-value}$ ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตาม อายุ

การมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
1.ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม	18 - 27ปี	4.63	0.43	1.072	.361
	28-37 ปี	4.59	0.41		
	38 - 47 ปี	4.52	0.42		
	58 ปี ขึ้นไป	5.00	0.00		
	รวม	4.60	0.42		
2.ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม	18 - 27ปี	4.62	0.45	.259	.855
	28-37 ปี	4.65	0.57		
	38 - 47 ปี	4.62	0.44		
	58 ปี ขึ้นไป	5.00	0.00		
	รวม	4.64	0.51		
3.ด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือค่านิยม	18 - 27ปี	4.62	0.45	.318	.812
	28-37 ปี	4.60	0.45		
	38 - 47 ปี	4.60	0.48		
	58 ปี ขึ้นไป	5.00	0.00		
	รวม	4.61	0.45		
รวม	18 - 27ปี	4.62	0.41	.404	.750
	28-37 ปี	4.61	0.42		
	38 - 47 ปี	4.58	0.42		
	58 ปี ขึ้นไป	5.00	0.00		
	รวม	4.62	0.42		

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอายุโดยรวม พบว่าประชาชนที่มีอายุที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาช่วงอายุ ได้แก่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อายุ 58 ปี ขึ้นไป

รองลงมา คือ 18 – 27 ปี 28-37 ปี และอายุ 38 – 47 ปี มีค่า F = .404 และค่า p-value = .750 ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t และ ค่า p-value ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
1. ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ	ประถมศึกษา	4.63	0.42	1.861	.157
	มัธยมศึกษา /ปวช./ปวศ.	4.59	0.42		
	ปริญญาตรี	4.33	0.35		
	รวม	4.60	0.42		
2. ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม	ประถมศึกษา	4.63	0.42	4.706	.010
	มัธยมศึกษา /ปวช./ปวศ.	4.62	0.45		
	ปริญญาตรี	5.21	2.12		
	รวม	4.64	0.51		
3. ด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์ศติความเชื่อหรือค่านิยม	ประถมศึกษา	4.63	0.45	.231	.794
	มัธยมศึกษา /ปวช./ปวศ.	4.60	0.45		
	ปริญญาตรี	4.59	0.52		
	รวม	4.61	0.45		
รวม	ประถมศึกษา	4.63	0.39	.371	.690
	มัธยมศึกษา /ปวช./ปวศ.	4.60	0.42		
	ปริญญาตรี	4.71	0.85		
	รวม	4.62	0.42		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวม พบว่า ประชาชนมีระดับการศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาช่วงระดับการศึกษา ได้แก่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ระดับการศึกษา ปริญญาตรี รองลงมา คือ ประถมศึกษา และระดับการศึกษามัธยมศึกษา /ปวช./ปวศ. มีค่า F = .371 และค่า p-value = .690 ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t และ ค่า p-value ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	อาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
1.ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.71	0.40	4.409	.013
	รับจ้างทั่วไป	4.56	0.42		
	พนักงาน	4.57	0.42		
	บริษัทเอกชน	4.60	0.42		
2.ด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือค่านิยม	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.72	0.40	1.776	.171
	รับจ้างทั่วไป	4.60	0.42		
	พนักงาน	4.61	0.62		
	บริษัทเอกชน	4.64	0.51		
3.ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.68	0.44	1.753	.175
	รับจ้างทั่วไป	4.60	0.44		
	พนักงาน	4.57	0.46		
	บริษัทเอกชน	4.61	0.45		
รวม	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4.70	0.39	2.880	.057
	รับจ้างทั่วไป	4.59	0.38		
	พนักงาน	4.59	0.45		
	บริษัทเอกชน	4.62	0.42		

*p ≤ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอาชีพ โดยรวม พบว่า ประชาชนมีอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกตามอาชีพที่มีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจำแนกตามอาชีพพบว่าทุกอาชีพมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย รองลงมา คือ อาชีพรับจ้างทั่วไป

และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่า $F = 2.880$ และค่า $p\text{-value} = .057$ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t และ ค่า $p\text{-value}$ ความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายได้

การมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย	รายได้	Mean	S.D.	F	p-value
1.ด้านผลประโยชน์ทางวัตถุ	ต่ำกว่า 10,000 บาท	4.62	0.45	1.654	.176
	10,000 - 20,000 บาท	4.55	0.42		
	20,000 - 30,000 บาท	4.68	0.39		
	30,000 บาท ขึ้นไป	4.61	0.40		
	รวม	4.60	0.42		
2.ด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม	ต่ำกว่า 10,000 บาท	4.64	0.45	.481	.696
	10,000 - 20,000 บาท	4.62	0.61		
	20,000 - 30,000 บาท	4.70	0.40		
	30,000 บาท ขึ้นไป	4.60	0.43		
	รวม	4.64	0.51		
3.ด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือค่านิยม	ต่ำกว่า 10,000 บาท	4.60	0.47	1.227	.299
	10,000 - 20,000 บาท	4.58	0.45		
	20,000 - 30,000 บาท	4.70	0.41		
	30,000 บาท ขึ้นไป	4.59	0.46		
	รวม	4.61	0.45		
รวม	ต่ำกว่า 10,000 บาท	4.62	0.44	1.101	.349
	10,000 - 20,000 บาท	4.59	0.43		
	20,000 - 30,000 บาท	4.69	0.36		
	30,000 บาท ขึ้นไป	4.60	0.39		
	รวม	4.62	0.42		

จากตารางที่ 6 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายได้ โดยรวม พบว่า ประชาชนมีรายได้อยู่ในระดับมากที่สุด จำแนกตามรายได้ที่มีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายได้พบว่าทุกรายได้มีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ รายได้ 20,000 - 30,000 บาทมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย รองลงมา คือ รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท รายได้ 30,000 บาท ขึ้นไป และ รายได้ 10,000 - 20,000 บาท มีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่า $F = 1.101$ และค่า $p\text{-value} = .349$ ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าด้านผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม การทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ รัฐบาล นักการเมือง ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติทำให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมา และด้านผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์คติความเชื่อหรือค่านิยม ประชาชนมีความคิดเห็นว่าอำนาจอธิปไตย ถือเป็น อำนาจสูงสุดของประชาชนอันเป็นหัวใจของประชาธิปไตย, หลักเสรีภาพนั้นเป็นการที่บุคคลกระทำการสิ่งใด ก็ได้ที่ เหมาะสมกับตนเองไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจะกระทบหรือละเมิดผู้อื่นการใช้อำนาจในการตัดสินใจเด็ดขาดรวดเร็วมีความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาบ้านเมือง ในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติมี บุญชูวิทย์ และคณะ, (2546). ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองใน ระบอบประชาธิปไตยของประชากรในเขต จังหวัดขอนแก่นผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตจังหวัดขอนแก่นด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่มผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลางด้านการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบในเรื่องของ เพศ พบว่าเพศหญิงและชาย มีส่วนร่วม ทางทางการเมืองการปกครอง แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดจะไม่พบความแตกต่างเลย ส่วนในเรื่องอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี และ 36-60 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง สูงกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18- 25 ปี และผู้ที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ในเรื่องของระดับการศึกษาพบว่า ประชาชนที่จบ การศึกษาในระดับประถมศึกษา ระดับปริญญาตรีและระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี และในเรื่องของอาชีพ ก็พบว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพการเกษตร มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองสูงกว่ากรรมกร ข้าราชการ ผู้ที่ทำงานบริษัท ผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ตลอดจนผู้ที่ว่างงาน

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมเพศชายและเพศหญิง ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวศรี ถ้อยคำ, (2558). ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วน ตำบลทรายขาวอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรี” วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีจำแนกตามเพศอายุ ระดับการศึกษาและ อาชีพ ใน 4 ด้านคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมใน การรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลจำแนกตามตัวแปรอิสระโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับ ประชาชนหัวหน้าครัวเรือน หรือ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวอำเภอสอยดาว จังหวัด จันทบุรี จำนวน 348 คนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว

อำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยโดยเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรกรองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับน้อยและ อันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าประชาชนที่มีเพศอายุการศึกษา อาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การ

3. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอายุโดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่า $F = .404$ และค่า $p\text{-value} = .750$ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรายุ ทรัพย์สิน ได้วิจัยเรื่อง, (2554). “การพัฒนาประชาธิปไตยในมิติของการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดสุรินทร์เป็น จังหวัดที่มีการปกครองส่วนท้องถิ่นดีพอสมควร โดยเฉพาะการบริหารงานในส่วนขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ที่จัดตั้งเป็นนิติบุคคล โดยได้มีการปรับบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีหน้าที่ดูแลงานที่มีลักษณะ ต้องทำร่วมกันระหว่าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลและ องค์การบริหารส่วนตำบล การปกครองส่วนท้องถิ่นสุรินทร์ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจที่เปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักตนเอง และมีความผูกพัน ห่วงใยและต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสิ่ง เหล่านี้คือกระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็งและพัฒนาในลำดับต่อไป การรวมอำนาจ และอาสาทำงานให้ประชาชน ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี แม้จะเป็นที่ประจักษ์วาระบบดังกล่าวขาด คุณภาพ ไม่มีประสิทธิภาพ สภาองค์กรชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถ นำเสนอรูปแบบ ระบบ และ วิธีการจัดการงานพัฒนาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติสภาองค์กร ชุมชน พ.ศ. 2551 ได้เนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ ภาวศที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสมาชิกกับสภาองค์กร ชุมชนยังขาด ความเข้าใจ และยึดติดกับกระบวนการพัฒนาตามแบบที่ดำเนินการอยู่เดิมจึงมี ความจำเป็นที่สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชนจะต้องผนึกกำลังในการสรรค์สร้างสภาองค์กร ชุมชนให้เข้มแข็งมีคุณภาพ เพื่อเป็นพลังหลักในการพัฒนาประเทศต่อไป

4. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่า $F = .371$ และค่า $p\text{-value} = .690$ ไม่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ และ ยงยุทธ, (2554). พึงวงศ์ญาติ ได้วิจัยเรื่อง “ความสามารถในการพัฒนา ประชาธิปไตย ระดับหมู่บ้านในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษาเฉพาะกรณี บทบาทของ คณะกรรมการหมู่บ้าน” ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านเพียงร้อยละ 55.0 มีความรู้ เกี่ยวกับประชาธิปไตยมาก แต่เมื่อเทียบหัวหน้าครัวเรือนทั่วไปแล้ว คณะกรรมการหมู่บ้านจะมีความรู้ ดีกว่า เช่นเดียวกับพฤติกรรมเชิงประชาธิปไตยกล่าวคือ พฤติกรรมเชิงประชาธิปไตยของคณะกรรมการหมู่บ้าน จะมีมากในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเรื่อง การไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งและการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง แต่ก็ยังมีสัดส่วนมากกว่าผู้ไม่ได้ เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านส่วนการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะ กรรมการหมู่บ้านพบว่า มีอยู่ในระดับปานกลางโดยมี

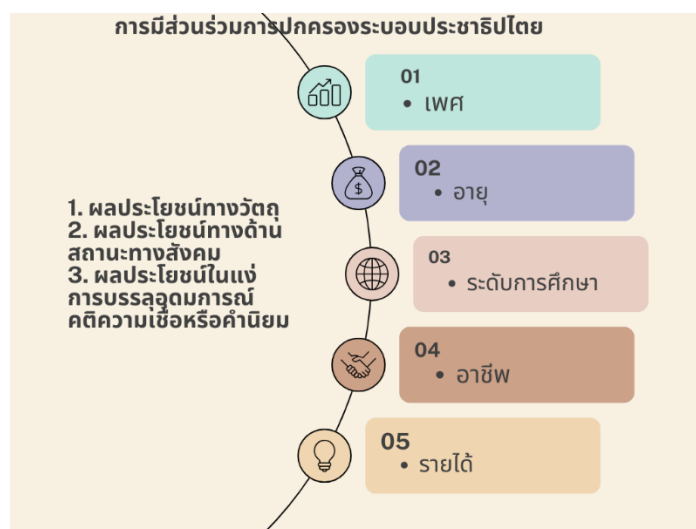
หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาระดับ 3 ที่คณะกรรมการหมู่บ้านควร ปรับปรุงหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ประชาธิปไตยมากที่สุดสำหรับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมบางประการพบว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความสามารถในการพัฒนาประชาธิปไตยของคณะกรรมการหมู่บ้านบางเรื่อง

5. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า ประชาชนมีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X}=4.59$) มีค่า $F = 2.880$ และค่า $p\text{-value} = .057$ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐจิรา ตันนารัตน์, (2552). ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานตาม แผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัยอำเภอเมือง จังหวัด หนองคาย จำแนกตาม เพศอายุและระดับการศึกษาและข้อเสนอแนะ จากประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมืองจังหวัด หนองคาย ผลการศึกษาพบว่าประชาชนโดยรวม และ จำแนก ตามเพศ อายุและระดับการศึกษา เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและ รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดย ประชาชนตำบลโพธิ์ชัยโดยรวม และราย ด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่มีประชาชน ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วม ในการดำเนินงานตามแผน พัฒนา ท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและรายด้านการประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

6. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามรายได้ โดยรวมและรายด้านพบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ มีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มี ส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่า $F = 1.101$ และค่า $p\text{-value} = .349$ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา บำรุงศิลป์, (2551). ได้วิจัยเรื่องบทบาทของคณะกรรมการชุมชนในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย : ศึกษากรณีคณะกรรมการ ชุมชนในเขตลาดพร้าวและ เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของคณะกรรมการ ชุมชนเห็นว่าคุณค่าความรู้ความเข้าใจใน ระบอบประชาธิปไตย การมี ส่วนร่วมทางการเมืองและการเป็นผู้นำชุมชน สามารถช่วยแก้ไขปัญหา ชุมชนได้กรรมการชุมชน ซึ่งมี เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพทางการ สมรสและภูมิฐานะที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ส่วน คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็น เกี่ยวกับการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยด้านความรู้เข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน ในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ของประชาชน 1) ผลประโยชน์ทางวัตถุ 2) ผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม และ 3) ผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์ คติความเชื่อหรือค่านิยมของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ไม่แตกต่างกัน

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม ผู้นำควรมีแก้ปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นของเจ้าหน้าที่รัฐนิกการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติทำให้ประชาชนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมา

1.2 การปลูกฝังทัศนคติทางการเมืองให้กับเยาวชนที่ส่งผลต่อการ แสดงพฤติกรรมทางการเมืองในอนาคต ผู้นำควรส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทำให้ประชาชนตื่นตัวทาง มีการเมืองและพัฒนาที่เหมาะสมและถูกต้องทำหลักการและ มีการพัฒนาระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยครอบครัว เป็นสถาบันที่มีความสำคัญอันดับแรกใน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือระบบอุปถัมภ์นั้นยังเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันอยู่ในสังคมไทย

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย กฎหมายในปัจจุบันไม่สามารถแก้ปัญหา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมืองของไทยได้เศรษฐกิจของโลกผันผวนมักจะ ทำให้การเมืองของประเทศไทยผันผวนไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

บวรศักดิ์ อุวรรณโณและคณะ.(2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย. นนทบุรี :

สถาบันพระปกเกล้า.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2557). การเสวนา ประชาธิปไตยแห่งการเสวนาหาทางออกประชาธิปไตยแห่งการ

ปริกษาหารีอกรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า.

สน รูปสูง. (2563). คู่มือประชาธิปไตยชุมชน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [www.pdc.go.th/th/images](http://www.pdc.go.th/th/images/stories/file/Nai_SPM.pdf)

/stories/file /Nai_SPM.pdf [8 มิถุนายน 2563.].

- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2559). *กรอบการวิเคราะห์การเมืองแบบทฤษฎีขบวนการทางสังคม*. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2549). *การวัดผลการศึกษา*. กาลสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- กิตติ์ม บัญชูวิทย์ และคณะ. (2546). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในเขตจังหวัดขอนแก่น”. *รายงานการวิจัย*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- แพรวศรี ถ้อยคา. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาวอำเภอสอยดาวจังหวัดจันทบุรี. *รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหารรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิรายุ ททรัพย์สิน. (2554). การพัฒนาประชาธิปไตยในมิติของการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศุภรัตน์ รัตนमुखย์ และ ยงยุทธ พึ่งวงศ์ญาติ. (2554). *ความสามารถในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับหมู่บ้านในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษาเฉพาะกรณีบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- นัยนา บารุงศิลป์. (2551). *บทบาทของคณะกรรมการชุมชนในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย : ศึกษากรณีคณะกรรมการชุมชนในเขตลาดพร้าวและเขตวังทองหลาง* กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐจรรยา ตันนารัตน์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- Mancur Olson. JR. 1965). *The Logic of Collective Action*. Public goods and the Theory of Groups Cambridge. Massachusetts: Harvard University Press, 1965.
- Graham Wootton. (1970). *Interest Groups*. New Jersey: Englewood Cliff.
- Best. John W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall. Inc., 1981.

แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
GUIDELINES FOR STUDENT AFFAIRS ADMINISTRATION IN THE
BANGLAMUNG SCHOOL GROUP 3 UNDER THE CHONBURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

สารี วิจัยยา^{1*} และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ²

Saree Wijaiya^{1*} and Piyanart Boonmepipit²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก¹

²อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

^{*}Master's degree student, Educational Administration, Krirk University¹

Lecturer, Department of Educational Administration, Krirk University²

Received: May 10, 2025 Revised: May 15, 2025 Accepted: May 25, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 175 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาด้วยค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.993 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วย PNI_{modified} และกำหนดแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประกอบด้วย 1) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 2) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 3) การวางแผนงานกิจการนักเรียน

คำสำคัญ: การบริหารกิจการนักเรียน, กลุ่มโรงเรียนบางละมุง3, งานกิจการนักเรียน

*Corresponding author. Tel.: 087-3555628, Email address: kojingzh@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 107-120

Abstract

The independent study aimed 1) to study the current and desired states of student affairs administration in the Banglamung School Group 3 under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 3; and 2) to propose guidelines for student affairs administration in the Banglamung School Group 3 under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 3. The sample group consisted of 175 school administrators and teachers under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 3. The research instrument was a questionnaire, which had a content validity index ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.993. The statistical methods used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, $PNI_{modified}$ and Content analysis.

The research found that the current state of student affairs administration was at a high level, while the desirable state was at the highest level. The guidelines for student affairs administration in the Bang Lamung school group 3 under the Office of Chonburi Primary Educational Service Area 3 include: 1) The implementation of promoting democracy in schools 2) The promotion of student discipline, morality, and ethics 3) Planning in student affairs administration

Keywords: Student Affairs Administration, The Banglamung School Group 3, Student Affairs

บทนำ

ทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ ดังนี้ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสร้างความสามารถในการ “ล้มแล้ว ลุกไว” 3) เป้าหมายพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” และ 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งการจัดการศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเติบโตตามธรรมชาติและพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22)

การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่คนทุกช่วงวัยต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม รับผิดชอบต่อในการกระทำของตน และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้นำนโยบายและจุดเน้นมากำหนดแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566 - พ.ศ.2570 ในกลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดเป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ไว้ว่า “ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียน

ให้มีสมรรถนะตามศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ 21

การบริหารกิจการนักเรียน ชคาง จรรย์ ชูชื่น (2547) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ในการจัดระบบการดูแล และช่วยเหลือนักเรียน ครูต้องสามารถเข้าใจ และพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาควินัยใจในความเป็นชาติไทย และเกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตย ความเทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเป็นผู้ที่มีทั้งภูมิรู้และภูมิธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) ผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

การบริหารกิจการนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านสวัสดิการนักเรียน 2) ด้านกิจกรรมนักเรียน 3) ด้านแนะแนว และ 4) ด้านการปกครองนักเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารงานด้านนี้ควบคู่กับการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดย (จิระ งามศิลป์, 2550) ให้ความสำคัญของการบริหารกิจการนักเรียน โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพและความสนใจอย่างแท้จริง (ดำรง ประเสริฐกุล, 2542)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการนักเรียน ให้กับสถานศึกษาที่มุ่งให้การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง สถานศึกษา และประเทศไทย

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

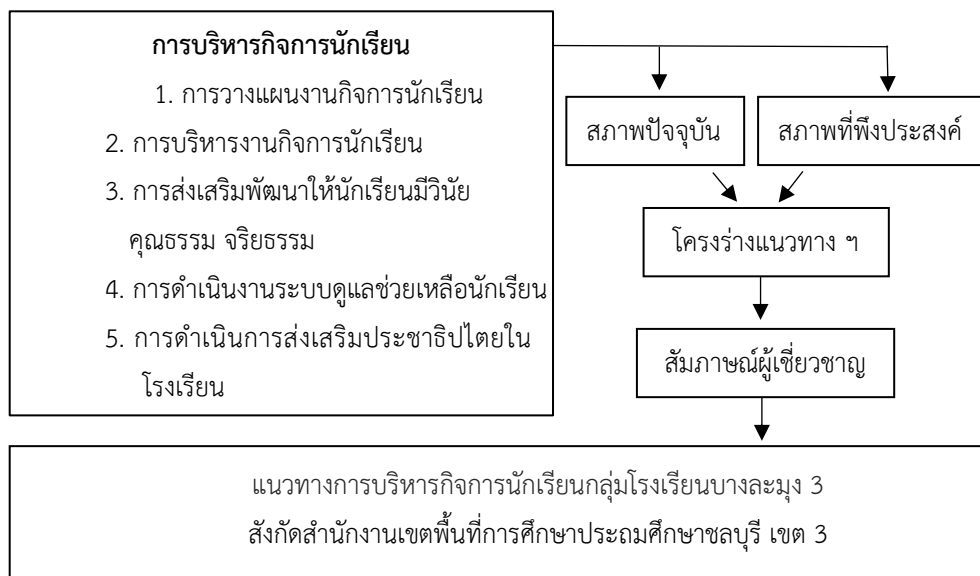
งานกิจการนักเรียนเป็นหนึ่งในหลายงานของการบริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับนักเรียน นอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างให้นักเรียนเจริญเติบโต และมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เพื่อให้พวกเขาพร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตได้มีผู้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียนไว้หลายประการ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) สรุปความหมายของงานกิจการนักเรียนไว้ว่างานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามควรแก่วัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองสู่โลกแห่งอาชีพ รวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โรงเรียนวัดสุทธาวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 (2566) ระบุว่างานกิจการนักเรียนคือการพัฒนาให้นักเรียนให้มีระเบียบ วินัย ศิลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม รวมถึงการส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยภารกิจหลักของงานกิจการนักเรียนคือการปกครองนักเรียน ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะนักเรียนและผู้ปกครองที่ต้องรับรู้และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน ผู้ปกครองควรให้ความสนใจใส่และดูแลนักเรียนที่อยู่ในความปกครองอย่างใกล้ชิด โอวาร์ด (Ovard, 1971) ได้กล่าวว่าการบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการ ให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียน ประกอบด้วย การรับนักเรียน การปฐมนิเทศ การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน การควบคุมเวลาการเรียน การมอบงานให้นักเรียน เพื่อการประเมินผลการเรียน การรายงานผลการนิเทศ การจัดโปรแกรมพิเศษแก่นักเรียนที่มีปัญหา การรักษาวินัย การแนะแนว การสาธารณสุข การช่วยเหลือนักเรียนในด้านส่วนตัวและภาวะอารมณ์ กูด (Good, 1975) ได้กล่าวไว้ว่า งานกิจการนักเรียน คือ การบริการของสถาบันการศึกษา แก่นักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ในแง่ของการให้คำปรึกษา การบริการและสวัสดิการของนักเรียน เช่น การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ การจัดหางาน การบริหารหอพัก และการให้คำปรึกษาแก่องค์กรนักเรียน กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานกิจการนักเรียนหมายถึง กิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความเจริญเติบโตในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ พร้อมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ขอบข่ายงานกิจการนักเรียน การบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถเข้าใจ และพัฒนานักเรียน ให้มีความสมบูรณ์ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การบริหารนี้ควรสอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง กระบวนการจัดการและดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในโรงเรียน รวมถึงการส่งเสริมการพัฒนาทั้งด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรมสุขภาพจิต และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน โดยการบริหารกิจการนักเรียน จะเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนให้นักเรียนสามารถเติบโตเป็นคนดี มีคุณภาพ และพร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และการบริหารกิจการ

นักเรียนไม่เพียงแต่รวมถึงการจัดการการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังคงครอบคลุมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ การดูแลทางอารมณ์และจิตใจของนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิต และการทำงานร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนการพัฒนาเด็ก ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้ ดังนี้ 1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน การรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการเกี่ยวกับงานกิจการ นักเรียนที่เป็นปัจจุบัน การเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและการปรับปรุงระเบียบ และแนวปฏิบัติให้ เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน การกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน 2. การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง การวางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจ ของนักเรียน 3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี 4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินงานการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาสรุปเป็นกรอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 315 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 175 คน ได้จากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan และกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นแบบประเมินที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 1 ฉบับ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 คน พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูจำนวน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.993

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ส่งหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 172 ชุด โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู เป็นผู้ให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้วนำมาตรวจสอบ ความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมด 172 ฉบับ คิดเป็น 98.28 % ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษา

ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วย PNI_{modified} และกำหนดแนวทางการบริหารกิจการนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 172)		
สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	129	75
ปริญญาโท	43	25
รวม	172	100.00
ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	7	4.07
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	9	5.23
รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา	0	0
ข้าราชการครู	156	90.70
รวม	172	100.00
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	63	36.63
5 – 10 ปี	73	42.44
มากกว่า 10 ปี	36	20.93
รวม	172	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 75 และปริญญาโท จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.06 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.23 และข้าราชการครู จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 90.69 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 36.62 5 - 10 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 42.44 และมากกว่า 10 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93

1.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$PNI_{modified}$	ลำดับ
1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.31	0.62	มาก	4.74	0.41	มากที่สุด	0.090	3
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน	4.40	0.70	มาก	4.82	0.38	มากที่สุด	0.087	4
3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.33	0.64	มาก	4.77	0.41	มากที่สุด	0.092	1
4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.41	0.59	มาก	4.81	0.37	มากที่สุด	0.083	6
5. การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.32	0.66	มาก	4.76	0.41	มากที่สุด	0.092	1
6. การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.39	0.60	มาก	4.81	0.38	มากที่สุด	0.087	4
รวม	4.36	0.64	มาก	4.79	0.39	มากที่สุด	0.089	

จากตารางที่ 2 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่ามากไปหาน้อย คือ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.41$) การบริหารงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.40$) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.39$) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.33$) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.32$) และ การวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.31$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมาก ไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.82$) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.81$) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.81$) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.77$) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.76$) และ การวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\bar{X} = 4.74$) ตามลำดับ

ดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้

1) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.092$) เท่ากัน 3) การวางแผนงานกิจการนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.090$) 4) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และการบริหารงานกิจการนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.087$) เท่ากัน 6) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.083$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

1. แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยนำผลจากสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 การวางแผนงานกิจการนักเรียน
- 1.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- 1.3 การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
- 1.4 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.5 การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 1.6 การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ดังตารางที่ 3

2.การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของร่างแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต3 จากผู้เชี่ยวชาญดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ที่	รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1.	การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

ที่	รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1.1	กำหนดนโยบายในการส่งเสริมสถานักเรียนให้มีบทบาทที่แท้จริง	4.80	0.45	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
1.2	สร้างช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้างและเข้าถึงง่าย และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
1.3	จัดให้มีเวทีการประชุมนักเรียนเป็นประจำ เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแจ้งปัญหาต่างๆ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.	การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
2.1	กำหนดนโยบายในการบูรณาการในหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงเนื้อหาในบทเรียนกับประเด็นด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2.2	จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2.3	สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
	แนวทางที่	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.89	มากที่สุด
3.	การวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
	วิธีการดำเนินงาน	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.1	กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
3.2	เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นระบบ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
3.3	สร้างเครือข่ายความร่วมมือ	4.80	0.45	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 1) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 2) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยรวมและรายด้านทุกด้านโรงเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า

สภาพปัจจุบันของการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดย ด้านการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$) ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะในด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดของ Thomas Sergio vanni ที่เสนอว่าการบริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการสร้างชุมชนแห่งคุณธรรม (Moral Community) ซึ่งหมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีรากฐานบน ความเชื่อร่วมกันในคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบร่วมกัน ของทุกภาคส่วนในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้บริหาร นักเรียน หรือผู้ปกครอง โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นศูนย์กลางของกระบวนการบริหารจัดการ มากกว่าการใช้กฎระเบียบควบคุมอย่างเดียว และการสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนที่เข้มแข็งด้านคุณธรรม จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียนอย่างยั่งยืน เป็นการพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาสมัยใหม่ ดังนั้นการบริหารกิจการนักเรียนที่ยึดหลักจริยธรรม ความเป็นธรรมการมีส่วนร่วม และความเคารพในความแตกต่างของนักเรียน จึงถือเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างชีวิตที่มีคุณค่าให้แก่เด็กนักเรียนในระยะยาว

2. แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะในด้านการบริหารกิจการนักเรียน นำมากำหนดแนวทางหลักที่ 1 คือ ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เนื่องจากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด การส่งเสริมประชาธิปไตย การเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนตามแนวระบอบ ประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในอนาคต ดังนั้น โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยทุกปี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภารัตน์ คำเพราะ (2562) ได้วิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตย กรณีศึกษาโรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมผ่านกลไกสถานักเรียนในการคิด วางแผน และตัดสินใจ มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะชีวิต ความมั่นใจ และการตระหนักรู้ถึงบทบาทของตนเองในฐานะสมาชิกของชุมชน การส่งเสริมบทบาทของสถานักเรียนจึงไม่เพียงตอบสนองต่อความต้องการในด้านการมีอำนาจเท่านั้น แต่ยังตั้งอยู่บนรากฐานของแนวคิดทางทฤษฎีที่เน้นการสร้างพลเมืองผู้มีส่วนร่วม (participatory citizen) อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างชีวิตอย่างมีคุณค่า และความรับผิดชอบในระบอบประชาธิปไตย สำหรับแนวทางหลักที่ 2 ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์ (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาศาสน์อุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัย พบว่าในด้านองค์ประกอบที่ 3 ผลลัพธ์ ประกอบด้วย คุณลักษณะของ

นักศึกษา 1) รู้คิด 2) รู้คน 3) รู้ตน 4) รู้งาน โดยผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีเหมาะสมในภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และการบริหารกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการมีจิตสาธารณะ โดยเฉพาะการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่นในชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นการสร้างคุณธรรมผ่านการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ แนวคิดการพัฒนา "คุณธรรมผ่านความสัมพันธ์" ดังกล่าว ยังสามารถประยุกต์ใช้กับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ เช่น การทำงานกลุ่ม การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (peer learning) และกิจกรรมจิตอาสา ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาวินัยภายใน (internal discipline) และจริยธรรมของผู้เรียนอย่างยั่งยืน ดังนั้น การบริหารกิจการนักเรียนที่เน้นพัฒนาความสัมพันธ์ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม ถือเป็นกลไกสำคัญที่ไม่เพียงตอบสนองต่อสภาพพึงประสงค์ที่พบจากการวิจัยเท่านั้น แต่ยังมีติดโยงกับแนวคิดและผลการศึกษาที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่าส่งผลเชิงบวก ต่อพฤติกรรมและคุณลักษณะของผู้เรียน และได้นำมากำหนดแนวทางหลักที่ 3 คือ การวางแผนงานกิจการนักเรียน จากสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวณิชย์ เอื้อน้อมจิตต์กุล (2556) ได้วิจัยเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรายนุญมีรังสฤษฎ์ ผลการวิจัยพบว่า ในด้านมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก การวางแผนงานกิจการนักเรียนอย่างมีระบบจะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะการเสริมทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและการมีความมั่นใจในศักยภาพตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองและการใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย (meaningful life) ดังนั้น แนวทางการวางแผนงานกิจการนักเรียนที่สอดคล้องกับการเสริมสร้าง "ความสามารถ" ของผู้เรียนจึงควรได้รับความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ ในการบริหารกิจการนักเรียน และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกระดับชั้น เพื่อปูพื้นฐานสู่การมีชีวิตที่มั่นคง มีคุณค่า และมีจุดมุ่งหมายอย่างแท้จริง

สร้างองค์ความรู้ใหม่

การศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารกิจการนักเรียน ได้แก่

1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน
  2. การบริหารงานกิจการนักเรียน
  3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม จริยธรรม
  4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  5. การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนพบแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียน ดังนี้
- 1.1 การวางแผนงานกิจการนักเรียน
  - 1.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
  - 1.3 การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
  - 1.4 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 1.5 การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
  - 1.6 การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ภาพที่ 2 สร้างองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารกิจการนักเรียนกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านการบริหารกิจการนักเรียน จึงเสนอแนะให้เห็นควรส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดระบบการบริหารงานกิจการนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม พัฒนากิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม การวางแผนอย่างมีส่วนร่วม มีระบบประเมินผลที่ชัดเจน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักเรียนผ่านกลไกประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการบริหารกิจการนักเรียนในบริบทที่หลากหลายมากขึ้น

2.2 ควรพัฒนาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ควรมีการปรับใช้รูปแบบการบริหารที่ไม่ยึดติดกับโครงสร้างตายตัวแต่สามารถปรับเปลี่ยนตามลักษณะเฉพาะของโรงเรียน

2.3 ควรพัฒนาและทดลองใช้รูปแบบหรือแนวทางการบริหารกิจการนักเรียน เพื่อประเมินผลในเชิงปฏิบัติและความยั่งยืน

2.4 ควรทำการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษา
แยกกัน

2.5 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารกิจการนักเรียนจะมีประสิทธิภาพมาก
ขึ้น หากมีความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร คุณครู นักเรียน และผู้ปกครอง ควรมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา*. โรงพิมพ์สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- จิระ งอกศิลป์. (2550). *ความรู้ความสามารถในการบริหารงานในหน้าที่*. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ณัฐนันท์ คำชาย. (2562). *การบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเทพดินทร์วิทยา
เชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ดำรง ประเสริฐกุล. (2542). *การบริหารกิจการนักเรียน*. ราชภัฏพิบูลสงคราม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- โรงเรียนวัดสุทธาวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (2567). *คู่มือการปฏิบัติงาน
กลุ่มงานกิจการนักเรียน*.
- วณิชย์ เอื้อน้อมจิตต์กุล. (2556). *การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรายนุญมีรังษุขภูมิ*. มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2560). *มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2552
(ปรับปรุง พ.ศ.2560)*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุจิตรา อร่ามพงษ์พันธ์. (2564). *รูปแบบการบริหารกิจการนักศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษา
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภารัตน์ คำเพราะ. (2562). *การมีส่วนร่วมของนักเรียนและชุมชนในการส่งเสริมประชาธิปไตยกรณีศึกษา
โรงเรียนร่มเกล้า ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว*. วารสารวไลยอลงกรณ์
ปริทัศน์, 9 (3), 61-75.
- Good, C. V. (1975). *Dictionary of education*. McGraw-Hill.
- Ovard, G. F. (1971). *Administration of the changing secondary school*. The Macmillan Company.
- Sergiovanni, T. J. (1992). *Moral leadership: Getting to the heart of school improvement*. Jossey-
Bass.

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

The relationship between the four social principles and political communication of the people in Muang Udon Thani District, Udon Thani Province

กุลฉวี สวัสดิ์ศรี¹

คณะรัฐศาสตร์ สาขาวิชาการเมือง, ประเทศไทย¹

Kuntaree Sawatsri¹

Political Science, Political Science Program, THAILAND¹

Received: June 1, 2025 Revised: June 5, 2025 Accepted: June 10 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ (18 ตัวหนา)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อหลักสี่คหัตถ์ 4 2) ศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมือง และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตอนที่ 1) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ หลักสี่คหัตถ์ 4 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 ตอนที่ 2) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97

ผลการวิจัย พบว่า 1). ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักสี่คหัตถ์ 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านหลักอัตถจริยา ประชาชนมีการปฏิบัติตัวดีมีน้ำใจไมตรีต่อกันการทำประโยชน์ช่วยเหลือด้วยแรงกาย การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหา และช่วยกันปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และ ด้านหลักสมานัตตตา การปฏิบัติตัวประสานงานชุมชนให้สามัคคี วางตนเสมอต้นเสมอปลาย 2) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับการสื่อสารทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า ด้านสื่อสารมวลชน ประชาชนมีการปฏิบัติตัวอยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านการเป็นผู้รับสาร ประชาชนมีการปฏิบัติตัวอยู่ในระดับมาก และ 3) หลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง โดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นอยู่ในระดับสูงในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.775^{***}$) เมื่อพิจารณารายด้านหลักสี่คหัตถ์ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านหลักสมานัตตตา กับด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.747^{**}$) ด้านหลักทาน กับ ด้านสื่อสารมวลชน (Media) ($r = 0.735^{**}$) และด้านหลักทาน กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.826^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: moenglish_54@hotmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 121-134

Abstract (18 ตั๋วหน้า)

This research aims to 1) study the level of opinions on the four principles of social welfare, 2) study the level of political communication, and 3) study the relationship between the four principles of social welfare and political communication of the people in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province. The sample group used in the research was 400 people in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province, aged 18 years and over. The research instrument was a rating scale questionnaire. Part 1) was a questionnaire about the four principles of social welfare with a reliability value of 0.92. Part 2) was a questionnaire about political communication with a reliability value of 0.97.

The results of the research found that 1) the people in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province had the highest opinions on the four principles of social welfare in general and in each aspect. In terms of the principle of *attachariya*, the people behaved well, were kind, and friendly to each other. They were helpful, helped with physical labor, and did public service. Both the benefits of helping to solve problems and help each other improve and solve them well, and the principle of unity, acting to coordinate the group, to be united, and to be consistent. 2). People in Mueang Udon Thani District, Udon Thani Province have opinions on the opinions of the study of the level of political communication of the people. Overall, it was found that the people behaved in terms of mass media at a high level, followed by people behaving in terms of people who receive information at a high level. As for the aspect with the lowest average value, it was the giving of people in political organizations at a high level. And 3). People have opinions on the relationship between the principles of the four social objects and political communication of the people. The city (Y) of the people overall has a high linear relationship in a positive direction, with statistical significance at the .01 level ($r = 0.775^{**}$). When considering each aspect of the principles of the four social objects and political communication of the city (Y), all aspects were at a moderate to high level, with a positive relationship, with the highest relationship of 3 pairs, namely the principle of unity. with the political organization side ($r = 0.747^{**}$), the main side with the media side ($r = 0.735^{**}$), and the main side with the political organization side ($r = 0.826^{**}$) with statistical significance at the .01 level, which is in accordance with the specified hypothesis, which is consistent with the research of

Keywords: political organization, political communication, social objects 4

บทนำ

บทบาทของการเป็นตัวแทนของทางราชการที่เกิดขึ้นตามกฎหมายบัญญัติประการที่3บทบาทของการเป็นผู้ นำทางธรรมาภิบาลมีฐานะบทบาททางสังคมเด่นกว่าบุคคลอื่นในสังคมชนบทบทบาทของผู้นำชุมชนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้ ที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อประชาชนในชุมชนโดยเฉพาะการทำหน้าที่ผู้นำด้านความคิดชักชวนโน้มน้าวให้ประชาชนในชุมชน มีความสนใจการเมืองและมีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆเช่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติเป็นต้นจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ยังคงดำรง อยู่ในเช่นไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นสังคมไทยเรื่อยมาภายใต้สภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสถานการณ์ของคนที่เปลี่ยนไปขึ้นอยู่กับความมั่งคั่งเชิงเศรษฐกิจแต่เหตุและปัจจัยแห่ง การเปลี่ยนแปลงก็ยังไม่ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมไทยพื้นฐานเพียงแต่ส่งผลต่อแนวคิดเกี่ยวกับหลัก ความสัมพันธ์ทางสังคมบ้างเช่นคำที่ใช้เกี่ยวกับผู้มีอำนาจเจ้านายเดิมหมายถึงผู้มีอำนาจในทางการเมืองปกครอง ก็ได้ขยาย ขอบเขตความหมายครอบคลุมไปถึงผู้มีอำนาจบริหารในองค์กรทางการค้าหรือ ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงาน ใน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้ย่อยในระบบอุปถัมภ์ซึ่งผูกพันด้วย“บุญคุณ”ยังเป็นเรื่องหลักที่สำคัญมาก แม้ว่าความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจกลายรูปไปเป็นความสัมพันธ์ เชิงผลประโยชน์ทางการเมืองมากขึ้น การอุปการะ อุ้มชูเป็นระยะเวลาอันมีน้อยลงแต่กลายเป็นการแลกเปลี่ยนที่มีสัญญาในการตอบแทนเป็นหลักมากขึ้น (สุวรรณ สภาอานันท์ และ เนื่องน้อย บุญเนตร, 2542).

การสื่อสารทางการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง อันจะนำไปสู่การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนปัจจุบันเป็นที่ทราบกันว่าปัญหา ปัจจัยทางการเมืองไทยมีหลายประการไม่ว่าจะเป็นปัญหาการครอบงำสื่อสารมวลชนปัญหาปัจจัยทางการเมือง ในแง่ของจริยธรรมของผู้ใช้สื่อสารมวลชนและปัญหาด้านบุคลากรที่ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนมวลชนอย่างไร ก็ตามแนวโน้มปัจจัยทางการเมืองไทยนั้นสื่อสารมวลชนน่าจะเป็นสาธารณะร่วมกันมากขึ้นอันเนื่อง จากการปฏิรูปสื่อสารมวลชนรวมทั้งเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นปัจจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญใน การบริหารให้บรรลุเป้าหมาย (เสถียร เขยประทับ,2556).

คำถามการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี เป็น อย่างไร
2. ระดับความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัด อุดรธานี เป็นอย่างไร
3. ระดับความคิดเห็นต่อของประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัด อุดรธานี

2. เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมือง ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี มีความสัมพันธ์กันทางบวก

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สังคหวัตถุ 4 เป็นหลักคุณธรรมในศาสนาพุทธ โดยเป็นภาษาบาลีแยกออกเป็น 2 ศัพท์ คือ สังคห 1 วัตถุ 1 “สังคห” แปลเป็นภาษาไทยว่า สงเคราะห์ มีความหมายว่า ช่วยเหลืออุดหนุน “วัตถุ” ในที่นี้หมายความว่า เรื่อง รวมทั้ง 2 ศัพท์ มีความหมายว่า เรื่องความช่วยเหลือจะช่วยเหลือกันด้วยวิธีอย่างไรบ้าง ท่านได้วางไว้ เป็น 4 อย่างจึงจะถือว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นได้ (สุทธิพงษ์ ปานเพ็ชร, 2559 : 32).

สังคหวัตถุ 4 แปลว่า หลักการสงเคราะห์ หรือหลักสังคหสงเคราะห์ หมายความว่า เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นสังคม คนในสังคมจะต้องรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์กันตามฐานะ คนในสังคมจึง จะมีความรักใคร่ปรองดองกันมีอยู่ 4 อย่างคือที่ตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องสัง คลนหรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมาให้นั้น ต้องเป็นสิ่งของที่ได้อามาโดย

1) ทาน ในสังคหวัตถุ 4 คือ การให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของจะทำให้ สังคมราบรื่น มีความสงบ ธรรมที่เป็นหลักการสงเคราะห์นี้สุจริตเป็นประโยชน์ คือ ผู้ให้ก็เป็นสุข อิ่มเอิบใจ ผู้รับก็สามารถบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อน รวมทั้ง การให้ความรู้ การแนะนำที่ถูกต้องชัดเจนและเป็นจริงด้วย ที่สุภาพ และถ้อย

2) ปิยวาจา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และถ้อยคำที่มี ประโยชน์ พูดด้วย ถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษ รู้จัก กล่าวขอบคุณ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ยอมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูดให้ละ เว้นความขี้ขลาด ทำให้การงาน สำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานอย่างยิ่ง

3) อัถถจริยา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และบำเพ็ญ สาธารณประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น พร้อมรู้จักแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาผู้อื่น รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ทรนทนแรงใจในการ

4) สมานัตตตา ในสังคหวัตถุ 4 คือ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลายกับทุกคน การทำ ตัวให้เป็นคนน่ารัก น่าเคารพนับถือ และนำให้ความช่วยเหลือร่วมมือ การทำตัวได้เหมาะสมแก่ ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปใน ความขี้ขลาด ปฏิบัติกับ เพื่อนร่วมหรือผู้คนอื่น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับเพื่อนร่วมงาน ในองค์กร (สุทธิพงษ์ ปานเพ็ชร, 2559 : 32).

ทฤษฎีการสื่อสารของ Harold D. Lasswell

ฮาโรลด์ ดี ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) คือนักคิดคนสำคัญด้านการสื่อสารทางการเมืองที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารทางการเมืองว่าประกอบด้วย ผู้ส่งสารสารสื่อ ผู้รับสาร และผลกระทบ ของการสื่อสาร ซึ่งองค์ประกอบหลังคือส่วนสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง เพราะผลของการเมือง จะกระทบถึงปัจเจกชนและรัฐเสมอไม่ทางตรงก็ทางอ้อมองค์ประกอบ ของยุทธศาสตร์การสื่อสารตามแนวคิดของลาสเวล (Lasswell) มีดังนี้ (สุรพงษ์ โสธะเสถียร, 2545).

1. ผู้ส่งสาร ในทางการเมืองผู้ส่งสาร หมายถึงนักการเมืองพรรคการเมืององค์กรสถาบันและโครงสร้างการปกครองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติและกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นจากบุคคลเป็นหลักดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงถูกนำมาศึกษามากว่าการสื่อสารในอาชีพอื่นเพราะเกี่ยวข้องกับอำนาจและการรักษาอำนาจสะท้อนให้เห็นได้จากการเลือกตั้งที่มีการแข่งขันที่ขบธรรมเนียมแตกต่างกันเพื่อความสำเร็จของนักการเมืองจึงมีการดึงสื่อมวลชนให้มา สนับสนุนการหา เสียงหรือการรณรงค์ทางการเมืองได้ และในทางกลับกัน ก็เป็นการผลักดันฝ่ายตรงข้ามให้ตกอยู่ในมุมอับหรือการนำเสนอภาพพจน์ตัวเองผ่านสื่อมวลชนก็จะยิ่งเพิ่มศักยภาพการสื่อสารให้ขยายวงกว้าง ออกไปอีก อย่างไรก็ตามการโฆษณาหาเสียงในตำแหน่งประธานาธิบดีและผู้ทำชิงทั้งสหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส มีวิธีการนำเสนอที่คล้ายคลึงกัน คือแบบแผนการหาเสียง เทคนิคการผลิต และการใช้บท สนทนา แต่ที่แตกต่างกันบางประการในเรื่องของยุทธศาสตร์การหาเสียงทางการเมืองของทั้งสองประเทศ โดยการเลือกตั้งในฝรั่งเศสจะเน้นถึงประเด็นการหาเสียง (issues) การนำเสนอนโยบาย การวางบุคลิกภาพ และการพัฒนาภาพพจน์ ต่อผู้รับสาร ในขณะที่ในสหรัฐอเมริกา มักเน้นแต่เรื่องตัว ผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปรากฏตัวต่อหน้าสื่อมวลชน รวมไปถึงการกล่าวร้ายต่อผู้สมัครคนอื่น เป็นต้น

2. สารสนเทศทางการเมืองการวางยุทธศาสตร์การเมืองสารสนเทศจะเป็นทรัพยากรที่มี ทั้งนี้เพราะเนื้อหาสาระของการสื่อสารการเมืองโดยตรงสารสนเทศจะผ่านความจำเป็นอย่างยิ่งกลั่นกรองนี้ เป็นความรู้ที่มีการจัดระเบียบพร้อมที่จะนำไปใช้ได้ด้วยเหตุนี้สารจึงมีการปรับเปลี่ยนขยายตัวหรือทดแทนสารสนเทศ เก่าที่ล้าสมัยตลอดจนสามารถเคลื่อนย้ายแพร่กระจายออกไปและแบ่งปันข้อมูลร่วมกันในยุคของสังคมข่าวสารซึ่งเป็นที่ต้องการของทุกฝ่าย สารสนเทศจึงมีพลัง และทำให้เกิดการสื่อสารสนเทศเพื่อการแข่งขัน ดังนั้น การซื้อหรือการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ จึงต้องมีการ ไตร่ตรองเพื่อการนำไปใช้ในการวางยุทธศาสตร์ ต้องมีความละเอียดป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

3. ช่องทางการสื่อสาร จากอดีตจนถึงปัจจุบันช่องทางการสื่อสารทางการเมืองที่เป็น หลักนั้นได้แก่ สื่อสารมวลชน รัฐบาล (พรรคการเมือง) ในหลายประเทศมักจะพยายามเข้าไปมีอิทธิพล เหนือระบบสื่อมวลชน โดยอาศัยสื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือเพื่อผลักดันให้ประชาชนมีแนวความคิดที่ไม่แตกต่างไปจากรัฐบาล และยอมรับรัฐบาล ยุทธศาสตร์การสื่อสารทางการเมืองจึงอยู่ที่การสร้าง อิทธิพลเหนือระบบสื่อมวลชน อย่างไรก็ตามช่องทางการสื่อสารแบบใหม่ก็เข้ามา มีบทบาทมากขึ้นใน ลักษณะของสื่อถึงมวลชน (Quasi-Mass Media) เพื่อเข้าไปมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมนักการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาคม ตัวอย่างสื่อถึงมวลชน เช่น จดหมายข่าว วารสาร วิชาชีพ บันทึกรายการวิทยุสมัครเล่น อีเมล (E-mail) เป็นต้น อย่างไรก็ตามสื่อถึงมวลชนจะประสบ ความสำเร็จได้ต้องเกิดการขยายตัวทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสามารถ

4. ผู้รับสาร ปัจจุบันโทรทัศน์เป็นสื่อการเมืองที่แพร่หลายมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสามารถ รั้งได้ ทั้งเสียง และภาพที่เคลื่อนไหวได้ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อมวลชนอื่น ๆ แล้ว โทรทัศน์ เป็นสื่อที่เหมาะสมกับ บุคคลทุกระดับทุกภูมิหลัง นอกจากนี้โทรทัศน์ยังมีพลังในการกระตุ้น หรือชักนำ ผู้รับสารได้โดยง่าย ปกติใน การคัดเลือกข่าวสารและการจัดการวารสาร (Agenda Setting) ผู้เปิดรับสื่อมักจะอาศัยหลักเกณฑ์ วัดความ สำคัญ ของข่าวสารจากความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว (Source Credibility) หรือแม้แต่การเสนอข่าวที่กดดัน ต่ออารมณ์ของผู้เปิดรับสื่อจนอาจกล่าวได้ว่าผู้เปิดรับสื่อโทรทัศน์เป็นผู้ให้เหตุผลในการจัดลำดับความสำคัญขอ งข่าวอย่างไรก็ตามในกรณีที่บุคคลมีความรอบรู้ทางการเมืองแตกต่างกันก็จะมีภาพความคิดในใจที่เกี่ยวกับการเ มืองไม่เหมือนกันกล่าวคือคนที่มีความรู้ทางการเมืองก็จะมี ความเชื่อมั่นในระบบการเมืองมากกว่าผู้ที่เรียนรู้ทาง การเมืองและผู้รู้การเมืองดีจะมีความผูกพันและรักดีกับพรรคการเมืองที่ตนสังกัดในขณะที่ผู้ที่เรียนรู้ทางการเมืองให้ ความสำคัญกับหรือคำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งมากกว่า

สรุป ความหมายการสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่มี องค์ประกอบ 3 ฝ่าย ได้แก่กลุ่มองค์กรทางการเมืองสื่อมวลชนและประชาชนโดยที่กลุ่มองค์กรทางการเมืองมีความต้องการส่งสารผ่าน สื่อมวลชนไปยังประชาชนสื่อมวลชนก็ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข่าวสารนั้นซึ่งเป็นกิจกรรมทุกอย่าง ทั้งการพูด การเขียน และรวมไปถึงเรื่องอื่น ๆ เช่น การแต่งกาย สัญลักษณ์ ทั้งวัจนกรรมและอวัจนกรรม เพื่อ ให้เกิดการยอมรับเสนอแนะ วิพากษ์วิจารณ์ในเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารที่ถ่ายทอดออกสู่ประชาชนได้

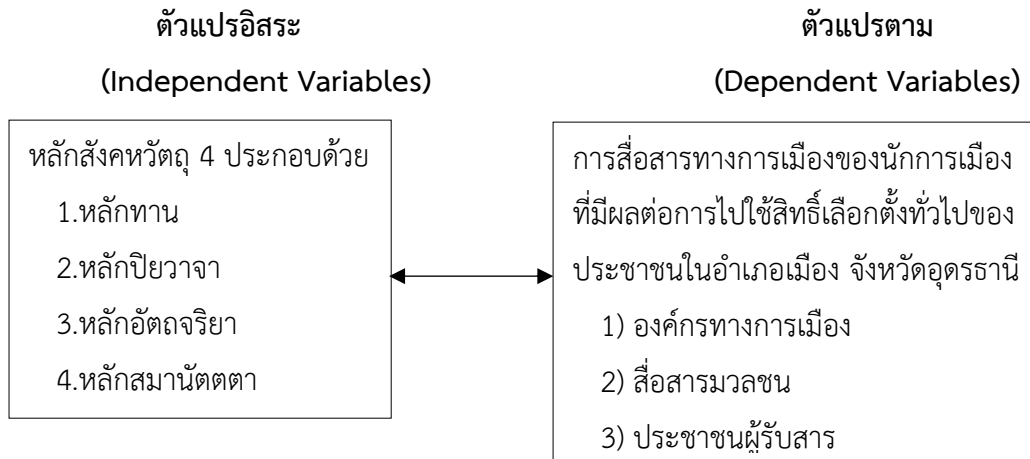
การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อการมีบทบาท การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนได้เช่นกันเนื่องจากอีกแนวทางการอบรมด้านการเมืองให้กับ ผู้รับเป็นอย่างดี หาก การรับรู้ข่าวสารมากก็จะทำให้คนๆนั้นมีความรู้ด้านการเมืองได้มากเพิ่มขึ้นด้วยการจะตัดสินใจทางการเมือง ก็อาจเกิดขึ้นได้บนฐานข้อมูลที่ได้รับนั้น ๆ

สรุปการรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่สำคัญของมนุษย์ในการทำความเข้าใจและ แปลผลข้อมูล ที่ได้ รับ โดยผ่านการแปลความหมายที่เป็นระบบของสิ่งเร้าที่มาจากการสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และ ใจโดยการเรียนรู้มีตั้งแต่ระดับที่ง่ายไม่ซับซ้อน ถึงระดับที่ยากซับซ้อนหลายเงื่อนไขโดยการเรียนรู้จำเป็นต้อง อาศัยความรู้ ประสบการณ์ รวมถึงจำความหมายที่รับรู้ แล้วทำการสะท้อนพฤติกรรมนั้นออกมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “ การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อ การไปใช้สิทธิ์ เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ผู้วิจัยสังเคราะห์ จากแนวคิด เกี่ยวกับการสื่อสาร ทางการเมืองจากทฤษฎีของ (McNair, Brian, 1999) ตามที่แสดงในภาพดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอ เมือง จังหวัดอุดรธานี ทั้ง 8 เขตเลือกตั้ง จำนวนทั้งสิ้น 100,939 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสูตรของยามานะ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553). จำนวนทั้งสิ้น 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “ปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี” โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี (Check List) จำนวน 27 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมือง ในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี (Check List) จำนวน 30 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถามโดยความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ ซึ่งปฏิบัติงาน อยู่ที่วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต จังหวัดอุดรธานีซึ่งเป็นอาจารย์ในสังกัดคณะรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อเสนอให้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือวิจัยจำนวน 3 ท่าน

2. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขและสร้างเสร็จแล้ววิเคราะห์หาความเที่ยงตรง (Validity)
4. นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ให้ได้ค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (สมนึก ภัททิยานี, 2549).
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันคือ ราษฎร นายกเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีจำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha C – coefficient) ตามวิธี การของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (สมนึก ภัททิยานี, 2549)
5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ส่งหนังสือขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ถึงนายอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและ อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 ชุด เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมาแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 399 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด
- 3) นำข้อมูลดิบที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

- 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของ เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อหลักสัจพจน์ 4 โดยรวมและรายด้าน

หลักสัจพจน์ 4	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. หลักทาน	4.33	0.45	มาก	3
2. หลักปียวาจา	4.29	0.50	มาก	4
3. หลักอรรถจริยา	4.48	0.56	มาก	1
4. หลักสมานัตตตา	4.45	0.47	มาก	2
รวม	4.39	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อหลักสัจพจน์ 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านหลักอรรถจริยา ($\bar{X}=4.48$) รองลงมา คือด้านหลักสมานัตตตา ($\bar{X}=4.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักปียวาจา ($\bar{X}=4.29$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อการศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน โดยรวมและรายด้าน

การศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านองค์กรทางการเมือง (Political Organization)	4.26	0.52	มากที่สุด	3
2. ด้านสื่อมวลชน (Media)	4.39	0.51	มากที่สุด	1
3. ด้านประชาชนผู้รับสาร (Audience)	4.38	0.50	มาก	2
รวม	4.34	0.48	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อการศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประชาชนมีการปฏิบัติตัวในด้านสื่อมวลชน (Media) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$) รองลงมา คือประชาชนมีการปฏิบัติตัวในด้านประชาชนผู้รับสาร (Audience) อยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X}=4.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การให้ ประชาชนในองค์กรทางการเมือง (Political Organization)อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$)

ตารางที่ 3. ผลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง ของประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมือง	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Totally
1. ด้านหลักทาน (X ₁)	0.826**	0.735**	0.705**	0.808**
2. ด้านหลักปิยวาจา (X ₂)	0.609**	0.571**	0.566**	0.623**
3. ด้านหลักอัทธจริยา (X ₃)	0.543**	0.541**	0.519**	0.571**
4. ด้านหลักสมานัตตตา (X ₄)	0.747**	0.712**	0.668**	0.758**
Total _x	0.764**	0.719**	0.691**	0.775**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทางการเมืองของ ประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นอยู่ในระดับสูงในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = 0.775^*$) เมื่อพิจารณารายด้านของหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสาร ทาง การเมือง ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านหลักสมานัตตตา กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.747^*$) ด้านหลักทาน กับ ด้านการสื่อสาร มวลชน ($r = 0.735^*$) และด้านหลักทาน กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ($r = 0.826^*$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็น เพราะว่าด้านหลักอัทธจริยาประชาชนมีความปฏิบัติตัวดีมีน้ำใจไมตรีต่อกันการทำประโยชน์การ ช่วยเหลือ ด้วยร่างกายปฏิบัติตัวดีการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วย แก้ไขปัญหาและช่วย ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และ ด้าน หลักสมานัตตตา ประชาชนมีการปฏิบัติตัวประสานหมู่ชนให้สามัคคีวางตนเสมอต้นเสมอปลายปฏิบัติตัวให้ ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธนพร คุณสัมปันโน และคณะ, (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิต ของ ประชาชนบ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัย พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 คือ 1. ทาน การให้ปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สิ่งของของตนแก่บุคคลอื่น ด้วย เห็นว่าสิ่งของ ที่ตนเสียสละไปนั้นจะ เป็นประโยชน์แก่ผู้รับ เป็นการแสดงความมีน้ำใจและเป็นการยึด เหนี่ยวจิตใจ ของมิตร สหายหรือบริวาร ไว้ได้ พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญการให้ไว้มากมาเช่นผู้ให้ย่อม เป็นที่รัก 2. ปิยวาจา หรือการมีวาจาอันเป็นที่รัก

เป็นที่ดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง มีวาจาสุภาพ อ่อนหวาน ชวนฟังเป็นวาจาที่ไม่หยาบคาย และก่อให้เกิด ประโยชน์ การมีปิววาจาที่มีความสำคัญเป็น อย่างมาก ในการผูกมิตรหรือรักษาน้ำใจมิตรบุคคลที่ได้รับ มอบหมาย ให้เป็นทูตหรือเป็นตัวแทน ของประเทศ ในการเจรจาเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ของประชาชน และประเทศชาติจะต้องมีเทคนิค ในการใช้คำพูดอย่างดีเยี่ยม เพราะถ้าหากใช้คำพูด ที่ไม่ดีก็จะ ส่งผลให้ประชาชนและประเทศชาติ สูญเสียผลประโยชน์ได้ 3. อัจฉริยา มีการประพฤติตนเป็นประโยชน์ เช่น การช่วยเหลือผู้อื่นในเวลาที่เป็นไม่เป็นคนนิ่งดูตายในเมื่อตนเองมีกำลังความสามารถที่พอจะช่วยเหลือ ได้ 4.สมานัตตตา ความมีตนเสมอต้นเสมอปลายไม่คบมิตรเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมิใช่ว่า เมื่อเห็นว่ามีมิตรหมดประโยชน์สำหรับตนแล้วก็เริ่มห่างเหินหรือเลิกคบไปการคบหามิตรจะต้องคบด้วยความจริงใจและมีความเสมอต้นเสมอปลายทั้งในยามที่มิตรรุ่งเรืองและในคราวตกต่ำ

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการศึกษาาระดับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าด้านสื่อสารมวลชนรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในสื่อต่าง ๆ เช่นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ชอบพูดคุยและวิจารณ์การทำงานของรัฐบาล หรือนักการเมือง ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นได้พูดคุยกับบุคคลภายในครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องการเมืองประชาชนมีการปฏิบัติตัวใน และด้าน ประชาชนผู้รับสาร ประชาชนมีการปฏิบัติตัวใน ได้ร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานของ พรรคการเมืองมีส่วน ในการสนับสนุนพรรคการเมืองกลุ่มการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐ กัญชัย, (2558). การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการ ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไป ของประชาชนในอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการ สื่อสารทาง การเมือง ดังนี้ รัฐกัญชัย ได้วิจัยเรื่อง“การสื่อสารทางการเมืองและการมี ส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อ การพัฒนาท้องถิ่น” ผลการวิจัยการสื่อสารทางร่วม และด้านพบว่า 1) ประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีความเห็นในด้านร่วม ของประชาชน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการ พัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด และด้าน การพัฒนาท้องถิ่นการพัฒนา ด้านการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมศาสนา และวัฒนธรรม อยู่ในระดับ มากที่สุด 2) การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่น ในองค์การ บริหารส่วนตำบลเขตจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีความ สัมพันธ์ ทางบวก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.91 3)การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผล โดย ตรง ต่อการพัฒนา ท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบล เขตจังหวัดภาค ตะวันตกตอนล่าง มีค่าอำนาจ การพยากรณ์ ร้อยละ 54.9

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4กับการสื่อสาร ทางการเมืองของประชาชนใน อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานีโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นอยู่ในระดับสูงในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านของหลักสังคหวัตถุ 4 กับการสื่อสารทาง การเมือง ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านหลัก สมานัตตตา กับ ด้านองค์กรทางการเมือง ด้านหลักทาน กับ ด้านการสื่อสาร มวลชน และด้านหลักทาน กับ ด้านองค์กรทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง, (2557) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มี ผลต่อ

การมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมือง ของประชาชน ในเขต เทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนใน เขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระดับเป็น ครั้งคราวหรือ 5-6 วันต่อสัปดาห์ มีการ เปิดรับสูงสุด คือสื่อสาร มวลชน ซึ่งอยู่ในระดับบ่อย และมี การเปิดรับ ในระดับเป็น ครั้งคราว ได้แก่ สื่อกิจกรรม ทางการเมืองสื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ตามลำดับ ทางด้าน ความรู้ทางการเมืองประชาชนมีความรู้ ทาง การเมืองในระดับ เห็นด้วยมากมีความรู้ สูงสุด คือทราบว่าการ ปกครอง ระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมี อำนาจสูงสุด และมี ความเข้าใจทาง การเมืองในระดับเห็นด้วย มีความ สนใจสูงสุด คือสนใจติดตามการทำงาน และผลงานทางด้านการเมืองทางด้านการมีส่วนร่วมทาง การเมือง ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ในระดับ มากคือการมีส่วนร่วม ในการเลือกตั้ง และมีส่วนร่วม ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วม ตรวจสอบทาง การเมืองการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการมี ส่วนร่วมประชุม/ร่วมชุมนุมทางการเมืองและ การมี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ทางการเมืองตามลำดับ จาก การศึกษาพบว่า การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ด้านสื่อมวลชนส่งผลที่ดีต่อทัศนคติทางการเมือง ความสนใจ ทางการเมืองและความรู้ทางการเมืองของ ประชาชน ในขณะที่การเปิดรับ ข่าวสารทางการเมือง ด้านสื่อบุคคล และสื่อสังคมออนไลน์ส่งผลที่ ดีต่อความรู้ ทางการเมืองของประชาชนซึ่งทัศนคติทางการเมือง ความรู้ทาง การเมืองและความสนใจ ทางการเมือง ที่เกิดขึ้นจากการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองนี้ส่งผลทางอ้อมต่อ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทาง การเมือง ของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการ โดยผล การศึกษาพบว่าความสนใจทางการเมืองส่งผลต่อ พฤติกรรม การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ใน เขตเทศบาลเมืองนคร จังหวัดสมุทรปราการสูงสุด รองลงมาคือความรู้ทาง การเมืองและทัศนคติทางเมือง ตามลำดับ

สร้างองค์ความรู้ใหม่

การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1) หลักทาน 2) หลักปิยวาจา 3) หลักอิตถจริยา และ 4) หลักสมานัตตตา กับการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง ขึ้นอยู่กับ 1) องค์การทางการเมือง 2) สื่อสารมวลชน และ 3) ประชาชนผู้รับสาร

ภาพที่ 2 สร้างองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านหลักอรรถจริยา ผู้บริหารบ้านเมืองและประชาชนควรปฏิบัติตัวดีมีน้ำใจไมตรีต่อกัน การทำประโยชน์ การช่วยเหลือด้วยร่างกายและปฏิบัติตัวดีการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วย ปรับปรุงแก้ไขให้ดี

1.2 ด้านหลักสมานัตตตา ผู้บริหารบ้านเมืองและประชาชนควรปฏิบัติตัวประสานหมู่ชน ให้สามัคคีวางตนเสมอต้นเสมอปลาย และปฏิบัติตัวให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบหลักพุทธธรรมสังคหวัตถุ 4 กับการการเลือกตั้งของประชาชน ได้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงโดยพิจารณาจากพรรคการเมือง เป็นหลัก และการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง โดยยึดถือภาพรวมของพรรคเป็นหลักในจังหวัดต่างๆของประเทศไทย

2.2 ควรศึกษาวิจัยการเลือกตั้งในยุคดิจิทัลเกี่ยวกับสื่อสารเรื่องการเมืองผ่าน Social Network เช่น Facebook Line Twister ได้ใช้ E-mail ในการส่งข่าวสารการเมืองให้กับ กลุ่มเพื่อน ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ผ่านSocial Network Facebook Line Twister ในจังหวัดต่างๆของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- รัฐ กัญภัย. (2558). “การสื่อสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นใน องค์การบริหารส่วนตำบลเขตจังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง”, **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**, ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2558) : 55.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2549). (การวัดผลการศึกษา, กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์,
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, (2545). การสื่อสารกับการเมือง, กรุงเทพมหานคร. : ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์ พรีนติ้ง,
- สุรพล สุยะพรหม และ สุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, (2553).ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,.
- สุวรรณ สถาอานันท์ และ เนื่องน้อย บุญเนตร, (2542).ร่องรอยความคิด ความเชื่อไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,.
- เสถียร เขยประทับ, (2551).การสื่อสาร การเมืองและประชาธิปไตยในสังคมพัฒนาแล้ว, กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,.
- สุทธิพงศ์ ปานเพ็ชร์, (2550). “การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับวิถีชีวิตชุมชน” รายงานการวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,.
- ถิรวัดน์ แจ่มกระจ่าง, (2557) “ความสัมพันธ์ของการสื่อสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ในเขตเทศบาลนคร จังหวัดสมุทรปราการ” **วารสารดุสิตบัณฑิตทาง สังคมศาสตร์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม -เมษายน 2557) : 28-29, 46.

พระชนพร คุณสมปโน และคณะ. (2561). “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการดำเนินชีวิตของประชาชนบ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย.

Brian McNair, (1999) an Introduction to Political Communication. New York: Routledge,.

ความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 1

CREATIVE THINKING THAT AFFECT TO ACADEMIC ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS UNDER THE RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE AREA 1

ศักดิ์ชัย ไชยสุวรรณ¹, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์²

Sakchai Chaisuwan¹, Pimparit Tiangpak²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

Master of Education Program in Educational Administration, Siam Technology College¹

Master of Education Program in Educational Administration, Krirk University²

Received: June 1, 2025 Revised: June 5, 2025 Accepted: June 10 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 1, 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 1, 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 1 และ 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 451 คน ได้กำหนดขนาดของโรงเรียนแยกเป็นรายอำเภอ โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlations analysis) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน (Analysis of Variance, : ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนแบบ (Stewise multiple regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1.ระดับความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยง เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =4.11) เมื่อพิจารณารายด้าน

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: sakchaitack007@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 135-149

พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความยืดหยุ่นในการคิด ($\bar{x}=4.15$) รองลงมาคือความคล่องแคล่วในการคิด ($\bar{x}=4.11$) และต่ำสุดคือความคิดริเริ่ม ($\bar{x}=4.09$).

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.29$) รองลงมาคือการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ($\bar{x}=4.24$) และต่ำสุดคือการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ($\bar{x}=4.09$)

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($r_{xy} = 0.62$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณา ความสัมพันธ์แต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง 0.37- 0.62

4. ความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวม พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่ส่งผลการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มี จำนวน 2 ตัวแปร คือ ความคิดริเริ่มและความละเอียดลออในการคิด ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 38.90 ($R^2 = 0.389$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{y} = 2.053 + 0.335(x_4) + 0.187(x_1)$ สามารถ สร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{z} = 0.436(x_4) + 0.231(x_1)$

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the Creativity of senior school administrators under the Rayong Primary Education Office Area 1 2) to study academic administration of school administrators Under the Rayong Primary Education Office Area 1. 3) to study the relationship between creativity and academic administration of school administrators under the Rayong Primary Education Office Area 1 and 4) to study the relationship of creativity that affects academic administration of school administrators under the Rayong Primary Education Office Area 1. The sample group used in this research was the school administrators and teachers in educational institutions. under the Rayong Primary education Office Area 1 academic year 2562, the sample was 451 people randomly selected

the number of schools separated by district by simple random sampling by random sampling according to the proportion of population in each district and school, then using the simple random Sampling method by lottery. The instrument used in this research was 5 level rating scale questionnaire with Cronbach's Alpha coefficient alpha coefficient with the reliability was 0.98. The statistics used for data analysis were percentage, Mean and standard deviation (S.D.), analysis of correlation coefficient (Correlations analysis) analysis of Variance (ANOVA) and stewise multiple regression analysis.

The results of the research showed that.

1. The Creative level that affects the Academic administration of school administrators Under the Rayong primary education Office Area 1 Found that the overall was at a high level ($\bar{X} = 4.11$). When considering each aspect, it was found that the most was the flexibility in thinking High level ($\bar{X} = 4.15$) next was fluency in thinking. Was at the high level ($\bar{X} = 4.11$) and the lowest was the initiative high level ($\bar{X} = 4.09$).

2. The level of Academic administration of school administrators under the Rayong Primary education Office Area 1, the overall was at a high level ($\bar{X} = 4.19$). When considering each aspect, It was found that the most was the development of learning process high level ($\bar{X} = 4.29$), the development of the quality assurance system. Within the school was high level ($\bar{X} = 4.24$) and the lowest was research for improving educational quality at high level ($\bar{X} = 4.09$).

3. The results of the correlation coefficient analysis between creativity and academic administration of school administrators under the Rayong primary education Office Area 1, overall, it was at a medium level ($r_{xy} = 0.62$, and there was a significant positive relationship at .01 level. When considering the Relationships in each area, found that the relationship in the range between was 0.37 - 0.62.

4.the correlation coefficient between creativity which results in academic administration of school administrators under the Rayong Primary education Office Area 1, It was found that the variables that could explain the variations affecting the academic administration of the school administrators under the Rayong Primary education Office Area 1, there were 2 variables, originality and thoughtfulness Which can explain the variation that affects the academic administration of the school as a whole was 38.90 percent ($R^2 = 0.389$) with statistical significance at the level of .01. able to create forecasting equations in the form of raw scores, was $\hat{Y} = 2.053 + 0.335(x_4) + 0.187(x_1)$ And can create forecasting equations in the form of standard scores was $\hat{Z} = 0.436(x_4) + 0.231(x_1)$.

Keywords: Creativity, Academic Administration, School Administrators, Rayong Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การบริหารงานวิชาการในช่วง พ.ศ. 2542-2551 เป็นการปฏิรูปการศึกษารอบแรก พบว่าระบบการศึกษาของไทย ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพได้ตามที่มุ่งหวังเท่าที่ควร ผลการประเมินการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาของสภาการศึกษาแห่งชาติ(สทศ.) พบว่า ผลจากการปฏิรูปการศึกษารอบแรกนั้นยังมีปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุง และต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการ บริหารจัดการ รวมทั้งการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา พบว่ามีสถานศึกษาจำนวนมากไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ขาดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งการคิด วิเคราะห์ ใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ในด้านครู คณาจารย์ พบว่า มีปัญหาขาดแคลนครู คณาจารย์ที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม ไม่ได้คนเก่งคนดี และมีใจรักครูมาเป็นครู คณาจารย์สำหรับด้านการบริหารจัดการพบว่ายังไม่มีการกระจายการบริหารจัดการสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเป้าหมาย รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

จากรายงานประจำปีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปัญหาของระบบการศึกษาไทยที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารและการจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ แล้วประเทศไทยมีการใช้งบประมาณด้านการศึกษาค่อนข้างสูง แต่ได้ผลสัมฤทธิ์และศักยภาพยังต่ำ เนื่องจากยังมีเด็กไทยทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษา หรืออยู่นอกระบบการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” ของเด็กไทยที่ตกต่ำอย่างสม่ำเสมอ ทั้งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) ปี พ.ศ. 2558 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ผลคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก 5 สาระ ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ 3 วิชา เรียงลำดับดังนี้ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ วิทยาศาสตร์ และในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2559) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปี พ.ศ. 2559 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระหลัก 5 สาระ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ยกเว้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (วิชาภาษาอังกฤษ) สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1, 2560)

คำถามการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 อยู่ในระดับใด
3. ความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เป็นอย่างไร
4. ความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
4. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก
2. ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์อย่างน้อย 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2556 มีโรงเรียน จำนวน 114 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,090 คน รวมเป็น 2,205 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 336 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 451 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ

เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Sample random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วยเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความคิดริเริ่ม (originality) 2. ความคล่องในการคิด (fluency) 3. ความคิดยืดหยุ่นในการคิด (flexibility) และ 4. ความละเอียดลออในการคิด (elaboration)

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประกอบด้วยเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การนิเทศการศึกษา 7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความคิดสร้างสรรค์

จากนิยามและแนวคิดของความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับตัวบุคคลในองค์กรโดยเฉพาะกับผู้บริหาร

ความคิดสร้างสรรค์ตามทัศนะของ Guilford

จากทฤษฎีโครงสร้างทางปัญญาของ Guilford (1967) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่า ลักษณะการคิดออกนอกกรอบ หรือการคิดแบบกระจาย (divergent thinking) และยังอธิบายถึงองค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความคิดริเริ่ม (originality) 2) ความคิดคล่องแคล่ว (fluency) 3) ความคิดยืดหยุ่น (flexibility) และ 4) ความคิดละเอียดลออ (elaboration)

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญของการบริหารการศึกษาหรือ การบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับทุกงานในสถานศึกษา ได้มีนักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอดังนี้

สันติ บุญภิรมย์ (2552) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึงการบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ

หนึ่งฤทัย ทาธรรม (2553) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง และในขณะเดียวกันก็สนองความต้องการ ความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน และให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุก ๆ อย่างของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงสุด ส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ตลอดทั้งสนองความต้องการของผู้ปกครองชุมชนและท้องถิ่น โดยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 มีโรงเรียน จำนวน 114 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน ครูผู้สอน จำนวน 2,090 คน รวมเป็น 2,205 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 115 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 336 คนรวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 451 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 1) ความคิดริเริ่ม 2) ความคล่องแคล่วในการคิด 3) ความยืดหยุ่นในการคิดและ 4) ความละเอียดลออในการคิด

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) การนิเทศการศึกษา 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ปลายี่ส่วนบุคคล จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) ตำแหน่ง 3) ระดับวุฒิการศึกษา ตอนที่ 2

ด้านความคิดสร้างสรรค์ จำแนกเนื้อหาตามตัวแปร จำนวน 20 ข้อ และตอนที่ 3 ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกเนื้อหาตามตัวแปร จำนวน 35 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ด้านความคิดสร้างสรรค์	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความคิดริเริ่ม	4.09	0.56	มาก	4
2. ด้านความคล่องแคล่วในการคิด	4.11	0.60	มาก	2
3. ด้านความยืดหยุ่นในการคิด)	4.15	0.55	มาก	1
4. ด้านความละเอียดลออในการคิด	4.10	0.59	มาก	3
รวม	4.11	0.52	มาก	

จากตารางที่ 1. พบว่าระดับความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.11$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความยืดหยุ่นในการคิด ($\bar{x}=4.15$) รองลงมาคือด้านความคล่องแคล่วในการคิด ($\bar{x}=4.11$) และด้านที่มีระดับมากค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความคิดริเริ่ม ($\bar{x}=4.09$)

ตารางที่ 2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.17	0.50	มาก	5
2.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.29	0.49	มาก	1
3.การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.21	0.50	มาก	3
4.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.09	0.54	มาก	7
5.การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.16	0.52	มาก	6
6.การนิเทศการศึกษา	4.18	0.58	มาก	4
7.การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ สถานศึกษา	ภายใน 4.24	0.53	มาก	2
รวม	4.19	0.45	มาก	

จากตารางที่ 2. พบว่าระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.29$) รองลงมาคือด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.24$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 4.09$)

ตารางที่ 4.15 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	X _{tot}	Y _{tot}
X ₁	0.53**	0.45**	0.43**	0.45**	0.44**	0.51**	0.51**	0.89**	0.55**
X ₂	0.51**	0.52**	0.39**	0.43**	0.43**	0.53**	0.52**	0.92**	0.55**
X ₃	0.49**	0.47**	0.43**	0.37**	0.42**	0.53**	0.55**	0.9**	0.54**
X ₄	0.54**	0.46**	0.49**	0.48**	0.45**	0.61**	0.62**	0.9**	0.60**
X _{tot}	0.57**	0.53**	0.48**	0.48**	0.48**	0.61**	0.61**	1.00**	0.62**

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3. พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ($r_{xy} = 0.62$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แต่ละด้านพบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ระหว่าง 0.37- 0.62 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือความละเอียดลออในการคิด (X₄) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (y_{tot}) ($r_{xy} = 0.60$) รองลงมาคือความคิดริเริ่ม (X₁) และความคล่องแคล่วในการคิด (X₂) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (y_{tot}) ($r_{xy} = 0.55$) และความยืดหยุ่นในการคิด (X₃) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (y_{tot}) ($r_{xy} = 0.54$) เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

ตารางที่ 4. ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ที่ ส่งผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ตัวแปร	B	Beta	t	p-value
- ความละเอียดลออในการคิด (X ₄)	0.335	0.436	6.856	.000**
- ความคิดริเริ่ม (X ₁)	0.187	0.231	3.633	.000**

Constant(β_0) = 2.053 R = 0.624, R Square = 0.389,
Adjusted R Square = 0.385, F = 102.248

**p<.01

จากตารางที่ 4. พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยรวมทั้ง 4 พบว่า ตัวแปรที่สามารถอธิบายความผันแปรที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 มีจำนวน 2 คือ ความคิดริเริ่มและความละเอียดลออในการคิด ซึ่งสามารถอธิบายความผันแปรที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมได้ร้อยละ 38.90 ($R^2 = 0.389$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารคิดอยู่เสมอว่านโยบาย แผนการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและผู้บริหารกระตุ้นครูและบุคลากรมีความคิดอย่างอิสระนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆที่สร้างสรรค์และส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chan and Mak (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารเชิงสร้างสรรค์ในด้านการจัดการสร้างนวัตกรรมที่ต้องมาจากทุกระดับของโรงเรียน ตั้งแต่ระดับบนสุด คือ executive ซึ่งเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย ซึ่งการจัดการนวัตกรรมต้องอาศัยการขับเคลื่อนทั้งโรงเรียน โดยเฉพาะความรู้ทางด้านเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสร้างผลงานให้กับโรงเรียน ผู้บริหารระดับบนต้องส่งทอดความคิดให้กับผู้บริหารระดับกลางเพื่อวางกลยุทธ์ การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ การแจกแจงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร เงินทุน เครื่องมือต่าง ๆ ให้กับแต่ละแผนกเพื่อให้เกิดการประสานงานของแต่ละหน่วยงาน สำหรับการดำเนินงานในระดับปฏิบัติการจะมีการกำหนดวิธีการดำเนินงานให้บุคลากรทุกคนใช้ความสามารถให้มากที่สุด โดยการทำงานร่วมกันเป็นทีมการช่วยเหลือซึ่งกันและกันการแก้ปัญหาในระดับล่างเพื่อป้องกัน การเกิดปัญหาในระดับสูงต่อไป การนำประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาสร้างคุณค่าเพื่อให้โรงเรียนสามารถพัฒนาทุกด้านได้อย่างต่อเนื่องและ สามารถสร้างสิ่งที่ดีให้กับผู้มีส่วนได้เสียโดยรวมได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Camburn and Han (2015) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1)ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ ความกระตือรือร้นและความคิดเชิงบวกต่อผู้ที่ทำงานร่วมกันกำหนดทิศทางในอนาคต ส่งเสริมทักษะในยุค 4.0 ต้องรู้และฝึกให้มีความคิดสร้างสรรค์และคิดวิเคราะห์ ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและการปลูกฝังสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ในยุค 4.0)สร้างชุมชน ด้วยการประสานเชื่อมโยงเครือข่ายที่เหมาะสม ด้วยวิธีที่จะสร้างโอกาสให้กับทุกฝ่ายได้เชื่อมโยงต่อกับคนอื่นที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้มากขึ้นเป็นสิ่งสำคัญซึ่งที่ไม่เพียงแต่พัฒนาผู้นำในโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นการเปิดโอกาสให้คนอื่นเห็นความเป็นผู้นำด้วย 3)การสร้างความร่วมมือและการติดต่อ โดยผู้บริหารต้องแสวงหา แบ่งปันข้อมูลและความรู้อย่างเปิดเผยชัดเจน มีการค้นหาความเข้าใจและปฏิบัติร่วมกับคนอื่น มีการติดต่อกับโลกภายนอกผ่านทางบล็อกและสื่อทางสังคมรวมทั้งช่องทางอื่น 4)สร้างพลังเชิงบวก ด้วยการสร้างหลักการในเชิงบวก เชิงรุกและวิธีการดูแลเอาใจใส่ ต้องให้เวลาในการพบปะพูดคุยกับผู้เรียน ครูและผู้ปกครองให้รับรู้คุณค่า ด้วยการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริงให้เกิดขึ้นรวมทั้งผู้บริหารต้องสร้างสุขภาพตนเองและระดับพลังงานให้พร้อมเสมอ

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะเวลา 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามากที่สุดคือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนรู้และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา แสนสุข (2556, น.37) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านงบประมาณและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดและรองลงมา คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2) และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Butler and Leahy (2018) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องทำให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้เองและผู้สอนต้องมีเทคนิคที่สามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะไปพร้อมกันและต้องรู้จักใช้นวัตกรรมนั้นจากสถานการณ์จริง ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์จะสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นตัวตั้ง ผู้บริหารจึงต้องกำหนดรูปแบบการจัดการให้เหมาะสมกับเป้าหมายใหม่ด้วยการเน้นผลลัพธ์ในด้านศักยภาพและความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนออกมาให้ได้ ประกอบด้วย 1) การมุ่งไปยังผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังในตัวผู้เรียน 2) การออกแบบหลักสูตรโดยเริ่มจากผลลัพธ์ปลายทางแบบย้อนกลับสู่จุดเริ่มต้นและ 3) ผู้บริหารจัดการศึกษากับผู้เกี่ยวข้องในระบบทั้งหมดจะสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามที่คาดหวัง มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ปรับระบบการทำงานและการประกันคุณภาพการศึกษา เน้นการใช้นวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน มีการจัดโรงเรียนด้วยโครงสร้างเป็นอิสระกับการจัดหลักสูตรเชิงสร้างสรรค์ให้มีการคิดวิเคราะห์ทุกวิชา เน้นทำกิจกรรมเป็นหลักสูตรที่เทียบเคียงนานาชาติได้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ให้เป็นแบบหน่วยบูรณาการและผู้เรียนมีโอกาสเป็นผู้เลือกผ่านการปฏิบัติจากการทำงาน ตามแนวทางการบริหารจัดการสมัยใหม่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าใจแนวคิดการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในฐานะผู้สนับสนุนทรัพยากรและเป็นแหล่งเรียนรู้ เพราะการบริหารโรงเรียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องเปลี่ยนทั้งวิธีการเรียนการสอน ที่จะสร้างประโยชน์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโรงเรียน กระบวนการต้องเน้นไปที่การสร้างและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างมีความรับผิดชอบอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือของสร้างอย่างสร้างสรรค์แท้จริง

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ($r_{xy} = .62$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์แต่ละด้านพบว่าความสัมพันธ์อยู่ในช่วงระหว่าง 0.37- 0.62 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนกร พรหมวังขวา(2558) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์ ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alawawdeh, Sabreen (2016) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการจัดการความคิดสร้างสรรค์ในการต่อสู้กับวิกฤตการศึกษาในโรงเรียนมัธยมในปาเลสไตน์นักวิจัยทำงานตามวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและใช้วิธีการทางสถิติได้พัฒนาแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย วิกฤตโรงเรียนและการบริหารความคิดสร้างสรรค์เพื่อทดสอบสมมติฐานของการศึกษา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่ามีวิกฤตการณ์หลายอย่างในโรงเรียนมัธยมครูใหญ่โรงเรียนที่ทำงานเกี่ยวกับการจัดการความคิดสร้างสรรค์ในการต่อสู้กับวิกฤตเหล่านี้ในที่สุดผลลัพธ์ก็ชี้ให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างการจัดการเชิงสร้างสรรค์และวิกฤตการณ์ต่อสู้ในโรงเรียนมัธยมในปาเลสไตน์ นักวิจัยแนะนำว่าจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างการจัดการความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ในโรงเรียนและให้ผู้ฝึกอบรมหลักสูตรการฝึกอบรมเพิ่มเติมในสถานการณ์วิกฤตโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมในปาเลสไตน์

4. จากการใช้วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณแบบมีขั้นตอนของ ความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 มีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ(b)มีค่าตั้งแต่ 0.187 - 0.335 และในรูปคะแนนมาตรฐาน (B) มีค่าตั้งแต่ 0.231 - 0.436 โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($R^2 = 0.389$) สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้ร้อยละ 38.90 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เป็นอันดับแรก คือ พบว่า ความละเอียดลออในการคิด เป็นอันดับแรก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.436 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความคิดริเริ่ม เป็นอันดับ 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ = 0.231 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลกร ต้นประภัสร์(2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับการ ศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนทั่วไปคือ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของงาน และวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวน ได้ร้อยละ 77 ส่วนกลุ่มโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ให้ปัจจัยด้านภาวะ ผู้นำของผู้บริหาร และ บรรยากาศสภาพแวดล้อมของงาน ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของ โรงเรียนในทางบวก โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 80 โดยสมการที่เหมาะสม ที่สุด มีค่า Y เท้ากับ 1.424 ที่ df เท้ากับ 3 ค่า RMSEA เท้ากับ 0.00 แต่ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของผู้บริหารนั้นส่งผลในทางตรงกันข้ามในกลุ่มโรงเรียนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ และไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรม

สร้างองค์ความรู้ใหม่

ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความคิดริเริ่ม (originality) 2. ความคล่องในการคิด (fluency) 3. ความคิดยืดหยุ่นในการคิด (flexibility) และ 4. ความละเอียดลออในการคิด (elaboration)

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 1.การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2.การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3.การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4.การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5.การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6.การนิเทศการศึกษา 7.การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ภาพที่ 2 สร้างองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านความละเอียดลออในการคิด ผู้บริหารสถานศึกษาควรคิดตัดแปลงความรู้ นวัตกรรมเพื่อให้เกิดประโยชน์และครอบคลุมทุกด้าน และควรคิดอย่างละเอียดรอบคอบทุกครั้งก่อนนำแนวคิดไปปฏิบัติ

1.2 ด้านความคิดริเริ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยอมรับผลเกิดขึ้นจากการคิดสิ่งใหม่

1.3 ด้านความคล่องแคล่วในการคิด ของผู้บริหารสถานศึกษาควรสามารถชี้แจงเหตุผลและปัญหาในการทำงานได้อย่างชัดเจนและรวดเร็ว และมีนโยบาย แนวทางปฏิบัติงานให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติอย่างถูกต้อง ตามความสามารถของแต่ละคน

1.4 ด้านความยืดหยุ่นในการคิดของผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นครูและบุคลากรมีความคิดอย่างอิสระนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆที่สร้างสรรค์และส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียน และ

คิดอยู่เสมอว่านโยบาย แผนการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดูบ้าง ว่าผลจะแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่มพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ด้านความคล่องแคล่วในการคิดพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของผู้บริหารในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดูบ้าง ว่าผลจะแตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- ชลกร ตันประภัสร์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิตยา แสนสุข. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตน์กร พรหมวังขวา. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (2560). รายงานการจัดการศึกษาประจำปี 2560. ระยอง: สหสินการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- หนึ่งฤทัย ทาธรรม. (2553). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- Alawawdeh, Sabreen. (2016). *The Impact of Creativity Management in Fighting the Educational Crisis in Secondary Schools in Palestine from the Viewpoint of Headmasters*. v7 n11, p98-105
- Butler, D. and Leahy, M. (2018). *Moving towards innovation: The development of a sustainable framework for teacher professional learning*. New York: Sage.
- Camburn, E.M. and Han, S.W. (2015). *Infrastructure for teacher reflection and instructional change: An exploratory study*. *Journal of Educational Change*, 16 (4), pp. 511-533
- Chan, S.C.H. and Mak, W.M. (2014). *Transformational leadership, pride in being a follower of the leader and organizational commitment*. *Leadership & Organization Development Journal*, Vol. 35 Iss:
- Guilford, J.P. (1988). *Some change in the structure of intellect model*. *Education and Psychological Measurement*, 48(Spring), 1-4.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3).
- School in Palestine*. Faculty of Educational Sciences, Department of Psychology, Al-Quds University, East Jerusalem-Abu Dies, Palestine.

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 Academic Administration of Opportunity Expansion Schools Under Suphanburi Primary Educational Service Area 2

จรรยา อ่อนศรี¹, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดิ์², พรพิชชา อัจจนการสมร³

Janya Onsri¹, Pimparit Tiangpak², pronpitcha Ajnukamsorak³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม³

Department of Educational Administration, Siam Technology College

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University²

Department of Educational Administration, Siam Technology College³

Received: June 1, 2025 Revised: June 5, 2025 Accepted: June 10 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน 7 ด้านคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอายุ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 145 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สถานภาพส่วนบุคคล ตัวแปรการบริหารงานวิชาการแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพและด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และ

อายุ ที่ต่างกัน มีระดับการดำเนินงานการบริหารวิชาการโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนขยายโอกาส, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the academic administration of the schools for expanding educational opportunities and 2) compare the academic administration of the schools for expanding educational opportunities in seven areas: curriculum development, learning process development, measurement, evaluation and transfer of learning outcomes, development of innovative media and educational technology, research for improving educational quality, educational supervision, and development of internal quality assurance systems in educational institutions, classified by gender, education level, and age. This research was quantitative. The sample consisted of 145 teachers of the schools for expanding educational opportunities. The research instruments were a questionnaire for general information of the respondents and a checklist for personal status. The academic administration variables were measured using a 5-point Likert scale with a reliability of 0.87.

The research results revealed that: 1) Academic administration of schools for expanding educational opportunities was at a high level overall. When considering each aspect, the highest to lowest average scores were: curriculum development, followed by learning process development, innovative media and educational technology development, measurement, evaluation and transfer of learning outcomes, educational supervision, quality assurance system development, and research for educational quality development. 2. The results of comparing academic administration of schools for expanding educational opportunities showed that teachers of different genders, educational levels, and ages had no significant differences in overall academic administration performance at the 0.05 level.

Keywords: Academic Administration, Opportunity Expansion School, under the Office of the Basic Education Commission

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งบุคคลที่ได้รับการศึกษานั้นย่อมที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมแห่งยุคข่าวสารได้เป็นอย่างดีหน่วยงานที่จัดการทางด้านการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนโดยมีผู้นำในสถานศึกษา ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้นำองค์กรและเป็นผู้ที่มีหน้าที่ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างคณะครูในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ ในชุมชนซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาจึงต้องอาศัยความเป็นผู้นำ รวบรวมพลังต่างๆ มาช่วยให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงาน

สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องตระหนัก เพราะการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานและจะประสบผลสำเร็จได้ อย่างดีนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้นำนั้นถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการมี ส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ทุกประเภทโดยเฉพาะการบริหารจัดการในงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจ สำคัญ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2545, น.1)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, : 151-157) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 39 ได้ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” กระทรวงศึกษาธิการได้อาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา 4 และ มาตรา 39 วรรค 2 ออก 4 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาโดยกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การ บริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ขอบข่ายการบริหารวิชาการของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 33-38) กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ด้านดังนี้ 1.การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4. วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหาร 5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสาน ความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน

คำถามการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ ระดับ การศึกษา และอายุ แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอตอนเจดีย์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามครูตาม เพศ ระดับการศึกษา และอายุ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน รวม 228 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน รวม 228 คน ที่ได้มาจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie; & Morgan , (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ได้แก่

- 2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.3. การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 2.4 การพัฒนาสื่อวัตกรรมการและ เทคโนโลยีการศึกษา
- 2.5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 2.6 การนิเทศการศึกษา
- 2.7 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ

3. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มุ่งเน้นให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ภารดี อนันต์นาวิ (2557)

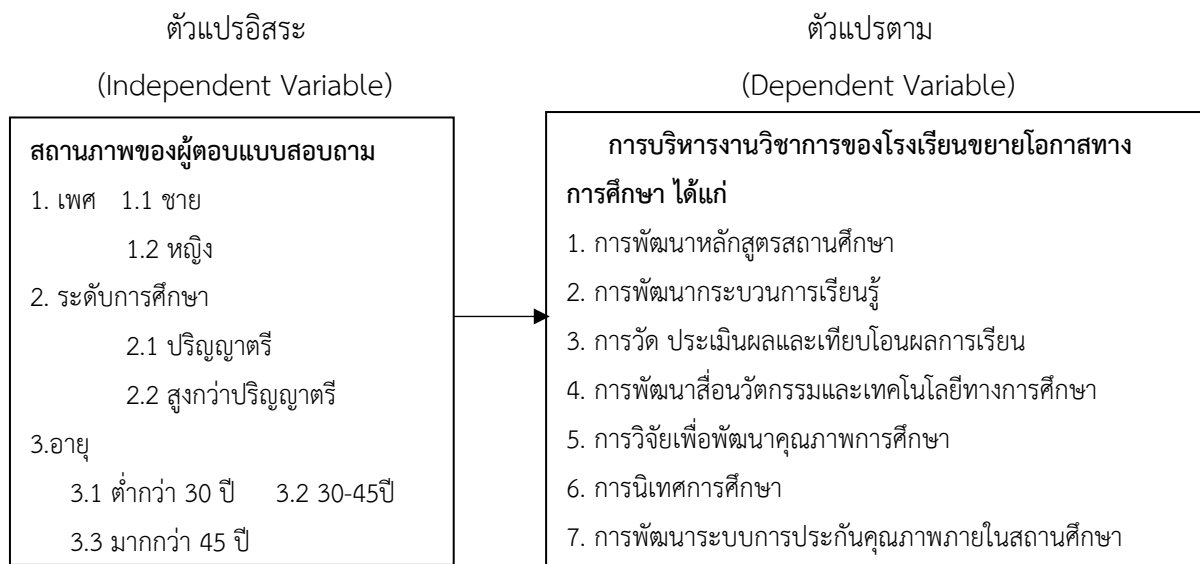
การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียน การสอนและการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอน ดำเนินไปอย่างราบรื่นเปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจการบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดของ งานวิชาการ ที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต(Academic affairs dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป สันติ บุญภิรมย์ (2553)

การบริหาร งานวิชาการ เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการจัดการศึกษาอยู่ในส่วนที่เกี่ยวของกับการ บริหารสถานศึกษา ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจที่ต้องทำ ส่วนการบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมการดำเนินงาน ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จรุงณี เก้าเอี้ยน (2556)

สรุปได้ความว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัด กิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ในการวิจัย ซึ่งแสดงระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากร คือ ครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 15 โรงเรียน จำนวน 228 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ครูของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 145 คน ได้มาจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie; & Morgan (1970,: 72) ที่ระดับความ เชื่อมั่นร้อยละ 95 จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น(Stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

โดยสุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดตามขนาด แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด ส่วนครู กำหนดสุ่มครูตามจำนวนที่กำหนด ซึ่งเป็นครูในสถานศึกษาที่ผู้บริหารใช้เลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากตามสัดส่วนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 145

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ช่วงประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาที่ตนเองสังกัด

ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการจำนวน 35 ข้อ ด้านละ 5 ข้อ ประกอบด้วย แบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert's 5 Rating Scale) คือ 5 หมายถึง ระดับการดำเนินงาน มากที่สุด 4 หมายถึง ระดับการดำเนินงาน มาก 3 หมายถึง ระดับการดำเนินงาน ปานกลาง 2 หมายถึง ระดับการดำเนินงาน น้อย และ 1 หมายถึง ระดับการดำเนินงาน น้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวม

การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.74	0.16	มากที่สุด	1
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ	3.89	0.18	มาก	3
3. ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	3.83	0.15	มาก	5
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	3.86	0.12	มาก	4
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.79	0.12	มาก	7
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.81	0.12	มาก	6
7. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ	4.73	0.11	มากที่สุด	2
รวม	3.96	0.06	มาก	

จากตารางที่ 1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมาคือด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ด้านการพัฒนาระบบ

นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$) ด้านการวัด ประเมินผลและ เทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.81$) ด้านการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$)

2. การเปรียบเทียบ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอายุ ปรากฏผลดังนี้ ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ

การบริหารงานวิชาการ	เพศ	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ชาย	4.74	0.15	0.123	0.902
	หญิง	4.74	0.16		
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ	ชาย	3.88	0.19	0.593	0.554
	หญิง	3.90	0.17		
3.ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	ชาย	3.86	0.17	2.273*	0.025
	หญิง	3.80	0.12		
4.ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	ชาย	3.89	0.13	2.456*	0.015
	หญิง	3.84	0.11		
5.ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ชาย	3.78	0.14	0.517	0.606
	หญิง	3.80	0.11		
6.ด้านการนิเทศการศึกษา	ชาย	3.81	0.13	0.517	0.606
	หญิง	3.80	0.12		
7.ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ	ชาย	3.80	0.11	0.343	0.732
	หญิง	3.81	0.11		
รวม	ชาย	3.97	0.07	0.962	0.337
	หญิง	4.74	0.15		

* = $p < .05$

จากตารางที่ 2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวม พบว่า แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษา แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา

การบริหารงานวิชาการ	ระดับการศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ปริญญาตรี	4.77	0.16	1.704	.091
	สูงกว่าปริญญาตรี	4.72	0.15		
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ปริญญาตรี	3.87	0.17	1.030	.305
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.90	0.18		
3. ด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	ปริญญาตรี	3.79	0.10	2.107*	.037
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.85	0.16		
4. ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีการศึกษา	ปริญญาตรี	3.86	0.13	0.274	.784
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.86	0.12		
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	ปริญญาตรี	3.78	0.14	0.842	.401
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.80	0.12		
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	ปริญญาตรี	3.80	0.11	0.665	.507
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.81	0.12		
7. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ	ปริญญาตรี	3.81	0.10	0.800	.425
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.80	0.11		
รวม	ปริญญาตรี	3.95	0.05	0.648	.518
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.96	0.07		

จากตารางที่ 3. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมรายด้าน จำแนกตามอายุ

การบริหารงานวิชาการ	อายุ	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.089	0.044	1.828	0.165
	ภายในกลุ่ม	142	3.457	0.024		
	รวมทั้งหมด	144	3.546			
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.002	0.001	0.038	0.962
	ภายในกลุ่ม	142	4.476	0.032		
	รวมทั้งหมด	144	4.478			
3. ด้านการวัดประเมินผลและเทียบโอนผล การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	0.005	0.002	0.107	0.899
	ภายในกลุ่ม	142	3.034	0.021		
	รวมทั้งหมด	144	3.038			
4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและ เทคโนโลยีการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.045	0.022	1.436	0.241
	ภายในกลุ่ม	142	2.205	0.016		
	รวมทั้งหมด	144	2.250			
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.036	0.018	1.201	0.304
	ภายในกลุ่ม	142	2.150	0.015		
	รวมทั้งหมด	144	2.186			
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.013	0.007	0.460	0.632
	ภายในกลุ่ม	142	2.062	0.015		
	รวมทั้งหมด	144	2.076			
7. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.020	0.010	0.876	0.419
	ภายในกลุ่ม	142	1.658	0.012		
	รวมทั้งหมด	144	1.679			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.00	0.00	0.08	0.953
	ภายในกลุ่ม	12	0.52	0.04		
	รวมทั้งหมด	14	0.53			

จากตารางที่ 4 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามอายุ โดยรวม และรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 พบว่า ครูมีระดับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารวิชาการ เป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากการบริหารวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียนและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร จึงถือได้ว่าการบริหารวิชาการเป็นงานหลักเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการจะดีมีคุณค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู ดังที่ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2552: 30) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมะโน สีทอง(2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ผลการวิจัย พบว่า 1.การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ในภาพรวมนั้นอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก ค่าเฉลี่ย 3.62ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.53 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับการปฏิบัติมากเป็นลำดับที่ 1 คือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมา คือด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ส่วนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นเป็นลำดับสุดท้าย 2.ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา 2.1)ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.2) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.3) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.4) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.5) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสังกัดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่1-2ในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ด้านนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 3.แนวทางการพัฒนาการ

บริหารงานวิชาการ 1) ควรวิเคราะห์หลักสูตร สารแกนกลาง สภาพปัญหา ความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโรงเรียนแล้วกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยชุมชนมีส่วนร่วม 2) ควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ควรกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลของโรงเรียนให้ชัดเจน

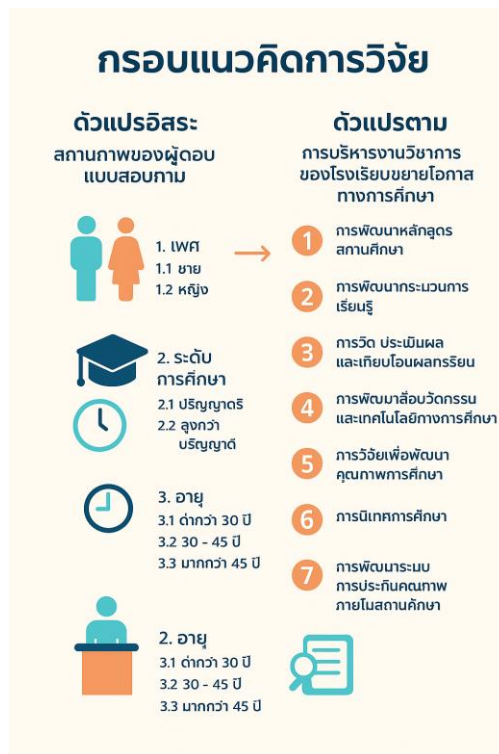
2. การเปรียบเทียบ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำแนกตาม เพศ ของครู พบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชยา ชัยมลล์ (2561) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่มี เพศ แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.1 การเปรียบเทียบ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำแนกตาม อายุของครูพบว่าครูที่มีอายุ แตกต่างกันมีระดับการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัชยา ชัยมลล์ (2561) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่มี อายุ แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 การเปรียบเทียบ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาของครู พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกันมีระดับการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ สุขยงค์ (2559) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครปฐมเขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สร้างองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ 1)การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2)การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3)การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4)การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5)การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6)การนิเทศการศึกษา และ 7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังภาพองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ได้ข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามแต่ละด้านของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมาเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนสนับสนุนให้ครูรวบรวม และเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่ำสุด โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้ทำการวิจัยและเก็บรวบรวมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้บริหารและครูผู้สอนในเรื่องเทคนิคและวิธีการนิเทศต่ำสุด โรงเรียนควรจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทำความเข้าใจและทดลองปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิควิธีการนิเทศให้กับครูเพื่อให้ครูได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครสวรรค์ เขต 2

Situational Leadership Affecting Teamwork Performance of Administrators and Teachers in Schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2

เรือนแก้ว สอนที¹, พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์², วิจิตรา เจริญพงษ์³

Raunkaew Sontee, pimparit Tiangpak², Wichittra charempon³

คณะบัณฑิตวิทยาลัย วิชาเอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยชินวัตร³

Educational Administration, Graduate School, Chao Phraya University¹

Faculty of Liberal Arts, Educational Administration Program, Krirk University²

Faculty of Liberal Arts, Administration Program, shinawatra university³

Received: June 5, 2025 Revised: June 10, 2025 Accepted: June 15 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ผู้บริหารและครู โดยการใช้การสุ่มอย่างง่าย จำนวน 305 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณและทดสอบภายหลังโดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำตามสถานการณ์, การทำงานเป็นทีม, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: pimparit1107@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา,1(2),163-174

Abstract

The purposes of this research were First, to study level Situational Leadership of administrators and teachers in schools . Second, to study level teamwork efficiency of administrators and teachers in schools . Third, to study relationship between Situational Leadership effecting teamwork efficiency of administrators and teachers in schools. The sample group was administrators and teachers in schools . Chosen by simple random sampling 305 persons. The instrument for data collection was a set of five-rating scale questionnaire. The statistics of the analysis included quantity, frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, multivariate analysis of variance and subsequent test by using Scheffe's method, Pearson's product correlation coefficient and multiple regression analysis of correlation coefficient by using Stepwise's method.

The results of this study were 1) the level of Situational Leadership of administrators and teachers in schools was at a high level 2) the level of teamwork efficiency of administrators and teachers in schools was at a high level 3) the relationship between Situational Leadership effecting teamwork efficiency of administrators and teachers in schools fuond that the positive correlation were statistically significant at the .01

Key word : Situational leadership, teamwork, Area Education Office

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศในปัจจุบันดำเนินไปอย่างรวดเร็วตามยุคโลกาภิวัตน์หรือยุคข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน ความเจริญก้าวหน้าส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ทำให้องค์กรทุกประเภท รวมทั้งสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในการบริหารงาน เพื่อให้องค์กรมีความคล่องตัว มีความสามารถในการปรับตัว ตลอดจนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งจากปัจจัยพื้นฐานทางด้านการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ คน เงิน เครื่องมือ และการบริหารจัดการ คนนับเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงาน ดังนั้นในการบริหารจัดการทุกเรื่องในการทำงานจึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญงานในแต่ละด้านมาทำงานเป็นทีมร่วมกัน เพราะคนต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ต้องการพึ่งพาอาศัย และทำงานร่วมกัน ในบรรดากิจกรรมต่างๆ ที่ต้องจัดให้มีขึ้นในองค์กร เพื่อช่วยให้งานดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ และผู้ร่วมงานปฏิบัติงานได้ตรงตามวัตถุประสงค์องค์กร คงไม่พ้นไปจากเรื่องการบริหารงาน ซึ่งจากผลการบริหารงานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถ้าจะดูความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการบริหารงาน อาจดูได้จากสภาพการทำงานของบุคลากร เพราะการบริหารงานบุคคลคือปัจจัยสำคัญยิ่งที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานโดยตรง ดังนั้นในการบริหารงานหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของราชการหรือเอกชน จุดประสงค์หลักก็คือการที่ผู้บริหารหน่วยงานนั้นสามารถนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารองค์กรให้ไปสู่ผลสำเร็จได้อยู่ที่ผู้บริหารมีความสามารถใช้ศิลปะในการบริหารชักชวนให้

ผู้ร่วมงานหรือสมาชิกขององค์กรนำความสามารถออกมาใช้อย่างเต็มที่และเป็นระบบ นั้นแสดงว่าผู้บริหารรู้จักและเข้าใจนำแนวคิดในการพัฒนาเทคนิคการสร้างทีมงานมาใช้ในหน่วยงานของตน (ทิตนา แคมมณี, 2545)

องค์กรทุกองค์กรถือเป็นหน่วยงานทางสังคมอย่างหนึ่ง โดยเกิดขึ้นจากระบบความร่วมมือของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้กำหนดและยอมรับในสังคมอย่างมีระบบแบบแผน มีอาณาเขตสัมพันธ์เฉพาะตัว และมีกรรมวิธีที่จะเสริมสร้าง บำรุงรักษาทรัพยากรบุคคล รวมทั้งทรัพยากรอื่นๆ เพื่อให้สมาชิกขององค์กรสามารถดำเนินงานได้อย่างบรรลุเป้าหมายด้วยความเต็มใจ และมี การติดต่อสื่อสารที่ดีในยุคปัจจุบัน ความสำเร็จขององค์กรนอกจากจะขึ้นอยู่กับความสามารถและภาวะผู้นำของผู้บริหารแล้วยังขึ้นอยู่กับสมาชิกขององค์กรทุกคน ดังนั้น การบริหารองค์กรถือเป็นกิจกรรมที่บุคลากรทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ มีการบริหารองค์กรแบบมีส่วนร่วม มีระบบการทำงานเป็นทีม เพื่อช่วยให้องค์กรมีประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารจัดการแบบปัจเจกชน เนื่องจากการทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานที่นำความรู้ ความสามารถ ทักษะประสบการณ์ที่แตกต่างกันมาผสมผสาน มีการร่วมกันแก้ปัญหาอย่างรอบคอบเหมาะกับการทำงานที่ซับซ้อน การทำงานเป็นทีมมีการวางแผน การแบ่งงานกันการร่วมมือประสานงาน การตัดสินใจแก้ปัญหาสมาชิกเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกัน ยอมรับความคิดเห็นของส่วนรวมให้เกียรติซึ่งกันและกัน (กรกรณก บุญชูจรัส, 2552) อีกทั้งยังสังเกตได้ว่าลักษณะของงานในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้นภายใต้สภาวะการณ์ของการแข่งขัน ที่มีแนวโน้มทวีความเข้มข้นและรุนแรงยิ่งขึ้น การทำงานโดยบุคคลเพียงคนเดียวจึงยากที่จะปฏิบัติให้สำเร็จได้ เนื่องจากคนเดียวย่อมมีความสามารถที่จำกัด จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องพยายามหาผู้อื่นมารวมกันเพื่อนำความรู้ ความสามารถของแต่ละคนมาช่วยทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อผู้ปฏิบัติงานเองและองค์กร (พิทักษ์ กานตอัมพร, 2549)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นสารสนเทศของหน่วยงานสำหรับนำไปพิจารณาปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติงานของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และเกิด ประสิทธิภาพต่อองค์กรต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับ
2. ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เป็นอย่างไร
3. ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อย่างน้อย 1 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 1,473 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2, 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง (Krejcie and Morgan, 1970) และทำการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ตามแนวคิดทฤษฎี 3 มิติ ของ Reddin(1970) 4 แบบคือ 1) ผู้นำแบบปลีกตัว 2) ผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ 3) ผู้นำแบบอุทิศตน และ 4) ผู้นำแบบประสาน และศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ตามกรอบแนวคิดของ Parker (1990) โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้านได้แก่ 1) การกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน 2) การมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ 3) การสื่อสารกันอย่างเปิดเผย 4) การกระจายอำนาจความเป็นผู้นำ 5) การตัดสินใจร่วมกัน กำหนดเป็นตัวแปรเพื่อศึกษา ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 แบบ ได้แก่ 1) ผู้นำแบบปลีกตัว 2) ผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ 3) ผู้นำแบบอุทิศตน และ 4) ผู้นำแบบประสาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน 2) การมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ 3) การสื่อสารกันอย่างเปิดเผย 4) การกระจายอำนาจความเป็นผู้นำ และ 5) การตัดสินใจร่วมกัน

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครสวรรค์ เขต 2 เท่านั้น

ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 8 เดือน (ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนกรกฎาคม 2559)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงระดับของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อทราบถึงระดับของประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
3. เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
4. เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ให้มากยิ่งขึ้น

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้การบริหารยุคใหม่ องค์กรทั้งในและต่างประเทศ ต่างยอมรับว่าการทำงานเป็นทีมเป็นวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ทีมงานมีความสำคัญที่สุดสำหรับการสร้างประสิทธิภาพในแง่ของการแข่งขันให้ทันสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะการปรับตัวนำเอาแนวความคิดมา ปฏิบัติและการปรับระบบการทำงานต่างๆ ให้เข้าสู่เงื่อนไขใหม่นั้น ต้องอาศัยกลุ่มหรือทีมงานเป็นตัว ปรับเสมอ โดยใช้ทีมงานเป็นฐานเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และต้องอำนวยความสะดวกประสานงานให้บุคลากรที่มีความชำนาญแต่ละด้านมาทำงานร่วมกันเพิ่มการประสานงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน (กรมวิชาการ, 2544)

การบริหารงานโดยยึดหลักการทำงานร่วมกันเป็นทีม การสร้างทีมงานให้แข็งแกร่ง โดยเน้นให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของกระบวนการในการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร นับเป็นการบริหารงานขององค์กรที่ได้รับความนิยม และนำมาใช้ปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันทั้งในองค์กรของหน่วยงานราชการและเอกชน เพราะทีมงานนั้นมีความหมายมากกว่า กลุ่มคนที่มารวมกันในเวลาเดียวกัน และสถานที่เดียวกัน แต่หมายถึงการที่บุคคลจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้าน ประสบการณ์ ความรู้และความสามารถ โดยมีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือ มีความมุ่งมั่นผูกพันต่อการทำงานร่วมกัน เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร รวมถึงเป็นการนำแนวคิดของคนมากกว่า 1 คน มารวมกันในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำงานซึ่งจะก่อให้เกิดนวัตกรรม และการสร้างสรรค์ผลงานที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล บุคลากรจะเกิดความพึงพอใจในการร่วมแสดงความคิดเห็น มีความ รับผิดชอบในงาน และมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นการนำทรัพยากรของกลุ่มมาใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การสร้างทีมงานจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารที่ก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ตัวบุคคล และหน่วยงานมากที่สุดแบบหนึ่ง การบริหารแบบนี้เป็นการ เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีทำให้คนรักงาน ผูกพันกับงาน มองเห็นอนาคตขององค์กรหรือของหน่วยงานได้ชัดเจน เป้าหมายของการสร้างทีมงานจึงเป็นการสร้างทีมที่มีการ ทำงานอย่างมีชีวิตชีวา และมีการประสานการทำงานของสมาชิกทุกคนในทีมให้มุ่งสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน(สมบุญ คันธโชติ, 2543)

การทำงานเป็นทีม จึงมีความจำเป็นมากสำหรับองค์กรทุกองค์กร หากองค์กร ใดแบ่งแยกการทำงานโดยอิสระไม่สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือไม่ผนึกพลังกันทำงานเป็นทีม ย่อมส่งผลให้มีประสิทธิผลของงานใน

องค์กรตกต่ำลง นอกจากนี้ยังส่งผลไปถึงบรรยากาศของการทำงาน ร่วมกันด้วย ฉะนั้นการทำงานแบบเก่งแต่ผู้เดียวนั้นหมดยุคสมัยแล้ว เพราะการทำงานเป็นทีมมักจะทำ ออกมาได้ดีกว่าการทำงานคนเดียว เมื่อทีมทำงานได้ดี ผลลัพธ์ที่ได้ก็จะมีประสิทธิผลสูงเป็นอย่างมาก พลังในการทำงานร่วมกันซึ่งเกิดจากการเอาทักษะที่มีความแตกต่างกันและหลากหลายประสบการณ์ และแรงจูงใจของสมาชิกในทีม ทำให้ทีมสามารถที่จะตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทีมที่มี ประสิทธิภาพจะสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น ดำเนินการได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มากขึ้นกว่ากลุ่มคนที่มีความสามารถสูงแต่ต่างคนต่างทำงาน (ไพโรจน์ บาลัน, 2551) ทั้งนี้การทำงานเป็นทีมจะเกิดประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องประกอบด้วย 5 ด้านด้วยกันคือ ด้านการ กำหนดภารกิจ และเป้าหมายของทีมงาน ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ ด้านการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ด้านการกระจายความเป็นผู้นำ และด้านด้านการตัดสินใจร่วมกัน

ในด้านการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาให้กับ ประชาชนโดยตรง จะต้องมีการพัฒนาองค์กรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถบริหารการ เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมต่อบริบทในสังคม ผู้บริหารและครูจึงเป็นบุคลากรสำคัญในการทำงานเพื่อให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะต้องมีทักษะในการทำงานเป็นทีม วิโรจน์ สารรัตน์(2542) การทำงานเป็นทีมเป็นเรื่อง สำคัญมากที่ควรนำมาปฏิบัติในการพัฒนาโรงเรียนให้มีศักยภาพสามารถช่วยตนเองให้เจริญก้าวหน้าท่ามกลางข้อจำกัดต่างๆได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระดมสรรพกำลัง และอาศัยความร่วมมือร่วมใจ ของบุคลากรทุกฝ่ายให้เขามามีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในลักษณะการทำงานเป็นทีม เพราะความ เจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ตลอดจนกฎระเบียบที่มีการปรับปรุง ตลอดเวลาทำให้โรงเรียนต้องอาศัยสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของ บุคลากรต่าง ๆ มาช่วยกันทำงานจึงจะประสบความสำเร็จ เพราะการบริหารงานในโรงเรียนเป็นงานที่ไม่ สามารถทำสำเร็จได้เพียงคนเดียวได้ จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญจากทุกๆ คนในทีมงาน ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อแสวงหาแนวทาง วิธีการ และเป้าหมายใหม่ๆ ความสามัคคีของคนในทีมงาน เมื่อพิจารณาในภาพรวมจะพบว่าการทำงานเป็นทีมช่วยให้สถานศึกษาสามารถ รวมพลังในการปฏิบัติงาน ทำให้งานประสบผลสำเร็จได้ไม่ยาก เมื่อผลการปฏิบัติงานดีขึ้นทั้งด้าน คุณภาพและปริมาณ ส่งผลให้สถานศึกษามีชื่อเสียงและมีคุณภาพ ผลประโยชน์จึงตกอยู่กับทั้ง สถานศึกษาและบุคลากรของทีมงาน (สุนันทา เลานันท์, 2551)

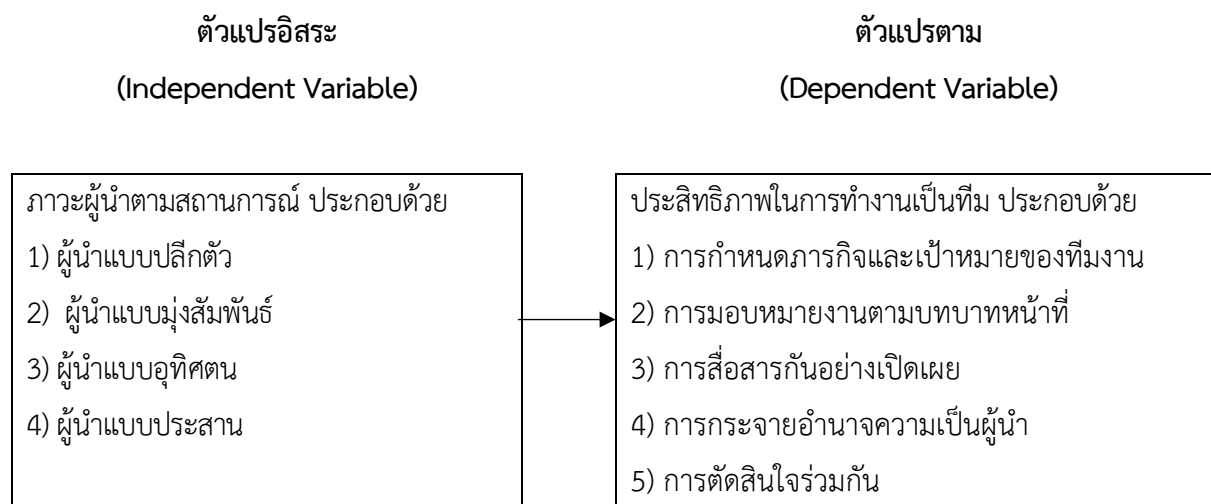
ผู้บริหารมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานในสถานศึกษา การทำงานในด้านต่างๆ ของผู้บริหารจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพราะผู้บริหารถือเป็นผู้นำหลักของสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาที่จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จ ภาวะผู้นำเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญต่อการบริหารงาน กล่าวคือนอกจากผู้นำจะเป็นบุคคลสร้างบรรยากาศในองค์กรให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลเหนือความคิดของสมาชิกเกี่ยวกับเป้าหมายของงาน เป้าหมายส่วนบุคคล และทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย โดยภาวะผู้นำที่เป็นไปตามสถานการณ์ต่างๆจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็น ตามแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ทฤษฎี 3 มิติของ Reddin,1970)

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ได้ดำเนินการ จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

โดยมีโรงเรียน ในความรับผิดชอบ 145 แห่ง บุคลากรทั้งสิ้น 1,473 คน มีการกำหนดขอบข่ายงานในการบริหารสถานศึกษาออกเป็นหลายกลุ่มงาน แบ่งงานของแต่ละกลุ่มงานหลักออกเป็นงานย่อย ๆ อีกหลายงาน และที่ผ่านมาเกิดปัญหาด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่พบคือ การพัฒนาบุคลากรยังไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาของหน่วยงานและผู้รับการพัฒนา ขาดครูที่มีวุฒิตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูมีภาระงานนอกเหนือจากงานสอน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดทำ กิจกรรมต่างๆ ลดน้อยลง และไม่บรรลุเป้าหมายตามที่คาดหวังไว้ หากไม่มีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาอาจจะทำให้เกิดผลเสียต่อองค์กร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2, 2568)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ตามแนวคิดทฤษฎี 3 มิติ ของ Reddin(1970) 4 แบบคือ 1) ผู้นำแบบปลีกตัว 2) ผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ 3) ผู้นำแบบอุทิศตน และ 4) ผู้นำแบบประสาน และศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ตามกรอบแนวคิดของ Parker (1990) โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้านได้แก่ 1) การกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน 2) การมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ 3) การสื่อสารกันอย่างเปิดเผย 4) การกระจายอำนาจความเป็นผู้นำ 5) การตัดสินใจร่วมกัน กำหนดเป็นตัวแปรเพื่อศึกษา ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 305 คน โดยได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเอง การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย และรายงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างคำถาม จากนั้น

ดำเนินการตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือในด้านเนื้อหา ภาษา โครงสร้าง ข้อความ ความหมาย และโครงสร้าง หลังจากนั้นผู้วิจัย ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนของการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) หรือค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.93 แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอยู่ในระดับสูง พร้อมสำหรับการนำไปใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปเป็นจำนวน 305 ชุด และได้รับการส่งคืนแบบสอบถามกลับมาทั้งหมด 294 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.39

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 58.84) รองลงมาเป็นเพศชาย (ร้อยละ 41.16) มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี (ร้อยละ 31.29) มากที่สุด ช่วงอายุ 31 – 40 ปี (ร้อยละ 31.29) ช่วงอายุ 20 – 30 ปี (ร้อยละ 22.45) ช่วงอายุ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 18.37) และไม่พบผู้ตอบแบบสอบถาม ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 52.04) รองลงมาคือระดับปริญญาโท (ร้อยละ 47.28) ต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 0.68) และไม่พบวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก มีตำแหน่งเป็นครู (ร้อยละ 63.27) และตำแหน่งผู้บริหาร (ร้อยละ 36.73) ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 23.81) ประสบการณ์ในการทำงาน 16 – 20 ปี (ร้อยละ 21.43) ประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี (ร้อยละ 19.05) และประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปี (ร้อยละ 11.90)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ย มากไปน้อยได้ดังนี้ ผู้นำแบบประสาน ($\bar{x} = 4.33$), ผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.28$), ผู้นำแบบอุทิศตน ($\bar{x} = 4.17$), และผู้นำแบบปลีกตัว ($\bar{x} = 3.96$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ การสื่อสารกันอย่างเปิดเผย ($\bar{x} = 4.26$) การตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{x} = 4.24$) การกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน ($\bar{x}=4.24$), การกระจายความเป็นผู้นำ ($\bar{x} = 4.21$) และการเตรียมและการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ ($\bar{x} = 4.21$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ด้านผู้นำแบบปลีกตัวไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม มี 3 ด้าน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.180 – 0.270 เมื่อพิจารณาแล้ว พบว่า มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมเท่ากับ 0.180 ด้านผู้นำแบบอุทิศตนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมเท่ากับ 0.212 และด้านผู้นำแบบประสานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมเท่ากับ 0.270 โดยมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยแล้ว สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ผู้นำแบบประสาน (4.33) ผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ (4.28) ผู้นำแบบอุทิศตน (4.17) และผู้นำแบบปลีกตัว (3.96) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพสังคมในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับสถานการณ์ต่างๆ แสดงออกถึงภาวะผู้นำให้เหมาะสมต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ให้เกิดการยอมรับนับถือ ศรัทธา รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และคอยช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของเนตร์พัฒนา ยาวีราช (2549) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาโดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ ผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชาประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน (University of Michigan Research Studies :1964) ผลการศึกษาก่อให้เกิดพฤติกรรมผู้นำ 2 แบบ คือ พฤติกรรมแบบ มุ่งผลผลิต(Production – centered) และพฤติกรรมแบบมุ่งพนักงาน (Employee– centered) โดยที่พฤติกรรมที่มุ่งผลผลิตจะสร้างมาตรฐานในการทำงาน แจกแจงภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ กำหนดขั้นตอนและเทคนิคในการทำงาน กำกับการดูแลอย่างใกล้ชิด

2. ประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้ดังนี้ การสื่อสารกันอย่างเปิดเผย (4.26) การตัดสินใจร่วมกัน (4.24) การกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน (4.24) การกระจายความเป็นผู้นำ (4.21) และการเตรียมและการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ (4.21) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์กับครูในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งแจ้งให้ครูเข้าใจวิธีการทำงานชัดเจน สามารถซักถามข้อสงสัยต่างๆได้ แลกเปลี่ยน

ข้อมูลข่าวสารและความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งการร่วมมือกันทำงาน จะมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของสมาชิก คือ มีการสื่อสารที่ดี สมาชิกเป็นทั้งผู้พูด ผู้ฟัง เขียนได้ชัดเจน สามารถแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ มีการรับรู้ถึงความแตกต่างกันในบทบาท และสามารถให้ความแตกต่างให้เป็นประโยชน์ได้ Austin & Baldwin (1991) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ ไตรธิเลน (2550) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง สภาพการทำงานเป็นทีมตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 1 พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้านโดยมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.180 – 0.270 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมเท่ากับ 0.180 ด้านผู้นำแบบอุทิศตนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมเท่ากับ 0.212 และด้านผู้นำแบบประสานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมเท่ากับ 0.270 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีการรวมตัวกันทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่มคนกลุ่มเล็ก ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความสำคัญเท่าๆกัน เมื่อทุกคนมีความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่วางได้ มีการประสานงานกันระหว่างสมาชิกในทีมมากกว่าการรับคำสั่งจากผู้นำเพียงอย่างเดียว ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองนครสวรรค์ เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบประสานมีความสัมพันธ์มากที่สุด แต่ส่งผลในระดับที่ค่อนข้างต่ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Parker (1990) ที่กล่าวว่า ทีมเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพากัน เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือปฏิบัติงานให้เสร็จสมบูรณ์ มีเป้าหมายร่วมกัน และยอมรับว่าวิธีเดียวที่จะทำงานให้สำเร็จได้ คือ การทำงานเป็นทีม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริชาติ สมใจ (2556) พบว่าภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านผู้นำที่มุ่งความสัมพันธ์ ด้านผู้นำที่มุ่งให้การสนับสนุน ด้านผู้นำที่มุ่งความสำเร็จ ด้านผู้นำที่มุ่งสั่งการ ด้านผู้นำที่มุ่งให้บริการ ด้านผู้นำที่มุ่งบุคคล ด้านผู้นำที่มุ่งขยายความคิด และด้านผู้นำที่มุ่งมอบหมายงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สร้างองค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ตามแนวคิดทฤษฎี 3 มิติ ของ Reddin(1970) 4 แบบคือ 1) ผู้นำแบบปลีกตัว 2) ผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ 3) ผู้นำแบบอุทิศตน และ 4) ผู้นำแบบประสาน และศึกษาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ตามกรอบแนวคิดของ Parker (1990) โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้านได้แก่ 1) การกำหนดภารกิจและเป้าหมายของทีมงาน 2) การมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ 3) การสื่อสารกันอย่างเปิดเผย 4) การกระจายอำนาจความเป็นผู้นำ 5) การตัดสินใจร่วมกัน กำหนดเป็นตัวแปรเพื่อศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลงานวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในฐานะเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยในด้านภาวะผู้นำตามสถานการณ์ มากำหนดเป็นหลักสตรฝึกอบรมภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสามารถนำความรู้มาใช้ในเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมภายในโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะของผู้นำ ควรนำผลการวิจัยด้านประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม มากำหนดเป็นนโยบาย แนวทางในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำในทฤษฎีอื่นๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการใช้ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

2.3. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่าง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 กับ สังกัดหน่วยงานอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : แนวทางการบริหาร จัดการคุณภาพ* สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรกนก บุญชูรัส. (2552). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการทำงานเป็นทีมของพัฒนาการใน พื้นที่ความ* *รับผิดชอบของศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร* *มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ทิตนา แคมมณี.(2545). *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน.กรุงเทพมหานคร: นิชินแอด* *เวอร์ ไทซิ่ง กรุ๊ป.*
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2549). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่5. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัล* *เอ็กซ์เพรส.*
- ปัทมา สายสอาด. (2551). *ทักษะการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน เป็นทีม ของครู* *ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, บัณฑิต* *วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ปาริชาติ สมใจ. (2556). *อิทธิพลของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิผลของ* *สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎี* *บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- พิทักษ์ กานตอัมพร. *การบริหารองค์กร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2549.*
- ไพโรจน์ บาลัน. *ทักษะการบริหารทีม. กรุงเทพฯ : แอคทีฟพริ้นท์, 2551*
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2542). *การบริหารหลักการทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อักษรา* *พิพัฒน์.*
- สุนันทา เลहनันท์. (2551). *การสร้างทีมงาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แฮนด์เมดสติเกอร์ แอนด์* *ดีไซน์.*
- สมบูรณ์ คันโชติ. *การสร้างทีมงาน. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรผู้บริหาร สถานศึกษาระดับสูง.* *กรุงเทพฯ : กองพัฒนาบุคคล*
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา* *นครสวรรค์ เขต 2. ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่*
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Educational and Psychological Measurment*. New York : *Minnesota University.*
- Parker, G.M. (1990). *Teamplayers and Team work: The New Competitive Business Strategy*. *San Francisco, Calif: Jossey-Bass.*
- Austin, A. E., & Baldwin, R. G. (1991). *Faculty collaboration: Enhancing the quality of* *scholarship and teaching*. Washington, DC: The George Washington University, *School of Education and Human Development.*
- William, J. Reddin. (1970). *Managerial Effectiveness*. New York : McGraw-Hill Book Co.

การศึกษาหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

A study of the Buddhist principles of the Aparihaniyadham that influence the promotion of political participation consciousness of the people in Mueang District, Khon Kaen Province

กุลธรี สวัสดิ์ศรี¹

คณะรัฐศาสตร์ สาขาวิชาการเมือง, ประเทศไทย¹

Kuntaree Sawatsri¹

Political Science, Political Science Program, THAILAND¹

Received: June 5, 2025 Revised: June 10, 2025 Accepted: June 15 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาาระดับหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม 2) ศึกษาาระดับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมกับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง และ 4) ศึกษาหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้ง ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 398 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ระดับหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ตอนที่ 2 ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมและรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมกับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การศึกษาหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม การให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล (B =0.509, t=22.755, p-value =.000), การให้เกียรติและคุ้มครองสตรี (B =0.204, t=6.952, p-value=.000), การเคารพบูชาสักการะเจดีย์ (B =0.093, t=3.524, p-value=.000), และความพร้อมเพรียงกันประชุม (B =0.054, t=2.872, p-value = .000), ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ร่วมกันพยากรณ์ที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้ร้อยละ 86.40 (R² =0.864) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม, การส่งเสริมจิตสำนึก, การมีส่วนร่วมทางการเมือง,
การรู้จักสิทธิเสรีภาพ, ความเสมอภาค

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: moenglish_54@hotmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 175-191

Abstract

This research aimed to 1) study the level of the principle of the Buddhist Dharma of Non-Pali dhamma, 2) study the level of promoting the awareness of political participation, 3) study the relationship between the principle of the Buddhist Dharma of Non-Pali dhamma and promoting the awareness of political participation, and 4) study the effect of the principle of the Buddhist Dharma of Non-Pali dhamma on promoting the awareness of political participation of the people. The sample group consisted of 398 eligible voters in Mueang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. The research instrument was a 2-part rating scale questionnaire consisting of Part 1: The level of the principle of the Buddhist Dharma of Non-Pali dhamma with a reliability value of 0.95, and Part 2: The level of promoting the awareness of political participation with a reliability value of 0.97.

The research results found that 1) the people had opinions on the level of the principle of the Buddhist Dharma of Non-Pali dhamma of the people at a high level overall. 2) the people had opinions on promoting the awareness of political participation, both overall and in each item, at a high level overall. 3) The principle of the Buddhist Dharma of Non-Pali dhamma and promoting the awareness of political participation Overall, there is a high level of linear relationship in a positive direction at a high level, statistically significant at the .01 level. 4) Study of the Buddhist principles of Aparihaniyadhamma, providing protection for monks or those with precepts. Providing protection for monks or those who hold precepts ($B = 0.509$, $t = 22.755$, $p\text{-value} = .000$), honoring and protecting women ($B = 0.204$, $t = 6.952$, $p\text{-value} = .000$), paying respect and worshipping the pagoda ($B = 0.093$, $t = 3.524$, $p\text{-value} = .000$), and being in unison in meetings ($B = 0.054$, $t = 2.872$, $p\text{-value} = .000$), affecting the promotion of the people's political participation consciousness. The co-prediction that affects the opinions on the promotion of political participation consciousness was 86.40 percent ($R^2 = 0.864$) with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Buddhist principles of the apocalypse, promoting consciousness, political participation,

Knowing about rights and freedoms, equality

บทนำ

การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศและที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดีนอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมืองกล่าวคือการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมี ระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมในส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการแสดงออก

ซึ่งกิจกรรมทางการเมือง ของบุคคลในสังคมกิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกก็องค์กรทางการเมืองรวมทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน กับรัฐบาลการแสดงออก ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้คือกระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุ เป้าหมายที่ประชาชนต้องการการเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญและเป็นกลไกในการแสดง การมีส่วนร่วมทางการเมือง เมืองของภาคประชาชน ซึ่งจะทำให้ผู้นำหรือผู้บริหาร มีความรับผิดชอบต่อสังคม และประเทศชาติมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมการแก้ กฎหมาย รัฐธรรมนูญและการกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อรัฐบาลหรือตัวบุคคลที่บริหารงานอยู่ในขณะนั้น หรือไม่ ก็เพื่อพวกพ้องนายทุนของตนเองมากกว่าที่จะเอื้อประโยชน์ แก่ประชาชนนับวันปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จะยิ่งทวีความรุนแรง มากยิ่งขึ้น แต่หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่า อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจอุดมสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน รูปแบบการปกครองที่ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจในการ ปกครอง หรือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอ (สุนทร ยอมศิริ, 2546).

นโยบายการปกครองของประเทศในระบอบประชาธิปไตยจึงมุ่งเน้นที่ให้ประชาชนเป็นใหญ่ ให้ประชาชนมี ส่วนร่วมในการปกครองประเทศมีสิทธิหน้าที่และความ รับผิดชอบในการปกครองประเทศร่วมกัน และอย่าง เสมอภาคกัน และประชาชนมีส่วนร่วม มีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายโดยเสมอภาคกัน มีอำนาจในการควบคุม รัฐบาล และมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อรัฐบาล ตลอดจนการเข้าร่วมทางการเมือง โดยการไปลงคะแนน เสียงเลือกตั้ง หรือการลงสมัครรับเลือกตั้งหรือทางใด ทางหนึ่งอันเป็นหน้าที่ของตนที่พึงจะยังเลยประโยชน์ของ ส่วนรวม ประชาชนจึงย่อมมีความสำนึกรับผิดชอบ และมีกรตื่นตัวที่จะใช้สิทธิของตนให้เป็นไปโดยถูกต้อง และสุจริต เพื่อให้ได้ผู้แทนนั้นไปบริหารกิจการต่าง ๆ แทนตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2562).

การสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้หนักการเมืองและประชาชน ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ และสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์และความเป็นพลเมืองของสังคม การสร้างจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ตระหนักถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ของมนุษย์ที่หลากหลาย การทำความเข้าใจต่อสังคมแบบ พหุวัฒนธรรมการเมือง ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ต่อการมีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น และ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การเป็นผู้นำทางสังคม ควรเป็นผู้ตระหนักถึงความเสมอภาค และ ความเท่าเทียมกันของมนุษย์ที่หลากหลายการทำความเข้าใจต่อสังคมแบบ พหุวัฒนธรรมการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนและกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางสังคมและ การเมืองตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์สิทธิในการแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมศึกษากระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกทางสังคมและการเมืองและการได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรมคำสอน ของพระพุทธศาสนาวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ที่นับตั้งแต่กำเนิดจนถึงตายจึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันจนเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันกับพระพุทธศาสนา ประชาชนและ คนในสังคมจึงควรมีหลักธรรมและนำไปปฏิบัติ เพื่อทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ภายในองค์กร ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (บวรศักดิ์ อุวรรณโน และคณะ, 2555).

การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ มีความเชื่อ มีค่านิยมมีจิตสำนึกและการมีส่วนร่วม ตลอดจนทัศนคติที่ดีในทางการเมือง และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมรวมถึงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบจัดทำงบประมาณแผ่นดิน รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมี ใจนักในสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบและกตัญญูในการอยู่ร่วมกัน ในสังคม รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่ แตกต่างกันได้ มี จิตสาธารณะไม่เห็นประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ปราศจากการครอบงำ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2546).

คำถามการวิจัย

1. ระดับหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นอย่างไร
2. ระดับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อยู่ในระดับใด
3. หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยของหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมกับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น
4. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยของหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมกับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นอย่างมีความสัมพันธ์กันในทางบวก
2. ปัจจัยของหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม อย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม

หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม 7 หลักธรรมสำหรับใช้ในการปกครอง “เพื่อเป็นธรรมเพื่อป้องกันอันไม่เป็นที่พึงแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว คือการถือธรรมเป็นใหญ่ ธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวไม่มีเสื่อมเลย สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2554 : 211).

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์

1.1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ในกิจของสงฆ์ที่ต้องทำร่วมกันไม่ว่าเรื่องเล็กหรือใหญ่เช่นการทำ อุโบสถ สังฆกรรม ลักษณะที่ 1 หมายถึง รูปแบบการประชุมนั้นแม้จะมีมากก็ตาม แต่พอสรุปโดยลักษณะเป็น 5 ข้อ 1) การประชุมปรึกษาหารือหรือพิจารณาหรือเพื่อรับทราบ 2) ประชุมชี้แจงสั่งการมอบงานหรือนโยบาย 3) ประชุมอบรมหรือประชุมเชิงวิชาการ หรือเชิงปฏิบัติการ 4) ประชุมสัมมนา 5) ประชุมปฏิบัติภารกิจ 6) ประชุมสังสรรค์ หรือสร้างสรรค์ความสัมพันธ์

ลักษณะที่ 2 หมายถึง การประชุมที่จัดขึ้น คือ 1) เพื่อแนะนำชี้แจงเรื่องที่ต้องแนะนำชี้แจง 2) เพื่อสั่งการในเรื่องที่ต้องสั่งการ 3) เพื่อมอบงานใด ๆ ให้รับ ไปปฏิบัติ 4) เพื่อให้รับทราบนโยบาย

ลักษณะที่ 3 หมายถึง การประชุมผู้ใต้บังคับบัญชาหรือกลุ่มชนอื่น 1) เพื่ออบรมให้ได้รับความรู้ในเชิงวิชาการ 2) เพื่อฝึกอบรมให้เกิดทักษะในการปฏิบัติการศึกษา

ลักษณะที่ 4 หมายถึง การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทั้งที่อยู่ในวงงานรับผิดชอบหรือเรื่องโดยทั่วไปเพื่อหาข้อสรุป แต่ผลของการประชุมเป็นเพียงข้อเสนอแนะ ผู้เกี่ยวข้องจะปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้เพื่อให้รับทราบนโยบาย

ลักษณะที่ 5 หมายถึง การประชุมที่ร่วมกันกระทำกรณียกิจ ทั้งที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งในกรณียกิจทั่วไป

ลักษณะที่ 6 หมายถึง การประชุมพบปะสังสรรค์เพื่อ 1) เพื่อให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวกัน 2) เพื่อให้เกิดพลังแห่งความสมัครสมานสามัคคี การประชุมทุกลักษณะ ย่อมมีวัตถุประสงค์เป็น 5 คือ 1) เพื่อยุติหรือชี้ขาดปัญหาใด ๆ 2) เพื่อให้รับทราบนโยบาย คำชี้แจง คำสั่งคณะฯ) 3) เพื่อพัฒนาทางวิชาการและการปฏิบัติ หรือแนวการปฏิบัติ 4) เพื่อวิจัยข้อมูลและหาข้อสรุป 5) เพื่อดำเนินภารกิจในความรับผิดชอบ 6) เพื่อสร้างสรรค์ความสัมพันธ์แต่เมื่อย่นให้สั้นลงคงได้ 2 คือ 1) เพื่อป้องกันความเสื่อม 2) เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้า (พระธรรมปริยัติโสภณ

“อปริหานิยธรรม” คือป้องกันความเสื่อม และเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้า จึงนับว่า อปริหานิยธรรม นั้นควรค่าแก่การที่จะเป็นที่สนใจ ในการนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติยึดเป็น ธรรมาภิบาลในองค์กรที่ทรงคุณค่ายิ่ง หลักการประชุมกันอย่างเนืองนิตย์ คือ การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ คือ ธรรมข้อแรก ในหลักอปริหานิยธรรม 7 ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ให้ไว้และดูเหมือนคนทำงานในยุค สมัยนี้ก็นิยมการประชุมกัน เป็นนิตย์ เพราะเป็นการได้พูดคุยกันบ่อย ๆ งานก็จะก้าวหน้าไปด้วยดี นอกจากนี้การประชุมกันเนืองนิตย์ยังเป็นการสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนความรู้สติปัญญาในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่หรือเพื่อหาทาง แก้ไขปัญหายาก ๆ (ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ และ ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2547).

การประชุมรวมหมู่คณะเป็นเนืองนิตย์ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำรงรักษาองค์กร ให้มี จะทำให้สมาชิกของอุดมการณ์ร่วมกันในระยะยาวทั้งนี้เพราะการรวมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาองค์กรเกิดความรู้สึกที่ดีในการอยู่ร่วมกันอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) รู้สึกว่าตนเป็นเจ้าขององค์กร 2) รู้สึกว่าตนมีโอกาสในการสร้างสรรค์องค์กร 3) รู้สึกว่าตนเป็นผู้รับผิดชอบองค์กร (พระภวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2544).

สรุปการหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ อันจะก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อองค์กรและ โดยเฉพาะการประชุมนั้นจะต้องเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ไม่นำมาซึ่งความเบื่อหน่ายหรือร้าวฉานและเกิดความแตกแยกในองค์กร

2. พร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม

อภิธานิยธรรมข้อที่ 2 พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่จะพึงทำ ความพร้อมเพรียงกันของหมู่คณะทั้ง 3 วาระนี้ คือการแสดงออกถึง เอกภาพของหมู่คณะหรือความพร้อมใจเป็นหนึ่งเดียวกันของสมาชิกทั้งหมู่คณะ ยินดีเต็มใจที่จะร่วม เป็นร่วมเป็นร่วมตายกันทั้งในยามทุกข์และในยามสุขเพื่อแบกรับภารกิจของหมู่คณะให้สำเร็จลุล่วงไปได้ตามเป้าหมายและกำหนดเวลาขณะเดียวกัน หากในยามใด ที่มีภัยอันตรายมากล้ากราย สมาชิก ทั้งหมดต่างก็พร้อมใจกันพิทักษ์รักษาองค์กรให้ผ่านพ้นอุปสรรคและวิกฤตอันตรายไปได้อย่าง ปลอดภัย และสง่างาม โดยไม่เห็นแก่ความเบื่อหน่ายและเหนื่อยยากลำบากใด ๆ ทั้งสิ้น นี่คือนิยามแห่งความเป็นเอกภาพของหมู่คณะ ซึ่งทำให้องค์กร มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่นยืนยาวและยั่งยืนมาจนถึง ปัจจุบัน

การพร้อมกันประชุมและพร้อมกันเลิกประชุม เมื่อมีการประชุมก็ควรร่วมกันประชุม พร้อมกัน เลิกประชุมก็เลิกพร้อมกัน ไม่หนีประชุม รับผิดชอบประชุมก็อยู่จนเลิก ไม่ใช่รับผิดชอบเสร็จ ก็หายไป จะได้ว่าเขาประชุมกันเรื่องอะไรมอบหมายภารกิจอะไร ให้ใครบ้าง จะได้ติดตามงานกันได้ ถูกต้อง ข้อนี้ทำได้ (แต่ยาก) องค์กรไหน ๆ ก็เข้มแข็ง การประชุมพร้อมเพรียงกัน คือพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และ พร้อมเพรียง กันปฏิบัติกิจของหมู่คณะ มีความรับผิดชอบร่วมกัน ดำเนินไปอย่างพร้อมเพรียง และเมื่อถึงตอนทำงานก็ต้อง ทำงานของส่วนรวมให้ดีเสมอ (พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตโต),2550).

สรุปการพร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม นั้นผู้เข้าร่วม ประชุมจะต้องเข้าให้ตรงเวลา อยู่ร่วมประชุมจนครบกำหนดเวลา ร่วมรับผิดชอบในหน้าที่ในการ ประชุมร่วมกัน ไม่หนีหายเอาความสบายใส่ตนยุบที่ขัดต่อระเบียบในหน้าที่

3. การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม

การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม การไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้หรือไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อ ระเบียบเดิม การไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัด ต่อระเบียบเดิม หมายถึง สิกขาบททุกข้อที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว ใคร ๆ ไม่พึงถอนคือไม่ตัดออก ไม่ยกเลิก แม้ บางข้ออาจไม่เหมาะแก่กาลสถานที่ ก็มีพระพุทธานุญาต พิเศษไว้แล้วจึงไม่จำเป็นต้องถอนสิกขาบทใด ๆ ทั้งสิ้น เหมือนกฎหมายทางพระราชอาณาจักรใคร ๆ ไม่พึงถอนเพราะถ้าต่างคนต่างเลิก ถอนสิกขาบทที่ทรง บัญญัติไว้ ตามความต้องการของตนๆ ผล สุดท้ายก็ไม่มีอะไรเหลือเป็นหลักไว้ ควบคุมหมู่คณะ พระศาสนา ก็ย่อมตั้งอยู่ไม่ได้ เหมือนกฎหมาย ถ้า ต่างคนต่างถอนที่ละมาตรา ไม่ซ้าก็หมดประเทศชาติบ้านเมืองไม่มี กฎหมาย ก็เหมือนบ้านเรือนไม่มีชื่อ ไม่มีแป ก็มีแต่พิณาศ (พระเทพวิสุทธิญาณ (อุบล นนทโก),2552).

สรุปการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม เป็นการไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบเดิมนั้น จะต้องมีการกำหนดไว้อย่าง ชัดเจนให้ทุกคน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารหรือผู้ที่มีอำนาจจะต้องไม่ทำการยกเลิกหรือตั้งบัญญัติอื่นให้ขัดต่อของเดิม แต่หากการตั้งกฎใหม่ขึ้นมาแล้วเอื้อต่อของเดิมก็สามารถกระทำได้

4. มีความเคารพนับถือต่อผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา

การให้ความเคารพนับถือต่อผู้ใหญ่ หมายถึง องค์กรโดยอ้อมมีผู้นำหากเราให้เกียรติ ผู้นำเชื่อฟังกัน ปฏิบัติตามความคิด (ที่ดีที่ถูกต้อง) ของผู้นำ เดินไปในกรอบในทิศทางเดียวกัน ไม่หลบหลู่ ผู้นำความมั่นคง ในองค์กรก็จะเกิดขึ้น และการให้ความเคารพนับถือต่อผู้บังคับบัญชาไว้ว่า อปรีหานิยธรรมข้อที่ 4 ในมิติของ สังคมสงฆ์นั้น คือ การให้ความเคารพภิกษุที่เป็นประธานสงฆ์ และ รับฟังถ้อยคำของท่าน สำหรับข้อนี้ มุ่งใช้ การเคารพนับถือซึ่งกันและกันเป็นหัวใจในการปกครองสงฆ์ กล่าวคือ ในพระภิกษุสงฆ์หมู่ หนึ่งๆ ที่บวชกัน มานาน จะประกอบด้วยสมาชิก 4 ประเภท คือ 1) พระเถระผู้บวชมานานและมีอายุมาก 2) พระเถระผู้มี พรรษามาก 3) พระอุปัชฌาย์ผู้เป็นสังฆบิดร 4) สังฆปริณายกผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหัวหน้า และมีอำนาจ ในการปกครองคณะสงฆ์ การที่สงฆ์ยังปกครองกันอยู่ได้ก็เพราะอาศัยความเคารพอยู่ 2 สถานะ คือ 1) ในด้าน การปกครอง ก็อาศัยความเคารพนับถือเชื่อฟังตามฐานะของท่านผู้มีอำนาจที่ได้รับการ แต่งตั้งนั้น 2) ในด้าน ความประพฤติก็อาศัยความเคารพเชื่อฟังท่านผู้มีอายุพรรษามากกว่า ผู้สามารถเป็นต้นแบบความประพฤติ ให้กับเราได้

สรุปการทำงานในหน่วยงานใด ๆ ก็ตามบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายจะต้องรู้จัก บทบาทหน้าที่ ของตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ หากพบ ปัญหาใด ๆ ก็ยังมีบุคคล อื่น ๆ ภายในองค์กรที่มีความรู้ความสามารถความถนัดที่แตกต่างกันไปการวางตนให้เหมาะสมตามบทบาท หน้าที่ ของตนเองย่อมทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน การเคารพ หรือยอมรับนับถือซึ่งกันและกันย่อมทำให้เกิด ความร่วมมือในการทำงานที่ดีและมีประสิทธิภาพเป็นองค์กรที่ดีและมีความสุขในการทำงาน

5. ความให้เกียรติภุคสตรีย

การให้ความเคารพต่อเพศสตรี ข้อนี้สำคัญมิใช่น้อยเพราะเตือนเพราะห้ามมิให้ล่วงเกิน บุตรภริยา ของใคร เรื่องบุตรภริยาของผู้ร่วมงาน ของคนอื่น ควรให้เกียรติกัน ไม่นินทาว่าร้าย หรือพูดเช่นนี้ เสียได้ยอมมี แต่ความสงบ ย่อมมีแต่ความสามัคคี อย่าลืมนะ ลูกเมีย มีอิทธิพลต่อจิตใจของทุกคน การให้ร้าย การนินทา ว่ากล่าว มีผลกระทบต่อผู้นำและบุคลากรในองค์กร องค์กรใดมีเรื่องเช่นนี้มาก ย่อมขาดความมั่นคง ไม่ทำ ไม่พูด ไม่คิดอะไรตามอำนาจของความอยาก อันธรรมาตานุชนทุกคนยังมี กิเลสตัณหา คือความอยากจึง จำเป็นต้องระวังตน คอยข่มจิตตน อดทนต่อความอยาก ไม่ปล่อยจิตให้ ตกอยู่ภายใต้อำนาจความอยากนั้น เมื่อควบคุมจิตได้ก็ไม่ทำ ไม่พูด ไม่คิด ด้วยอำนาจความอยาก ก็ชื่อว่าไม่ลู่อ่อนแก่ความอยากก็มีแต่ ความเจริญ

สรุปทุกคนที่อยู่ในองค์กรเดียวกันจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการให้เกียรติ ต่อสตรีเพศ โดยการไม่ทำร้าย ไม่ประพฤตินในทางชู้สาว ไม่กดขี่ทางเพศซึ่งจะนำมาซึ่งความ เสื่อมเสีย ต่อองค์กร

6. ให้ความเคารพต่อเจตีย์หรือสถานที่

การให้ความเคารพต่อเจตีย์หรือสถานที่ที่สำคัญของหน่วยงานไทยส่วนมากนับถือถึงความสำคัญของ สถานที่ ที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นบ้าน หรือที่ทำงาน หากใครไม่เชื่อถือ ใครดูถูกของที่คนอื่น ในองค์กรเขาเชื่อถือ หรือ เช่นไหว้บูชากราบไหว้อยู่ก็ต้องเกิดอาการขัดใจกัน องค์กรก็อยู่ไม่ได้ข้อนี้หมายรวมไปถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีและศาสนา ซึ่งคนในองค์กรจักต้องให้เกียรติกัน ไม่หลบหลู่ของ ๆ ใคร ถือเป็นธรรมาภิบาลที่ต้องใช้ จิตวิทยาเข้ามาช่วยเป็นอย่างยิ่ง (พระเทพวิสุทธิญาณ (อุบล นนทโก), 2552).

สรุปเคารพสักการะบูชาเจดีย์กล่าวคือ การเคารพบูชาเจดีย์สถาน และปูชนียวัตถุตลอดถึงอนุสาวรีย์ ต่าง ๆ หรือของสำคัญประจำชาติทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้การบูชา หรือธรรมิกพิธีที่เคยให้ เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป ในปัจจุบันนี้จะได้ขยายกว้างออกไป ตามยุคตามสมัยที่เปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ในทุกสถานที่ที่มีประวัติเหตุการณ์เรื่องราวปรากฏ หรือมีสิ่งที่สำคัญและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคน ในองค์กร นั้น ๆ ดังนั้นทุกคนจะต้องให้ความเคารพ ไม่ดูหมิ่น หรือหลบหลู่

7. ให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ทรงศีลทรงธรรม

หลักแนวคิดดังกล่าวนี้ มีหลักการเพื่อจัดให้ความเคารพ ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบ ธรรม แก่พระอรหันต์ทั้งหลาย ในที่นี้แปลความหมายแบบกว้าง ๆ หมายถึงบรรพชิตผู้ดำรงธรรมเป็น หลักใจของประชาชนทั่ว ๆ ไปด้วย ทั้งยังหมายถึงภาวะความปรารถนาหรือตั้งใจให้พระอรหันต์ ทั้งหลายที่ยังมิได้มาจึงมาสู่ที่พักหรือสถานที่ของตน ที่มาแล้วจึงอยู่ในที่พักหรือสถานที่ของตนโดย ผาสุก จากนัยยะดังกล่าว เราสามารถขยายความไปถึงลักษณะหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิสังขรณ์หรือการ ต้อนรับขับสู้ หรือการเอาใจใส่ต่อแขกหรือญาติมิตร ผู้มาเยือน การให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อท่านผู้มา เยือน ยังคงหมายถึง ในองค์กรแต่ละแห่งในบ้านเมืองในชาติแต่ละชาติย่อมมีคนดี คนอาวุโส มีคน สำคัญ ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อองค์กรนั้น ๆ บุคคลเหล่านี้ถือเป็นหลักขององค์กร ซึ่งเป็นขุมกำลังความคิดขุมประสบการณ์ก่อให้เกิดรากฐานอันมั่นคงขององค์กรควรจัดสถานที่ให้เหมาะสม ให้ความเอาใจใส่ต่อผู้มาติดต่อ การ เตรียมการล่วงหน้าสำหรับผู้มาติดต่อ ควรเตรียมเอกสารให้พร้อม การต้อนรับผู้มาติดต่อที่นัดหมายไว้ ล่วงหน้า ควรเอ่ยชื่อได้อย่างถูกต้อง การสนทนากับผู้มาติดต่อ ควรสนทนาในเรื่องทั่ว ๆ ไป การ แนะนำ (Introductions) การขัดจังหวะ ควรใช้วิธีการขัดจังหวะที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ การ รักษาเวลานัดหมายไม่ให้ล่วงเลยเวลาจนเกินไป การขอเข้าพบของพนักงานในหน่วยงาน หากก่อให้เกิดรากฐานอัน ประสบการณ์เป็นสิ่งอันทรงคุณค่าขององค์กร ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ผู้บังคับบัญชาไม่ว่า ควรบอกให้เขากลับไปยังแผนกของตนเองก่อน เมื่อผู้บังคับบัญชาวางแล้วจึงโทร เรียก การต้อนรับผู้มาติดต่อที่มิได้นัดหมายไว้ล่วงหน้า ควรแสดงความเป็นมิตรเสมอการปฏิเสธการขอ เข้าพบ โดยการปฏิเสธอย่างสุภาพ การปฏิบัติเมื่อผู้มาติดต่อกลับ ควรจัดทำสมุดทะเบียนผู้มาติดต่อ ให้เรียบร้อย เพื่อเป็นหลักฐานประจำวัน

สรุป ให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อผู้ทรงศีลทรงธรรม เป็นการให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อท่านผู้มาเยือนนั้น จะต้องให้ความเคารพอย่าง จริงใจ มีการ ปฏิสังขรณ์ พร้อมทั้งเชื่อฟังคำแนะนำจากท่านผู้รู้เหล่านั้น ที่ได้มาเยือนถึงองค์กรของเรา

การมีจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชน

ปัจจุบันประเทศไทย มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่เดิมไทยใช้รูปแบบการปกครองแบบระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ ปี 2547ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่มาของผู้นำประเทศ เพราะในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้นำของตนเอง มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจที่สำคัญที่มี ผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชน โดยการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ ยินยอมของประชาชน ดังนั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงเกี่ยวข้องข้องกับกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่อยู่ภายใต้อิทธิพลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

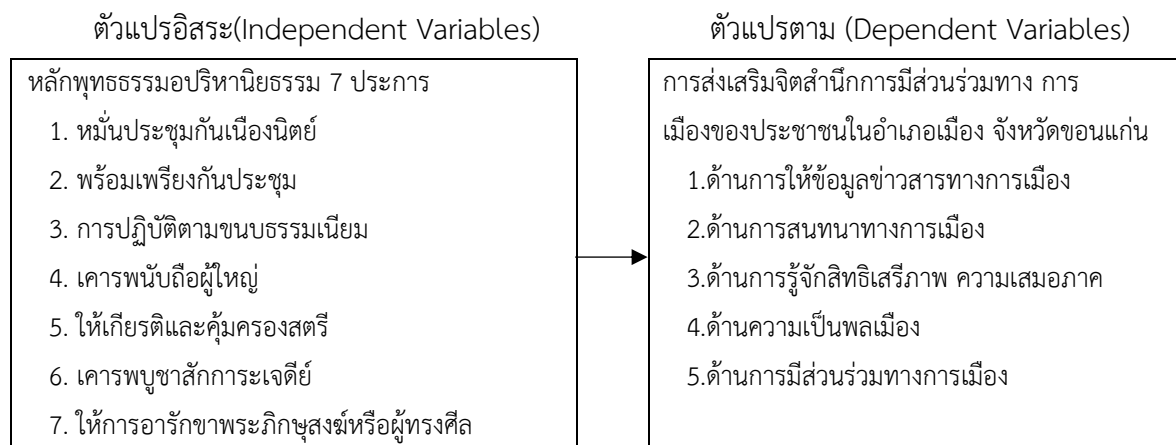
ประชาชนเป็นหลัก โดยตามแนวทาง ของประชาธิปไตยจะต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และความ ยุติธรรม การมีส่วนร่วม การ ยอมรับฟังเสียงข้างมาก ดังรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือที่เรียกว่า การเมืองภาค ประชาชน ซึ่ง จะเห็นได้จากการให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันได้แก่ ความเสมอภาค สิทธิทางการเมือง ต่าง ๆ และประชาชนยังมีสิทธิแสดงประชามติและมีส่วนร่วมในการแสดงประชามติ หรือใน รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2505 ตลอดถึงรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ฉบับ ปัจจุบัน (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ,2552).

การมีจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองประชาชน

ปัจจุบันประเทศไทย มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่เดิมไทยใช้รูปแบบการปกครองแบบ ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ ปี 2547ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่มาของผู้นำประเทศ เพราะในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนนั้น ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้นำของ ตนเอง มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจที่สำคัญที่มี ผลกระทบต่อวิถีชีวิตประชาชน โดย การปกครองระบอบประชาธิปไตย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการ ยินยอมของประชาชน ดังนั้นการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยจึงเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่อยู่ภายใต้อิทธิพลการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชา ชนเป็นหลัก โดยตามแนวทาง ของประชาธิปไตยจะต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และความ ยุติธรรม การมีส่วนร่วม การ ยอมรับฟังเสียงข้างมาก ดังรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญ ฉบับประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือที่เรียกว่า การเมืองภาค ประชาชน ซึ่ง จะเห็นได้จากการให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน อันได้แก่ ความเสมอภาค สิทธิทางการเมือง ต่าง ๆ และประชาชนยังมีสิทธิแสดงประชามติและมีส่วนร่วมในการแสดงประชามติ หรือใน รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2505 ตลอดถึงรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ฉบับปัจจุบัน (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ,2552).

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาหลักพุทธธรรมอภิธานิธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จากกรทบทวนเอกสารที่เป็นแนวคิดทฤษฎี ได้สังเคราะห์จาก แนวคิด ทฤษฎี ของ (Gabriel A. Almond and Sidney Verba, 1965). (ภูสิทธิ์ ชันติกุลและธเนศ อารมณ์สุวรรณ,2553). และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2543). ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เนื้อหา และสรุปเป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัยประกอบด้วยแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอ เมือง จังหวัดขอนแก่นทั้ง 8 เขตเลือกตั้ง จำนวนทั้งสิ้น 129,179 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้สิทธิเลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างได้มาจากสูตรของยามานะ (Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (สุรพล สุยะพรหม และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553).

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “ปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามประเภทตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “ปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านได้แก่ 1) ผลประโยชน์ทางวัตถุ (Material Benefit) 2) ผลประโยชน์ทางด้านสถานะทางสังคม (Status Intensives) 3) ผลประโยชน์ในแง่การบรรลุอุดมการณ์ คติความเชื่อหรือค่านิยม (Purposive or Expressive Rewards) โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับ “ปัจจัยส่วนบุคคลในการมีส่วนร่วมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างขึ้น ซึ่งปฏิบัติงาน อยู่ที่วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นอาจารย์ในสังกัดคณะรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อเสนอให้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน

2. ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขและสร้างเสร็จแล้ววิเคราะห์หาความเที่ยงตรง (Validity)

4. นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ให้ได้ค่าความเชื่อมั่น อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามทุกข้อมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย (สมนึก ภัททิยธานี, 2549:220).

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีการปฏิบัติงานคล้ายคลึงกันคือ ราษฎร นายกเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha C – coefficient) ตามวิธี

การของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น อยู่ในระดับสูงสามารถ นำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ (สมนึก ภัททิยธานี, 2549)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ถึงนายอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนผู้สิทธิ์เลือกตั้งและอาศัย อยู่ในพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 ชุด โดยแต่งตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล

2. สถิติเพื่อการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) และการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation's analysis)

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนแบบ (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อระดับหลักพุทธธรรม อปทานิยธรรม ของประชาชนโดยรวมและรายด้าน

ระดับหลักพุทธธรรมอปทานิยธรรม ของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1) การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์	4.29	0.47	มาก	5
2) ความพร้อมเพรียงกันประชุม	4.23	0.55	มาก	7
3) การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม	4.56	0.55	มากที่สุด	1
4) การเคารพนับถือผู้ใหญ่	4.42	0.64	มาก	3
5) การให้เกียรติและคุ้มครองสตรี	4.42	0.48	มาก	3
6) การเคารพบูชาสักการะเจดีย์	4.26	0.54	มาก	6
7) กาให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทร	4.44	0.54	มากที่สุด	2
รวม	4.38	0.44	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นต่อระดับหลักพุทธธรรมอปทานิยธรรมของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.38) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.56) รองลงมา คือให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์

หรือผู้ทรงศีลให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์ หรือ ผู้ทรงศีล ($\bar{X}$ =4.61) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เคารพบูชาสักการะเจดีย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.26)

ตารางที่ 2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนโดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง	4.35	0.54	มาก	5
2) ด้านการสนทนาทางการเมือง	4.38	0.50	มาก	4
3) ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค	4.44	0.52	มาก	2
4) ด้านความเป็นพลเมือง	4.39	0.45	มาก	3
5) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง	4.59	0.46	มากที่สุด	1
รวม	4.43	0.43	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนโดยรวมและรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.43) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.59) รองลงมา คือมีด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.44) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด ได้แก่ มีด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.35)

ตารางที่ 3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยของหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม กับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม (X) กับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Y)	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Total _y
การหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ (X ₁)	0.739**	0.710**	0.633**	0.798**	0.505**	0.774**
ความพร้อมเพรียงกันประชุม (X ₂)	0.536**	0.537**	0.467**	0.576**	0.374**	0.569**
การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม (X ₃)	0.429**	0.466**	0.433**	0.529**	0.584**	0.552**
การเคารพนับถือผู้ใหญ่ (X ₄)	0.475**	0.479**	0.469**	0.579**	0.466**	0.561**
การให้เกียรติและคุ้มครองสตรี (X ₅)	0.672**	0.652**	0.620**	0.775**	0.736**	0.785**
เคารพบูชาสักการะเจดีย์ (X ₆)	0.729**	0.682**	0.622**	0.850**	0.552**	0.783**
การให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล (X ₇)	0.897**	0.795**	0.768**	0.799**	0.563**	0.879**
รวม _x	0.767**	0.741**	0.689**	0.841**	0.650**	0.841**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยของหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม กับการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .841$) เมื่อพิจารณารายด้านของ

ปัจจัยหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม กับการส่งเสริมจิตสำนึก การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Y) ทุกด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล กับ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ($r = 0.897^{**}$) ด้านเคารพบูชาสักการะเจดีย์ กับด้านความเป็นพลเมือง ($r=0.850^{**}$) และด้านให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล กับ ด้านความเป็นพลเมือง ($r= 0.799^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้

ตารางที่ 4 หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

หลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม	B	Std. Error	Beta	t	p-value
(Constant)	0.636	0.078	-	8.168	.000
การให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล(X_7)	0.509	0.022	0.625	22.755	.000
การให้เกียรติและคุ้มครองสตรี (X_5)	0.204	0.029	0.222	6.952	.000
การเคารพบูชาสักการะเจดีย์(X_6)	0.093	0.026	0.114	3.524	.000
ความพร้อมเพรียงกันประชุม (X_2)	0.054	0.019	0.067	2.872	.004

$$R = 0.930^d, R^2 = 0.864, SE_{est} = 0.15986, a = .636,$$

$$AdjR^2 = 0.863, F = 678.271, p\text{-value} = .000$$

จากตารางที่ 4 พบว่าหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรม การให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์ หรือ ผู้ทรงศีลให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล ($B = 0.509, t=22.755, p\text{-value} = .000$), การให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ($B = 0.204, t=6.952, p\text{-value}=.000$), การเคารพบูชาสักการะเจดีย์ ($B = 0.093, t=3.524, p\text{-value} = .000$), และความพร้อมเพรียงกันประชุม ($B = 0.054, t=2.872, p\text{-value}=.000$), ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ร่วมกันพยากรณ์มีผลต่อการบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 86.40 ($R^2 = 0.864$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับหลักพุทธธรรมอภิธานิยธรรมของประชาชนอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและให้การอารักขา พระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้ทรงศีล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดารัตน์ เกษราพันธ์,(2561).ได้วิจัยเรื่อง พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ปัญหาความขัดแย้งใน การเมืองไทย ปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งการ เมืองไทยในปัจจุบัน 2) ศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี พุทธวิธี รวมถึง พระราชดำรัสของพระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา ความขัดแย้งในการเมืองไทย ในปัจจุบัน 3) เพื่อนำ เสนอรูปแบบและกระบวนการ พุทธวิธีเชิงบูรณา การแก้ปัญหาความขัดแย้งของ การเมืองไทยใน ปัจจุบัน มี ระเบียบวิธีวิจัยได้แก่ ศึกษาจากเอกสารวิชาการการจัดกลุ่มสนทนาเฉพาะ และ การสัมภาษณ์ ผู้นำมวลชน ที่เป็นคู่ความขัดแย้งสองฝ่าย นักการเมือง จากพรรคต่าง ๆ สื่อมวลชน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสันติวิธี และพระภิกษุ ที่เป็นผู้นำทาง ความคิดของ

สังคมไทย ตลอดจนทดลองใช้ กระบวนการ “พุทธวิธีเชิงบูรณาการ” ในภาคสนาม มีผล การศึกษาวิจัยคือการแก้ปัญหาความขัดแย้ง สามารถอาศัยทุนที่ยิ่งใหญ่ของสังคมไทย 2 ประการคือ พระพุทธศาสนา และพระราชปรีชาญาณแห่ง องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชฯ ในการใช้ “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามแนวพุทธ ปรัชญาเป็นเครื่องเชื่อมโยงคุณค่าของประชาธิปไตยให้ สอดคล้องกับ รากฐานทางศีลธรรมและ “ความเป็นไทย” ควบคู่กับพระราชดำรัสเรื่องการใช้ เพื่อแก้ปัญหา ความขัดแย้ง การเมืองไทยอย่างเป็นระบบ

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อความคิดเห็นต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนโดยรวมและรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองและมีด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติ ศรีสมบัติ, (2559). ได้วิจัยเรื่อง "การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรมในการบริหารงานของ เทศบาล ตำบล สันผักหวาน อำเภอบางบาล จังหวัดเชียงใหม่" ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็น ของประชาชน ที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรมในการบริหารงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากด้านการให้เกียรติ ค้ำครอง สิทธิสตรีและเด็ก ด้านอนุรักษ์โบราณสถานและส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี อันติงาม ด้านการ ประชุม กันเป็นนิตย์ด้านการเคารพ นับถือ เชื้อพียงผู้ใหญ่หรือผู้บังคับบัญชา ด้านการประชุมหรือ เลิก ประชุมอย่าง พร้อมเพรียงกัน และด้านการส่งเสริมปกป้องอันชอบธรรมต่อพระพุทธศาสนาและด้านการ ไม่บัญญัติ หรือ ไม่ล้มเลิกข้อบัญญัติตามใจชอบ อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการ เปรียบเทียบ ความ คิดเห็น พบว่าประชาชน ที่มี เพศ และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความคิดเห็นที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทาง สถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) แนวทางการนำหลักอภิธานิธรรมไปประยุกต์ ใช้การบริหารงานของเทศบาล พบว่า การเปิดโอกาสให้ทุกภาค ส่วน ในชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้ การทำงาน เป็นไปอย่างมีระบบสามารถนำไป ปฏิบัติได้อย่างเป็น รูปธรรมตามวัตถุประสงค์ ซึ่งต้องมี การวางแผนการ จัดองค์กร การบริหารบุคคลการสั่งการ การประสานงานการตรวจสอบ และการ ประเมินผล โดยคำนึงถึง ผลประโยชน์ ของส่วนรวมและประชาชน

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยของหลักพุทธธรรมอภิธานิธรรม กัการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชน ในอำเภอมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงในทิศทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .841$) เมื่อพิจารณารายด้านของปัจจัยหลักพุทธธรรม อภิธานิธรรม กัการส่งเสริมจิตสำนึก การมีส่วนร่วมทางการเมือง ทุกด้านมีความ สัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงสุด 3 คู่ ได้แก่ ด้านให้ การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล กั ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ทางการเมือง ($r = 0.897^{**}$) ด้านเคารพบูชาสักการะเจติย์ กั ด้านความ เป็นพลเมือง ($r = 0.850^{**}$) และด้าน ให้การอารักขา พระภิกษุ สงฆ์หรือผู้ทรงศีล กั ด้านความเป็น พลเมือง ($r = 0.799^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโพธิ์คิน ขาวอุ่นหล้า, (2563). ได้วิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ในจังหวัด บึงกาฬ" ผลการ วิจัย พบว่า ผลการวิจัย พบว่า 1)ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเลือกตั้ง โดยในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่าด้านการใช้สิทธิ เลือกตั้ง มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ด้านการชุมนุม เคลื่อนไหว ทางการเมือง และด้านการจัดตั้งและการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัด บึงกาฬ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพและอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

4. หลักพุทธธรรมอุปทานิยธรรม การให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีลให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้ทรงศีล ($B = 0.509, t = 22.755, p\text{-value} = .000$), การให้เกียรติและคุ้มครองสตรี ($B = 0.204, t = 6.952, p\text{-value} = .000$), การเคารพบูชาสักการะเจดีย์ ($B = 0.093, t = 3.524, p\text{-value} = .000$), และ ความพร้อมเพรียงกันประชุม ($B = 0.054, t = 2.872, p\text{-value} = .000$), ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึก การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ร่วมกันพยากรณ์ มีผลต่อการบริหารงานวิชาการ ได้ร้อยละ 86.40 ($R^2 = 0.864$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรา โภธิสุข, (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ของ ประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่" ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับปานกลาง ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับจากมากไป น้อย ได้ดังนี้ ด้านหลัก อุปทานิยธรรม ส่งเสริม การมี ส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการร่วมรณรงค์ การเมืองท้องถิ่นอยู่ในระดับ ปานกลาง การดำเนิน การเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ทาง การเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าอายุ และการศึกษา ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทาง สถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วน เพศ และ สถานภาพประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน เมื่อ จำแนกตามปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ พบว่า อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ประชาชนมีส่วน ร่วมทาง การเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สร้างองค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ การวิจัยเรื่อง การศึกษาหลักพุทธธรรมอุปทานิยธรรมที่ ส่งผลต่อการส่งเสริมจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน คือหลักพุทธธรรมอุปทานิยธรรม 7 ประการ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม 3) การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ 5) ให้เกียรติและ คุ้มครองสตรี 6) เคารพบูชาสักการะเจดีย์ 7) ให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีลการส่งเสริมจิตสำนึกและ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 1) ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง 2)

ด้านการสนทนา ทางการเมือง 3) ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค 4) ด้านความเป็นพลเมือง 5) ด้านการมีส่วนร่วม ทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการสนทนาทางการเมือง ควรส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้นำชุมชนควรจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองกับบุคคล อื่นๆ และให้มีการสนทนาทางการเมืองกับคนในครอบครัว

1.2 ด้านการรู้จักสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคควรส่งเสริมและพัฒนาการ มีการแสดงออกทางสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและประชาชนมีการแสดงออกทาง ทางการเมืองเป็นปัจจุบัน

1.3 ด้านความเป็นพลเมือง ควรส่งเสริมและพัฒนาการให้ประชาชนมีปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการเมือง และเคารพสิทธิและความเป็นพลเมืองของผู้อื่น

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองควรส่งเสริมและพัฒนาการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งทางการเมือง มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์กรและการเข้าร่วมประชุมทางการเมืองและกลุ่มการเมือง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการปัจจัยการรู้จักสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคในหน่วยงานภาครัฐ ให้อิสระแก่ประชาชนได้แสดงออกทางการเมืองมากหรือน้อยเพียงใด การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีความคิดเห็น ที่แตกต่างกัน

2.2 ควรมีการศึกษาการปัจจัยด้านการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองให้มีความสำคัญกับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง โดยประชาชนควรมีอิสระในการรับข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

2.3 ควรมีการศึกษาการปัจจัยหลักพุทธธรรมอุปทานิยธรรมที่ส่งผลต่อการส่งเสริม จิตสำนึกการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชน ในหน่วยงานทางการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ เช่นกระทรวงสาธารณสุข

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ศรีสมบัติ, (2559). *การประยุกต์ใช้หลักอุปทานิยธรรมในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันผักหวาน อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐ ประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ และ ปาริชาติ สถาปัตตานนท์, (2547). *การประชุมอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง.

- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีต จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี. กราฟิคดีไซน์ และการพิมพ์จำกัด.,
- ถวิลวดี บุรีกุล, (2543). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543*. กรุงเทพมหานคร :
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, (2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม Participatory Democracy*. กรุงเทพมหานคร :
- พระธรรมกิตติวงศ์ ทองดี สุระเตโช, (2548). *ของสถาบันพระกับการจัดการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ลักษณ์
- โพธิ์คิน ขวออุ่นหล้า, (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ*. มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 2563 : 56.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, (2547). *โครงการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลและองค์กรอิสระ*. ชุดโครงการวิจัย, กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.,
- บุศรา โพธิ์สุข, (2558). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือกอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.,
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล และ ธเนศ อภรณ์สุวรรณ, (2553). *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
- สุदारัตน์ เกยุราพันธุ์, (2561). *พุทธวิธีเชิงบูรณาการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการเมืองไทยปัจจุบัน* วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์” ปีที่ 14 ฉบับที่ 2 2561 : 135.
- สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, (2562). *หลักสูตรวัยใสใจสะอาด Youngster with Good Heart*. นนทบุรี : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.,
- สุนทร ยอมศิริ, (2546). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง : กรณีศึกษาเทศบาลนครเชียงใหม่*, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.,
- A Gabriel A. Almond K . (1965). *Gabe and Sidney Verba. Political Culture and Political Development.Princeton*. New jersey: Princeton University Press.,

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี

Early Childhood Educational Administration in Child Development Centers under Local Government Organization Kanchanaburi

กุลวรรณ เจนสุวรรณ¹, พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดิ์², พรพิชชา อัจนุกาสมรค์³

Kunlawan Jenuwan¹, Pimparit Tiangpak², pronpitcha Ajnukamsorak³

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹

คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก²

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม³

Department of Educational Administration, Siam Technology College¹

Faculty of Liberal Arts, Department of Educational Administration, Krirk University²

Department of Educational Administration, Siam Technology College³

Received: June 5, 2025 Revised: June 10, 2025 Accepted: June 15 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ใน 4 ด้าน ได้แก่ การจัดประสบการณ์ สื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 24 แห่ง ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 44 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 29 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 35 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตาม เพศ พบว่า โดยรวมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งเพศชาย และ เพศหญิง มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่มีอายุต่างกัน มีความต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน 4) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมและรายด้าน พบว่า

*Corresponding author. Tel.: 061 50 96592, Email address: supaporn20082520@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 192-208

ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 5) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ

ABSTRACT

This Research was Aimed at to study the Early Childhood Educational Administration in Child Development Centers under Local Government Organization Kanchanaburi province in 4 were : experience management learning Media Setting up the environment And development assessment. This Research is a Quantitative Research. The Population used in this Research were Teachers, carers of Children. Assistant Teacher who cares for children Child Caretakers in Child Development Centers in Thamaka District Kanchanaburi Province. There were 24 Teachers, consisting of 44 teachers who supervise the children, assistant, teachers, care for 29 children, 35 caregivers, a total of 108 people. The instrument used in this research was a questionnaire about the general status of respondents. There are 5 types of question types in the check list. The reliability was 0.90.

The research findings revealed: 1) The overall performance of early childhood education management in child development centers under local administrative organizations in Kanchanaburi Province was at a high level. 2) A comparison of early childhood education management in child development centers under local administrative organizations in Kanchanaburi Province by gender revealed that overall, male and female child care teachers, assistant child care teachers, and child care workers in child development centers did not differ in their opinions on early childhood education management. 3) A comparison of early childhood education management in child development centers under local administrative organizations in Kanchanaburi Province both overall and by aspect revealed that teachers, assistant child care teachers, and child care workers of different ages had different opinions on early childhood education management in child development centers, including experience organization, learning media organization, environmental organization, and developmental assessment. School administrators and teachers of different ages did not differ in their opinions on early childhood education management. 4) Overall and by aspect, early childhood

education management in child development centers under local administrative organizations in Kanchanaburi Province revealed that teachers of different ages had different opinions on early childhood education management. The difference is statistically significant at the .05 level. 5) The results of comparing the management of early childhood education in child development centers under the local administrative organization of Kanchanaburi Province as a whole and in each aspect found that child care teachers, child care assistant teachers and child care workers in child development centers with different levels of education have no different opinions on the management of early childhood education in child development centers.

Keywords: Early Childhood, Educational Administration, Child Development Centers.

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ได้เต็มที่ หากไม่ได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาในช่วงนี้ อาจจะมีผลให้การพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งจะกระทบต่อการเติบโตในอนาคต (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548)

ด้วย ความตระหนักใน ความสำคัญดังกล่าว องค์การระหว่างประเทศและนานาชาติได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาของเด็ก ที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปีเป็นอย่างมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์การระหว่างประเทศและนานาชาติมีความต้องการที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต และสามารถดำรงชีวิตได้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของโลกในยุคปัจจุบันและในอนาคต องค์การระหว่างประเทศที่ได้ประชุมสุดยอดระดับโลกเพื่อเด็กปี 2000 คือองค์การสหประชาชาติ องค์การยูนิเซฟ องค์การอนามัยโลก ที่ประชุมรับรองปฏิญญาเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กให้ได้มาตรฐานสากล 3 ด้าน คือ ด้านการอยู่รอด ด้านพัฒนาและคุ้มครอง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2538: 2) หลายประเทศทั่วโลกได้ประกาศวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างชัดเจน เช่นสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่าในปี 2000 เด็กทุกคนในอเมริกาเมื่อเข้าเรียนต้องพร้อมที่จะเรียนได้ ขณะที่ประเทศนิวซีแลนด์ได้ให้ความสนใจในการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549:)

สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาปฐมวัยยังมีปัญหามากมายโดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งในปีการศึกษา 2557 กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในส่วนของจัดการศึกษาปฐมวัยแจ้งต่อสถานศึกษาในสังกัดว่า สถานเลี้ยงเด็กและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยจัดระบบการเลี้ยงดูยังไม่เหมาะสม ใช้ระบบกฎระเบียบบังคับเด็กเป็นการขัดขวางต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็ก มีการสอนหนังสือและให้การบ้านมากมายทำให้เด็กเครียดและไม่มีเวลาวิ่งเล่นตามประสาเด็กส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็กในอนาคต ผู้ที่จะตั้งสถานอบรมเลี้ยงดูเด็กและบุคคลากรที่เกี่ยวข้อง

จะต้องผ่านการฝึกอบรมในการเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง เช่น จิตวิทยาวัยเด็ก การเรียนปนเล่น บทบาทสมมุติ การเป็นพี่เลี้ยงที่ให้ความรักแก่เด็กเหมือนพ่อแม่ ไม่บังคับหรือข่มขู่หรือลงโทษเด็กโดยไม่เหมาะสม เพื่อให้เด็กมีอิสระเหมือนอยู่บ้าน สถานศึกษาต้องเน้นการออกกำลังกาย การให้เด็กเล่นตามประสาทเด็ก การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ไม่เน้นการสอนหนังสือและไม่ควรให้การบ้านเด็กหรือจัดสอนพิเศษอย่างเด็ดขาด นอกจากนี้ยังมีผลวิจัยทางการแพทย์ (นิตยา คชภักดี และคณะ, 2545) พบว่าเด็กปฐมวัยของไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีการพัฒนาล่าช้าไม่สมวัยโดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุแสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสมด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหามีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่ม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก ปัญหาของสังคมอีกประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยของไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพพลานามัยและการพัฒนาตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ปัญหาการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่าง ๆ จากภายนอกส่งผลต่อการดำเนินชีวิต (กรมวิชาการ, 2540)

การบริหารการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้สรุปปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยเด็กที่มีอายุ 0-5 ปี ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546, น. 8-11) กล่าวว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยยังพบปัญหาเกี่ยวกับดังนี้ 1) ไม่สามารถบริการได้ครอบคลุมทั่วถึง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพขาด การประสานงาน ตลอดจนทิศทางในการจัดการศึกษา 2) ขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม ต้องมีบูรณาการของงานต่างๆ ได้แก่ สภาพ การศึกษาการปกป้องคุ้มครอง ความมั่นคงทางสังคม สวัสดิการมีบุคลากรที่ต้องประสานงานด้านความรู้และทักษะระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระดับสากล 3) ขาดคุณภาพ ผลการสำรวจการจัดบริการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ปี พบว่าด้อยคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและการจัดการ ขาดคุณภาพในวิธีการเลี้ยงดูเช่น เข้าใจผิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยืดเด็กเป็นสำคัญ การเรียนรู้ให้เด็กท่องจำอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดตั้งแต่เล็กๆ ให้เด็กรับรู้กับที่ทั้งวัน การจัดหลักสูตรที่ตายตัว การเร่งการสอนอ่าน เขียน คิดเลข บังคับให้เด็กทำการบ้านทุกวันขาดทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม การแก้ปัญหา การช่วยเหลือตนเองและวินัยสังคม 4) ขาดการให้ความรู้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครองในการเป็นพ่อแม่ที่ดีและวิธีรักลูกในทางที่ถูกที่ควร 5) ขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก ขาดกระบวนการผลิตบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องเช่นขาดกุมารแพทย์ จิตแพทย์เด็ก นักจิตวิทยาเด็ก ครูด้านการศึกษานปฐมวัย 6) ขาดการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกระบวนการในการผลิตครู และเตรียมบุคลากรที่จะมาทำงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย จะต้องเน้นการเสริมสร้างให้บุคลากรมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความรู้ ความเข้าใจโดยเฉพาะด้านจิตวิทยาเด็ก ปัจจุบันยังขาดการอบรมทั้งก่อนประจำการและระหว่างประจำการอย่างเป็นระบบ 7) ขาดความเข้าใจเรื่องปรัชญาทางการพัฒนาการเด็กปฐมวัย และขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชนจึงทำให้ไม่เข้าใจสาเหตุที่ต้องจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัย 8) ขาดวิธีบริหารจัดการที่มีคุณภาพประสิทธิภาพ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ ไม่ได้รับความรู้เฉพาะทางที่จะช่วยบริการแก่เด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างคุณภาพรวมทั้งจัดหาและการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมแก่เด็กตามวัย 9) ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน 10)

ขาดการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ประเทศไทยมีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กมาเป็นเวลากว่า 20 ปี แต่ไม่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติและไม่มีการติดตามและประเมินผลให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและแผนต่าง ๆ และ 11) ขาดการวิจัยความรู้เชิงสังเคราะห์ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จากความสำคัญและปัญหาของการบริหารการจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางการศึกษา ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับใด และมีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับใด
2. การบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อเปรียบเทียบ โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอายุ เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ข้อมูลส่วนบุคคล ตามแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 4 ด้าน คือ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

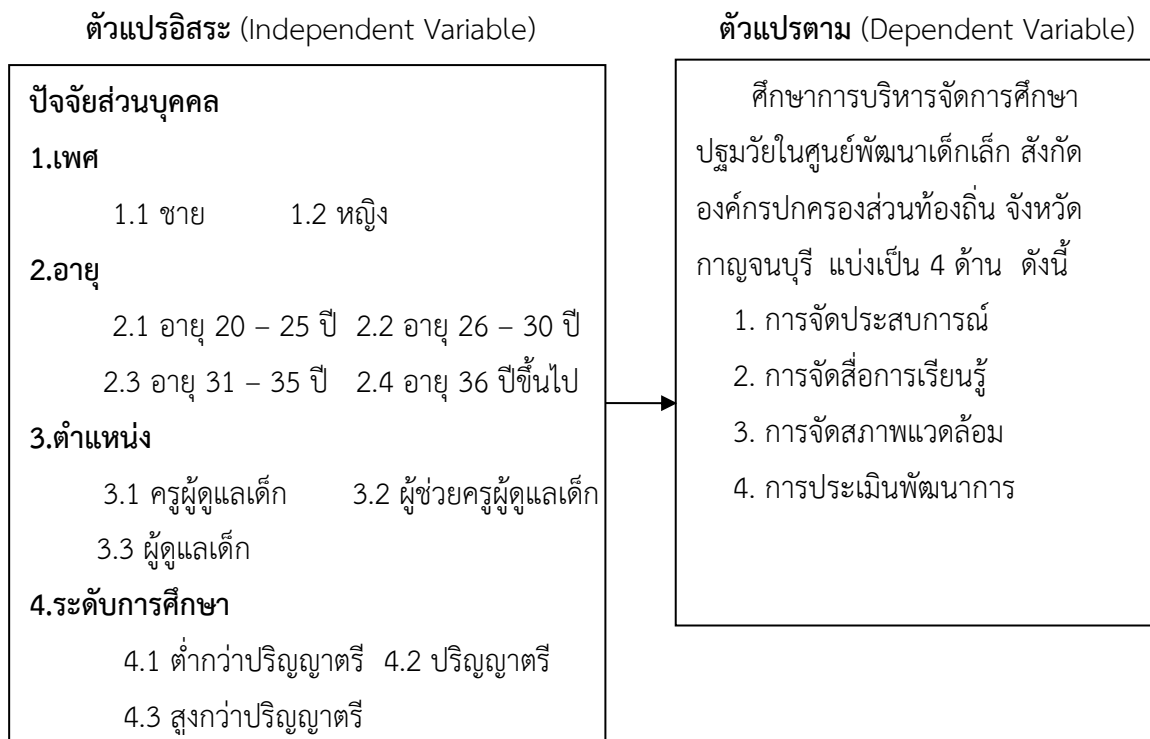
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 24 แห่ง ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 44 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 29 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 35 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น

- 3.1 เพศ ได้แก่ 3.1.1 ชาย 3.1.2 หญิง

- 3.2 อายุ ได้แก่ 3.2.1 20 – 25 ปี, 3.2.2 26 – 30 ปี, 3.2.3 31 – 35 ปี , 3.2.4 36 ปีขึ้นไป
 3.3 ตำแหน่ง ได้แก่ 3.3.1 ครูผู้ดูแลเด็ก, 3.3.2 ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก, 3.3.3 ผู้ดูแลเด็ก
 3.4 ระดับการศึกษา ได้แก่ 3.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี, 3.2.2 ปริญญาตรี , 3.2.3 สูงกว่าปริญญาตรี
 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ
 1) การจัดประสบการณ์ 2) การจัดสื่อการเรียนรู้ 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การประเมินพัฒนาการ
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นักการศึกษาชาวสวิส เชื่อว่า ความรักเป็นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกายและสติปัญญา เขาเชื่อว่าเด็กแต่ละคนแตกต่างกันหรือที่เรียกว่ามีความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจด้านความต้องการหรือระดับความสามารถของการเรียนรู้ เปสตาลอซีเป็นต้นความคิดในเรื่องการเตรียมความพร้อม และเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำแต่ต้องใช้เวลาและประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจ ส่วนเฟรเบล (Froebel, 2002 อ้างถึงในกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547) ผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษามีความเชื่อว่าครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก ให้เจริญด้วยการกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยใช้การเล่นและการทำกิจกรรมเป็นเครื่องมือ เพราะการเล่นเป็นการทำงานและการเรียนรู้ของเด็กซึ่งสอดคล้องกับคอมินิอุส (Comenius, 2000 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548) มีแนวความคิดว่าบ้านเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งแรกของเด็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับเด็กๆ ควรมีสภาพเหมือนบ้านที่ดีช่วยให้เด็กมีความสุข และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเด็กต้องได้รับการฝึกฝน ด้านจิตใจไปพร้อมๆ กับสติปัญญา (Pestalozzi, 1946 : อ้างถึงใน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น2551)

นักการศึกษาชาวอเมริกัน เสนอแนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลไว้ว่า เด็กควรได้รับการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ก่อนกล้ามเนื้อเล็ก ต้องใช้เวลาเด็กให้มาก ในการส่งเสริมจินตนาการและสร้างสรรค์ กระบวนการที่เด็กทำงานสำคัญยิ่งกว่าผลงานของเด็ก ฮิลล์เป็นผู้ริเริ่มคิด บล็อกกลางขนาดใหญ่ให้เด็กเข้าไปข้างใน ได้เป็นผู้นำกระดิ่งเหล็กสามเหลี่ยมและเครื่องเคาะจังหวะมาใช้ส่วนวอลดอร์ฟ (Woldorf อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2546) เสนอแนวคิดว่า เด็กปฐมวัยเริ่มเรียนรู้จากการเลียนแบบ ครูผู้ควรเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก จุดมุ่งหมายของวอลดอร์ฟคือช่วยให้มนุษย์บรรลุศักยภาพสูงสุดที่ตนมี พัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยเน้นในเรื่องจิต วิญญาณ ความรู้สึกการสร้างเจตคติในตัวเด็ก และการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ทำจากธรรมชาติ (Hill, 2006 อ้างถึงใน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550)

รูปแบบและหลักเกณฑ์การจัดการศึกษาปฐมวัย

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น,(2549, น. 12-13) ได้กล่าวถึงรูปแบบและหลักเกณฑ์การจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. รูปแบบและหลักเกณฑ์การจัดการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย 1) รูปแบบที่ 1 ปฐมวัยหลักสูตร 1 ปี เด็กที่เข้าเรียนต้องมีอายุ 4 ปีบริบูรณ์ ถึง 5 ปีหรือมีอายุก่อนเกณฑ์ภาคบังคับ 1 ปี 2) รูปแบบที่ 2 ปฐมวัยหลักสูตร 2 ปี ประกอบด้วย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เด็กที่เข้าเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ต้องมีอายุ 4 ปีบริบูรณ์ถึง 5 ปี 3) รูปแบบที่ 3 ปฐมวัยหลักสูตร 3 ปี ประกอบด้วย ชั้นอนุบาล 3 ขวบ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และ ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เด็กที่เข้าเรียนอนุบาล 3 ขวบ ต้องมีอายุ 3 ปีบริบูรณ์

2. หลักเกณฑ์ คือ 1) การเปิดชั้นปฐมวัยหลักสูตร 1 ปี และเปิดชั้นปฐมวัยหลักสูตร 2 ปีจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้ (1) การนับอายุให้นับถึงวันเปิดเรียนภาคเรียนที่ 1 (2) จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนควรมีจำนวน 5-30 คน กรณีน้อยกว่า 15 คน ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3) มีครูเพียงพอ มีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กโดยมีวุฒิทางอนุบาลศึกษา/ปฐมวัย หรือผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย (4) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย (5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพร้อมที่จะเปิดชั้นเรียนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) การเปิดปฐมวัยหลักสูตร 3 ปี จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้ (1) จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนจะต้องมีไม่น้อยกว่า 5 คน และไม่เกิน 20 คน (2) นักเรียนมีอายุ 3 ปีบริบูรณ์ โดยนับวันเปิดเรียนภาคเรียนที่ 1 (3) มีครูเพียงพอและผู้ดูแลเด็กมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี (4) มีครูพี่เลี้ยงช่วยครูดูแลเด็ก 1 คนต่อห้อง ในกรณีที่นักเรียน 10 คนขึ้นไป ผู้ดูแลเด็กต้องมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์ มีพื้นความรู้ขั้นต่ำชั้น ม.3 ขึ้นไปหรือเทียบเท่า และผ่านการอบรมตามหลักสูตรผู้ดูแลเด็ก มีสุขภาพแข็งแรง มีจิตใจที่อ่อนโยน ผ่านการตรวจสุขภาพก่อนปฏิบัติงานเป็นผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ เอ็กซเรย์ปอด ตรวจพยาธิลำไส้ ตรวจเลือดซิฟิลิส ภูมิคุ้มกันบกพร่อง (HIV) ตับอักเสบไวรัสบี (HB) เป็นต้น (5) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย (6) ผู้ปกครองและชุมชนมีความต้องการและพร้อมที่จะให้การสนับสนุน การจัดการศึกษาระดับนี้ทุกด้าน

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยจัดได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ หลักสูตร 1 ปีหลักสูตร 2 ปี และหลักสูตร 3 ปีโดยมีหลักเกณฑ์คือ ให้นับอายุถึงวันเปิดภาคเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 24 แห่ง ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 44 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 29 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 35 คน รวมทั้งสิ้น 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยศึกษาจากแบบสอบถามงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็ก เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี โดยเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ คำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) 5 ระดับ ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งและระดับ การศึกษา

2. เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ 5=ระดับมากที่สุด 4=ระดับมาก 3=ระดับปานกลาง 2=ระดับน้อย และ 1=ระดับน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้(บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 100)

4.51 – 5.00 หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานระดับ น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอท่ามะกา และอำเภอท่าม่วง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี มีผลดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมจำแนกเป็นรายด้าน

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ระดับการปฏิบัติงาน			
	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. การจัดประสบการณ์	4.00	0.83	มาก	3
2. การจัดสื่อการเรียนรู้	4.02	0.74	มาก	2
3. การจัดสภาพแวดล้อม	4.08	0.73	มาก	1
4. การประเมินพัฒนาการ	4.00	0.80	มาก	3
รวม	4.17	0.59	มาก	

ผลการวิจัยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุดคือด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) รองลงมาคือ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดประสบการณ์และด้านการประเมินพัฒนาการ มีระดับการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$)

ตารางที่ 2. ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตาม เพศ

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	เพศ	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
1. การจัดประสบการณ์	ชาย	3.80	0.87	-.202	.841
	หญิง	3.83	0.60		
2. การจัดสื่อการเรียนรู้	ชาย	3.86	0.91	-.042	.967
	หญิง	3.87	0.57		
3. การจัดสภาพแวดล้อม	ชาย	3.75	0.93	-1.409	.162
	หญิง	3.97	0.61		
4. การประเมินพัฒนาการ	ชาย	4.01	0.84	-.171	.865
	หญิง	4.04	0.49		
รวม	ชาย	3.86	0.87	-.510	.611
	หญิง	3.93	0.52		

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตาม เพศ พบว่า โดยรวมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งเพศ ชาย และ เพศหญิง มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 จำแนกตาม อายุ

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	อายุ	$\bar{x}$	S.D.	F	p-value
1. การจัดประสบการณ์	อายุ 20 – 25 ปี	3.50	0.63	1.354	.263
	อายุ 26 – 30 ปี	3.73	0.58		
	อายุ 31 – 35 ปี	3.75	0.78		
	อายุ 36 ปีขึ้นไป	4.17	0.43		
	รวม	3.82	0.69		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
2. การจัดสื่อการเรียนรู้	อายุ 20 – 25 ปี	3.73	0.64	2.043	.135
	อายุ 26 – 30 ปี	3.70	0.47		
	อายุ 31 – 35 ปี	3.79	0.80		
	อายุ 36 ปีขึ้นไป	4.20	0.44		
	รวม	3.87	0.68		
3. การจัดสภาพแวดล้อม	อายุ 20 – 25 ปี	3.74	0.59	1.405	.250
	อายุ 26 – 30 ปี	3.74	0.61		
	อายุ 31 – 35 ปี	3.80	0.81		
	อายุ 36 ปีขึ้นไป	4.31	0.48		
	รวม	3.91	0.71		
4. การประเมินพัฒนาการ	อายุ 20 – 25 ปี	3.96	0.30	1.667	.194
	อายุ 26 – 30 ปี	3.86	0.49		
	อายุ 31 – 35 ปี	3.95	0.72		
	อายุ 36 ปีขึ้นไป	4.37	0.39		
	รวม	4.03	0.61		
รวม	อายุ 20 – 25 ปี	3.73	0.49	1.740	.181
	อายุ 26 – 30 ปี	3.76	0.49		
	อายุ 31 – 35 ปี	3.82	0.75		
	อายุ 36 ปีขึ้นไป	4.26	0.39		
	รวม	3.91	0.64		

ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตามตำแหน่ง

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ตำแหน่ง		$\bar{x}$	S.D.	F	P-VALUE
1. การจัดประสบการณ์	ครูผู้ดูแลเด็ก	3.55	0.60	3.574	.017
	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	3.94	0.61		
	ผู้ดูแลเด็ก	3.85	0.78		
	รวม	3.82	0.69		
2. การจัดสื่อการเรียนรู้	ครูผู้ดูแลเด็ก	3.65	0.54	3.066	.031
	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	3.93	0.58		
	ผู้ดูแลเด็ก	3.92	0.82		
	รวม	3.87	0.68		
3. การจัดสภาพแวดล้อม	ครูผู้ดูแลเด็ก	3.76	0.66	4.014	.010
	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	3.95	0.60		
	ผู้ดูแลเด็ก	3.95	0.86		
	รวม	3.91	0.71		
4. การประเมินพัฒนาการ	ครูผู้ดูแลเด็ก	3.90	0.48	3.860	.012
	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	4.05	0.51		
	ผู้ดูแลเด็ก	4.10	0.76		
	รวม	4.03	0.61		
รวม	ครูผู้ดูแลเด็ก	3.71	0.52	3.971	.010
	ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก	3.97	0.54		
	ผู้ดูแลเด็ก	3.95	0.78		
	รวม	3.91	0.64		

ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5. การเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตาม ระดับการศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	F	p-value
1. การจัดประสบการณ์	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.92	0.60	2.560	.082
	ปริญญาตรี	3.82	0.71		
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.60	0.79		
	รวม	3.82	0.69		
2. การจัดสื่อการเรียนรู้	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.99	0.60	1.572	.212
	ปริญญาตรี	3.85	0.66		
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.61	0.84		
	รวม	3.87	0.68		
3. การจัดสภาพแวดล้อม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.04	0.58	0.630	.534
	ปริญญาตรี	3.86	0.72		
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.73	0.94		
	รวม	3.91	0.71		
4. การประเมินพัฒนาการ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.12	0.49	0.814	.446
	ปริญญาตรี	4.04	0.60		
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.81	0.82		
	รวม	4.03	0.61		
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4.02	0.51	1.384	.255
	ปริญญาตรี	3.89	0.65		
	สูงกว่าปริญญาตรี	3.69	0.82		
	รวม	3.91	0.64		

ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากันประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุดคือด้านการจัดสภาพแวดล้อม และ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมสำหรับปฐมวัยให้แก่ครูผู้สอน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาดและปลอดภัยมีการจัดทำ/จัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชตรี พูลเพิ่ม (2553) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่าครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตาม เพศ พบว่า โดยรวมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งเพศ ชาย และ เพศหญิง มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมสำหรับปฐมวัยให้แก่ครูผู้สอน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาดและปลอดภัยมีการจัดทำ/จัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเชิด ชานิศาสตร์ ที่พบว่า ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลการเรียนให้คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ การนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ มีการพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการสอนอย่าง หลากหลาย ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการกำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลก่อนวางแผนการจัดการเรียนการสอน

3. ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่ามี การวางแผนร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบและวิธีการติดตามการใช้แผนการจัดประสบการณ์ มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมสำหรับปฐมวัยให้แก่ครูผู้สอน มีการจัดทำ/จัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย มีการรายงานผลการประเมิน

พัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ภัทรวิวัฒน์ (2554) การมีส่วนร่วม ในการจัดหาสื่อเพื่อพัฒนาการของเด็กทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจ สังคม สติปัญญา ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยของการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กต้องการประสบการณ์การเรียนรู้ การฝึกหัด การค้นคว้าและทดลอง อุปกรณ์การเรียน ของเล่น และประสบการณ์ที่จัดให้แก่เด็กจะมีความหมายต่อเด็กมาก ความแปลกของสี ลักษณะ ขนาด รูปร่างประเภทของอุปกรณ์ต่างๆ ที่เด็ก สัมผัสเป็นสิ่ง สร้าง เสริมการเรียนรู้และพัฒนาการให้แก่เด็กทั้งสิ้น สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำหรับช่วยสร้างเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็ก รวมถึงช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยสื่อ การเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวช่วยให้เด็กเกิดความสนใจในกระบวนการเรียนการสอน มีหน้าที่เป็น ตัวนำความต้องการของครูไปสู่ นักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็วเป็นผลให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตาม จุดมุ่งหมายของการสอนได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้เพราะสื่อจะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงโดยผ่านประสาทสัมผัส ทั้งห้า และยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกความคิดสร้างสรรค์ตามจินตนาการของตน

4. ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีโดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย แตกต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่ามีการวางแผนร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบและวิธีการติดตามการใช้แผนการจัดประสบการณ์ มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมสำหรับปฐมวัยให้แก่ครูผู้สอน มีการจัดทำ/จัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนุชตรี พูลเพิ่ม (2553) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่าครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของแคทซ์ (Katz, 2007 อ้างถึงในกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550) มีความเห็นสอดคล้องกับเอลคายน์ ว่าการบังคับเด็กให้เรียนวิชาการเร็วเกินไปจะทำลายพัฒนาการของเด็ก เด็กที่ทำงานไม่สำเร็จจะเกิดความรู้สึกไม่ดี คิดว่าตนเองไม่เก่งและมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับความรู้สึกว่าตนเองโง่หรือไม่เก่งตลอดไป

5. ผลการเปรียบเทียบ การบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาถิ่นที่ศึกษากันประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่าครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีอายุต่างกัน มีความต่อการบริหารจัดการศึกษา

ปฐมวัย ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะได้มีการวางแผนร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดรูปแบบและวิธีการติดตามการใช้แผนการจัดประสบการณ์ มีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมสำหรับปฐมวัยให้แก่ครูผู้สอน มีการจัดทำ/จัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บลูม (Bloom, 2007, p. 41) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทางสติปัญญาและบุคลิกภาพมนุษย์ พบว่าระยะ 4 ปี แรก สติปัญญาของเด็กได้รับหล่อหลอมไปแล้ว 75% ถ้าจะนับแต่ผลสัมพัทธ์ทางการศึกษา เมื่อเด็กอายุได้ 4 ปี สติปัญญาของเด็กมากกว่า 3% จะเห็นได้ในระยะ 6 ปี แรกของชีวิตเด็กนั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญาและบุคลิกภาพเป็นอย่างยิ่ง พ่อแม่ ผู้ปกครองจึงควรเอาใจใส่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถ ไม่ควรรอเข้าโรงเรียนเสียก่อนจึงเริ่มเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเดวิดเอลคายน (David Elkind, 2007, อ้างถึงในกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550:143) นักการศึกษาของอเมริกาได้สรุปผลการศึกษาไว้ในหนังสือ Miseducation ว่าการเร่งสอนอ่านเขียนเร็วเกินไป เมื่อเด็กยังไม่พร้อมเกิดผลเสียต่อเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในปัจจุบันเด็กจะเกิดความเครียดและในอนาคตเด็กจะสูญเสียบุคลิกภาพในที่สุด

สร้างองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาด้านการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ข้อมูลส่วนบุคคล ตามแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 4 ด้าน คือ การจัดประสบการณ์ การจัดสื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม และการประเมินพัฒนาการ ตัวแปรอิสระได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ ได้แก่ ชาย และ หญิง 2) อายุ ได้แก่ อายุ 20 – 25 ปี, อายุ 26 – 30 ปี, อายุ 31 – 35 ปี, อายุ 36 ปีขึ้นไป 3) ตำแหน่ง ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก, ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก, ผู้ดูแลเด็ก 4) ระดับการศึกษา ได้แก่ ต่ำกว่าปริญญาตรี, ปริญญาตรี, สูงกว่าปริญญาตรี และตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ 1) การจัดประสบการณ์ 2) การจัดสื่อการเรียนรู้ 3) การจัดสภาพแวดล้อม 4) การประเมินพัฒนาการ

ภาพที่ 2 สร้างองค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรมีการกำหนดแผนงาน/โครงการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.2 ควรมีการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยให้แก่ครูผู้สอน

1.3 ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาดและปลอดภัยสำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่นในสถานศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบำรุงรักษาสื่อประกอบการจัดกิจกรรมให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เสมอในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดสภาพห้องเรียน ได้ตามความเหมาะสมกับต่อจำนวนเด็กปฐมวัยในโรงเรียนขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2546). *ชุดฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูง เล่มที่ 7 บริหารศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). *หลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น*. (แผนพับ). กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548 ก). *การจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549 ข). *คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

บุญเชิด ชำนิศาสตร์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

นุชตรี พูลเพิ่ม. (2553). *การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ*. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.(2548).เอกสารการสอนวิชาการสอนระดับประถมศึกษา : สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Bloom, B. S. (2007). *Taxonomy of education objectives*. New York : David Mckay.

Bruner, J.S. (2005). *The process of education*. Cambridge : Harvard University Press.

การสังเคราะห์งานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน The Synthesis of Research Concerning Factors Affecting Educational Quality in Basic Education

ปิยภัทร์ จิรบุญโชติ¹, ชยกร นาเมืองรักษ์², ฐิติพัฒน์, ทิรัญนิริธำรง³, พิมพฤทธิ์ เทียงภักดี⁴, เสาวภาภย์ แผลมเพชร⁵
Piyapat Jirapunyachoti¹, Chayakon Namuangrak², Thitiphat Hirannithamrong³, Pimparit Tiangpak⁴, Soowaphark Lampetch⁵
คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก¹
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย²,
คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก³
คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก⁴
คณะศิลปศาสตร์ การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก⁵
Faculty of Liberal Arts, Educational Administration, Krirk University¹
Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University²
Faculty of Liberal Arts, Educational Administration, Krirk University³
Faculty of Liberal Arts, Educational Administration, Krirk University⁴
Faculty of Liberal Arts, Educational Administration, Krirk University⁵

Received: July 10, 2025 Revised: July 20, 2025 Accepted: July 25 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสังเคราะห์ โดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2560-2568 จำนวน 30 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัย แบบบันทึกการสังเคราะห์งานวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง 2) คุณภาพการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ ระดับความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ซึ่งหมายถึงผลิตผลทางการศึกษาคือผู้เรียนระดับประถมศึกษา โดยเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และชุมชนผู้ปกครองมีการทำงานร่วมกันเพื่อจัดทำโครงการส่งเสริมนโยบายการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

*Corresponding author. Tel.: 0812874959, Email address: patjirafx@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 209-221

ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3. ปัจจัยด้านหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ 4. ปัจจัยด้านนักเรียน 5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย; คุณภาพการศึกษา; ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา; การศึกษาขั้นพื้นฐาน;

Abstract

This study aims to (1) synthesize research on the factors influencing the quality of basic education management, (2) construct a body of knowledge concerning these influencing factors, and (3) categorize the key factors affecting the quality of basic education. The research employed a qualitative synthesis methodology, analyzing 30 theses and dissertations in the field of education, both domestic and international, conducted between 2015 and 2025. Data collection instruments included a research characteristic recording form and a research synthesis form. Data analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The findings revealed that: (1) The factors influencing the quality of basic education management include school leadership, teaching personnel, curriculum, student characteristics, learning environment, and community and parental involvement. (2) The quality of basic education is defined as the level of success in learning management, reflected in educational outcomes at the primary level, which result from collaboration among school administrators, teachers, students, communities, and parents. (3) These influencing factors can be categorized into six groups: (1) school leadership, (2) teaching personnel, (3) curriculum and learning process, (4) students, (5) learning environment and resources, and (6) community and parental involvement.

Keywords: Synthesis Research; Educational Quality; Basic Education; Factors Affecting;

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยก่อให้เกิดความรู้ความสามารถให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ เจตคติ สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาและตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้ จึงนับได้ว่าการศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพได้ โดยมุ่งหวังว่าเมื่อการศึกษาดีมีคุณภาพแล้วจะส่งผลโดยตรงต่อผลิตผลทางการศึกษา กล่าวคือ คุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับ Kanyapin Siratcharoen K. and Chuaychu S., (2023). ระบุว่า การศึกษาที่ดีมีคุณภาพจะทำให้บุคคลพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นคุณภาพการศึกษา (Educational Quality) จึงเป็นประเด็นที่น่าค้นหาความรู้ความจริง โดยทุกประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยจากรายงานของ (OEC, 2022) ระบุว่า ประเทศไทยนั้นได้จัดการศึกษาออกเป็น 3 ระบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ประเทศไทยได้แบ่งระบบการศึกษาออกเป็น 2 ระดับหลัก ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนระดับการศึกษาก่อนอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การศึกษาระดับปฐมวัย 3 ปี ระดับประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี รวม 12 ปี โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐด้านการศึกษา มาตรา 54 บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ (OEC, 2023) ระบุว่ารัฐบาลไทยมีนโยบายให้การศึกษาเป็น Soft Power ในการพัฒนาประเทศโดยส่งเสริมการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อเตรียมกำลังคนให้มีความพร้อมในการพัฒนาประเทศผ่านการศึกษามีคุณภาพเพื่อการแข่งขันในระดับสากล เพราะฉะนั้นการแสวงหาความรู้ความจริงเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือในการค้นหาความรู้ความจริงในการวิจัยครั้งนี้อย่างเป็นระบบโดยใช้การสังเคราะห์งานวิจัย (Synthesis Research) เข้ามาช่วยซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยนั้น Chubkhuntod T., (2021) ระบุว่า เป็นระเบียบวิธีการศึกษาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาปัญหาอย่างไรก็ตาม อย่างหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลายเรื่องมาศึกษา วิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบ มีจุดประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยทั้งหมดมาหาข้อสรุปร่วมกันอีกครั้ง เป็นการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้จากงานวิจัยเดิม ขณะที่การสังเคราะห์งานวิจัยสามารถกระทำด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อภิมาน (Meta Analysis) และการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ส่วนที่เป็นคุณลักษณะงานวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ในเรื่องนั้นๆ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นและตระหนักในคุณค่าของการศึกษาและคุณภาพการศึกษา จึงสนใจศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำเสนอผลการวิจัยสู่สาธารณะชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลด้านการศึกษจากฐานข้อมูลด้านการศึกษาทั้งไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ วารสาร บทความวิชาการ บทความวิจัย ซึ่งเป็นผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560-2568 ในระยะเวลา 10 ปี ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา โดยใช้แบบวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัย จากนั้นได้แบ่งกลุ่ม ประเภทงานวิจัย ตามประเภทการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยพบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระบุว่า เป้าหมายในการจัดการศึกษาทุกระดับ คือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้นเพราะหวังว่าเมื่อการศึกษามีคุณภาพจะส่งผลให้มนุษย์มีการพัฒนาเต็มศักยภาพได้ จากนั้นจึงค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยอะไรบ้าง อย่างไรก็ตาม โดยผู้วิจัยได้จัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมประกอบด้วย

1. เป้าหมายของการจัดการศึกษาซึ่งเกิดจากการลงทุนด้านการศึกษาในนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลไทย

2. คุณภาพการศึกษา คือ เป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยอะไรบ้าง

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ว่ามีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องอย่างไร

2. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษา เป็นแนวคิดที่ถูกนิยามในหลายมิติ ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติการ คุณภาพมีอย่างน้อย 5 มุมมอง ได้แก่ ความเป็นเลิศ (exceptionality) ความสม่ำเสมอ (consistency) ความเหมาะสมตามวัตถุประสงค์ (fitness for purpose) ความคุ้มค่า (value for money) และการเปลี่ยนแปลง (transformation) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคุณภาพไม่ได้เป็นสิ่งตายตัว หากแต่ขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้ประเมิน Harvey และ Green (1993)

คุณภาพการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้านที่เชื่อมโยงกัน ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) สภาพแวดล้อม การเรียนรู้ 3) เนื้อหาการเรียนรู้ 4) กระบวนการเรียนรู้ และ 5) ผลลัพธ์การเรียนรู้ UNICEF, (2000)

ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสูงต้องมาควบคู่กับความเสมอภาค (equity) กล่าวคือ การยกระดับคุณภาพต้องไม่ละเลยการลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ OECD,(2012)

สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เป็นกลไกหลัก และต่อมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐานหลัก ได้แก่

- 1.คุณภาพของผู้เรียน
- 2.กระบวนการบริหารและการจัดการ
- 3.กระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษา

3.1 ทฤษฎี School Effectiveness (Scheerens, 2011) เน้นการพิจารณาปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (output) โดยคุณภาพเกิดขึ้นเมื่อมีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบเหล่านี้

3.2 โมเดลการประเมิน CIPP แบ่งออกเป็น Context, Input, Process และ Product ซึ่งช่วยให้การประเมินคุณภาพครอบคลุมทั้งบริบท ทรัพยากร กระบวนการ และผลลัพธ์ (Stufflebeam, 2003)

3.3 แนวคิด Equity and Quality ของ OECD (2012) ชี้ให้เห็นว่า “คุณภาพ” และ “ความเสมอภาค” ต้องพิจารณาควบคู่กัน โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีบริบทความเหลื่อมล้ำสูง

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในต่างประเทศพบว่า ปัจจัยสำคัญของคุณภาพการศึกษา ได้แก่ คุณภาพครู เวลาการเรียนรู้จริง (time on task) และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (UNICEF, 2000; Scheerens, 2011)

4.2 งานวิจัยในประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวชี้วัดหลัก แต่ยังขาดการวิจัยที่ใช้ตัวชี้วัดเชิงสมรรถนะ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

4.3 งานประเมินคุณภาพการศึกษาของ สมศ. พบว่าหลายโรงเรียนยังคงขาดความเชื่อมโยงระหว่าง “รายงานการประเมิน” กับ “การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนจริง”

5. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสังเคราะห์ได้ว่าคุณภาพการศึกษาเป็นแนวคิดที่มีหลายมิติ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ ความเสมอภาค และการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ดังนี้

5.1 กรอบการประเมินสากล (เช่น School Effectiveness, CIPP, UNICEF Framework) สามารถบูรณาการกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ได้

5.2 งานวิจัยในบริบทไทยยังเน้นการวัดผลสัมฤทธิ์เชิงวิชา ขณะที่ด้าน “สมรรถนะผู้เรียน” และ “ความเสมอภาค” ยังไม่ถูกศึกษาอย่างเป็นระบบ

6. ช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gap)

6.1 **เชิงทฤษฎี:** ขาดการบูรณาการแนวคิด “คุณภาพ × ความเสมอภาค” ในบริบทโรงเรียนไทย

6.2 **เชิงการวิจัย:** การศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับ “คุณภาพกระบวนการเรียนการสอน” และ “สมรรถนะ” ยังมีจำกัด

6.3 **เชิงเครื่องมือวัด:** เครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ยังไม่ถูกพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561

6.4 **เชิงนโยบายปฏิบัติ:** การเชื่อมโยงผลการประเมินคุณภาพภายนอกกับการพัฒนาคุณภาพภายในโรงเรียนยังไม่ชัดเจน ดังนั้น งานวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยการนำกรอบแนวคิดสากลมาบูรณาการกับมาตรฐานไทย เพื่อสร้างโมเดลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นทั้งคุณภาพและความเสมอภาค

สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยดำเนินการตามรูปแบบการสังเคราะห์งานวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นหรือคำถามการวิจัย (Define the research question/topic) ได้แก่ การศึกษามีเป้าหมายอย่างไร และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยอะไรบ้าง

2. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัย (Set inclusion and exclusion criteria) โดยกำหนดขอบเขต ได้แก่ เนื้อหา ช่วงเวลา ระยะเวลาของการศึกษา ประเภทของงานวิจัย รูปแบบการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงผสมผสาน

3. ค้นหาและรวบรวมงานวิจัย (Search and collect relevant studies) ได้แก่ ใช้ฐานข้อมูล เช่น Scholar, ERIC, Scopus, ThaiJO จากนั้นบันทึกข้อมูลผู้แต่ง ปี ชื่อเรื่อง และที่มาของแหล่งอ้างอิง

4. ประเมินคุณภาพงานวิจัย (Appraise the quality of studies) โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัย การออกแบบการวิจัย แบบแผนการวิจัยและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้แบบประเมินคุณภาพ (Critical Appraisal Checklist) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย

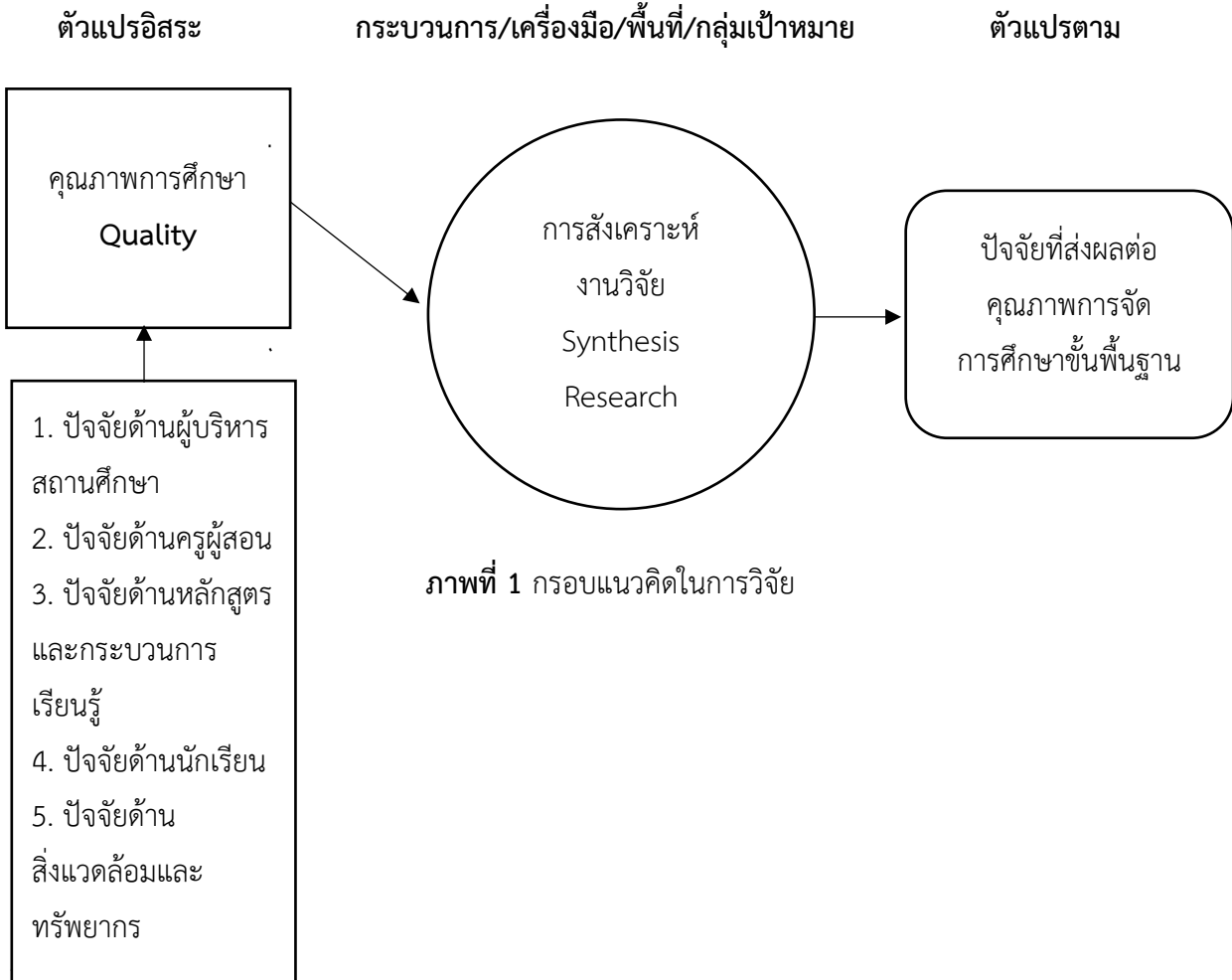
5. คัดแยกข้อมูล (Extract data) โดยแยกข้อมูลสำคัญ เช่น วัตถุประสงค์ วิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ สถิติที่ใช้ แบบแผนการวิจัยและผลการวิจัยจากนั้นบันทึกในตารางข้อมูลและวิเคราะห์เปรียบเทียบ

6. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (Analyze and synthesize findings) ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) จากนั้นสรุปแนวโน้มร่วม ความแตกต่าง ความขัดแย้ง และปัจจัยร่วมที่ส่งผลต่อประเด็นศึกษา

7. นำเสนอผลการสังเคราะห์ (Present the synthesized findings)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสังเคราะห์ (Synthesis Research) โดยเริ่มจากการค้นหาจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาโดยพบว่า คุณภาพการศึกษาคือจุดมุ่งเน้นในการจัดการศึกษา จากนั้นได้ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสังเคราะห์ (Synthesis Research) โดยใช้วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

1. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Qualitative Synthesis)

- 1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลงานด้านวิจัยทางการศึกษาของไทยและต่างประเทศ
- 1.2 สืบค้นและอ่านรายงานการวิจัย คัดแยกข้อมูล
- 1.3 วิเคราะห์คุณลักษณะ ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านวัตถุประสงค์การวิจัยคุณลักษณะด้านระเบียบวิธีวิจัย แบบแผนการวิจัย และคุณลักษณะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.4 วิเคราะห์ข้อมูล

2. การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Quantitative Synthesis) จำแนกได้ 3 ขั้นตอน

- 2.1 อ่านและนำมาสรุปเข้าด้วยกันว่ามีความสัมพันธ์อย่างไร

.22 บรรยายสรุปข้อค้นพบจากงานวิจัย

2.3 สร้างข้อสรุปองค์ความรู้ใหม่

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เอกสารวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ.2558-2568 จำนวน 30 เรื่อง

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง โดยพบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครู เพราะมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด และเป็นผู้นำนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐไปปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณภาพการศึกษาการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ระดับความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลิตผลทางการศึกษาคือ ผู้เรียนก่อนระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ผู้เรียนระดับปฐมวัย ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และชุมชนผู้ปกครอง มีการทำงานและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันเพื่อจัดทำโครงการส่งเสริมนโยบายการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง 2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย คุณวุฒิและประสบการณ์การสอน ทักษะคิดในการสอน และการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 3. ปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความสอดคล้องของหลักสูตรกับทักษะในศตวรรษที่ 21 วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ 4. ปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วย เจตคติและแรงจูงใจในการเรียน พื้นฐานทางครอบครัวและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง 5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ประกอบด้วย ความพร้อมของอุปกรณ์การเรียน การสื่อสาร และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน และระบบสนับสนุนจากท้องถิ่นและภาครัฐ ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการเรียนรู้และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ 1.ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย วางแผน และบริหาร

จัดการทรัพยากรในสถานศึกษา ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ และมีทักษะการบริหารที่ดีจะสามารถส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chalermchutidet S. (2022) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ อรพรรณ ตูจันดา (2561) ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและผู้บริหาร ชุมชน มีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน ครูเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และทัศนคติของครู ล้วนส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ (Darling-Hammond, 2000) ระบุว่า ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพและเนื้อหาการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย นอกจากนี้ วารณี ลัภนโชคดี (2560) ระบุว่า ปัจจัยด้านครูมีผลต่อคุณภาพการศึกษา 3. ปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้หลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับ (Ornstein & Hunkins, 2017) ระบุว่า ปัจจัยด้านหลักสูตรที่สามารถปฏิบัติได้จริง 4. ปัจจัยด้านนักเรียน ความพร้อมทางกาย จิตใจ สังคม รวมถึงเจตคติและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน เป็นปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ หากผู้เรียนมีแรงจูงใจที่ดีจะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้สูงสุด สอดคล้องกับ (Slavin, 2012) ระบุว่า แรงจูงใจและการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากร สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ห้องเรียนที่เหมาะสม ทรัพยากรการเรียนรู้ที่เพียงพอ และเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ ล้วนเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ (UNESCO, 2015) ระบุว่า ควรจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียม ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และครอบคลุมทุกด้าน 6. ปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง ความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครองในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ มีผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ โดยเฉพาะการปลูกฝังวินัย เจตคติที่ดีต่อการเรียน และการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับ (Oranga, 2023) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า คุณภาพการศึกษาเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง การสร้างความร่วมมือกัน ได้แก่ ผู้บริหารครู และชุมชนผู้ปกครองมีการทำงานร่วมกันและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพพร้อมกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมทางการศึกษามีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก เพราะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะผู้ปกครอง สอดคล้องกับ (Oranga, 2023) ระบุว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมีความเข้าใจบทบาทของบุตรหลาน ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรม การเข้าเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การปรับตัว การเรียนรู้และการแสดงทักษะทางสังคม

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3. ปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 4. ปัจจัยด้านนักเรียนเรียน 5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและ

ทรัพยากร ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังพบรายละเอียดของปัจจัยภายนอก คือ 1.School Director: ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐไปปฏิบัติให้เกิดผลดี โดยสร้างความร่วมมือกับครู ชุมชน ผู้ปกครอง วางแผนและบริหารจัดการทรัพยากรในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ส่งเสริมและสนับสนุน กำกับ ติดตาม การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรู้และทักษะด้านการประเมิน 2.Teacher: ครูผู้สอน เป็นผู้มี ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในวิชาชีพ ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาการสอน สามารถจัดการเรียน การสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายด้วยสื่อและเทคโนโลยีและวัดประเมินผลตามสภาพจริง การวัดผลและประเมินผล ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและหลากหลาย ทั้งมีความใกล้ชิดกับนักเรียนเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถ สร้างองค์ความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งการเป็นเข้าหาลอม หรือแบบอย่างที่ดีของนักเรียน 3.Student: นักเรียน มีความพร้อมทางกาย จิตใจ รวมถึงเจตคติและแรงจูงใจ ในการเรียน ตั้งตนไว้ชอบมีแรงจูงใจในการเรียน ให้ความร่วมมือกับครูและสถานศึกษาพร้อมที่จะพัฒนา ศักยภาพของตนเองได้สูงสุด 4.Environment and resources: สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร สภาพแวดล้อมทาง กายภาพ ได้แก่ ห้องเรียนที่เหมาะสม ทรัพยากรการเรียนรู้ที่เพียงพอและเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ ล้วนเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยภายนอก คือ Community and parents: ชุมชนและผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมใน การทำงานร่วมกันและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างกิจกรรมที่มีความเหมาะสม ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ คือ การสนับสนุนทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น แหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ มีส่วนร่วมในการปลูกฝังวินัยสร้าง เจตคติที่ดีต่อการเรียน รวมทั้งติดตามพฤติกรรมของบุตรหลานของตนเอง

นอกจากนี้สรุปได้ว่า จากการสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการแสวงหาความรู้ความจริงอย่างเป็นระบบ โดยการรวบรวมงานวิจัยที่มีอยู่แล้วหลาย ๆ เรื่องที่มีเป้าหมายของการศึกษาเหมือนกันมาสรุปพร้อมอีกครั้งด้วย วิธีการทางการศึกษา โดยสามารถสังเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและสังเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน จากการสังเคราะห์งานวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 1. ปัจจัย ด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3. ปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 4. ปัจจัยด้าน นักเรียน 5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร 6. ปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังพบว่า การมี ส่วนร่วมของสถานศึกษาและชุมชนจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพราะว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ สถานศึกษาและชุมชนร่วมมือกันในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีเป้าหมาย ร่วมกันคือการพัฒนาผู้เรียน เมื่อชุมชนมีส่วนร่วมกับโรงเรียน จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้ยัง สามารถจัดกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3. ปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ 4. ปัจจัยด้านนักเรียน 5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านชุมชน ผู้ปกครอง และสถาบันทางศาสนาเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานถือเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาทั้งระบบ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาเยาวชนของประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกมิติ โดยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร และปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครองโดยการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านปริมาณทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์การวิจัย ด้านระเบียบวิธีวิจัย และด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้เกิดองค์ความรู้ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือการสร้างความร่วมมือกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการส่งเสริมและกำกับติดตามการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ประกอบด้วย สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน 3. ปัจจัยด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 4. ปัจจัยด้านนักเรียน 5. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร ส่วนปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านชุมชนและผู้ปกครอง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การส่งเสริม สนับสนุน และกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปศึกษาต่อในแบบแผนพหุกรณีกับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ โรงเรียนคุณภาพที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบได้อะไรบ้าง อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สพฐ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). (2563). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่*. กรุงเทพฯ: สมศ.

ราชกิจจานุเบกษา. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ:

Chubkhuntod T. (2021). *Synthesis of research on learning management methods that affect academic achievement in science and creativity at the lower secondary school level*.

Chalermchutidet S. and Jasuwan S. (2022). *Factors Affecting the Quality of Education in Schools Under the Office of Secondary Education Service Area*. The Journal of Development Administration Research. 12. (2).

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/258531/171169>

Darling-Hammond, L. (2000). Teacher Quality and Student Achievement. *Education Policy Analysis Archives*, 8

Kanyapin Siratcharoen K. and Chuaychu S. (2023). *Guidelines for Educational Development According to the Education Act to Reduce Inequality in Education in Thailand*. Journal of Mani Chettha Ram Wat Chommani. 6 . (1). 32-49.

<https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/article/view/2382/1647>

Laphanchokdee W. (2017). *Factors affecting and development of the quality assurance system of basic education institutions from the results of external quality assessment of the Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization)*.

- Monthada K. (2018). *The important thing that the quality of education in the school is the Rome Educational Service Area Office, Bangkok. Doctoral dissertation, Graduate School, Siam University.* Journal of Educational Technology and Communication, Faculty of Education, Maha Sarakham University.
- Namjaidee A. (2023). *Synthesis of research on educational administration for excellence through meta-analysis.* Journal of Peace Studies Review, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Ornstein & Hunkins, (2017). Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (2018). *Curriculum Foundations, Principles, and Issues (4th ed.)*. Allyn & Bacon.
- Oranga, J. , Matere, A. and Nyakundi, E. (2023) *Importance and Types of Parental Involvement in Education.*
- Office of the Secretary of the Education Council, Ministry of Education. (2022). *Guidelines for subsidizing expenses for basic education management, fiscal year 2023-2026.* Prik Wan Graphic Co., Ltd. Bangkok.
- Office for National Education Standards and Quality Assessment (ONESQA). (2021). *Report on external quality assessment of basic education institutions.*
- Slavin, R. E. (2011). *Student Team Learning: A Practical Guide to Cooperative Learning (3rd ed.)*. Washington DC: National Education Association.
- Tuajinda O. (2018). *Factors affecting the quality of education in basic education institutions from the results of the area assessment.* Journal of Arts and Science Research, Silpakorn University. Nakhon Pathom.
- UNESCO. (2015). *Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives.* Paris: UNESCO.
- Office of the Education Council. (2022). *Guidelines for subsidizing basic Education expenses for fiscal years 2023-2026.*
- Office of the Education Council. (2023). *A Knowledge Report on Leveraging Education as Soft Power for National Development: International Case Studies.*
- Harvey, L., & Green, D. (1993). *Defining quality.* Assessment & Evaluation in Higher Education, 18(1), 9–34.
- OECD. (2012). *Equity and quality in education: Supporting disadvantaged students and schools.* OECD Publishing.
- Scheerens, J. (2011). *Perspectives on educational quality.* Springer.
- Stufflebeam, D. L. (2003). *The CIPP evaluation model checklist.* Evaluation Center, Western Michigan University.
- UNICEF. (2000). *Defining quality in education.* New York: UNICEF.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3
GUIDELINES FOR SCHOOL MANAGEMENT TO ACHIEVE EXPECTED RESULTS ACCORDING TO SMART GOALS IN THE BANGLAMUNG SCHOOL GROUP UNDER THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

กรองกาญจน์ ชูฤทธิ์^{1*} และ ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ²

Krongkam Churit^{1*} and Piyanart Boonmepipit²

^{1*}นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก1

²อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก2

^{1*}Master's degree student, Educational Administration, Krirk University1

²Lecturer, Department of Educational Administration, Krirk University2

Received: July 10, 2025 Revised: July 20, 2025 Accepted: July 25 June, 2025 ISSN: 2822-0218 (Online) ISSN: 2822-0218 (Online)

บทคัดย่อ

การศึกษาคนควาอิสระมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย(SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 2) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย(SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร และครู 161 คน ในกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.67 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย(SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 อยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย(SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และดำเนินงานด้านวิชาการ 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู

*Corresponding author. Tel.: 081087-6872112, Email address: krongkam.churit@gmail วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 222-238

บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และดำเนินงานด้านการบริหารงาน
งบประมาณ 3) การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูและนักเรียน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals)

Abstract

This independent study aimed: 1) to examine the current and desired condition of school management to achieve expected results according to SMART goals. 2) to propose guidelines for school management to achieve expected results according to SMART goals in The Banglamung school group under The Chonburi Primary Educational Service Area Office 3. The sample was 161 school administrators and teachers. 3) The research instrument was a questionnaire, which had a content validity 0.67 and a reliability coefficient was 0.99. The statistical for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that the current condition of school management to achieve expected results to SMART goals was at a high level, while the desired condition was at the highest level. The guidelines for school management to achieve expected results according to SMART goals in The Banglamung school group under The Chonburi Primary Educational Service Area Office 3 was promoting 1) the participation of teachers, staff, students, parents, and the community in setting goals, planning, and implementing academic activities. 2) the participation of teachers, staff, students, parents, and the community in setting goals, planning, and implementing budget management. 3: Promoting a culture of lifelong learning among teachers and students, supporting knowledge exchange, and building learning communities.

Keywords: School Management, Expected Results According to SMART goals

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือหลักและเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างแท้จริง เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยเสริมสร้าง ความรู้ ทักษะ ทศนคติ และ คุณธรรม ที่จำเป็นต่อการเติบโตของ บุคคลและสังคมโดยรวม ซึ่งการพัฒนาประเทศในด้านสังคมและเศรษฐกิจจำเป็นต้องพึ่งพาศักยภาพของ ประชากรในประเทศ ในทางกลับกันปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ธรรมชาติ หรือคุณค่าที่สังคมนั้นยึดถือก็ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาทุกระดับแตกต่างกันไป (มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อ การพัฒนาประเทศไทย, 2564) แต่การจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกบริบทก็ต้องเผชิญกับปัญหาและความ

*Corresponding author. Tel.: 081087-6872112, Email address: krongkam.churit@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 222-238

ท้าทายที่หลากหลาย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องตระหนักและหาทางแก้ไข เพื่อให้การศึกษาสามารถทำหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างเต็มศักยภาพ การศึกษาช่วยให้บุคคลได้รับความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ในปัจจุบันการจัดการศึกษาต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น การคิดเชิงวิพากษ์ การสร้างสรรค์ และการปรับตัว ที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมสามารถช่วยลดช่องว่างทางสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ทุกคนมีโอกาสในการพัฒนาตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิต เห็นได้ว่าสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมายด้านคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้

อย่างไรก็ตาม การบริหารสถานศึกษาในประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการ ซึ่งส่งผลให้การบรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมายในอนาคตเป็นเรื่องที่ท้าทาย ปัญหาที่พบได้บ่อยมีดังนี้ เช่น การขาดความชัดเจนในวิสัยทัศน์และพันธกิจ ซึ่งจากบทความของพระมหาประยูร ธีรวโร (ตระการ, 2565) พบว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในการบริหารองค์กรที่ดีมีพลังและสร้างแรงบันดาลใจให้คนในองค์กรสร้างการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ให้ทันสมัยการเปลี่ยนแปลงลดทอนทัศนคติจากนามธรรมให้เป็นรูปธรรม สามารถวัดผลได้ตรงตามเป้าหมาย และยังมีปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร การบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ การขาดการพัฒนาบุคลากร การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องน้อย การปรับปรุงและพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงซ้ำ ระบบการประเมินผลที่ไม่เหมาะสมการจัดการทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรม การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วัฒนธรรมองค์กรที่ไม่เข้มแข็ง เช่นเดียวกับ ลัทธิตดัลลาภอุดมการณ์ (2566) ทำไม่คุณภาพการศึกษาไทยแย่ลงทุกปี ซึ่งผลการทดสอบคุณภาพการศึกษาของไทยในช่วงที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นว่าไทย ใช้เงินมากขึ้นกับการศึกษา จำนวนนักเรียนน้อยลง แต่คุณภาพยังพัฒนาไม่ถึงที่สุด เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อน พัฒนา และส่งเสริมการศึกษาในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนและผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้เป็นหนึ่งในวิธีการบริหารที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้สามารถประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงการบริหารได้ตามสถานการณ์ ซึ่งหนึ่งในเครื่องมือสำคัญของการบริหารสมัยใหม่คือ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของ SMART Goals (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound) โดยการใช้ SMART Goals ช่วยให้สถานศึกษามีแนวทางในการบริหารที่เป็นระบบและสามารถประเมินความก้าวหน้าได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังสามารถปรับปรุงพัฒนาได้ตามสถานการณ์จริง (Doran, 1981)

*Corresponding author. Tel.: 081087-6872112, Email address: krongkam.churit@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 222-238

กลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งต้องการแรงงานคุณภาพสูงและระบบการศึกษาที่สามารถพัฒนาทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาที่สามารถบรรลุเป้าหมายอย่าง SMART จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษา “5G สู่วิถีพื้นที่นวัตกรรม” โดยมีหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญ คือ G3 : Great School ที่มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐาน ระบบประกันคุณภาพที่ชัดเจน และการบริหารที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เพื่อสร้างผลลัพธ์ทางการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน

จากความเป็นมาและความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาการบริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวังและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และตอบสนองต่อเป้าหมายการจัดการศึกษา “5G สู่วิถีพื้นที่นวัตกรรม” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 หน่วยงานต้นสังกัด โดย G3 : Great School กล่าวถึง โรงเรียนดีมีมาตรฐาน ซึ่งหมายถึง สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ดี ระบบประกันคุณภาพการศึกษามีมาตรฐานและขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมบนพื้นฐานเขตเศรษฐกิจพิเศษ EEC

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นอย่างไร
2. ข้อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

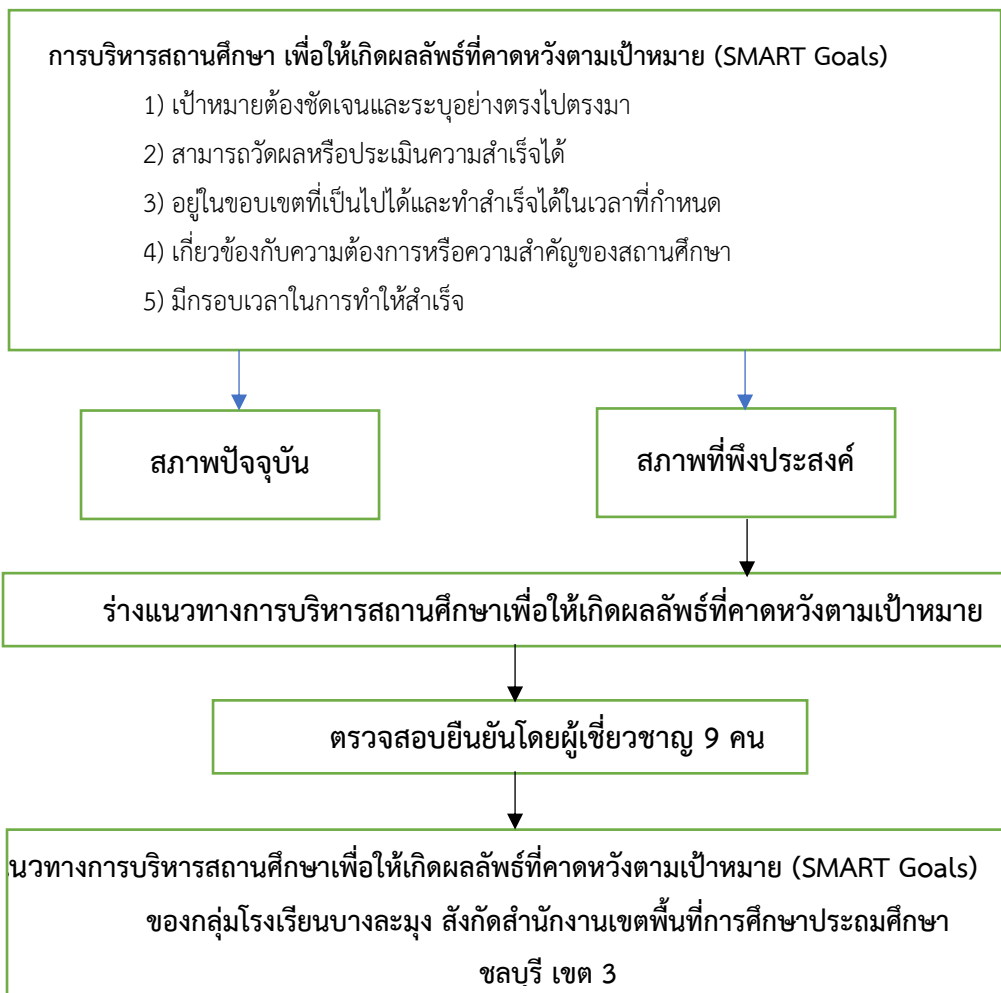
กระบวนการจัดการภายในสถานศึกษาที่เป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง หนึ่งในเครื่องมือสำคัญของการบริหารสมัยใหม่ คือ การตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของ SMART Goals ทฤษฎีของจอร์จ ที. โดแรน (George T. Doran, 1981) ที่กล่าวไว้ว่า SMART Goals เป็นวิธีการในการตั้งเป้าหมายที่ช่วยให้การกำหนดเป้าหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบความสำเร็จได้ในแต่ละขั้นตอน และได้กลายเป็นเครื่องมือที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการบริหารจัดการทั้งในองค์กรธุรกิจและการศึกษา นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของ SMART GOAL ไว้หลายประการ ดังนี้ เรืองโรจน์ พูนผล (2567) กล่าวถึงทฤษฎี SMART GOAL ว่าหมายถึง แนวคิดของกรอบการตั้งเป้าหมายสามารถทำงานภายใต้เป้าหมายดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการติดตามผลได้ชัดเจนว่าการทำงานตอบสนองต่อเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ มีองค์ประกอบหลัก 5 ข้อ ได้แก่ S - Specific (เฉพาะเจาะจง) : เป้าหมายต้องชัดเจนและเจาะจง M - Measurable (วัดผลได้) : ต้องสามารถวัดความก้าวหน้าและผลลัพธ์ได้ R - Relevant (สอดคล้อง) : ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายระยะยาวและวิสัยทัศน์ขององค์กร และ T - Time-bound (มีกำหนดเวลา) : ต้องมีกรอบเวลาที่ชัดเจนในการบรรลุเป้าหมาย จ็อบบอสปีดี (JOBSBD, 2013) กล่าวถึงทฤษฎี SMART GOAL ว่าหมายถึง การตั้งเป้าหมายในธุรกิจ การทำงาน หรือแม้กระทั่งเรื่องชีวิตส่วนตัว เปรียบเสมือนการกำหนดเฟรมเวิร์กให้ตัวเอง เพื่อให้การตั้งเป้าหมายดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และช่วยให้สำเร็จได้ง่ายมากขึ้น ทั้งยังเพื่อเป็นการระบุจุดประสงค์ให้ชัดเจนสามารถวัดผลได้ และต้องบรรลุผลได้ โดยอิงจากหลักความเป็นจริง พร้อมทั้งต้องเป็นเป้าหมายที่อยู่ในกรอบเวลาที่เหมาะสม มี 5 หลักการตามตัวอักษรภาษาอังกฤษ คือ S - Specific: เป้าหมายนั้นๆ จะต้องมีความเจาะจง มีขอบเขตที่แน่นอน M - Measurable: เป้าหมายที่ตั้งออกมานั้น จะต้องสามารถวัดผลได้ A - Achievable: เป้าหมายที่ตั้งไว้ ต้องเป็นสิ่งที่สามารถทำได้จริง ภายใต้ระยะเวลาที่พอเหมาะ R - Relevant: เป้าหมายจะต้องมีความสมเหตุสมผล T - Time-based: เป้าหมายที่กำหนดไว้จะต้องอยู่ภายใต้กรอบเวลาที่ชัดเจนและเหมาะสม ส่วนความสำคัญของ SMART Goals เอชอาร์อีเอ็กซ์ (HREX, 2023) กล่าวว่า หลักการ SMART นั้นเป็นเสมือนคู่มือในการตั้งเป้าหมายที่ยอดเยี่ยม ซึ่งหลักการนั้นมีความสำคัญตลอดจนประโยชน์ต่อองค์กรดังนี้ 1. มีโอกาสประสบความสำเร็จสูง 2. องค์กรมีทิศทางดำเนินธุรกิจหรือปฏิบัติการที่ชัดเจน 3.

กระตุ้นให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ 4. สามารถใช้ประเมินผลงานกับบุคคลากรได้ 5. มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจนและครบวงจร 6. ตามตามผลการทำงานได้ชัดเจน และ 7. แก้ไขปัญหาได้ทันที่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้กรอบแนวคิดที่อิงจากทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาและทฤษฎี SMART Goals ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิด

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 315 คน จาก 7 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 175 คน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan (1970) และเทียบสัดส่วนตามจำนวน และกำหนดผู้ตอบแบบสอบถาม เป็น ผู้บริหาร เลือกแบบเจาะจง (Purposive sample) โรงเรียนละ 1 คน ส่วนครู ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เป็นแบบประเมินที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 1 ฉบับ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) จำนวน 3 คน พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูจำนวน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่าค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 161 ฉบับ คิดเป็น 92 % เพื่อนำสู่การวิจัยคั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการศึกษา ใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกำหนดแนวการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละ ของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	122	75.78
ปริญญาโท	39	24.22
รวม	161	100.00
ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	7	4.35
รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	9	5.59
ข้าราชการครู	145	90.06
รวม	161	100.00
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	70	43.48
5 – 10 ปี	62	38.51
มากกว่า 10 ปี	29	18.01
รวม	161	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 161 คน จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 75.78 ปริญญาโท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 24.22 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.35 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.59 และข้าราชการครู จำนวน 145 คิดเป็นร้อยละ 90.06 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 5 - 10 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 38.51 และมากกว่า 10 ปี จำนวน 29 คิดเป็นร้อยละ 18.01

2.วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 2 ตารางที่ 2 ภาพรวมค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

การบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals)	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. S - Specific (เฉพาะเจาะจง)	4.00	0.04	มาก	1	4.75	0.03	มากที่สุด	5
2. M - Measurable (สามารถวัดได้)	4.00	0.03	มาก	2	4.76	0.04	มากที่สุด	3
3. A - Achievable (สามารถทำได้)	4.00	0.03	มาก	2	4.76	0.03	มากที่สุด	4
4. R - Relevant (เกี่ยวข้อง)	4.01	0.01	มาก	5	4.77	0.04	มากที่สุด	1
5. T - Time-bound (มีกรอบเวลา)	4.03	0.02	มาก	4	4.77	0.02	มากที่สุด	2
รวม	4.01	0.01	มาก		4.76	0.01	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}= 4.01$, S.D.=.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ S - Specific ($\bar{X}= 4.00$, S.D.=.04) M - Measurable ($\bar{X}= 4.00$, S.D.=.03) และ A - Achievable ($\bar{X}= 4.00$, S.D.=.02) T - Time-bound ($\bar{X}= 4.03$, S.D.=.02) R - Relevant ($\bar{X}= 4.01$, S.D.=.01) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวม

พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.76, S.D.=.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ R - Relevant ($\bar{X}$ = 4.77, S.D.=.04) T - Time-bound ($\bar{X}$ = 4.77, S.D.=.01) M - Measurable (= 4.76, S.D.=.04) A - Achievable (= 4.76, S.D.=.03) และ S - Specific (= 4.75, S.D.=.03) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่ม โรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

2.1 ร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยนำผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 มี รายละเอียดดัง ตารางที่ 3

2.2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จากผู้เชี่ยวชาญ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
แนวทางที่						
1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียนผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนด เป้าหมายวางแผน และดำเนินงานด้าน วิชาการ	4.56	0.53	มาก ที่สุด	4.00	0.71	มาก
วิธีการดำเนินการ						
1.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและมุ่งเน้น ด้านวิชาการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธ กิจ และบริบทของสถานศึกษา	4.56	0.53	มาก ที่สุด	4.22	0.83	มาก

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
1.2 สร้างช่องทางการสื่อสารในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนสามารถวัดผลความก้าวหน้าของเป้าหมายเชิงวิชาการได้อย่างเป็นรูปธรรม	4.67	0.50	มากที่สุด	4.22	0.83	มาก
1.3 จัดให้มีระบบการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้	4.56	0.53	มากที่สุด	4.33	0.87	มาก
แนวทางที่						
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียนผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และดำเนินงานด้านการบริหารงาน งบประมาณ	4.56	0.53	มากที่สุด	4.11	0.78	มาก
วิธีการดำเนินการ						
2.1 กำหนดและจัดทำแผนการพัฒนาคูอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านเนื้อหาสาระ วิธีการสอนเทคโนโลยี และการวัดประเมินผล	4.67	0.50	มากที่สุด	4.33	0.71	มาก
2.2 จัดหาเทคโนโลยีเครื่องมือและวิธีการวัดผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับลักษณะของเป้าหมายกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้	4.56	0.53	มากที่สุด	4.22	0.83	มาก
2.3 สร้างบรรยากาศในการกำกับติดตามการใช้งบประมาณด้วยเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงาน	4.56	0.53	มากที่สุด	4.00	0.87	มาก

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
แนวทางที่						
3. ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ของครูและนักเรียน สนับสนุนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้	4.78	0.44	มาก ที่สุด	4.11	0.78	มาก
วิธีการดำเนินงาน						
3.1 พัฒนาการใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผล ที่หลากหลายและเหมาะสมกับลักษณะของ เป้าหมายกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและ วัดผลได้	4.56	0.53	มาก ที่สุด	4.11	0.78	มาก
วิธีการดำเนินงาน						
3.1 พัฒนาการใช้เครื่องมือและวิธีการวัดผล ที่หลากหลายและเหมาะสมกับลักษณะของ เป้าหมายกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและ วัดผลได้	4.56	0.53	มาก ที่สุด	4.11	0.78	มาก
3.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือพัฒนา วิชาการที่ตอบสนองต่อความท้าทายและ โอกาสในยุคปัจจุบัน เช่น ทักษะดิจิทัล ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.56	0.53	มาก ที่สุด	4.00	0.71	มาก
3.3 จัดหางบประมาณในการพัฒนา บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ พัฒนาด้วยการใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสาน	4.56	0.53	มาก ที่สุด	4.22	0.67	มาก
รวม	4.59	0.03	มาก ที่สุด	4.16	0.07	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปความเหมาะสม ดังนี้

*Corresponding author. Tel.: 081087-6872112, Email address: krongkam.churit@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 222-238

- 1.1 ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนด เป้าหมายวางแผน และดำเนินงานด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 1.2 ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนด เป้าหมายวางแผน และดำเนินงานด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
- 1.3 ด้านส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูและนักเรียน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปความเป็นไปได้ ดังนี้
  - 2.1 ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนดเป้าหมายวางแผน และดำเนินงานด้านวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
  - 2.2 ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนดเป้าหมายวางแผน และดำเนินงานด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
  - 2.3 ด้านส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูและนักเรียน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง 3 มีการวางแผนหรือกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครู บุคลากร และชุมชน ที่เป็นไปอย่างราบรื่น และมีระบบการประเมินผลที่ชัดเจน ช่วยติดตามความก้าวหน้าของสถานศึกษาได้ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรบางส่วน เช่น งบประมาณและการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล (1916) ที่ระบุว่าการจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การบังคับบัญชา และการควบคุม ซึ่งพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้ในระดับที่ดีแต่ยังมีจุดที่ต้องปรับปรุง เช่น การพัฒนาระบบการสื่อสารภายในให้มีความทันสมัยและชัดเจน
2. สภาพที่พึงประสงค์ของทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าควรมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส และใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การบริหารงบประมาณ

และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล และความต้องการในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยีและการคิดวิเคราะห์วิเคราะห์ การใช้ SMART Goals จึงเป็นเครื่องมือในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวที่เน้นความเกี่ยวข้อง (Relevant) และมีกรอบเวลา (Time-bound) สอดคล้องกับแนวคิดของ Doran (1981) เกี่ยวกับ SMART Goals ที่ระบุว่าเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพต้องชัดเจน วัดผลได้ ทำได้จริง เกี่ยวข้องกับบริบทของสถานศึกษา และมีกรอบเวลา

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 เนื่องจากสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเกี่ยวข้องกับความต้องการหรือความสำคัญของสถานศึกษา (Relevant) จึงนำมาซึ่งการกำหนดแนวทางหลักที่ 1 คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับสุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดการเชิงคุณภาพด้านวิชาการ 3) การจัดระบบการเงินและการจัดสรรทรัพยากร 4) การส่งเสริมบุคลากรเพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 5) การบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชน 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าองค์ประกอบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์สำหรับแนวทางหลักที่ 2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน และดำเนินงานด้านการบริหารงานงบประมาณ เนื่องจากผลของสภาพที่พึงประสงค์ในองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา คือ การมีกรอบเวลาในการทำให้สำเร็จ (Time-bound) สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างเป็นระบบและโปร่งใส ที่ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ได้ อย่างราบรื่นตามกรอบเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสัมมา รณิธย์ (2560) ว่าการบริหารงบประมาณที่เน้นการมีส่วนร่วมสามารถลดปัญหาการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เหมาะสม และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาได้ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ยังระบุว่าการจัดทำแผนงบประมาณที่ชัดเจนและโปร่งใส โดยดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามา มีบทบาท จะช่วยสร้างความไว้วางใจและเพิ่มความมีประสิทธิภาพในกระบวนการบริหารงบประมาณ และแนวทางหลักที่ 3 คือ การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู และนักเรียน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีสภาพที่พึงประสงค์ในองค์ประกอบของผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา คือ ด้านการวัดผลหรือประเมินความสำเร็จได้ (Measurable) และอยู่ในขอบเขตที่เป็นไปได้และทำให้สำเร็จได้ในเวลาที่กำหนด (Achievable) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจำเป็นต้องมีเป้าหมายที่จับต้องได้และวิธีการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อ

*Corresponding author. Tel.: 081087-6872112, Email address: krongkam.churit@gmail.com วารสารศิลปศาสตร์และการศึกษา, 1(2), 222-238

ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ครูและนักเรียนสามารถปรับตัวได้ทันกับสถานการณ์และสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดการเชิงคุณภาพด้านวิชาการ 3) การจัดระบบการเงินและระดมทรัพยากร 4) การส่งเสริมบุคลากรเพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 5) การบริหารด้านความสัมพันธ์ชุมชน 2. ผลการยืนยันองค์ประกอบประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ และยังระบุว่า การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ช่วยเพิ่มศักยภาพของครูและนักเรียน โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ในกลุ่มนักการศึกษาและนักเรียน นำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

สร้างองค์ความรู้ใหม่

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยใช้กรอบแนวคิดที่อิงจากทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาและทฤษฎี SMART Goals ได้แก่ ตัวแปรที่ศึกษา คือ การบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) 1) เป้าหมายต้องชัดเจนและระบุอย่างตรงไปตรงมา 2) สามารถวัดผลหรือประเมินความสำเร็จได้ 3) อยู่ในขอบเขตที่เป็นไปได้และทำได้ในเวลาที่กำหนด 4) เกี่ยวข้องกับความต้องการหรือความสำคัญของสถานศึกษา 5) มีกรอบเวลาในการทำให้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) ของกลุ่มโรงเรียนบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับครู

- 1.1.1 เพิ่มความรู้และทักษะเกี่ยวกับ SMART Goals ผ่านการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 1.1.2 สร้างแผนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ เช่น การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียนที่สอดคล้องกับกรอบ SMART Goals

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

- 1.2.1 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาและแผนพัฒนาระยะยาว
- 1.2.2 ส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาทักษะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
- 1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด เช่น เขตพื้นที่การศึกษา
  - 1.3.1 จัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ SMART Goals ให้แก่ผู้บริหารและครูในสังกัด เพื่อยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษา
  - 1.3.2 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมให้คำแนะนำหรือปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนอื่น หรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- 2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการการบริหารงานวิชาการเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวังตามเป้าหมาย (SMART Goals) กลุ่มโรงเรียนอื่น หรือระดับเขตพื้นที่การศึกษา

รายการอ้างอิง

- พระมหาประยูร ธีรวโร (ตระการ). (2565). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. *วารสารบวร สหการ ศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์*. 3(1), (มกราคม –มิถุนายน 2565).
- เรื่องโรจน์ พูนผล. (2567). *SMART Goal เทคนิคการตั้งเป้าหมายที่ทำงานและใช้ได้จริง*. สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2568. จาก <https://www.disruptignite.com/blog/smart-goal#section1>.

- ลัทธกิตต์ ลาภอุดมการณ์. (2566). *ทำไมคุณภาพการศึกษาไทยแย่ลงทุกปี*. กรุงเทพฯ: ธนาคารเกียรตินาคนิคม.
- สัมมา ธรณิธย์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง และสงวน อินทร์รักษ์. (2561). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ*.
วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, นครปฐม.
- Doran, G. T. (1981). "There's a SMART way to write management's goals and objectives."
Management Review, 70(11), 35-36.
- Fayol, H. (1916). *General and Industrial Management* (Washington, DC: Robert Brookings
Charles Scripner's Son), 5-6.
- HREX.asis. *การนำหลักการ SMART มาตั้งเป้าหมายขององค์กรให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ*. สืบค้นเมื่อ 12
เมษายน 2568 จาก https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190910-smart-organization-goal/#_SMART-2.
- Jobsbd. (2018). *วิธีตั้ง SMART Goal เทคนิคกำหนดเป้าหมายแบบมีปลายทาง*. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน
2568 จาก <https://th.jobsdb.com/th/career-advice/article/what-is-smart-goal>.